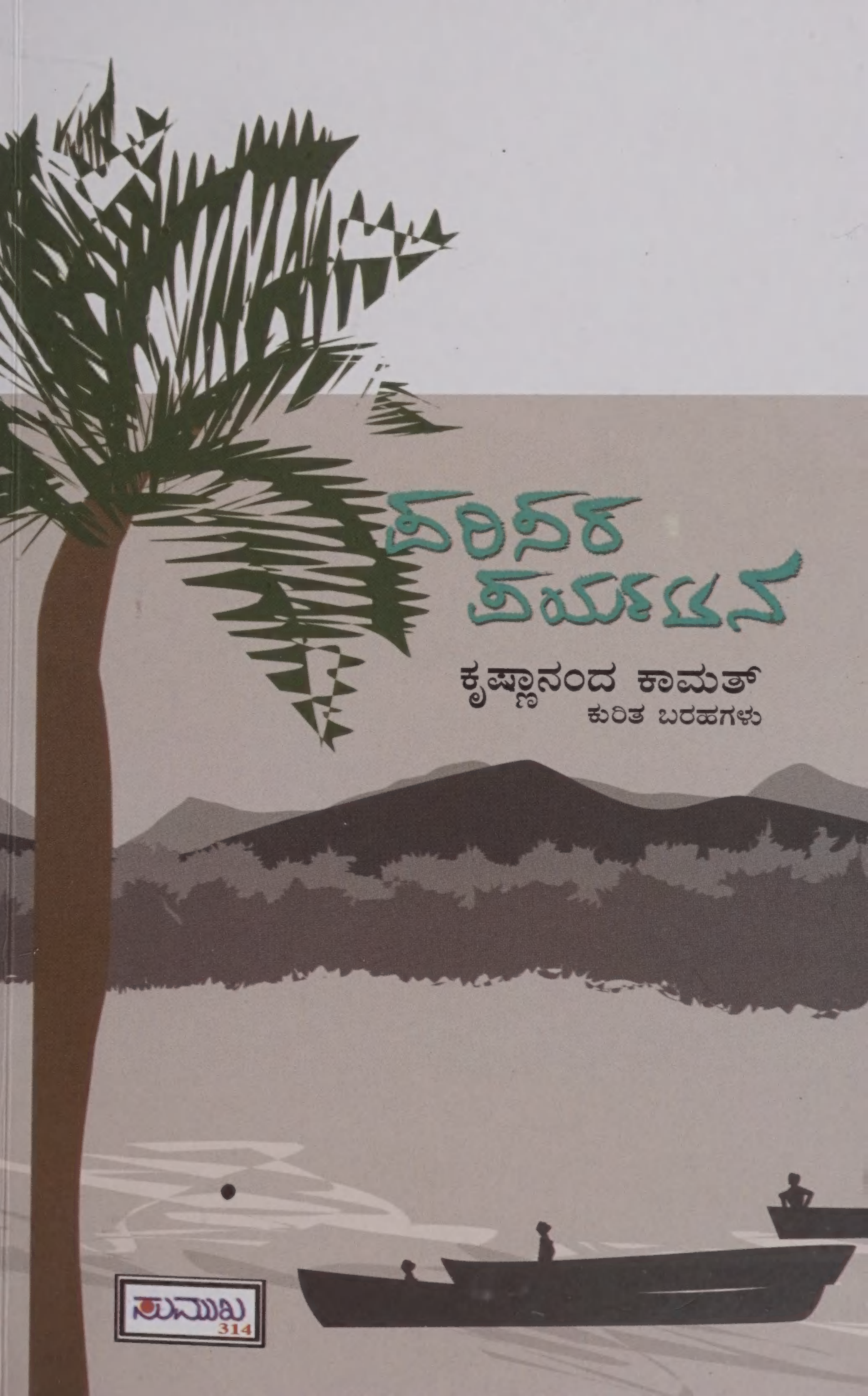


ಪರಿಸರ ಪರ್ಯಟನ

ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ್
ಕುರಿತ ಬರಹಗಳು

ಸುಮುಖ
314

ಸುಮುಖ ಪ್ರಕಾಶನದ 314ನೇ ಪ್ರಕಟಣೆ

ಪರಿಸರ ಪರ್ಯಟನ

ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ಪರಿಸರ, ಪ್ರವಾಸ ಪ್ರೀತಿಯ ಕುರಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳು

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ್

ಸುಮುಖ ಪ್ರಕಾಶನ
174ಇ/28, 1ನೇ ಮಹಡಿ, 1ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯನಗರ, ಮಾಗಡಿ ರಸ್ತೆ
ಟೋಲ್‌ಗೇಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು-23. ಫೋನ್: 23118585, 9844278792

PARISARA PRASTHANA: *A collection of articles in Kannada on environment and travel brought out in memory of* **Dr. Krishnanand Kamat** *Editor* **Dr. Jyotsna Krishnanand Kamat** *Published by* **Narayana Malkod, SUMUKHA PRAKASHANA,** *No.174E/28, 1st Floor, 1st Main, Vidyaranya Nagar, Magadi Road Tollgate, Bengaluru-560 023, 9844278792.*

Size: 1/8 demy

Paper used: 70 GSM NS Maplitho

ಪ್ರತಿಗಳು : 1000

ಪುಟಗಳು: ೧೩೨

Pages: 132

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ೨೦೧೧

First Edition: 2011

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೮೦.೦೦

Price: Rs. 80.00

ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ: ಸುಮುಖ ಬುಕ್ ಹೌಸ್

174ಇ/28, 1ನೇ ಮಹಡಿ, 1ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ,

ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯನಗರ, ಮಾಗಡಿ ರಸ್ತೆ ಟೋಲ್‌ಗೇಟ್, ಬೆಂಗಳೂರು-23.

ಫೋನ್: 23118585, 9844278792

ರಕ್ಷಾ ಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ:

Raghu Apara

Printed at:

Sumukha News Syndicate & Printing Services

VidyaranyaNagara, Bengaluru-23. Ph: 9844278792

ಅರ್ಪಣೆ

6.10.2009ರಂದು
ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ಸ್ಮರಣೆಗೆ
ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ 'ನಿಸರ್ಗನೇಹಿ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
ಸಂಘಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯತೆಯಿಂದ
ಸಹಕರಿಸಿದ ಶಿರಸಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಈ ಕೃತಿ
ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

ಪರಿವಿಡಿ

ಭಾಗ– 1: ವಿಚಾರ ಮಂಡನೆ

ಭಾಗ – 2 : ಚಿಂತನೆ

i. ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ: 2003), ಕಿರು ಪರಿಚಯ

ಕಾಮತ ಕುಟೀರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ನಗರ ಹೊನ್ನಾವರ-581 334

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿ, ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಾರ, ಪರಿಸರವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಡಾ॥ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರು (1934-2002) ನಮ್ಮನ್ನಗಲಿ ಒಂಭತ್ತು ವರ್ಷ ಕಳೆದಿವೆ. ತಮ್ಮ ತಾಯ್ನೆಲವಾದ ಹೊನ್ನಾವರದ ಕುರಿತು ಅವರ ಮಮತೆ ಅಪಾರವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಕೊನೆಯ ಕೃತಿ 'ಮರುಪಯಣ' (ಅಗಸ್ಟ್ 2001)ಕ್ಕೆ ಹೊನ್ನಾವರವೇ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದು,ಇಡೀ ದೇಶದ ಪರಿಸರ ನಾಶದ ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವಂತೆ ಆ ಕುರಿತ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಗಂಟೆಯಾಗಿದೆ. ಕಾಮತರು ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದ ಸುಮಾರು ಒಂದೂಕಾಲು ಲಕ್ಷ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಭರದಿಂದ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಹಿಂದಿನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದ ಅವರ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲಕ್ಕಿ ಗೌಡರು, ಗ್ರಾಮೊಕ್ಕಲಿಗರು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಗವಳಿಗಳು, ಕುಣಿಬಿಗಳು, ಗೊಂಡರು, ಸಿದ್ಧಿಯರು, ಖಾರವಿಗಳು, ನವಾಯಿತರು, ಕ್ರೈಸ್ತರು, ಮುಕರಿಗಳಾದಿ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಹಲವು ಜನಾಂಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳು, ಜನಪ್ರಿಯ ವಿಜ್ಞಾನ, ಕಲೆ, ಜನಾಂಗೀಯ ಅಧ್ಯಯನ, ಚರಿತ್ರೆ, ಪರಿಸರ ಅರಿವುಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಎಲೆಮರೆಯ ಕಾಯಾಗಿಯೇ ಬದುಕಿದ ಡಾ॥ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವೊಂದು 2003ರಲ್ಲಿ ರೂಪ ತಾಳಿತು. ಅವರ ಜೀವನಾಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿಕಟವಾಗಿದ್ದ ಕೆಲ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೆ ಮೂರ್ತ ರೂಪ ಕೊಡುವುದು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ರೂಪಗೊಂಡಿವೆ, ಇವು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

1. ಪ್ರತಿಗಳು ತೀರಿಹೋದ ಕೃತಿಗಳ, ಮರುಮುದ್ರಣ. ಈಗಾಗಲೇ ಆರು ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಮರುಮುದ್ರಣ ಕಂಡಿವೆ. ಇನ್ನೂ ಎಂಟು ಕೃತಿಗಳು ಈ ವರ್ಷ ಮುಗಿಯುವುದರೊಳಗೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಲಿವೆ.

2. ಜಿಲ್ಲೆಯ ವನ್ಯ ಸಂಪತ್ತು, ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಪತ್ತು, ಜಾನಪದ–ವೈವಿಧ್ಯ, ಕುರಿತ ಕಿರು ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮುದ್ರಣ ಆಗಬೇಕು.

3. ಮುಕ್ತ ವಾಚನಾಲಯ ಹಾಗೂ ಒಂದು Community Hall (ಸಾಂಘಿಕ ಶಾಲಾ)ದ ಕಟ್ಟಡ 'ಕೃಷ್ಣಕಲ್ಪ' 2007ರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಪೇಜಾವರ ಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು 7–01–2007ರಂದು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

4. ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾಮತರ ದೊಡ್ಡ ಗೃಹಗ್ರಂಥ–ಭಂಡಾರವನ್ನು ಊರಿನ ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ತೆರೆದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು 4,500 ಪುಸ್ತಕಗಳು (5 ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ) 'ಕೃಷ್ಣಕಲ್ಪ'ದಲ್ಲಿವೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

5. ಈಗಾಗಲೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಜನಾಂಗಗಳ ಅಪೂರ್ವ ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳ ಶಾಶ್ವತ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವಿಕೆ ನಡೆದಿದೆ. ಆಗಾಗ ಅವುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಹೊನ್ನಾವರದ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈವರೆಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ, ಲೇಖನ, ಡ್ರಾಯಿಂಗ್, ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕಾಮತರ 24 ಪುಸ್ತಕಗಳ, ಕೆಲವು ಮರು ಮುದ್ರಣಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನೂ ಸಂಘಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಾಮತ್ ಕುಟುಂಬದ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ www.kamat.com ದಲ್ಲಿ ಕಾಮತರು ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದ 24,000 ಚಿತ್ರಗಳು ಬಿತ್ತರಗೊಂಡಿವೆ. 20,000ದಷ್ಟು ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು digitised ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.

6. ಕಿರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಫೋಟೋಗ್ರಾಫಿ, ಚಿತ್ರಕಲೆ ಇನ್ನಿತರ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ 'ಕೃಷ್ಣಕಲ್ಪ'ದ ಹಾಲ್‌ನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಪ್ರಮಾಣದ ಸಂಗೀತ–ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುವುದು, ಎಳೆಯರ, ಮಹಿಳೆಯರ, ಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ಸಮುದಾಯ ಭವನವನ್ನು ತೆರೆದಿಡಲಾಗಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಯೋಗ ತರಬೇತಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.'ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ 10 ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ಇದರ ಲಾಭ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಯೋಗ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿ10 ವರ್ಷ ಅನುಭವದ 'ಕಾಮತ ಕುಟೀರ' ನಿವಾಸಿ ಸುಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಅಳಗೋಡ ಅವರು ಈ ವರ್ಗ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

7. ಮಹಿಳೆಯರ, ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಗೃಹಜೀವನಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ

ಮನೆಮದ್ದು, ಉಳಿತಾಯ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸುಖ–ಶಾಂತಿಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುವ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ–ವರ್ಧಕವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವತ್ತ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ.

8. ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆ, ಧರ್ಮಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಡ್ರಾಯಿಂಗ್, ಆಶು ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧ ಭಾಷಣ/ನಿಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿವೆ. ರಂಗೋಲಿ, ಹೊಲಿಗೆ, ಎಳೆಯರ ಛದ್ಮವೇಷ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಹೆಣಿಕೆ ಇತರ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾವಿಧಾನಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈವರೆಗೆ ಹೊನ್ನಾವರದ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ.

9. ಸಂಘಟಿತ, ಸಾಮೂಹಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೊನ್ನಾವರ ನಗರದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ನಡೆಯುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಾಮತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಶ್ರಮಿಸಲಿದೆ.

10. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಟ್ರಸ್ಟಿಗಳಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಹೊಂದಿದೆ.

ii ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕವಾಗಿ

ಡಾ. ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ್

ತಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯ, ಸರಳ, ವಿನೋದಮಯ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ (1934–2002) ಪ್ರತಿಭೆ ಬಹುಮುಖವಾದದ್ದು. ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಕಲಾಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯೂ, ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲೂ, ಹೆಸರು ಮಾಡಿದರು.

ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಪರಿಸರ ನಾಶಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ಜನತೆ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ (College of Environmental Sciences) ಸಿರೆಕ್ಯೂಸ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಅರಣ್ಯರಕ್ಷಣೆಯ ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಗಳಿಸಿದ್ದರು. (1965) ಆಗ ಅವರು ಗಳಿಸಿದ ಪರಿಣತಿ, ಸಸ್ಯಪೋಷಣೆ, ಕೀಟ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವ ಯಾವ ಚಿಕ್ಕ ನೌಕರಿಯೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಅವರು ವಿಚಲಿತರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಾಗಲೇ ಪರಿಸರ ನಾಶಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚತ್ತು ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ, ಹೊಸ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ, ಪ್ರತಿಭೆಗೆ, ಎಂದಿಗೂ ಮುಕ್ತ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಅಮೇರಿಕೆಗೂ ತಿರುಗಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಕಲಿತ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲೇ ನೌಕರಿ ಮಾಡೆಂದು ಅಮೇರಿಕೆಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಸೂಚಿಸಿದಾಗಲೂ, ತನ್ನ ವಿದ್ಯೆ ತನ್ನವರಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿರಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಆಶಯ! ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಹಾಬಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗ್ರಹಣ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ, ತರಬೇತಿಗೆ ಸರಿಹೊಂದುವಂಥ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ ಲ್ಯಾಬೋರೇಟರಿ (Scientific Photo Lab) ಒಂದನ್ನು ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂನಲ್ಲಿ 1971ರಲ್ಲಿ ತೆರೆದರು. ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಏಕಲವ್ಯನ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ಒಂದರಲ್ಲೇ ಸ್ವಂತ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ, ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಸಂಸ್ಥೆ, ನಿಮ್ಹಾನ್ಸ್, ಅಖಿಲಭಾರತ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ, ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರೂ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಸಹಾಯಕೇಳಿ, ಕಾಮತರ ಏಕವ್ಯಕ್ತಿ ಲ್ಯಾಬ್‌ಗೆ ಧಾವಿಸಿ

ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. "ನನ್ನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತರಬೇತಿಯ ಒಂದಂಶವಾದರೂ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿರಲಿ!" ಎಂದು ಅಲ್ಪವಾದ ಸೇವಾಶುಲ್ಕವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ನಗುಮುಖ, ಸದಾ ಸಹಾಯಹಸ್ತ, ಸಾದಾ, ವಿನೋದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯರೂ ಆದರು. ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಈ Kamat's Scientific Photo Lab ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಇದರೊಂದಿಗೆ ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಪ್ರಸಂಗ, ನೋಟಗಳನ್ನು ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸುತ್ತ ಹೋದರು.

ಜೊತೆಗೆ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲೂ ತೊಡಗಿದರು. ಅವರ ಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕ 'ನಾನೂ ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ" ಎಂಬ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವರನ್ನು ಓರ್ವ ಗಣ್ಯ ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಬರಹಗಾರರನ್ನಾಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು! ಆ ಬಳಿಕ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರವಾಸಾಧಾರಿತ ಲೇಖನ-ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಧಾರವಾಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆಯ ಜಿ.ಬಿ. ಜೋಶಿಯವರೂ, ಅವರ ಮಗ ಡಾ. ರಮಾಕಾಂತ ಜೋಶಿಯವರೂ ಕಾಮತರ 7 ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಜಿ.ಬಿ. ಜೋಶಿ ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಜ್ಞಾನಿ-ಲೇಖಕ ಡಾ. ಬಿ.ಜಿ.ಎಲ್. ಸ್ವಾಮಿ ಅವರಿಗೆ 'ಶಿಲ್ಪಸಂಪದದಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಗಳು' ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರಿಗೆ 'ಶಿಲ್ಪಸಂಪದದಲ್ಲಿ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳು' ಎಂದು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಸೂಚಿಸಿದರಂತೆ. ಕಾಮತರು ತನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಪರಿಸರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಸಚಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಬರೆದರು. ಅದು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸ ಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದ ಪ್ರಕಾಶಕ ಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳಂತಿದ್ದ 'ಜೀಬಿ' (ಜಿ.ಬಿ. ಜೋಶಿ), 'ಪ್ರಾಣಿ ಪರಿಸರ' ಪುಸ್ತಕವನ್ನು "ನೇತಿ" ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದು ಕರೆದರು. ಅದು ಚರಿತ್ರೆಯೇ? ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥವೇ? ಧರ್ಮಪುರಾಣವೇ? ವಿಜ್ಞಾನವೇ? ಎಂದು ಗೊಂದಲವಾದಂತಿತ್ತು.

ಮುಂದೆ ಈ 'ನೇತಿ' ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ಕಾಮತರ ಬರವಣಿಗೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು! ಅವರು ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ ಬರೆದರೆ, ಪರಿಸರ ವರ್ಣನೆ ತಪ್ಪದೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಲೇಖ ಬರೆದರೆ ಮಾನವಸಹಜ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ಬಿಂಬಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದಾಗ, ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿಸಿದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದರೂ, ಜೀವನಾನುಭವ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ 24 ಕೃತಿಗಳೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯವಾಗಿವೆ. ಅವರ ಗಾಢವಾದ ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಇಂಥ ಸ್ವಯಂಪೂರ್ಣ ಲೇಖಕ/ಕಲಾಕಾರರು 20-2-2002ರಂದು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಇಲ್ಲವಾದರು. ಅವರು ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಒಂದೂಕಾಲು ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಮೀರಿದ ಕ್ಲಿಕಿಂಗ್ ಇದ್ದವು. ಸಾವಿರಾರು ಪತ್ರಗಳಿದ್ದವು. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕಲೆಗಾಗಲಿ, ಬರವಣಿಗೆಗಾಗಲಿ, ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ನ್ಯಾಯ ಸಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮನಗಂಡ ನಮ್ಮ ಏಕಮಾತ್ರ

ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಪುತ್ರ ವಿಕಾಸನು, ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಅವು ಜನರಿಗೆ ಎಟುಕುವಂತಾಗಲಿ! ಎಂದು 1997ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ, ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸುವರ್ಣ ವರ್ಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ. www.kamat.com ಎಂಬ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ಅವು ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಕ್ರಾಂತಿಯ ಮೊದಲ ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದ ನಾಲ್ವರು ಸದಸ್ಯರು, ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದು ನಡೆಸುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಚಿತ್ರಸಂಪತ್ತೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದ 'ಕಾಮತ್ ಪಾಟ್‌ಪೌಪುರಿ' (Kamat's Potpourri) ಬಲುಬೇಗ ವಿಶ್ವದ ವೀಕ್ಷಕರಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. 2006ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆ-ಗಣಕಯಂತ್ರದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಂತೆ, ತಿಂಗಳೊಂದಕ್ಕೆ 45 ಲಕ್ಷ ದಾಟಿತ್ತು. ಭಾರತ, ಕರ್ನಾಟಕಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಚಾರವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ದಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ಜಾಹೀರಾತು ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಕೇವಲ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿ, ಪ್ರಸಾರಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿರಬೇಕು! ಎಂಬ ತಂದೆಯ ಆಶಯವನ್ನು ವಿಕಾಸನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ. ಈಗ ಅಸಂಖ್ಯ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ಪುಕ್ಕಟೆ ಮಾಹಿತಿ, ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬೇಡಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಪೂರೈಸುವ ಕಾಮತ್ ವೆಬ್‌ಸೈಟಿಗೆ ಮೊದಲಿನ ವೀಕ್ಷಕರೇ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಪಕ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನವೀಕರಣ(update) ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ ನಡೆದೇ ಇದೆ. ಈವರೆಗೆ ಕಾಮತರ 24ಸಾವಿರ ಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರಸಾರಗೊಂಡಿವೆ. ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿ ಚಿಕ್ಕ, ದೊಡ್ಡ ಲೇಖಗಳು ಬೆಳಕು ಕಂಡಿವೆ. ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಂಶೋಧಕರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಕಾಮತರು ಎಂದೋ ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದ ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಜನಜೀವನ, ನಿಸರ್ಗ, ಮೊದಲಾದ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ನ್ಯಾಶನಲ್ ಜ್ಯೋಗ್ರಾಫಿಕ್, ಅಮೇರಿಕನ್ ಸಾಯಂಟಿಸ್ಟ್, ಹಾರ್ವರ್ಡ್‌ದ ವಿಶ್ವವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯ ವಿಭಾಗದೊಂದಿಗೆ, ಅಮೇರಿಕೆ ಸರಕಾರದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಭಾಗದ ಸಂಚಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಮತರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿವೆಯೆಂದು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕಾಮತರ ಆಕಸ್ಮಿಕ ನಿಧನದಿಂದ ಹಲವಾರು ಕೆಲಸಗಳು ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟೂರಾದ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಾವರದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಮನೀಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿವೇಶನವೊಂದನ್ನೂ ಕೊಂಡಿದ್ದರು. 2003ನೇ ವರ್ಷ 'ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ'ವು ರೂಪಗೊಂಡಿತು. ಅವರ ಮುಖಾಂತರ ಹೊನ್ನಾವರದ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಊರುಗಳ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ, ಜ್ಯೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಸರಪ್ರಜ್ಞೆ, ಪ್ರವಾಸ ಪ್ರೀತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು, ಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ಆಶುಭಾಷಣ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಪ್ರಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಚರ್ಚಾಕೂಟ, ರಂಗೋಲಿ ಹಾಗೂ ಡ್ರಾಯಿಂಗ್ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಈವರೆಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣದೊಂದಿಗೆ ಕಾಮತರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

'ಕೃಷ್ಣಕಲ್ಪ' ಹೆಸರಿನ ಸಮುದಾಯಭವನ ಹಾಗೂ ಉಚಿತ ವಾಚನಾಲಯವು, ಕಾಮತರು ಖರೀದಿಸಿದ ಸೈಟಿನಲ್ಲಿ ಮೈದಾಳಿತು (2007). ಪೇಜಾವರ ಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ತೀರ್ಥರು ಅದನ್ನು 7-1-2007ರಂದು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ, ಶರಾವತಿಯ ತೀರದಲ್ಲೇ ರೂಪಗೊಂಡ ಈ ಜ್ಞಾನದೀವಿಗೆ, 'ಲೈಟ್‌ಹೌಸ್' ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಓದಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸುಕರಾದವರಿಗೆಲ್ಲ ದಾರಿದೀಪವಾಗಲಿ! ಎಂದು ಹಾರೈಸಿದರು. ಮಹಿಳೆಯರ, ಮಕ್ಕಳ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ವಾರಪತ್ರಿಕೆ, ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಪ್ರತಿದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣಕಲ್ಪದ ಹಾಲ್, ಉಚಿತವಾಗಿದೆ.

ಕಾಮತರ ಬದುಕು-ಬರಹಗಳನ್ನು, ಕನ್ನಡದ ಖ್ಯಾತ ಲೇಖಕರೆಲ್ಲ ಕಂಡಬಗೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಗ್ರಂಥ, 'ಕಮ್ಮಟಿಗ' 2004ನೇ ವರ್ಷ ಬೆಳಕು ಕಂಡಿತು. ಕಾಮತರ ನಿಕಟವರ್ತಿಗಳು, ಸ್ನೇಹಿತರು, ಸಹಪಾಠಿಗಳು, ತಮಗೆ ಪರಿಚಿತರಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡ ಪುಸ್ತಕ, 'ಹೀಗಿದ್ರು ನಮ್ ಕಮ್ತಿ' ಅವರ 70ನೇ ವರ್ಧಂತಿ ಸುಮಾರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು.

ಬದುಕಿದ್ದರೆ, ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರು 2009ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 75ನೇ ವರ್ಷವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರದೇ ಹುಟ್ಟು ನೆಲದಲ್ಲಿ ಆದರೆ ಹೊನ್ನಾವರದ ಹೊರಗೆ ಏಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೊಂದನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಬಾರದು? ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಹುಟ್ಟಿತು. ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟೂರಿನ ಬಳಿಕ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು ಶಿರಸಿ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಜ್ಜ ಮತ್ತು ಸೋದರ ಮಾವಂದಿರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. (ಈ ಮೂವರೂ ದೇಸಾಯಿ ಸೋದರರು ಜೈಲು ಕಂಡ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯೋಧರು) ಅಜ್ಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸವಿಯಾಗಿ ಕಳೆದ ಬಾಲ್ಯದ ರಜಾದಿನಗಳನ್ನು ಕಾಮತರು ಆಗಾಗ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮಾರಿಕಾಂಬಾ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮೂಲ ಕಾವಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅವರ ಬಾಲ್ಯದ ಚಿತ್ತ, ಸೂರೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅವುಗಳ ಕಲಾತ್ಮಕತೆ ಕುರಿತು ಅವರು ಆ ಬಳಿಕ ಬರೆದೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಶಿರಸಿಯಲ್ಲೇ ಏಕೆ ಅವರ ಕುರಿತ ಸ್ಮರಣಾಂಜಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು? ಎಂದು ಹೊಳೆದು ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾತಾಗಿರುವ ಕೃಷಿತಜ್ಞ, ಶಿಕ್ಷಣತಜ್ಞ, ಬ್ಯಾಂಕರ್, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿರುವ ಹಿರಿಯರಾದ ಡಾ. ವಿ.ಎಸ್. ಸೋಂದೆ ಅವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದೆ. ಅವರಿಂದ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಮಾನ್ಯ ಸೋಂದೆ ಅವರು ಕಾಮತರ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಭಿಮಾನಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದಾಗ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಸಂತಸಗಳಾದವು. ತಮ್ಮ ಯಾವತ್ತೂ ಬೆಂಬಲವನ್ನು 'ಸ್ಮರಣಾಂಜಲಿಗೆ' ಕೊಡಮಾಡುವದಾಗಿ ಭರವಸೆ ಇತ್ತರು.

ಶಿರಸಿಯ ಕೊಂಕಣಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ತನ್ನನ್ನು

ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ದುಡಿಯುವ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವ ಶಾನಭಾಗರ ಸಹಾಯ ಬಲುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಲಭಿಸಿದ್ದು ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯ. ನಾನು ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ದುಡಿದು ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಂತರು. ಜೊತೆಗೆ ಕಾಮತರ ಬಹುಮುಖ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕಿರಿಗವನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಹೆಣೆದದ್ದೇ ಅಲ್ಲದೇ ಅವರ ಹುಟ್ಟು ನೆಲದ ಗಾಢವಾದ ಮಮತೆಯನ್ನು ಆತ್ಮೀಯ ಲೇಖನವೊಂದರಲ್ಲಿ (ನಂ. 2) ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಧ್ಯೇಯನಿಷ್ಠ ಪತ್ರಕರ್ತ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಪ್ರಸಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮದ್ಯಪಾನ ಸಂಯಮ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಹೆಗಡೆ ಅವರು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆಯೋಜಿಸಲು ಕೊಡಮಾಡಿದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ತುಂಬ ದೊಡ್ಡದು. ಅವರು ನಗರದ, ನಾಡಿ ಮಿಡಿತವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲರು. ನನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ, ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ ತರುಣರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಇದಲ್ಲದೇ ಹಲವಾರು ರಚನಾತ್ಮಕ ಸಲಹೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಯಾದಿಯನ್ನೂ ಕೊಡಮಾಡಿದರು. ಅವರಿಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸಂಘಟನೆ ಅಂದವಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡದ್ದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಏರ್ಪಾಡಿಗೆ ಶಿರಸಿಯ ಮೋಟಿನ್ಸರ ಸ್ಮಾರಕ ಸಭಾಭವನವೇ ಸೂಕ್ತವಾದ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲ ಸೂಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾದ ಡಾ।ಎಸ್.ಆಯ್. ಭಟ್ ಅವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದೆವು. ಅವರು ಆ ಕೂಡಲೆ ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಿದ್ದ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, ನಿಬಂಧಸ್ಪರ್ಧೆ, ಚಿತ್ರಪ್ರದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ವಿಚಾರ-ಮಂಡನೆಗಳ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ ಘೋಷಿಸಿದರು. ಕಾಲೇಜಿನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕೆಲಸವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಹೊಸಬಳಾದರೂ ತೊಂದರೆ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ.

6.10.2009ರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮೋಟಿನ್ಸರ ಸಭಾಭವನದ ಮುಖ್ಯದ್ವಾರದ ಎಡಬಲದ ವಿಶಾಲಭಾಗದಲ್ಲೇ ಕಾಮತರು ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದ ದೃಶ್ಯಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ನಿಸರ್ಗ, ಪಶುಪಕ್ಷಿ, ಕೀಟಗಳ ಬೃಹತ್ ಚಿತ್ರಗಳು, ಕಲೆಯ ಮಾದರಿಗಳು ಹಾಗೂ ರೇಖಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಜೋಡಿಸಲಾಯಿತು. 120 ಇಂಥ ಚಿತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ, ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ಬರೆದ 24 ಪುಸ್ತಕಗಳು ಹಾಗೂ ಕೆಲವುಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣದ ಪ್ರತಿಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಬ್ಯಾನರ್ ಹಾಗೂ ಬಂಟಿಂಗ್‌ಗಳಿಂದ ವೇದಿಕೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಆಮಂತ್ರಿತರೆಲ್ಲ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೋಡಿಕೊಂಡೇ ಸಭಾಭವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ತುಂಬ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಯಿತು. ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದರು. ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಮರುಮುದ್ರಣ ಕಾಣದ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಡಿಕೆ ಇತ್ತು.

ಸುಮಾರು ಐದುನೂರಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿ ಜನ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ,

ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಬರಹದ ಮೂಲಕ ಪರಿಚಿತರಿದ್ದ ಕೆಲವು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಅರಿಯದ ಎಳೆಯರಿಗೆ, ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಹಲವು ಪಹೇಲುಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಸಹಾಯವಾಯಿತು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ 10 ಘಂಟೆಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಡಾ. ಶೈಲಜಾ ಮಂಗಳೂರಕರ ಅವರ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು, ವಾಸುದೇವ ಶಾನಭಾಗರಿಂದ ವಿರಚಿತ, ಕಾಮತರಿಗೆ ಕವನಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಇಂಪಾಗಿ ಹಾಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಂದ ಸ್ವಾಗತ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಕಿರುಪರಿಚಯ ನೆರವೇರಿತು. ಉದ್ಘಾಟಕರಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ ಡಾ. ವಿ.ಎಸ್. ಸೋಂದೆ ಅವರು ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ಬರಹ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಕುರಿತು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಹಿಂದೆ, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶರಾವತಿ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣಾ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ, ಸದ್ಯ ಎಮ್.ಈ.ಎಸ್. ಕಾಲೇಜಿನ ಉಪಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಜಿ.ಎಸ್. ಭಟ್ ಉಪ್ಪೋಣಿ ಅವರು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಮಯಿಕವಾಗಿ ಸಾಧಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು.

ಬಳಿಕ 'ಪರಿಸರದ ಅರಿವು' ಕುರಿತ ವಿಚಾರ ಮಂಡನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ವಿಶೇಷ ಆಮಂತ್ರಿತರಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದ ಜನಪ್ರಿಯ ದೈನಿಕವಾಗಿರುವ ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕದ ಆಗಿನ (ಬೆಂಗಳೂರು) ಸಹ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ, ಶ್ರೀ ಹರಿಪ್ರಕಾಶ ಕೋಣೆಮನೆ ಅವರು, ಈ ಮಂಡನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಹೊನ್ನಾವರದ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಮ್. ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರೊ. ಶ್ರೀಪಾದ ಹೆಗಡೆ ಕಣ್ಣಿ, ಅವರು ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ಅನುಭವ ಕಥನಗಳ ಪರಿಸರದ ನೋಟಗಳನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದರೆ, ಅದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರೊ. ನಾಗರಾಜ ಹೆಗಡೆ, ಅಪಗಾಲ ಅವರು, ಕಾಮತರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಸಗಳ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ-ಜನಜೀವನದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದರು. ಖ್ಯಾತ ಅಂಕಣಕಾರರೂ, ಪರಿಸರವಾದಿಗಳೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಶಿವಾನಂದ ಕಳವೆ ಅವರು ನಾವಿಂದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅರಿಯಬೇಕಾದ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕೆಲ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಅನನ್ಯವಾದ 'ಗಿಡಗೆಳೆತನದ' ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಎಂ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಾಗಿರುವ ಡಾ. ಟಿ.ಎಸ್. ಹಳೆಮನೆ ಅವರು ಜನಪ್ರಿಯ ತಾಣವಾಗಬಲ್ಲ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವಾರು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಣೆಮನೆ ಅವರು, ಆಯಾಭಾಷಣಕಾರರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿದರು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿ-ವಿಜ್ಞಾನಿ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಾರರಾಗಿದ್ದ ಕಾಮತರ ಕುರಿತಾದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು

ಬರುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದ್ದು ಆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಕೈ ಬರಹದ ಆತ್ಮೀಯ ಆಮಂತ್ರಣವೆಂದು ಉದ್ಗರಿಸಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ! ಇಂದಿನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ತಾನು ದಿನಕ್ಕೆ 8–10 ತಾಸುಗಳನ್ನಾದರೂ ಅದರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದರ ಬಳಿಕ ವಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ತಾಸಾದರೂ ಕೈಬರಹಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿಡಬೇಕಾಗಿದೆ! ಎಂದರು. ಹಳೆ–ಹೊಸದರ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ 'ಕೈಗೆ ಕೆಲಸ' ವಿಚಾರ, ಈ ತರುಣ(33) ಮುಖ್ಯಸ್ಥರನ್ನು ಕಾಮತರ ಸ್ಮರಣಾಂಜಲಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಪ್ರಭಾವಿಸಿದ್ದು ವಿಶೇಷವೆನಿಸಿತು. 'ಮಂಡನೆ'ಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕ್ರೋಢಿಕರಿಸಿದ ಹರಿಪ್ರಕಾಶರು, ಕಾಮತರು, ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ವಿಜ್ಞಾನಿಯ ಕುತೂಹಲ, ಸಾಹಿತಿಯ ಜೀವನಪ್ರೀತಿ, ಕಲಾವಿದನ ಅಂತರ್‌ದೃಷ್ಟಿ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಾರನ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ, ಪರಿಸರಪ್ರೇಮಿಯ ಕಾಳಜಿಗಳೆಲ್ಲ ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿದ್ದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದರ ಪ್ರಕಟಿತ ರೂಪವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಲೇಖ ನಂ. 10ರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಡುವಿನಲ್ಲಿ 'ವಿ.ಎಸ್. ಸೋಂದೆ ಟ್ರಸ್ಟ್' ವತಿಯಿಂದ ಆಮಂತ್ರಿತರಿಗೆಲ್ಲ ಊಟದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇತ್ತು. ಬಳಿಕ ನಿಸರ್ಗಸ್ನೇಹಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಭಾಗವಾಗಿ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ನಿಬಂಧ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ವಿಜೇತರಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ವಿತರಣೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾರೋಪ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದವರು, ಖ್ಯಾತ ಕಿರುತರೆ ನಿರೂಪಕರಾದ ಶ್ರೀ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸೂಲಿಬೆಲೆ ಅವರು. ತಾನು ಆಗಾಗ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ, ಭಾರತಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದ www.kamat.com ಹಾಗೂ ಕಾಮತರ ಪೌಪುರಿಯ ಜೀವಂತ ರೂಪವೇ ಆಗಿರುವ 'ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಮಾಮಿ' ಬಗ್ಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಆಮಂತ್ರಿಸಿದಾಗ ಹಿಗ್ಗಿಹೋದೆ! (I was thrilled) ಎಂದರು. ಕಾಮತರ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳ ಕುರಿತಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಂಡ ಮಾನವ–ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ ತಾನು ಪ್ರಭಾವಿತನಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾದ ಡಾ. ಎಸ್.ಆಯ್. ಭಟ್ ಅವರ ಆಭಾರ ಮನ್ನಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಪನ್ನವಾಯಿತು.

ಕಾಮತರ ಬದುಕು–ಬರಹಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಈ ತಲೆಮಾರಿನವರಿಗೆ ಕೊಡಮಾಡಲೆಂದು ಆಯೋಜಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಂ.ಕಾಲೇಜಿನ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಆತ್ಮೀಯ ನೆರವನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕ ನೆನೆಸಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸೂಲಿಬೆಲೆ ಅವರು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ www.kamat.com ಬಗ್ಗೆ ಎರಡುಮಾತು. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯು, ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ನಿಸರ್ಗ ಸಂಪತ್ತಿಗಾಗಲಿ, ತುಂಬ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನ ಸಮೂಹಗಳ ಮಾದರಿಗಳಿಗಾಗಲಿ, ಅಪರೂಪದ ವನ, ಪಶುಪ್ರಾಣಿಗಾಗಲಿ, ತವರುಮನೆಯಾಗಿದ್ದ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲ ಭರದಿಂದ ಬದಲಾಗುತ್ತಲೋ, ಮಾಯವಾಗುತ್ತಲೋ ಇದ್ದ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಮತರು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಸುದೈವ. ಈಗ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಡಿಜಿಟಲ್ ಕ್ಯಾಮರಾಗಳಾಗಲಿ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗ್ರಹಣದ ಇತರ ಉಪಕರಣಗಳಾಗಲಿ

ಇಲ್ಲದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದ ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಉಳಿದವು. ಇವನ್ನು 'ಕಾಮತ್ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್'ವು ಆಗಾಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಹಾಕುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಹಿಂದಿನದನ್ನೂ ನವೀಕರಿಸಿ (update) ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇವಲ್ಲದೇ ಕಾಮತರು ವಾಸಿಸಿದ, ಸುತ್ತಾಡಿದ ಭಾರತದ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜನಜೀವನ, ಪ್ರಕೃತಿ ನೋಟಗಳೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಈ ವೆಬ್‌ಸೈಟಿನಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕಂಡುಕೊಂಡ "ಕಾಮತ್ ಪೌಪುರಿ" ಅಥವಾ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ನೋಡಿ ಅಪಾರವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡವರ ಈ–ಮೇಲ್ ಆಗಾಗ ಬರುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ! ಅಪರೂಪದ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಕೆಲವರು ಈ–ಮೇಲ್ ಮೂಲಕ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು, ಅವನ್ನು ಬಳಸಿದರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಹೇಳದೇ ಕೇಳದೇ ಬಳಸಿ, ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಲೇಖ ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಅಪವಾದವಲ್ಲ. ತೀರ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕಾಮತ್‌ವೆಬ್‌ಗೆ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕೊಡಿ! ಎಂದು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಬಳಸಿದವರಿಗೆ, ಆಗಾಗ ಇತರರಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರೂ ಅತ್ತ ಗಮನ ಕೊಡುವವರಿಲ್ಲ. ಜೀವನವಿಡೀ ಎಲೆಮರೆಯ ಕಾಯಿ ಆಗಿ ಬಾಳಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರು. ಅವರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಅಪರೂಪದ ಚಿತ್ರ ಸಂಪತ್ತಿಗೂ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಬರಬೇಕೆ? ಮಾಹಿತಿ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೃತಿಚೌರ್ಯ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೂ ಅದರ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಯಾವ ಯಾವ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಬೆನ್ನುಹತ್ತುವದು, ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಮತರು ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ? ಎಂಬ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡುವುದು, ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ನಡುವೆ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ ಬದುಕಿದ ಓರ್ವ ಅಸಾಧಾರಣ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಧನೆಯ ಅಲ್ಪಸ್ಮೃತಿಯನ್ನಾದರೂ ಅವರ ಲಾಭಪಡೆದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಆಗೀಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ! ಎಂದು ಅನಿಸದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಾಮತ್ ವೆಬ್‌ಸೈಟನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಜಾರಿಯಿದೆ. ಕಾಮತ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ವತಿಯಿಂದ ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಲಿ, ಕಾಮತರ ತೀರಿಹೋದ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣದ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಲಿ ನಡೆದೇ ಇದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಆರು ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮರುಮುದ್ರಣ ಕಂಡಿವೆ. 'ನಿಸರ್ಗನೇಹಿ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರನೇಕರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪುವಂತೆ ಏಕೆ ಮಾಡಬಾರದು? ಅನಿಸಿತು. ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಆಯಾ ವಿಷಯವನ್ನು (ಇಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ) ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಮಾಡಿ, ಪಾಲುಗೊಂಡವರೆಲ್ಲ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶರಾವತಿ ಕೊಳ್ಳದ ರಕ್ಷಣಾ ಚಳುವಳಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಅಕ್ರಮ ಅರಣ್ಯನಾಶದ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡು, 'ನಿಸರ್ಗನೇಹಿ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅಳಗೋಡು ಅವರ ಕೆಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಹೊನ್ನಾವರದ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಂ. ಜ್ಯೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ 22.12.2010ರಂದು ಏರ್ಪಟ್ಟ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರ ಸ್ಮರಣಾಂಜಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ

ಸಾಹಿತಿ, ಡಾ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ ಅವರು ಕಾಮತರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದರು. ಅದರ ಸಾಮಯಿಕತೆ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಮನಗಂಡು ಅವರ 'ಕಾಮತ ಕುಟೀರ' ಲೇಖನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಪರಿಸರ-ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ'ದ ಮಹತ್ವದ ಕುರಿತು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರಕಾರ ಈಗ ಎಚ್ಚತ್ತಿದೆ. ಅಳಿದುಳಿದ ಜಲ-ವನ-ಸಿರಿಯ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಯೋಜನೆ, ಸೂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಇತರ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ, ಪ್ರವಾಸಗಳ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರ-ಬರಹಗಳಲ್ಲೂ ಮೂಡಿದ ಕಾಮತರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ 'ನಿಸರ್ಗನೇಹಿ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಕೆಲವು ಹೊಳಹುಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕದ ಮೂಲಕ ಹೊರ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಕಾಮತರ ನೆನಪಿಗೆ ಪರಿಸರ ಪರ್ಯಟನ ರೂಪಗೊಂಡಿದೆ.

'ಪರಿಸರ ಪರ್ಯಟನ'ದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿವೆ. ಮೊದಲಭಾಗ, 'ವಿಚಾರ ಮಂಡನೆ' 'ನಿಸರ್ಗನೇಹಿ' ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಜ್ಞರು ಚರ್ಚಿಸಿದ ವಿಷಯದ ಲಿಖಿತರೂಪವಿದೆ. ಎರಡನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ದಾರ್ಶನಿಕ ವರಕವಿ ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತರು, ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹಿಂದೆ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ನಿರ್ದಯವಾಗಿ ಒಡೆತ, ಹೊಡೆತ, ಕಡಿತಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಬಿಸಿಯುಸಿರಾದ 'ಚಿಗರಿಗಂಗಳ ಚೆಲುವಿ' ಪದ್ಯವನ್ನು ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಮಹತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರು ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದ ಮರು ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಬೆಳಕು ಕಾಣದ ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕುರಿತ ಐದು ಲೇಖಗಳಿವೆ. ಪರಿಸರನಾಶದ ಕುರಿತ ಅವರ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಯ ಯತ್ನ, ಒಂಟಿದನಿಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. 'ಪರಿಸರ ಪರ್ಯಟನ'ವು ಪರಿಸರ ಜಾಗೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಒತ್ತುಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಬಂಧ ಸಂಕಲನವಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡವರು ತುಂಬ ಜನ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗಾದರೂ ಕಾಮತರ ಬದುಕಿನ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸುವ ಅಲ್ಪಯತ್ನ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪರಿಸರದ ಅರಿವು ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಸ-ಪ್ರೀತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು 'ಪರಿಸರ ಪರ್ಯಟನ' ಸಹಾಯವಾದೀತು! ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ.

15.08.2011
ಭಾರತದ 64ನೇ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವರ್ಧಂತಿ

ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ್
110, ಶಶಿಕಿರಣ್, 18ನೇ ಕ್ರಾಸ್,
ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ, ಬೆಂಗಳೂರು-560055.

ಭಾಗ– 1

ವಿಚಾರ ಮಂಡನೆ

1. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಸ್ಮರಣೆ

ವಾಸುದೇವ ಶಾನಭಾಗ, ಶಿರಸಿ.

"ಹೊನ್ನಾವರದಾ ಹೊನ್ನಿನ ಪುತ್ರರೇ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರು
ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಲೇಖಕ ನಮ್ಮಯ ಕೇ. ಎಲ್. ಕಾಮತರು.

ಧಾರವಾಡದಲಿ ಪದವಿಯ ಪಡೆದು ಅಮೇರಿಕೆಯಲಿ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ.
ಆಗಲೆ ಮನದಲಿ ಮೂಡಿದ ಆಕೃತಿ "ನಾನೂ ಅಮೇರಿಕೆಗ್ಹೋಗಿದ್ದೆ"॥
"ವಂಗದರ್ಶನ", "ನಾರಾಜಸ್ಥಾನದಲಿ", "ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ".
"ಬಸ್ತರ ಪ್ರವಾಸ"ದಾ "ಮರುಪಯಣ" "ಪ್ರವಾಸಿ ಪ್ರಬಂಧ"ಗಳ ಸಾಲಿನಲಿ।

"ಕಾಲರಂಗ"ದಾ "ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ", ನೀಡಿದೆ ಭರ್ತಿ ಅನುಭವಕಥನ
"ಕೀಟ ಜಗತ್ತು", "ಸಸ್ಯ ಪ್ರಪಂಚ", "ಪ್ರಾಣಿ ಪರಿಸರ"ದ ಆತ್ಮನಿವೇದನ
"ಭಗ್ನಸ್ವಪ್ನ" ಕಾದಂಬರಿ ದರ್ಶನ, "ಪ್ರೇಯಸಿಗೆ ಪತ್ರ"ದಿ ಜೀವನ ದರ್ಶನ।
"ಇರುವೆಯ ಇರವು", "ಕಾಗೆಯ ಕಾಯಕ", "ಅಕ್ಷತ"ವಾಗಿಹ ಜನಅಧ್ಯಯನ.

'ಶುಭ್ರಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಪುಲಕಿತಯಾಮಿನಿ'ಯಂತೆ ಬಂದರು ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾವೈನಿ
ಮಡಿಲಿಗೆ ಬಂದಾ ವಿಕಾಸನಿಂದಾ, ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿತು ಜೀವನ ಲೇಖನಿ।
ಮಗನೇ ಗಣಕದ ಪರಿಣಿತನಾಗಿರೆ ಮೂಡಿತು "ಕಾಮತ್‌ಡಾಟ್‌ಕಾಮ್" ಕಣ್ಮಣೀ ॥
ತಂದೆಯ ಅಪೂರ್ವ ಸಂಗ್ರಹವೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕಿದೆ ಜಗಕೆ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಗಣಿ
ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಣಿತನಾದರೂ ದೊರೆಯದ ಸಮಗ್ರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ
ತೊರೆದು ನೌಕರಿ ಕ್ಯಾಮರಾ ಹಿಡಿದು ಚಿತ್ರ ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸುವ ಉತ್ಸಾಹ
ನೀನು ಹೋದರೂ ಉಳಿಸಿ ಹೋಗಿರುವೆ ಸಾವಿರ ಚಿತ್ರದ ಪುರಾವೆ
ಅದಕೆ ಹೇಳುವುದು 'ಮರಾವೇ ತರಿ ಕೀರ್ತಿರೂಪೇ ಉರಾವೇ'॥
"ಈಗಿಲ್ಲ"ವಾದರೂ ಕೀರ್ತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇರುವನಲ್ಲ!

2. ವಿಭಿನ್ನ ಆಸಕ್ತಿಗಳ ವಿಕಸಿತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರು

(ಒಂದು ಆತ್ಮೀಯ ನೆನಪು)

ವಾಸುದೇವ ಶಾನಭಾಗ ಶಿರಸಿ.

"ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂಬವನು ಗರ್ವದಿಂದಾದವನೇ?
ಸರ್ವರೊಳು ಒಂದೊಂದು ನುಡಿಗಲಿತು। ವಿದ್ಯೆಯ ಪರ್ವತವೇ ಆದ ಸರ್ವಜ್ಞ"

ಇದು ಅಂದು ಸರ್ವಜ್ಞನಾಡಿದ ಮಾತು. ಅದು ಇಂದೂ ಕೂಡ ಪ್ರಸ್ತುತವಾದದ್ದು. ಡಾ॥ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರಿಗೆ. ಯಾವನೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಆ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣತಿ ಸಾಧಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗುವದು ಸಹಜವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಆದರೆ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲದ ವಿಭಿನ್ನ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದು ಆ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲೂ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೇ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆಯುವದಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಸೋಜಿಗದ ವಿಷಯ. ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರ, ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಸರಪ್ರಜ್ಞೆ, ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ಪ್ರಾಣಿ ಪರಿಸರ, ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ, ಸಸ್ಯಪ್ರಪಂಚ, ಇರುವೆಯ ಇರವು, ಕಾಗೆಯ ಕಾಯಕ, ಸರ್ಪಸಂಕುಲ ಕಾವಿಕಲೆ, ಫೋಟೋಗ್ರಾಫಿ. . . ಅಬ್ಬಾ! ಇವರ ಆಸಕ್ತಿಗಳು ಒಂದೇ ಎರಡೇ ನೂರಾರು, ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ತಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ, ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾಗಿ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಓವರ್‌ಲ್ಯಾಪ್ ಆಗದಂತೆ ದಾಖಲಿಸುವದಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಅದ್ಭುತ!

1963ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ತನ್ನ ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಸ್ಯಾರೇಕ್ಯೂಸ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ರಾಕ್‌ಫೆಲ್ಲರ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ ಪಡೆದು ಸಸ್ಯದ ಕೀಟಾಣು ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿಯ 22 ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಅರಣ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಉತ್ತಮ 'ಆಫೀಸರ್' ಕೆಲಸ ದೊರೆಯುವದು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನದಿಂದ 1965ರಲ್ಲಿ ಮರಳಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೇ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ನಮಗೆಲ್ಲ ಆಪ್ತರಾಗುವದು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗೈದು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ತಾನು ಪಡೆದ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ ಈ ದೇಶದ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗೇ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕೆಂದು ತುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಮತರಿಗೆ ಅವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅರ್ಹತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಭೆಗಳು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ. ಆದರೆ ಕಾಮತರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಸ್ವದೇಶದಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದ ಫೋಟೋಗ್ರಾಫಿಯನ್ನೇ ಸ್ವಯಂವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾದರಿಯಾದರು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೇ ಅವರು ನಮಗೆಲ್ಲ ಆದರ್ಶರಾಗುವದು!

1971ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣದ ಲ್ಯಾಬೊರೆಟರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಹಸಗೈದ ಪ್ರಥಮರೆನ್ನಿಸಿದರು. 1971 ರಿಂದ 2001ರವರೆಗೆ 30ವರ್ಷಕಾಲ ಈ ಲ್ಯಾಬಿನಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದ ಪ್ರಯೋಗಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಾವಿರಾರು. ಅನೇಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಕೂಡ ಇದರ ಪರಿಣತಿಯ ಲಾಭ ಪಡೆದಿವೆ.

ಇದು ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ಇದರಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಇತಿಮಿತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇರುವೆಯಂಥ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಣು ಜೀವಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬೃಹತ್ ಅನೆಗಾತ್ರದ ಪ್ರಾಣಿಗಳವರೆಗೆ, ಅಮೇರಿಕೆಯಂಥ ಶಹರದಿಂದ–ಬಸ್ತಾರದಂಥ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನವರೆಗೆ, "ಸ್ಥಿರಚಿತ್ರಕಲೆ"ಯಿಂದ ಹಿಡಿದು 'ಕಾವಿಚಿತ್ರಕಲೆ"ಯವರೆಗೆ, ನಕ್ಸಲಬಾಡಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ "ಹೈಗುಂದ"ದವರೆಗೆ ಅವರ ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಿತ್ವ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಈ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಕಣ್ಣೇ ನಮಗೆಲ್ಲ ಆತ್ಮೀಯವಾಗುವದು. ಹೊನ್ನಾವರದಿಂದ–'ನಾನೂ ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಕಾಮತರು ಮತ್ತೆ ಹೊನ್ನಾವರಕ್ಕೆ 'ಮರುಪಯಣ' ಬೆಳೆಸುವವರೆಗೆ 45 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸುತ್ತಿದ ಊರುಗಳಿಗೆ ಲೆಖ್ಖವಿಲ್ಲ. ಗಳಿಸಿದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಲೆಖ್ಖವಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಈ 45 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಸುಮಾರು 23 ವಿಭಿನ್ನ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಭಿನ್ನ ಶೈಲಿಯ 24 ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಅದೂ ಕೂಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಇಂಥ ಮೌಲಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಜಾಗತಿಕ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ಹೊಂದಿದ ಪಿಚ್.ಡಿ. ಪಧವೀಧರನಿಗೆ ಇದು ಅಸಾಧ್ಯವೇನೂ

ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದದ್ದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಮೇಲೆ. ಕನ್ನಡ ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ, ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ದಾಖಲಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೇ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟರು. ಕಾಮತರು ಇಷ್ಟವಾಗುವದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ.

"ನನ್ನ ಹುಟ್ಟೂರಾದ ಹೊನ್ನಾವರ ನನ್ನ ಕನಸಿನ ಮನೆ. ಇಳಿವಯಸ್ಸನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವಂತಾದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ್ಯ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ" ಇದು ಕೃಷ್ಣಾನಂದರ ಉತ್ತರ-ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನ. ಅವರು ಉತ್ತರಕನ್ನಡದ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಚಯವನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಲೇಖನಗಳ ಮೂಲಕ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಿರಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದು, ಅವರ ಮಗ ವಿಕಾಸ ಕಾಮತ್ ವಿಕಾಸಗೊಳಿಸಿದ www.kamat.com ಅಂತರ್ಜಾಲವನ್ನು ಜಾಲಾಡಿದಾಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತರಕನ್ನಡದ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಊರುಗಳ ಮಾಹಿತಿ, ಜನಜೀವನ, ಜೀವನಶೈಲಿ, ನದಿ, ವನಗಳ ಸುಂದರ ಪ್ರಕೃತಿ, ಗುಡಿ ಗುಂಡಾರಗಳು, ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಕಾವಿಕಲೆ' ಶಿಲಾಶಾಸನ, ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಕೋಟೆಕೊತ್ತಳಗಳು. ಒಂದೇ! ಎರಡೇ! ಯಾವದೇ ಸಂಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಇಲಾಖೆಯೂ ಕಾಣದಿದ್ದ, ಮಾಡದಿದ್ದ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಕಾಮತರು ಒಬ್ಬಂಟಿಗರಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. 1985ರಲ್ಲಿ ಡಾ॥ ಸೂರ್ಯನಾಥ ಕಾಮತರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೆನರಾ ಗೆಝೆಟಿಯರ್‌ನ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಆವೃತ್ತಿಯ ಕೊನೆಯ 48 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ 500ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರೇ ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳೇ ಈ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ಚಿತ್ರಗಳು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಸಮಗ್ರ ಪರಿಚಯ ನೀಡುವ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ. ತನಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದ ಕಾಮತ ಕುಟುಂಬ, ಹುಟ್ಟೂರು ಹೊನ್ನಾವರ, ಜನ್ಮಜಾತ ಜಿಲ್ಲೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಈ ನೆಲಜಲವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಕಟವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಮತರು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸರನಾಶ, ಆಧುನೀಕರಣದಿಂದ ಜನಾಂಗೀಯ ಮೂಲಸ್ವರೂಪ ನಾಶ, ಹೊಸ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹಳೆಯ 'ಪರ್ಣಸಂಸ್ಕೃತಿ'ಯ ವಿನಾಶ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮನನೊಂದು ಮನಕಲಕುವಂತೆ ತಮ್ಮ 'ಮರುಪಯಣ'ದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲವೇ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯ ಅಭಿಮಾನ!

"ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಯಶಸ್ವೀ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಿಂದೆ ಓರ್ವ ಮಹಿಳೆ ಇರುತ್ತಾಳೆ" ಇದು ಆಂಗ್ಲೋಕ್ತಿ. ಆದರೆ ಕಾಮತರ ಅದೃಷ್ಟವೋ ಏನೋ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಹಿಂದೆ ನಿಂತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಮಹಿಳೆಯಲ್ಲ. ಜತೆಜತೆಯಾಗಿ ನಡೆದು, ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲೂ ಜೊತೆ ನೀಡಿದ ಮಹಿಳೆ. ಅವರಷ್ಟೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆ, ಅವರಷ್ಟೇ ಜ್ಞಾನ ಅವರಷ್ಟೇ ಪ್ರತಿಭೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಅವರಂಥದೇ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವ 'ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ' ಅವರ ಬಾಳ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿ ದೊರೆತದ್ದೇ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರ ಸೌಭಾಗ್ಯ. ಅವರು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೂ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು

"ಪ್ರೇಯಸಿಗೆ ಪತ್ರಗಳು"ಲ್ಲಿ ಬರೆದು ದಾಖಲಿಸಲು ನೆರವಾದರು. 2002ರಲ್ಲಿ ಕಾಮತರು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ನಂತರವೂ ಅವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಾವರದಲ್ಲಿ "ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ" ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ, ಸಂಸ್ಮರಣ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಣೆ, ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅವರ ಜನ್ಮದಿನದಂದು ಸಂಸ್ಮರಣಾ ಸಮಾರಂಭಗಳನ್ನೇರ್ಪಡಿಸುತ್ತ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರ ಹೆಸರನ್ನೂ ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ಅವರ 75ನೇ ಜನ್ಮದಿನದ ಸ್ಮರಣಾಂಜಲಿ "ನಿಸರ್ಗನೇಹಿ" ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಘಟಿಸಲು ಅವರು ತೋರಿದ ಆಸಕ್ತಿ, ಉತ್ಸಾಹ, ಕಾರ್ಯತತ್ಪರತೆ ಕಂಡಾಗ ಇಂಥ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರ 'ಆತ್ಮ' ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲೂ ಸಂತಸ ಪಡುವದೆಂಬ ತೃಪ್ತಿ ನನ್ನದಾಗಿತ್ತು.

3. ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರನ್ನು ಕುರಿತು

ಡಾ। ವಿ.ಎಸ್. ಸೋಂದೆ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ 75ನೇ ಜನ್ಮದಿನಾಚರಣೆ ಅಂಗವಾಗಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ "ಸ್ಮರಣಾಂಜಲಿ" ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ದಿ. ಕಾಮತರ ಜೀವಮಾನದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಸಿದ ಅವರ 24 ಮಹತ್ವದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಯುವಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಮಗೆ ದೊರೆತ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅವಕಾಶ. ಇದನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ ಹೊನ್ನಾವರದ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ, ಅಭಿನಂದನೀಯವಾಗಿದೆ.

ನನಗೆ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ಪರಿಚಯವಾದದ್ದು ಅವರ "ನಾನೂ ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ" ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ. ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಅಜೀವ ಸದಸ್ಯನಾದ ನನಗೆ ಅವರ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಬಂದಾಗ ಅದನ್ನೋದಿದ ನಾನು ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಶೇಷ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆದ ಕಾಮತರು ವಿಜ್ಞಾನದ ಜತೆಗೆ, ಅಮೇರಿಕನ್ನರ ಜೀವನದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ದಾಖಲಿಸಿದ ನುರಿತ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಓದಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆನಂತರ ಬಂದ ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿ "ವಂಗ ದರ್ಶನ"ದ ಮೂಲಕ ಈ ನನ್ನ ಕುತೂಹಲ ಇನ್ನಷ್ಟು ಗಾಢವಾಯಿತು. ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ವ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಡಾಕ್ಟರೇಟ ಪದವಿ ಜೊತೆಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ ಕಾಮತರು ಪಶ್ಚಿಮಬಂಗಾಲದ "ಪ್ಲಾಸಿ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಕಂಡರು. ಬಂಗಾಲದ ಕೊನೆಯ ನವಾಬ, ಸಿರಾಜುದ್ದೀನನನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಈಸ್ಟ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಮೂಲಕ ಸೋಲಿಸಿದ "ಪ್ಲಾಸಿ" ಕದನ ನಡೆದ ಊರೇ ಈ ಪ್ಲಾಸಿ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ಅನಭಿವೃದ್ಧಿ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಡುಬಡತನದಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಳಿದ ಏಕೈಕ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗೆ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುವ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತು ಕಬ್ಬಿನ ಬೆಳೆಗೆ

"ಪ್ಯಾರಿಲ್ಲಾ"ಎಂಬ ಕೀಟ ತಗುಲಿ ಕಬ್ಬು ನಾಶವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈ "ಪ್ಯಾರಿಲ್ಲಾ" ಕೀಟದ ಜೀವನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಇದರ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಡೆದು ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲ ಕಬ್ಬಿನ ತಳಿಯ ಸಂಶೋಧನೆ, ಕಾಮತರಿಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಕೃಷಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕೀಟತಜ್ಞರಾಗಿ ಕಾಮತರು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಅದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ನಕ್ಸಲಬಾಡಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಡುಬಡತನದ ಕಷ್ಟಕರ ಜೀವನದಿಂದ ರೋಸಿ ಹೋದ ಬಡಜನರು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆದ್ದು ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಹೋರಾಟ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದೇ ಮುಂದೆ ಬೃಹತ್ ನಕ್ಸಲ್ ಚಳುವಳಿಯಾಗಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ದಿನಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಂಡ ಕಾಮತರು ಹಿಂಸಾಚಾರಕ್ಕಿಳಿದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಮುಂದೆ ಧೀರರಾಗಿ ನೌಕರಿಗೆ ರಾಜಿನಾಮೆ ನೀಡಿ ಹೊರ ಬರುವಂತಾಯಿತು.

ನಕ್ಸಲ ಚಳುವಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣಗಳ ಸ್ಥೂಲ ಪರಿಚಯ ನಮಗೆ ಎರಡು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ "ವಂಗದರ್ಶನ" ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಆದಿವಾಸಿ ಗಿರಿಜನರ ಕಷ್ಟಕರ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯ ಸಮಸ್ತ ಪರಿಚಯ ನಮಗೆ ಅವರ "ಬಸ್ತರ ಪ್ರವಾಸ" ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಪೂರ್ವ ಮಾಹಿತಿಯುಳ್ಳ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಈ ಅಪೂರ್ವ ಮಾಹಿತಿ ಹೊರ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಿಳಿದು ಕಾಮತರಿಗೆ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಓದುಗರಿಗೆ ಸ್ಥಿಮಿತಗೊಂಡವು.

ಅವರ ನಿಧನದ ನಂತರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವರ ಮಗ ವಿಕಾಸ ಕಾಮತರು ತಮ್ಮ "ಕಾಮತ್ ಪೊ ಪೋರಿ" ಡಾಟ್ ಕಾಮ್ ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಮೂಲಕ ಈ ಎಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನರು ಇದನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಿಜ್ಞಾನ, ಪ್ರವಾಸ, ಕಲೆ, ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮ, ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಿದ ಲೇಖಕ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರಂತೆ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರನ್ನು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಕಾಮತರು ಜಗತ್ತನ್ನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಬರೆದ 24 ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ, ಅವರು ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದ ಎರಡು ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ನಾವು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಲೇ ಅವರು ಬದುಕಿದರು. ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ! ಎಂದು ಅವರು ಎಂದೂ ಚಿಂತಿಸಲಿಲ್ಲ. ದೊರೆತ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸುದಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರಲ್ಲೇ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರತಿಫಲಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ದುಡಿಯುತ್ತಲೇ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ

ಪ್ರತಿಫಲ ನೀಡಿದರು. ಸ್ವತಃ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಜಗತ್ತಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು, ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಪಂಚದ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು, ಕೀಟ ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಸ್ಮಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ವಿನೋದೀ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನವನ್ನೂ ಬರೆಯಬಲ್ಲರು, ಎಂಬುದನ್ನು ಸುಮಾರು 25 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ "ಕಸ್ತೂರಿ"ಮಾಸ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬೆಂಗಳೂರು ಶಹರದ ಬಸ್‌ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶದ ಜನ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವೈವಿಧ್ಯತೆ ಹೇಗೆ ಹಾಸ್ಯಮಯವಾಗಬಲ್ಲದೆಂಬುದನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ, ಹಾಸ್ಯಮಯವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅವರ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗ್ರಾಹಿತ್ವದ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಕುತೂಹಲ ಹೊಂದಿದ್ದ ನನಗೆ ಅವರನ್ನು ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟ ಇಚ್ಛೆ ಇದ್ದರೂ ಅನೇಕವರ್ಷ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೈಗೂಡಿದ್ದು 1971ರ ಸುಮಾರಿಗೆ. ನಾನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಓರ್ವಮಿತ್ರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ. ಅಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಮುಖತಃ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದಾಗ ನಮ್ಮ ಸುದೀರ್ಘ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅವರ ಮೇರು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ, ಅಗಾಧ ಜ್ಞಾಪಕ ಶಕ್ತಿಯ, ಅಪಾರ ಜ್ಞಾನದ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಅಂದಿನ ನಮ್ಮ ಭೆಟ್ಟಿಯ ನೆನಪನ್ನು ನಾನೆಂದಿಗೂ ಮರೆಯಲಾರೆ.

ಆದರೆ ಈ ನಮ್ಮ ಭೆಟ್ಟಿಯ ವೇಳೆಗೆ ನಾವು ಗೈದ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯವನ್ನು, ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತಿಗಳಾದ ಅವರು ಅಂದೇ ದಾಖಲಿಸಿ ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಡಾ. ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಕಾಮತರಿಗೆ ಬರೆದ "ಪ್ರೇಯಸಿಗೆ ಪತ್ರ"ಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಪುಸ್ತಕ, ಪ್ರಕಟಣೆ ಆಗಿ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮ ಭೆಟ್ಟಿಯ ಉಲ್ಲೇಖ ಅದರಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ ಡಾ. ವಿಜಯ ನಳಿನಿ ರಮೇಶರವರು ನನಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದ್ದರು.

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದು ಅಮೇರಿಕೆಯ ನ್ಯೂಯಾರ್ಕರಾಜ್ಯದ ಸ್ಯಾರೆಕ್ಯೂಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ತಗಲುವ ಕೀಟಾಣುಗಳ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಡಾಕ್ಟರೇಟ ಪಡೆದರು. ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಅವಕಾಶಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೂ ಕಾಮತರು ದೇಶ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರು. 1964ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದ ಇಂಥ ಜ್ಞಾನಹೊಂದಿದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಕೇವಲ ಕೈಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಷ್ಟು ಆದಾಗ್ಯೂ ಕಾಮತರಿಗೆ ಅವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಗದೇ ಇರುವುದು ವಿಪರ್ಯಾಸ. ಹೀಗೆ ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಭಾರತೀಯರು, ಮರಳಿ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಾಕಷ್ಟು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಕಾಮತರು ಅಂಥ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಲೋಭನೆಗೆ ಒಳಗಾಗದೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದದ್ದು ಅವರ ದೇಶಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

60ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಪಿಎಲ್ 480ಕಾಯ್ದೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ರೂಪಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಗೋದಿ ಧಾನ್ಯದ ಮಾರಾಟದಿಂದ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಂಡ ಅಮೇರಿಕೆಯ "ಲ್ಯಾಂಡಗ್ರಾಂಟ್" ಕಾಲೇಜ ಮಾದರಿಯವು ದೇಶದ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 30–40 ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡವು. ಅಲ್ಲಿ ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಹತೆ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಜಾತಿ, ಭಾಷೆ, ರಾಜಕೀಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ತಕ್ಕ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಮತರೇ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರೆಂದೂ ಬೇಸರಿಸಲಿಲ್ಲ, ಧೃತಿಗೆಡಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿ ಕಾಮತರು ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗಲೇ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಯಾಮರಾವನ್ನೇ ಸಂಗಾತಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ವೃತ್ತಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂನಲ್ಲಿ 1971ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತದ "ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣದ ಲ್ಯಾಬೊರೆಟರಿ" ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಥಮರೆನ್ನಿಸಿದರು. ದೇಶಮಟ್ಟದ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಅನೇಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅವರ ಈ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣದ ಪರಿಣತಿಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದಿವೆ. ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಈ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಲೇಖನಿ ಹಿಡಿದು ಬರೆದರು, 24 ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ನೀಡಿದರು, ದೇಶ ಸುತ್ತಿದರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಕಲೆ, ಕಾವಿ ಕಲೆ, ಹಚ್ಚೆ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಸಂತನಂತೆ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದರು. ಅವರಿಗೆ ಅವರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಏನೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆ, ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯವರೇ ಆದ ಕಾಮತರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಬೇಕು. ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಇದೇ ಕಾಮತರಿಗೆ ನಾವು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಕೃತಜ್ಞತೆ.

4. ಸಂತನಂತೆ ಬಾಳಿದ ಮಹಾ ಸಂಸಾರಿಯ ನೆನೆದು

ಹರಿಪ್ರಕಾಶ ಕೋಣೆಮನೆ

ಇದೊಂಥರಾ ಇನ್‌ಸ್ಟಂಟ್ ಜಮಾನಾ ನೋಡಿ! ಪ್ರಯತ್ನ ಬೇಡ, ಪರಿಶ್ರಮ ಬೇಡ. ಆದರೆ ಹೆಸರು, ಕೀರ್ತಿ ಪ್ರಚಾರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಬಂದುಬಿಡಬೇಕು. ಸ್ವಂತಿಕೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರೂ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ, ಸುಖ, ಸಮೃದ್ಧಿ, ನೆಮ್ಮದಿ ಕೈವಶವಾಗಿಬಿಡಬೇಕು ಅನ್ನುವವರೇ ಹೆಚ್ಚು ಮಂದಿ. ಅದು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂದಿದೆ? ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೊಬ್ಬರು ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಏನಪ್ಪಾ ಅಂದ್ರೆ, ರಾತ್ರಿ ಕಾರವಾರದಿಂದ ಹೊರಟು ಮುಂಜಾನೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೆಜೆಸ್ಟಿಕ್‌ಗೆ ಬಂದು ಇಳಿಯುವಾಗ ಅಚ್ಚ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಅನ್ನುವ ಬದಲಿಗೆ "ಬ್ಯಾಂಗಲೋರ್‌ಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದೆ ಕಣೋ" ಅಂತ ರಾಗ ಎಳೆಯಲು ಶುರು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಈ ತಲೆಮಾರಿನ ಮಂದಿಯ ಗುಣವಿಶೇಷ. ಈಗೇನಿದ್ದರೂ ತನ್ನತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನದಲ್ಲದ್ದನ್ನು, ಒಳಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅದನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ ತಾನೇ? ಒಂದು ಪದವಿ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು, ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಹಾರಬೇಕು ಅಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಹುಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ ಬೇರೆ! ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪೀಠಿಕೆ ಯಾಕೆ ಅಂತೀರಾ? ಅದಕ್ಕೊಂದು ಕಾರಣ ಇದೆ. ಪಕ್ಕಾ ನಿಗರ್ವಿ ಮನುಷ್ಯ, ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ನಿಸರ್ಗಸಹಜವಾಗೇ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ತುಡಿತಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಬಾಳಿದ ದಿ: ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ಕುರಿತು ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಇಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಮುಂದೆ ಹಾದು ಹೋದವು.

ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಬಿಡುವುದಾದರೆ ಈಗ ನಾವು ಕಾಣುವ ತೋರಿಗಾಣಿಕೆಯ

ಜಾಯಮಾನಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಬದುಕಿದ ಬಲು ಅಪರೂಪದ ಮನುಷ್ಯ ನಮ್ಮ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರು. ಅವರು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಈ ದೊಡ್ಡಗುಣ ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ಬೆಳಗಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಆದರ್ಶ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಅದೆಷ್ಟೋ ಕಾಲ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಒಬ್ಬ ಕಾಮತರಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟು ನಮೂನೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮೇಳೈಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಅಂತೀರಿ! ಅವರೊಬ್ಬ ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಾರ, ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮಿ, ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಾಹ್ಯ ಆಡಂಬರಗಳಿಗೆ ತೆರೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡ, ಅಂತರ್ಮುಖಿ ಆಲೋಚನೆಗೆ ಮನಸ್ಸು, ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಂಡ ಸಂತ. ಎಲ್ಲರಂತೆ ಚಿಕ್ಕ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಜೋತು ಬೀಳದ ಮಹಾಸಂತ. ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡು ಸಂತನಂತೆ ಬಾಳಿದ ಅಪ್ಪಟ ಮನುಷ್ಯ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತಿದೆ. ಕಾಮತರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬಹು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವ ಹೇಳಿಕೆಯದು. "ಪದ್ಮಪತ್ರಮಿವಾಂಭಸಿ" ಅಂತ. ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ವಾಂಛೆಗಳ ವಾಸನೆಯಿಂದ ದೂರವುಳಿದು ಸುಂದರ ಮತ್ತು ಸಹಜ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಬಲು ಇಷ್ಟವಾಗುವ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕ ಅದು. ನೀರೊಳಗೇ ಹುಟ್ಟಿ, ನೀರೊಳಗೇ ಬೆಳೆದು, ನೀರಿಲ್ಲದೇ ಬದುಕಲಾರದ ಕಮಲದ ಹೂವಿನ ದಳ ತನ್ನ ಮೈಗೆ ಒಂದು ಹನಿ ನೀರು, ತೇವ ಇವ್ಯಾವುದನ್ನೂ ಅಂಟಿಸಿಕೊಳ್ಳದು. ಎಂಥಹ ಪ್ರಕೃತಿ ವೈಚಿತ್ರ್ಯ ಅಲ್ಲವೇ? ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿಗೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಆದರ್ಶ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಸಿಗಲು ಸಾಧ್ಯ ಹೇಳಿ? ಕಾಮತರ ಬದುಕೂ ಕೂಡ ಇಂಥದ್ದೇ ಆಗಿತ್ತು, ಈ ಮಾತಿಗೆ ಅನ್ವರ್ಥಕವಾಗಿ ಅವರು ಬದುಕಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುವ ಸಂಗತಿ.

ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪುತ್ರರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು ನಿಜ. ಆದರೆ ಸರಸ್ವತಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ನಿಸರ್ಗ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅವರು ಬಯಸಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರೊಳಗಿದ್ದ ತಾಯ್ನಾಡಿನ ಸೆಳೆತ ಇತ್ತ ಕೈಬೀಸಿ ಕರೆಯಿತು. ಆದರೆ ವಿಚಿತ್ರ ಅಂದರೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಅರ್ಹತೆಗಳಿದ್ದರೂ ಕಾಮತರಿಗೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಸರಕಾರೀ ಉದ್ಯೋಗವೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಕೆನಡಾದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಅವಕಾಶ ಇತ್ತು ನಿಜ. ಆದರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಅರಸಿಕೊಂಡು ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸ್ವತಃ ಕಾಮತರೇ ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣ.

ಎಲ್ಲರೂ ದೊಡ್ಡವರನ್ನು, ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡದನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ಕಾಮತರು ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಿಸರದೊಳಗಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾತಿಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿನ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ

ಗುಣಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳ ಬದುಕಿನ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೆಮರಾ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಮೀಬಾ, ಕಪ್ಪೆಮರಿ, ಇರುವೆ, ಕಾಗೆ, ಕೀಟಗಳ ಗುಣವಿಶೇಷ, ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುತ್ತ ಹೋದರು. ಪ್ರಕೃತಿ, ಪರಿಸರ, ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯಗಳೆಡೆಗೆ ಕಾಮತರು ಹೊಂದಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿ, ಆಸಕ್ತಿ, ದೇಶವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ವೈವಿಧ್ಯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ವಸತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿಸಿತು. ಸದಾ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅಧ್ಯಯನ, ಯೋಗ್ಯ ಚಿತ್ರ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಕಾಮತರು ಬಯಸಿದ್ದರೆ ತಾವೇ ಮಾಡಿದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ, ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಪರೂಪದ ಫೋಟೋಗಳಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಗಳಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು ಬಯಸಿದ್ದು ದುಡ್ಡಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವರ ದೊಡ್ಡ ಗುಣ. ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚುಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲು ಬಯಸದ ಕಾಮತರು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ, ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಕಾಡಿಸುವ ಮನುಷ್ಯ ಸಹಜ ಸ್ವಭಾವಗಳಿಂದ ಅದೆಷ್ಟೋ ದೂರ ಸಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಎಷ್ಟೊಂದು ದೇಶಗಳನ್ನು, ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಾಡಿದ ಕಾಮತರು ಕೊನೆಗೂ ಹುಟ್ಟೂರಾದ ಉತ್ತರಕನ್ನಡದ ಹೊನ್ನಾವರದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಿಗೇ ಹಿಂದಿರುಗಲು ಬಯಸಿದ್ದರು, ಅಂದರೆ ಅವರ ಸ್ವದೇಶ ಪ್ರೀತಿ ಎಂಥವರಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವಂಥದ್ದೇ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದು ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಪರದೇಶಕ್ಕೇ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವವರನ್ನು ಆಲೋಚನೆಗೆ ಹಚ್ಚುವಂತಹ ಆದರ್ಶ ಚಿಂತನೆ ಕೂಡ. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಹೊನ್ನಾವರ ಕೂಡ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಕಾಮತರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೇಡ್ತಿ, ಅಘನಾಶಿನಿಯಂತಹ ಬೃಹತ್ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಶಾಂತ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ನುಂಗಿಹಾಕುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಮತರು ಅದೆಷ್ಟು ಬೇಸರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರೋ? ಎಲೆಮರೆಯ ಕಾಯಾಗಿದ್ದಕೊಂಡು ಅಗಾಧ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಸಹ ಕಾಮತರು ಉಳಿದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಂತೆ, ಸಾಹಿತಿಗಳಂತೆ, ಪರಿಸರ ಹೋರಾಟಗಾರರಂತೆ ಮಿಂಚಲು ಹವಣಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಕಾಮತರ ಬದುಕಿನ ಪ್ರೀತಿ, ಪರಿಸರದ ಬಗೆಗಿನ ಕಾಳಜಿ, ತಾಯ್ನಾಡಿನ ಮಮತೆಗಳು ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯ ಯುವ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನಾದರೂ ಹದಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಹಳ್ಳಿಯ ಬದುಕಿನೆಡೆಗೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಡಿಲಿನ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿಸಿದರೆ ಅವರ ಬದುಕು ಸಾರ್ಥಕ. ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು ಹೇಳಿ!

5. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ

ಗಣೇಶ ಭಟ್ಟ, ಉಪ್ಪೋಣಿ.

"ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪರಿಸರವಾದಿಗಳು ಅಡ್ಡಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ" ಎಂಬುದನ್ನು ಕಳೆದ ಎರಡು ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಂತೆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ರೆಡಿಮೇಡ್ ಹೇಳಿಕೆ ಇದೇ ಆಗಿದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಏನು? ಭೌತಿಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಹೆಚ್ಚಳವೇ?, ದೇಶದ ಆಂತರಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳವೇ?, ತಲಾ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯೇ? ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಕಾಂಕ್ರಿಟ್ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವೇ? ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಏಳುವುದು ಸಹಜ.

ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರತಿಯೋರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಒದಗಿಸಿ, ಸಿಗುವ ಪ್ರತಿಫಲಕ್ಕೆ, ದುಡಿಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅವನ(ಳ) ಅವಲಂಬಿತರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದು, ಬದುಕಿನ ಮಟ್ಟ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಏರುವಂತಿರಬೇಕು; ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿ, ಸೌಹಾರ್ದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ, ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಂತೃಪ್ತಿ, ಮಾಡುವದರೊಂದಿಗೆ, ಮಾನವೀಯ ಗುಣಗಳು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಇಂದಿನವರು ಬಳಸಿ, ಉಳಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಡಬೇಕು. ಈ ಮೊದಲು ದೇಶಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ತಲಾ ಆದಾಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಈಗ ಸಂತೃಪ್ತ ಬದುಕಿನ ಆಧಾರವನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇಂದು ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರ ದೌರ್ಜನ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ವಿವೇಚನಾ ರಹಿತವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ವಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಸ್ವಕೇಂದ್ರಿಯ ವಿಚಾರಧಾರೆಯೇ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಯ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ದಾಹ ಹಾಗೂ ಲಾಭ ಬಡುಕತನ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು, ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು, ಸರ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸಂಪತ್ತಿನ ಗಳಿಕೆಯೇ ಜೀವನದ ಪರಮಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ.

ದೇಶದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಖಾಸಗೀ ವಲಯದಲ್ಲಿರುವುದು ಹಾಗೂ

ಹೆಚ್ಚಿನವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಗೊಂಡಿರುವುದು, ಪರಿಸರದ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ. ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹತೋಟಿಯನ್ನು ಜನಸಮುದಾಯ ಹೊಂದಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ವತ್ತಾಯಿತು. ಅಂದರೆ ರಕ್ಷಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಮನಬಂದಂತೆ ಬಳಸುವ ಅಧಿಕಾರ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಿಕ್ಕಿತು.

ಕಾಡಿನ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾದ ಕೃಷಿಕರು, ಅದು ತನ್ನದಲ್ಲ! ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಕಿರುಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬೋಳಿಸಿ, ವಿವೇಚನಾರಹಿತವಾಗಿ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಕಾಡಿನ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಗುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದದ್ದೇ ಲಾಭಗಳಿಸಲು! ಎಂಬ ಏಕೈಕ ಧ್ಯೇಯದೊಂದಿಗೆ ಕಾಡನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದ ಗುತ್ತಿಗೆ ದಾರರಿಗೆ, ಭ್ರಷ್ಟ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ, ತಮ್ಮ ಬಾಲಬಡುಕರಿಗೆ ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಚಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಯೋಜನಾ ತಯಾರಿಕಾ ವಿಧಾನದಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದೆಯೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದವು. ಕಾರವಾರದ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಆಧಾರಿತ ಉಷ್ಣ ಸ್ಥಾವರ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಇದಕ್ಕೊಂದು ಜ್ವಲಂತ ಉದಾಹರಣೆ. ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಇಲ್ಲಿಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೋ ದೂರದ ಆಫ್ರಿಕಾದಿಂದ ಬರಬೇಕು. ಉತ್ತರಕನ್ನಡದ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ, ಕೆಲವರ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಅದೂ ಸೀಮಿತ ಅವಧಿಯ ಲಾಭ ಗಳಿಕೆಗಾಗಿ ಉಷ್ಣ ವಿದ್ಯುತ್ ಸ್ಥಾವರ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದೆ. ವಿದ್ಯುತ್ ಅಭಾವವನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೆಲವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಡುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ನಡೆಸಿ ಅದಿರು ರಫ್ತು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಶರಾವತಿ ನದಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬೃಹತ್ ನಾವೆಗಳು, ದೊಡ್ಡ ಲಾಂಚ್‌ಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಚಿಕ್ಕ ನಾವೆಗಳು ಓಡಾಡುವದೂ ದುಸ್ತರವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶತಮಾನಗಳಿಂದ, ಶರಾವತಿಯ ದಡದ ಮೇಲೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದ ಜನರ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಈಗ ಕೃತಕ ನೆರೆಯ ಭೀತಿ ಮತ್ತು ಆತಂಕದಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ನದಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು ಹಾಗೂ ಇಕ್ಕೆಲಗಳ ಅರಣ್ಯನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಮೂರ್ಖ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಹೊನ್ನಾವರದಿಂದ ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ವರೆಗೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತುಂಬುವ ಪ್ರಮಾಣ ವರ್ಷವರ್ಷವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ಹಾಗೂ ಜಲಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪರಿಸರ ನಾಶಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ

ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿದೆ. ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕ್ಷೀಣ ಧ್ವನಿ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಪರಿಸರ ನಾಶದ ವಿರುದ್ಧ ಜನಪರ ಹೋರಾಟಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಹೋರಾಟಗಳು ಯಾವುದೋ ಯೋಜನೆಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ವಿರೋಧಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಯಶಸ್ಸು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಒಂದೊಂದೇ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವದರಿಂದಲೇ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು! ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಬೇಕು. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಾರಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ

ಜನತೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಅಧಿಕಾರ ಇರುವದು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಗೂ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಅಧಿಕಾರ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬದಲು ಸಮುದಾಯದ ಕೈಗೆ ಬರಬೇಕು. ಇದನ್ನೇ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮಾಜೀಕರಣ ಎನ್ನಬಹುದು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಎಂದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾಲಿಕತ್ವ ಇದರ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಇಂದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಖಾಸಗೀಕರಣ ಕೇವಲ ಸ್ವಾರ್ಥೀಕರಣವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ, ಸಮರ್ಪಕವಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಮಾಜೀಕರಣ ಒಂದೇ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಯೋಜನಾ ಪದ್ಧತಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವದು ವಿಕೇಂದ್ರಿತ ಯೋಜನಾ ಪದ್ಧತಿ ಅನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಫಲ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರಕಿದಾಗ ಸರ್ವರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಆಸ್ಪದವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಉತ್ಪಾದನೆಯ ದೊಡ್ಡಪಾಲನ್ನು ಕಬಳಿಸುವದನ್ನು, ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ ನೋಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದೆ.

ಸ್ವಾರ್ಥಪ್ರೇರಿತ ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ಸಿಗುವ ಲಾಭ ಅಲ್ಪಕಾಲಿಕ. ತನ್ನ ಬಳಕೆಗಾಗಿ, ತನಗಾಗಿಯೇ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಚನೆಯಾಗಿದೆ! ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದರೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾನವ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರ. ಸಕಲ ಚರಾಚರ ಅಸ್ತಿತ್ವಗಳು, ಸಸ್ಯ, ಗಿಡ, ಮರ, ಕ್ರಿಮಿ, ಕೀಟ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮಾನವನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಈ ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿದ್ದವು. ಮಾನವನಿಗೆ ಇರುವಷ್ಟೇ ಬದುಕುವ ಹಕ್ಕು ಅವುಗಳಿಗೂ ಇದೆ! ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಮವಾದ ಸಹಬಾಳ್ವೆ, ಸಹಕಾರ ಭಾವದಿಂದ ಮಾನವ ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಾಗ ಪರಿಸರವೂ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮಾನವರೂ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಮಾನವನ ಆಂತರಿಕ ಪರಿಸರದ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಾಹ್ಯ ಪರಿಸರವೂ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

6. ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಅರಿವಿನ ಕಾಲಘಟ್ಟ

ಶಿವಾನಂದ ಕಳವೆ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಬೇಡ್ತಿ ನದಿಗೆ ಸರಕಾರ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ 364ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಆಣೆಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಕ್ರಿ.ಶ. 1979ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ನದಿ ಕಣಿವೆಯ ಊರಿಗೆ ಪರಿಸರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಹೋಗಿದ್ದರು. 58.97ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಯ ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆ ಇಲ್ಲಿನ ಮಹತ್ವದ ಮಳೆಕಾಡು, ಕೃಷಿ ಬದುಕನ್ನು ನುಂಗುವದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಯೋಜನೆ ವಿರೋಧಿಸಿ ಜನಜಾಗೃತಿ ನಿಮಿತ್ತ ಯೋಜನಾ ಸ್ಥಳವಾದ ಮಾಗೋಡಿಗೆ ಹೋದವರಿಗೆ ಹಿರಿಯರೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಪರಿಸರ ಜಾಗೃತಿಯ ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಅರಿವಿಗೆ ಮಹತ್ವದ್ದು 'ಮರ ಕಡಿದರೆ ಪರಿಸರ ಹಾಳಾಗ್ತದಂತೆ, ಅದನ್ನು ನಮಗೆ ಹೇಳೋದಕ್ಕೆ ಶಿರಸಿಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾರಂತೆ...!' ಊರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಿರಿಯರು ವಿವರಿಸುತ್ತ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮರಕಡಿದರೆ ಪರಿಸರ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಮಾತು ಬಹುತೇಕ ಊರುಗಳಿಗೆ 70ರ ದಶಕದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತಮಾಶೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನಿತ್ಯದಟ್ಟ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದವರಿಗೆ ಕಾಡು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು ಒಡ್ಡುತ್ತಿತ್ತು. ತೋಟ ಮಾಡುವಾಗ, ಮನೆ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಜಾಗ ಹುಡುಕುವಾಗ, ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ, ಜಾನುವಾರು ಮೇವು, ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮರ ಕಡಿಯಬೇಕು! ಕಡಿದು, ಕಡಿದು ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಬೇಜಾರಾಗಿತ್ತು. ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಮರ ಕಡಿದು ದೂರ ಸಾಗಿಸುವದು ರಟ್ಟೆಬಲದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಒಂದೊಂದು ಮರವೂ ದೈತ್ಯಗಾತ್ರ, ಕಡಿದು ನಾಶ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಜೀವಹೆಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯೂ ತೀರ ಕಡಿಮೆ. ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಮನೆಗಳಿದ್ದವು. ಗಿಡಮರ ಕಡಿದು ಆರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದರೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗಿಡಗಳು ಚಿಗುರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ

ನಿತ್ಯವೂ ಕೊಡಲಿ, ಕತ್ತಿಯ ಯುದ್ಧ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಮರ ಕಡಿದು ಬದುಕಿನ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಣಗುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ ಕಾಡು ತಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ವಿರೋಧಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಅದೇ ಮಾಗೋಡು ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ, ಸರಕಾರ ಒಣಮರ ಕತ್ತರಿಸಲು ಗರಗಸ ಒಯ್ದರೂ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಜನರು ಜಾಗೃತರು. ಮರ ಕಡಿದರೆ ಪರಿಸರ ಹಾಳಾಗುತ್ತದಂತೆ! ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದ ಊರಲ್ಲಿ ಈಗ ಪರಿಸರ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾಗಿದೆ. ಜನವಿರೋಧಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆ ರದ್ದಾಗಿದೆಯಾದರೂ ಮಾನವ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ಕಾಡನ್ನು ಬಚಾವು ಮಾಡುವ ಸವಾಲು ಎದುರಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1826ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಕುಮಟಾದಿಂದ ಶಿರಸಿಗೆ ದೇವಿಮನೆ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಮಾರ್ಗರಚನೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಕ್ರಿ.ಶ. 1856ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಎತ್ತಿನಗಾಡಿಗಳ ಓಡಾಟಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಶಿರಸಿಯಿಂದ ಕುಮಟಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದೆಂದರೆ ದೂರ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆ ಕಾಲದ ಸರ್ವೆ ಸೆಟ್ಲಮೆಂಟ್ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಓದಬಹುದು. ರಸ್ತೆಯಂಚಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಜನವಸತಿ ಹೆಚ್ಚಿದವು. ಕೃಷಿ ಕೂಲಿಕಾರರ ಅನುಕೂಲತೆ, ಉತ್ಪನ್ನ ಸಾಗಿಸಲು ರಸ್ತೆ ಹೊಂದಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ನಮ್ಮ ಘಟ್ಟದ ಸೀಮೆಯ ಬಹುತೇಕ ಊರುಗಳು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಬಾವಿಗಿಂತ ಅಬ್ಬಿನೀರು (ಝುರಿನೀರು) ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದವು. ಕಾಡು ದಟ್ಟವಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಊರೂರಲ್ಲಿ ನೀರು ನಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪರಿಸರ ಸಮೃದ್ಧತೆಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾತಿ ನಡೆಸಿದವರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ ಮೊದಲಿಗರು. ಕಾಳಿ ಕಣಿವೆಯ ನಾಗಝುರಿ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಹಗಲಿನಲ್ಲೂ ಹುಲಿರಾಯನ ದರ್ಶನವಿದ್ದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಡುಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಪರಿಸರವಿಜ್ಞಾನಿ, ಕೆಮರಾಮೆನ್ ಇವರು! ಪರಿಸರದ ಚೆಂದದ ಚಿತ್ರಗಳು ಈಗ ಅವರ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಷ್ಟೇ ಉಳಿಯುವಂತಾಗಿದೆ. ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆ, ತಂತಿಮಾರ್ಗ, ರಸ್ತೆ, ನಗರೀಕರಣ, ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಒತ್ತಡಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟದ ಚಹರೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾಗಿದೆ. ಝುರಿನೀರಿನ ಊರಿಗೆ ಕೊಳವೆಬಾವಿ ಬಂದಿದೆ. ಹುಲಿಯಿದ್ದ ಊರಲ್ಲಿ ಮೊಲ ನೋಡುವದೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಹಂತ ತಲುಪಿದೆ. ಸಸ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದೆ. ಏಕಜಾತಿ ಸಸ್ಯ ತೋಟಗಳು ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಅಡವಿ ಗಿಡದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯದ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿದ ಜಿಲ್ಲೆ ಇದು. ಇಲ್ಲಿನ ವನವಾಸಿಗಳು ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಬಲ್ಲ ಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಿದವರು. "ಅಡುಗೆಗೆ ಹುಡುಕೋದು" ಮಲೆನಾಡು, ಕರಾವಳಿ ಸೀಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾಮೂಲಿಯಾಗಿ ಬಳಸುವ ಮಾತು ಇದು. ಬೆಳಗಿನ ಉಪಾಹಾರ ಮುಗಿಸಿ

ಪಾತ್ರೆತೊಳೆದು ಪುನಃ ಅಡುಗೆ ಮನೆ ಸೇರಿದ ಬಳಿಕ ಮಧ್ಯಾನ್ಹದ ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿ ಶುರು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೋಟುಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ತೋಟ, ಭತ್ತದಗದ್ದೆ, ಹತ್ತಿರದ ಕಾಡು, ಹಿತ್ತಲುಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಟ, ಬಾಳೆಮರದ ದಿಂಡು(ತಿರುಳು), ಮಾವಿನಕಾಯಿ, ಒಂದೆಲಗ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆ, ಕವಲು ಕುಡಿ, ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುನಿಯ ಕುಡಿ, ಕೆಂದಿಗೆ ಬಳ್ಳಿಯ ಚಿಗುರು, ಮುರುಗಲು ಕಾಯಿ, ಮಾವಿನ ಸೊಪ್ಪು, ಕರಡಿ ಸೊಪ್ಪು, ಮಜ್ಜಿಗೆ ಹುಲ್ಲು, ದೂರ್ವೆ ಹೀಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಸ್ಯಸಂಗ್ರಹ. ಇದು ಇವರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಡವಿ ಆಹಾರ. ತರಕಾರಿ! ಕೃಷಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳುವಾಗ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಈ ಅಡುಗೆ ಪರಿಕರಗಳ ಸಂಗ್ರಹ. ಒಂದು ದಿನ ತಂದದ್ದು ಮರುದಿನ ಮತ್ತೆ ತರುವುದು ತೀರ ಅಪರೂಪ. ರಭಸದ ಮಳೆ ಸುರಿದರೆ ಥಂಡಿ ಹವೆಗೆ ಕನ್ನೆಕುಡಿ ಗೊಜ್ಜು, ಕೆಸವಿನ ಸೊಪ್ಪಿನ ಗೊಜ್ಜು ತಯಾರಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ. ಬೇಸಿಗೆ ಉರಿ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ದೇಹ ತಂಪಾಗಿಸುವ ಒಂದೆಲಗ ಸಂಗ್ರಹ. ಸುತ್ತಲಿನ ನೆಲದ ನೂರಾರು ಸಸ್ಯಗಳು, ಆರೋಗ್ಯದ ಅಡುಗೆಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಇವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಢಾಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಬಟಾಟೆ, ಮೂಲಂಗಿ, ಟೊಮೆಟೋದ ಮಾಮೂಲಿ ತರಕಾರಿ ಬಳಕೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಿದೆ. ಇವುಗಳ ವಿಪರೀತ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಬೆಳೆಯ ಏಕತಾನತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬದನೆ, ಬೆಂಡೆ, ತೊಂಡೆ, ಹಾಗಲ, ಸವತೆ ಎಂದು ಅದೇ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸುವ ಸರಕಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇದನ್ನು ಬಳಸಿ ತಯಾರಿಸುವ ಸಾಂಬಾರು, ಗೊಜ್ಜು, ಚಟ್ನಿ, ಪಲ್ಯಗಳು ರಾರಾಜಿಸುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಅರಣ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲಿನ ನೂರಾರು ಸಸ್ಯಗಳ ತೊಗಟೆ, ಬೇರು, ಚಿಗುರು, ಹೂವು, ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣು, ಬೀಜಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ಸಸ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಇದು ಕಾಡುಬದುಕು ಕಲಿಸಿದ ಪಾಠ! ಎಂಬುದು ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನಿರಂತರ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಸಸ್ಯಗಳ ಪರಿಚಯ ಕ್ರಮೇಣ ಆಹಾರ, ಆರೋಗ್ಯದ ಸುಲಭ, ಸುಸ್ಥಿರ ಅಸ್ತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಎರಡು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ ಶಿರಸಿಯ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸನಿಹದ ಕಾಡಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಘಟಿಸಿದ್ದೆ. ಅಡವಿ ಸಸ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಅಡುಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುವದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ. ಕೇರಳದ ಪಾಣಾಜೆ ವೈದ್ಯ ಮನೆತನದ ಮೂಲಿಕಾ ವೈದ್ಯ ವೆಂಕಟ್ರಾಮ ದೈತೋಟ ಹಾಗೂ ಇವರ ಪತ್ನಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ದೈತೋಟ. ಇಲ್ಲಿ ಅಡವಿ ಆಹಾರದ ಆರೋಗ್ಯ ಪಾಠ ಹೇಳಿದರು. ನೂರಾರು ಅಡುಗೆ ವಿವರಗಳ ವಿನಿಮಯ, ಸಸ್ಯ ಪರಿಚಯ ನಡೆಯಿತು. ಪ್ರತಿ ದಿನದ ಪಾನೀಯ, ತಿಂಡಿ, ಊಟಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅಡವಿ ಸಸ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ ಮಾತ್ರ ಆದ್ಯತೆ!. ಬಿದಿರಕ್ಕಿ ಊಟ, ಮಸೆಸೊಪ್ಪಿನ ಪಾನಕ, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ ಎಲೆಯ ಇಡ್ಲಿ, ಬಿಳಿ ಹಾಲವಾಣ ಚಕ್ಕೆ ಕಷಾಯ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟೂ 60ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುಅಡುಗೆ ವಿಶೇಷಗಳು ಸಿದ್ಧಗೊಂಡವು. ಕೀಟನಾಶಕ

ಸಿಂಪರಣೆಯಿಲ್ಲದೇ ಬೆಳೆದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸೇವನೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಏನೋ ವಿಶೇಷ ಅನುಭವ! ಹಸಿ ಸೊಪ್ಪುಗಳು ನೇರ ಚಟ್ನಿ, ತಂಬುಳಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಂದವು. ಇವು ನಮ್ಮ ಆರೋಗ್ಯದ ಹಸುರು ಮಾತ್ರೆಗಳೆಂಬುದು ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಯಾವ ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡದೇ ಮಲೆನಾಡಿನ ಅಡುಗೆಗೆ ರುಚಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ ಇವು ಲಾಗಾಯ್ತಿನಿಂದ ಆರೋಗ್ಯದ ಸೂತ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯಜ್ಜಿಯರು ನಿತ್ಯ ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಪೇಟೆ ತರಕಾರಿ ನಂಬಿದವರಲ್ಲ. ಚೀಲ ಹಿಡಿದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಓಡಿದವರಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಸ್ಯಗಳ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಭಾಗ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಡುಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ ಅವರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿದೆ. ಆಹಾರ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರಮ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವವಾದವು. ಉದಾಹರಣೆ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ವೃಷಭಾವತಿಯ ನೀರು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ತರಕಾರಿ ಕೃಷಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಪಾಯಕಾರಿ ಮಾಲಿನ್ಯಯುಕ್ತ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆ ತನ್ನ ಸಸ್ಯಗುಣದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ವಿಷಗಳನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ರೋಗ, ಕೀಟ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಕೀಟನಾಶಕಗಳಂತೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ನೇರ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವ ತಾಕತ್ತು ಹೊಂದಿವೆ! ತರಕಾರಿಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಮೂಲದಿಂದ ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯ ಬೆಳೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ದ್ವಿಗುಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ರೋಗನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ವಿಷ ಸಿಂಪಡಿಸುವ ವರ್ತುಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಲಯ ನಿಂತಿದೆ. ಆಹಾರದಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ಎಂಬ ಅರಿವು ಮರೆತು ನಿತ್ಯ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಾವು ಊಟ ಮಾಡುವಂತಾಗಿದೆ. ಬದುಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಏನೋ ತಿಂದು ಚರ್ಮದ ಚೀಲ ಭರ್ತಿಮಾಡುವ ಚಾಳಿ ನಮ್ಮದಾಗಿದೆ. ಸಂತೆಗೆ ಹೋಗಿ ತರಕಾರಿ ಖರೀದಿಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಜಾಸ್ತಿ ಆದಂತೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾತ್ರೆ ಸೇವಿಸುವ ಪ್ರಮೇಯಗಳೂ ನಮಗರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿವೆ.

ನಮ್ಮ ಆಹಾರ ಪರಂಪರೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಡುಗೆಗೆ ಹುಡುಕುವ ಜ್ಞಾನ ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಲೂ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಪೇಟೆ ತರಕಾರಿ ಖರೀದಿಸದೆ ಅಡವಿ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಅಡುಗೆ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಮಹಾವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನುರಿತವರು ಈಗ ನೇಪಥ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿದಿದ್ದಾರೆ! ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಈಗ ನಮ್ಮ ಮಲೆನಾಡು ಬದಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ, ಕಾಡಿಗಿಂತ ಪೇಟೆ ತರಕಾರಿ ಹತ್ತಿರ ಎಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ. ಸಾವಿರಾರು ಸಸ್ಯವಿಶೇಷಗಳ ನೆಲೆ ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಈಚೆಗೆ ಏಕಜಾತಿ ಸಸ್ಯಗಳ ನೆಡುತೋಪಾಗಿ ರೂಪಾಂತರವಾಗಿದೆ. ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಅಡುಗೆಮನೆ ಸೇರಿ ಇಲ್ಲಿನ ಅಡುಗೆಗೆ ಅನನ್ಯತೆ ತಂದ ಸಸ್ಯಸಂಕುಲಗಳು ಕ್ರಮೇಣ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸಸ್ಯನಾಶದ ಜತೆಗೆ ಇದನ್ನು ಅಡುಗೆಗೆ ಬಳಸಿ ಬಲ್ಲ ಜ್ಞಾನ ಕೂಡಾ ಕೈಜಾರುತ್ತಿದೆ.

ಉರುವಲು, ಉದ್ಯಮ, ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣಗಳಿಗಾಗಿ ಅರಣ್ಯಬಳಕೆಯ ಒತ್ತಡ

ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ಈಗ ಪುನಃ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರೀತಿಯೆಂದು ಅಡವಿ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಅಳಿದುಳಿದ ಅರಣ್ಯ ಉಳಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಸಹಜಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳಬಹುದು. ನಮ್ಮ ನೆಲದ ಸಸ್ಯಗಳ ನಿಜವಾದ ಅರಿವು ನಮಗೆ ಇಂತಹ ಆಹಾರ ಬಳಕೆಯಿಂದ ದೊರಕಿದೆ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಡುಮೂಲದ ಸಸ್ಯಗಳು ಗೆದ್ದ ಉದಾಹರಣೆಯಿದೆ. ನಮ್ಮ ಅಡವಿ ಆಹಾರ ಬಳಕೆಯ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕಾಡಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಸತ್ವವಿದೆ. ನಮಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಅರಿವು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಗಿಡ ಬೆಳೆಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಮುರುಗಲು, ಉಪ್ಪಾಗೆ, ರಾಮಪತ್ರೆ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಮಾಡಹಾಗಲು, ದಾಲ್ಚಿನ್ನಿ ಹೀಗೆ ಹಲವುಸಸ್ಯಗಳು ಕೃಷಿಸಾಧ್ಯತೆ ತೋರಿಸಿವೆ. ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಸಸ್ಯ ಬೆಳೆಸಿ ಬಳಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುವಾಗ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಕ್ಕರೆಯ ಗಿಡ ಗುರುತಿಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ಕಾರ್ಯ ಜರೂರಿದೆ.

ಇಂದು ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಸಸ್ಯಗಳು, ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಪಡೆದಾಗ ಅದನ್ನು ಬೆಳೆಸುವದಕ್ಕೂ ಚಾಲನೆ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಆಗ ನಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಕಾಡಿನ ಆರೋಗ್ಯ ವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿಗೆ ನೆರೆಯ ಕಾಡುಮೂಲದಿಂದ ಹೊಸ ಬೆಳೆನೀಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಪರಿಸರಸ್ನೇಹಿ ಕೃಷಿಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದು ಯಾವುದೋ ಪ್ರದೇಶದ ಸಸ್ಯ ತಂದು ದುಬಾರಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾಡುವ ಸರ್ಕಸ್ ಮಾಡುವ ಬದಲು ಸುಲಭದ ಕಾಡುಗಿಡಗಳ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹುಡುಕುವುದು ನಮ್ಮ ಭವಿಷ್ಯದ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಬೇಕಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಗಿಡಬಳಕೆಯ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಲಿಯುವುದು ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಸ್ಯಗಳ ಬಳಸಬಲ್ಲ ಜ್ಞಾನ, ಕಾಡು ಉಳಿಸುವ, ಬೆಳೆಸುವ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಬೇಕು.

ತಾಳಗುಪ್ಪಾ ರೈಲ್ವೆ ಹಳಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಲ. ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದ ಮರ ಕಟಾವು ಮಾಡಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಮರ ಕಡಿಯುವ ಕೂಲಿಗಳು ಅಬ್ಬರದ ಕೆಲಸ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ತಾರಿ ಮರಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲಿ ಹಚ್ಚಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿದರು. ಈ ಮರ ಕಡಿಯಲು ತಮ್ಮಿಂದ ಸುತರಾಂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ! ಎಂದು ಸಬೂಬು ತೆಗೆದರು. ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ಮರ ಕಡಿಯುವದೇ ಕಾಯಕವಾದವರಿಗೆ ಇದೆಂತಹ ನೆಪ! ಎಂದು ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಅಂತು ಪಾರು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ವಿಷಯ ಕೆದಕಿದರೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಕತೆ ಹೊರಬಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಮರ ಕಡಿಯಲು ಬಂದ ಕೂಲಿಗಳು ತಾರಿ ಮರದಲ್ಲಿ ಶನಿದೇವರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಲಾಗಾಯ್ತಿನಿಂದ ನಂಬಿದವರು. ಇದನ್ನು ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರಿಗೆ ಈಗ ಶನಿದೇವರಿರುವ ಮರ ಕಡಿಯಲು ಮನಸ್ಸಾದರೂ ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು?. "ಮರದಲ್ಲಿ ದೇವರಿರ್ತಾನೆ ಎಂಬುದೆಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು, ಇದು ಮೂಢನಂಬಿಕೆ" ಎಂದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೂಲಿಕಾರರಿಗೆ ಪದೇಪದೇ ಪಾಠ ಹೇಳ ಬೇಕಾಯಿತು.

ನಮ್ಮ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ 'ಜಗಳಗಂಟಿ' ಎಂಬ ಮರವಿದೆ. ಈ ಮರ ಕಡಿದರೆ ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ತರಲೆ ತಾಪತ್ರಯ ಗಂಟು ಬೀಳುತ್ತದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಯಾರೂ ಮುಂದೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಚಂಡೆಮರ ಎಂಬ ಮರದ ಕತೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಕೊಂಚ ಭಿನ್ನ. ಈ ಮರ ಕಡಿದರೆ, ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಕೂತರೆ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಕಾಲ ದೇಹವು ಅಲರ್ಜಿಸಮಸ್ಯೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತದೆ! ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಈ ಮರ ಬೆಳೆದಿರುವ ಕೃಷಿಕರೊಬ್ಬರ ಮನೆಗೆ ಭಯದಿಂದ ಕೂಲಿಗಳೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ! ನಮ್ಮ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿಮರ ಯಾರೂ ಕಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಮೇಟಿಕಂಬಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಬಳಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಕೆಲವೆಡೆ ಇದೆ. ಎಕ್ಕೆ ಗಿಡವನ್ನು ಗುಡ್ಡದಯ್ಯನ ಬಿಲ್ಲು ಎಂದು ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರಿನ ಕೃಷಿಕರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಿಲ್ವಪತ್ರೆ ಶಿವನ ಅರ್ಚನೆಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಯಾರೂ ಕಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಅಮಲಾಪುರ, ಸಕ್ಕರೆ ಪಟ್ಟಣ ಹೀಗೆ ಹಲವೆಡೆ ಬಿಲ್ವವನಗಳು ಸಂರಕ್ಷಿತವಾಗಿವೆ. ಅಶ್ವತ್ಥ, ಆಲ, ಅತ್ತಿ, ವಾಟೆ, ಬಸರಿ, ರಂಜಲು, ಆರಿಗಿಡ (ಆಸಿನ), ಗೋಳಿ, ಸಪ್ತಪರ್ಣಿ, ಜರ್ಬಂಧಿ (ಟೆಟ್ರಾಮೆಲಸ್ ನ್ಯೂಡಿಪ್ಲೋರಾ), ದೇವಕಣಗಿಲು ಮುಂತಾದ ಮರ ಕಡಿಯಲು ಜನ ಭಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಉರುವಲು, ನಾಟಾ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಕಡಿಯುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದರೆ ಇವನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದೇವರ ಕಾಡು, ನಾಗಬನ, ಭೂತನಕಾನುಗಳಲ್ಲಿನ ಗಿಡ ಮರ ನಂಬಿಕೆಯ ಕಾರಣ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದಿದೆ. ಶಿರಸಿಯ ಮಿಸಗುಂದ್ಲಿಯ ಸನಿಹದ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪಕ್ಕ ಒಂದು ಬೆತ್ತದ ಬಳ್ಳಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ಬೆತ್ತ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ದೇವಾಲಯ ಸನಿಹದ ಮರಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿದ ಬೆತ್ತದ ಬಳ್ಳಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. "ಇದು ಹುಲಿ ದೇವರ ಬೆತ್ತ, ಕಡಿಯಬಾರದು" ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಭಟ್ಕಳದಿಂದ ಕಾರವಾರದವರೆಗಿನ ಕರಾವಳಿಯಂಚಿನಲ್ಲಿ ವನದೇವಿ ದೇಗುಲಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಮರ ವನದೇವಿಯ ಭಯದಿಂದ ಉಳಿದಿದೆ. ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಟೊಂಗೆ ಕಡಿಯುವಾಗಲೂ ಅಷ್ಟಮಂಗಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಆಲದ ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟೆ ನಿರ್ಮಾಣ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. "ಇದಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟೀಸ್ತೀರಿ?" ಕೆಲಸಗಾರರು ಕೇಳಿದರು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯಾಕಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಆರಾಮಾಗಿ ಕೂಡ್ರಲು ನೆಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶ ನನಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. "ಈ ಮರದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿಸೋಣ" ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದೆ! ಮಣ್ಣಿನಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ನಡೆಯಿತು. ಮರದ ಒಂದು ಟೊಂಗೆ ತೀರ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಟಾವು ಮಾಡಿದರೆ ಇಡೀ ಕಟ್ಟೆಗೆ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೋಭೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಆರಾಮ ಅಡ್ಡಾಡಬಹುದಿತ್ತು. ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಆ ಟೊಂಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿ ಬಿಡಿ ಎಂದು ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡಿದೆ. ಕೆಲಸಗಾರರು ಪರಸ್ಪರ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲೇ

ಏನೋ ಗುಸುಗುಸು ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡರು. "ಇದು ದೇವರಮರ, ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟೋದಷ್ಟೇ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ, ಟೊಂಗೆ ಕಡಿಯಲು ಮನಸ್ಸು ಬರೋದಿಲ್ಲ, ಕಡಿದು ಗಾಯ ಮಾಡಿ ನಾಳೆ ಇಲ್ಲದ ತೊಂದರೆ ನಮಗೆ ಬರಬಹುದು" ಎಂದರು! ಆಲದ ಮರ, ಮಣ್ಣಿನ ಕಟ್ಟೆ, ಸುತ್ತಲಿನ ಸ್ವರೂಪಗಳು ಅವರೊಳಗಿನ ದೈವೀಭಾವನೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿದವು. ಅವರ ನಂಬಿಕೆ ಬದಲಿಸುವ ಮನಸ್ಸು ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಹೀಗಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಮರದ ಟೊಂಗೆ ಕಡಿಯದೇ ಹಾಗೇ ಇದೆ. ಮರದಲ್ಲಿ ದೇವರಿದೆ! ಎಂದು ತಮಾಷೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಈಗ ಆ ಮರದ ಕುರಿತ ಭಾವನೆಗಳು ಬದಲಾಗಿವೆ.

ನಮ್ಮ ನೆಲದ ಅರಣ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮಹತ್ವ ಇದು. ಗಿಡಮರಗಳಲ್ಲಿ ದೈವ, ಭೂತಗಳ ನಂಬಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅಡವಿ ಒಡನಾಟ ಬೆಳೆದಿದೆ. ನಾಗರಿಕತೆಯ ಜತೆಜತೆಗೆ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಹತ್ತಾರು. ನಮ್ಮ ಪುರಾಣಕತೆಗಳಂತೂ ಮರದ ಪರಿಚಯವನ್ನು, ದೇವದೇವತೆಗಳ ಆವಾಸದ ಮುಖೇನ ಪರಿಚಯಿಸಿವೆ, ಮರ ಪೂಜಿಸುವ ಪರಿಪಾಠಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಮರವನ್ನು ವರ ಕೊಡುವ ದೇವರು ಎಂದು ನಂಬಲು ಇದು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಆಲ, ಅಶ್ವತ್ಥ, ಅತ್ತಿ ಸೇರಿದಂತೆ ದೈವನಂಬಿಕೆಯ ಇವುಗಳ ಎಳೆಸಸಿ ಕಡಿಯಲೂ ಬಹುತೇಕ ಜನರಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಡಿಯದ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಬೆಳೆಸುವದು ಇಂದಿನ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣ, ಉರುವಲು ಬಳಕೆಗೆ ವಿಪರೀತ ಪ್ರಮಾಣದ ಅರಣ್ಯನಾಶ ನಡೆದಿದೆ. ನೆಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಯುವುದು ಕಳೆದ 40ವರ್ಷಗಳ ಪರಿಪಾಠವಾಗಿದೆ. ನಾವು ನೆಡುವ ಸಸಿಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೈವನಂಬಿಕೆಯ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜತೆಗೆ ಹಲಸು, ಅಂಟವಾಳ, ಮಾವು ಮುಂತಾದ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲಿನ ಸಸಿ ಬೆಳೆಸಿದರೆ ನಮಗೆ ಕಡಿಯಲು ಮನಸ್ಸು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಫಲರುಚಿ ಅರಿವಿರುವದು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಜಾಗೃತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಹತ್ತಾರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಡಿಯಲೆಂದೇ ಬೆಳೆಸಿದ ಅಕೇಸಿಯಾ, ನೀಲಗಿರಿ, ಸಿಲ್ವರ್ ಓಕ್ ಮರಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಗಮನಿಸಿ ನೋಡಿ. ಈ ವಿದೇಶಿಸಸ್ಯಗಳು ನಮ್ಮ ಅರಣ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಕ್ಕಾ ಅನುಮಾನದಿಂದಲೇ ನೋಡುತ್ತವೆ! ಇಂದು ನಮಗೆ ಆ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿದು ಮಾರುವ ಪ್ರೀತಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ನೆಲದ ಮರದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬೇರುಗಳು ಶತಮಾನಗಳ ನಂಬಿಗೆ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೆದೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿವೆ. ಹೊಸ ಸಸ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಇಂತಹ ಗಾಢ ನಂಬಿಕೆ ಬೆಳೆಸಲು ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಕೇಸಿಯಾ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇವರ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೈಮುಗಿಯುವದು ಸಾಧ್ಯವೇ? ನಾವು ಈಗ ಪರಿಸರದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಮಧ್ಯೆ ನಲುಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲದ ಸಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ಆಸೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಾಗಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಗಿಡ ಗೆಳೆತನಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಲೇಪ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಬಹುದು.

7 ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೋರಾಟ: ಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳು

ನೆನಪಿಸಿಕೊಂಡವರು: ಸುಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಗೌಡ, ಅಳಗೋಡು.

(ಡಾ॥ಕುಸುಮಾ ಸೊರಬ(1938–1998) ಕನ್ನಡನಾಡು ಕಂಡ ಅಪರೂಪದ ಪರಿಸರ ಹೋರಾಟಗಾತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವೈದ್ಯೆ, ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಗಾಢ ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮಿ, ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಸೋಲೊಪ್ಪದ ಛಲಗಾತಿ! ದಾಯಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದಾಕೆ, ಆ ಕಠಿಣ ಶ್ರಮದ ನೌಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಎಮ್.ಬಿ.ಬಿ.ಸ್. ಡಿ.ಜಿ.ಓ ಡಿಗ್ರಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದರು. ತೀರ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿತವಾದ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಗ್ರಾಮವೊಂದರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಆಸ್ಪತ್ರೆಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಬಡಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆಲ್ಲ ಸುಲಭಲಭ್ಯ ಸೇವೆಯ ಧನ್ವಂತರಿಯಾದರು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲಬಗೆಯ ಶೋಷಣೆಗಳಿಗೆ ಮನನೊಂದು, ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ, ನಿರ್ಮಲ ಜೀವನದ ಜಾಗೃತಿಯ ಹತ್ತಾರು ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ದಂತಕತೆಯಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಈ ಮಹಿಳೆ, ಶರಾವತಿ ಕೊಳ್ಳದ ರಕ್ಷಣಾ ಚಳುವಳಿಯು, ನಿರ್ಣಾಯಕ ಹಂತ ತಲುಪುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ನಿಗೂಢವಾದ ಅಪಘಾತವೊಂದರಲ್ಲಿ 'ಇನ್ನಿಲ್ಲ'ವಾಗಿಬಿಟ್ಟರು.* ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದಿಗೇ ಇದ್ದು ಅರಣ್ಯವಾಸ, ಜೈಲುವಾಸಗಳ ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ತಮ್ಮಕೆಲವು ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.)

ನಾನು 1986ರಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಕ್ಕನ (ಡಾ. ಕುಸುಮಾ ಸೊರಬ) ಸ್ನೇಹಕುಂಜದ

❖ ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ಚಿಂತಕ, ಲೇಖಕ, ರಂಗತಜ್ಞ, ಮ್ಯಾಗಸೇಸೇ ಪ್ರಶಸ್ತಿವಿಜೇತ (ದಿ) ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನವರು 'ಮೂಕಸಹ್ಯಾದ್ರಿಗೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟವಳು' ಎಂಬಲೇಖದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಕುಸುಮಾ ಸೊರಬ ಅವರಿಗೆ ಹೃದಯಂಗಮ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. (ಸುಧಾ: 1998 ಜುಲೈ 12ರ ಸಂಚಿಕೆ)

ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಸೇರ್ಪಡೆ ಆದೆ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೆ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದ ನನಗೆ ಮನೆ, ತೋಟ, ಗದ್ದೆ, ಬೆಟ್ಟ, ಗುಡ್ಡಗಳೆಲ್ಲ ಎಡಬಿಡದ ಸಂಗಾತಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಎಲೆ, ಹೂ, ಬಳ್ಳಿ ಗಿಡ, ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲವಳಾಗಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮ ಕುಟುಂಬ ದೊಡ್ಡದು. ಗೃಹ ವೈದ್ಯಕೀಯವೇ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಗಿಡಗಳ ಎಲೆ, ಬೇರು, ತೊಗಟೆ, ಮೂಲಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾಯಿಲೆ-ಕಸಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು, ಬಳ್ಳಿ-ಗಿಡಗಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ, ನೀರುಹಾಕಿ, ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ದನಕರು, ಎಮ್ಮೆ ಮೇಯಿಸುವ ನೆವದಿಂದ, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಗುಡ್ಡದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ವಿಧವಿಧ ಧ್ವನಿ ತೆಗೆಯುವದು, ಹಕ್ಕಿ ಕೂಗನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವದು, ನಂನಮ್ಮ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸುವದು, ರೂಢಿಯಾಗಿತ್ತು. ಸಹಜವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಪರಿಸರಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ, ಕುಸುಮಕ್ಕ ನೀರೆರೆದು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಅವರ ಪರಿಸರ ಕುರಿತ ಜನಜಾಗೃತಿಯ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದೆ.

1987ರಲ್ಲಿ 'ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ' ಚಳುವಳಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಗೋವಾ ತನಕದ ನೂರು ದಿನಗಳ ಪಾದಯಾತ್ರೆಯ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಗೋವಾ ಸೇರಿದಂತೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೇರಳ ತಮಿಳುನಾಡಿನವರೆಗೆ ಹರಡಿಕೊಂಡ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಭರದಿಂದ ಸಾಗಿದ ಪರಿಸರದ ಅಳಿವು ಹಾಗೂ ಕೆಲವರಾದರೂ ಕೈಕೊಂಡ ಉಳಿವಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶನ ಪಡೆಯುವುದು ಈ ಯಾತ್ರೆಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಭಾಷೆ, ರಾಜ್ಯ, ಜನ, ಜನಾಂಗ, ಬೇರೆ ಇದ್ದರೂ, ಉದ್ದೇಶವು ಘನವಾಗಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ, ಹೇಗೆ ಒಂದಾಗುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಆ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಹೆಣಗುತ್ತಾರೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವದಿಂದ ಈ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡೆ. ಒಂದಿಷ್ಟೂ ಭಾಷೆ ತಿಳಿಯದ ಪ್ರದೇಶದ ವಿರಳ ಜನವಸತಿಯ, ನಿರ್ಜನ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ, ನದಿ ದಾಟುವಾಗ, ದಟ್ಟಕಾಡಿನ ಕಾಲುದಾರಿಯೂ ಕಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗುವಾಗ, ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಂಚರಿಸುವ ಜಾಗಗಳು ಬಂದಾಗ, ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಹೃದಯದ ಧಡಿಕೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ದಿನಕ್ಕೆ 18ರಿಂದ 20 ಮೈಲಿ ಕಚ್ಚಾರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು-ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೇ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬುತ್ತಿ ಒಯ್ದರೂ ಹಳಸಿಹೋಗಿ ತಿನ್ನಲಾಗದೇ, ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮುಂದುವರಿದ ಯಾತ್ರೆ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲಪ್ರಾಂತಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಪಾಲ್ಗೊಂಡು, ಚಳುವಳಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ, ಸ್ಯಾಲೆಂಟ್ ವ್ಯಾಲಿ(ಕೇರಳ) ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಉತ್ತಮ ಮಾದರಿ, ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರು ಇತ್ತು.

1988ರಲ್ಲಿ ಶರಾವತಿ ಟೇಲ್‌ರೇಸ್ ಆಣೆಕಟ್ಟಿನ ನಿರ್ಮಾಣದ ಯೋಜನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ, ಅರಣ್ಯ, ಜಲ, ಜೀವಿ-ಮಾನವರಿಗೆಲ್ಲ ಮಾರಕವಾದ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕುಸುಮಕ್ಕನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಾವು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆವು. ಅದಾಗಲೇ ಸರ್ವೆ ಮಾಡಿ, ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನಟ್ಟಿದ್ದರು. ಶರಾವತಿಯ ಈ ಹೊಸ

ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಆಗಲಿರುವ ಅಪಾರ ಜನಹಾನಿಯ ಕುರಿತು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮೂಡಿಸುವ ಬೀದಿ–ನಾಟಕ, ಹಾಡು, ಘೋಷಣಾ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು, ಸ್ಲ್ಯಾಡ್‌ಶೋಗಳನ್ನು, ನದಿತೀರದ ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೆವು. "ಶರಾವತಿಕೊಳ್ಳ ನಾಶವಾಗುತ್ತ ಇದೆ. ಈಗಿರುವ ಸಿಹಿನೀರಿನ ಜಲಾಶಯಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರದ ಉಪ್ಪುನೀರು ಸೇರಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನದಿನೀರಿನ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಸ್ಯಕೋಟಿ ನಿರ್ನಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಬ್ಬು, ಸೇಂಗಾ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಆ ಬಳಿಕ ಬೆಳೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೆರೆಹಾವಳಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕಾಡು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಕಾಡಿನ ಹೇರಳ ಕಾಡು–ಮೆಣಸು ರಾಮಪತ್ರೆ, ವಾಟೆಕಾಯಿ, ಬೆತ್ತ, ಸೀಗೆಕಾಯಿ, ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ, ಉರುವಲು, ತರಗೆಲೆ(ದರಕು)ಗಳು ಎಲ್ಲರ ಪಾಲಿಗೂ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಗ್ರಾಮವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಹೇಳುವ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಿಧ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ 46ದಿನಗಳ ಕಾಲ, ಶರಾವತಿಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆವು. ಹಳ್ಳಿಯ ಹಿರಿಯರು, ಆಸಕ್ತ ಯುವಕರು, ಮಹಿಳೆಯರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸದ, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರಣ್ಯ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು, ಟೇಲ್‌ರೇಸ ನಿಯೋಜಕರು, ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯಸರಕಾರ, ಅರಣ್ಯಖಾತೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಕಾಡನ್ನು ಕಡಿದುಹಾಕುವ ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಟೆಂಡರ್‌ನ್ನು ಜಾಹೀರಮಾಡಿತು. ನಾವು ಇದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಪಣತೊಟ್ಟೆವು. ಅರಣ್ಯಗುತ್ತಿಗೆಯ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೆಳಗಿನ 9ಗಂಟೆಯಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲದ 4ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಟೆಂಡರ್ ವೇಳೆ ಇತ್ತು. ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಮ್ಮ ತಂಡ, ಟೆಂಡರ್ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅರಣ್ಯಖಾತೆಯವರೂ ತಡೆ ಒಡ್ಡಲಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಳೆಯಿತು. ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿ, ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಆತನಕ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೇ ಇದ್ದ ಕುಸುಮಕ್ಕನಿಗೆ ಒಂದು ಕಠಿಣ ಪ್ರಸವಸಂದರ್ಭದ ತುರ್ತುಕರೆ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಬಂದಿತು. ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಕುಸುಮಕ್ಕ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ 'ಸ್ನೇಹಕುಂಜ'ಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರು. "ಇನ್ನೇನು, ಶ್ರೀ ಜಿ.ಎಸ್. ಭಟ್, ಉಪ್ಪೋಣಿ ಬರುತ್ತಾರೆ, ನಿಮಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮುಂದುವರೆಸಿರಿ!" ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಜಿ.ಎಸ್. ಭಟ್ಟರು ಬರುವತನಕ ಹಟದಿಂದ ಟೆಂಡರ್‌ಬಾಕ್ಸನ್ನು ಸುತ್ತುವರಿದು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟೆವು. ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೆಲ್ಲ ಹಗುರಭಾಷೆಯ ಗೇಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. "ನೀವೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಯದ ಹುಡುಗಿಯರು! ನಿಮ್ಮಿಂದ ಏನು ಸಾಧ್ಯ? ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಆಚೆ ಹಾಕಿದರೆ ಏನುಮಾಡುತ್ತೀರಿ?" ಇತ್ಯಾದಿ. ಜಿ.ಎಸ್. ಭಟ್ಟರು ಬಂದರು. 4 ಗಂಟೆ ಕಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. "ಈಗ ಸಮಯ ಆಗಿ ಹೋಗಿದೆ, ಇನ್ನು ಯಾರೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಅರಣ್ಯಖಾತೆಯವರು ಹೇಳಿದರು. ಮೊದಲು ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರನ್ನು

ಕಳಿಸಿ! ಎಂದು ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಬೈಕ್ ಹತ್ತಿ ಹೊರಟುಹೋದರು. ನಾವೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಆ ತನಕ, ಕಾಡಿನ ಒಳಗಡೆ ಅವಿತು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಬಂದು ಕಾಗದಪತ್ರಗಳನ್ನು ಟೆಂಡರ್‌ಬಾಕ್ಸಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಮಾಯವಾದದ್ದನ್ನು ಜಿ.ಎಸ್. ಭಟ್ಟರು ಕಂಡರು. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಅನ್ನ-ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಕೈಕೊಂಡ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ಈ ರೀತಿ ನಿರರ್ಥಕವಾದದ್ದು ನಮಗೆಲ್ಲ ತುಂಬ ಬೇಸರದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ದೊಡ್ಡಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ, ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಮರಗಳನ್ನು ಸರ್ವೇಮಾಡಿ ನೀರು ಹಿಡಿದಿಡಲು ಗುರ್ತಿಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಡಿದು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಬಂದಿತು. ಕುಸುಮಕ್ಕ ಮತ್ತು ನಾವು ಕೆಲವರು ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು ಹೋಗಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ, ಅದಾಗಲೇ 500 ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ! ದಟ್ಟ ಕಾನನ, ಬೋಳಾಗಿತ್ತು. ನಮಗೆಲ್ಲ ತುಂಬ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಸಾಯಂಕಾಲವಾದರೂ ಮರಕಡಿತ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರೆಯೂ ಮುಂದುರಿಯುವ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸುಳುಹು ಸಿಕ್ಕಿತು. ನಾವು ಕಾಡಿನಲ್ಲೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಅರಣ್ಯನಾಶದ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ನಡೆಸುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು. ಕಾಡಿನಲ್ಲೇ ಅಡಿಗೆ-ಊಟಗಳಾದವು. ರಾತ್ರಿಯೂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದು ಕವಲಕ್ಕಿಯ ಗೋಪಾಲಣ್ಣ ಹೆಗಡೆ ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಸಹಚರರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ ಬಂದರು. ದಟ್ಟಕಾಡು, ಕಗ್ಗತ್ತಲೆ, ದೊಡ್ಡ ಬೆಂಕಿ ಮಾಡಿ ಸುತ್ತಲೂ ಮಲಗಿದೆವು. ಆತಂಕದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆ ಜಡಿಹೋಗಿತ್ತು. ಹಾಡು, ಕತೆ-ಜೋಕುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಮಯಕಳೆದೆವು.

ರಾತ್ರಿ 1.30ಕ್ಕೆ ವಿಕಾರವಾದ ಕೂಗು, ದಟ್ಟಡವಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೇಳಿಬರತೊಡಗಿತು. ಅರಣ್ಯಜೀವನಕ್ಕೆ ಪರಿಚಿತರಿದ್ದವರು, ಅದು ಯಾವುದೇ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಯ ಕೂಗಲ್ಲ! 'ನರಕಿರುಬ'ರದು! ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ, ಟಾರ್ಚ್ ಹಿಡಿದು ಕೂಗಿನ ದಿಕ್ಕಿನತ್ತ ನಡೆದರು. ಮರಗಳ ಮೇಲೋ, ಇನ್ನೆಲ್ಲೋ ಅವಿತವರ ಪತ್ತೆ ಹೇಗೆ ಆಗಬೇಕು? ಅಂತೂ "ವಿಜಯಿಗಳಾಗುವೆವು" ಎಂಬ ಹಾಡು ಹಾಡುತ್ತ, ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಸಿ ಮಲಗಿದಾಗ ಸರಿರಾತ್ರಿ ಕಳೆದಿತ್ತು.

ಮರುದಿನವೂ ಇದೇ ದಿನಚರಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಸರಕಾರದ ಸ್ಟೇಆರ್ಡರ್(ತಡೆಯಾಜ್ಞೆ) ಬರುವತನಕ ಚಳುವಳಿ ಮುಂದುವರಿಸುವ ದೃಢನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿದೆವು. ಗಂಜಿಊಟ ಮಾಡುವುದು, ಅಲ್ಲೇ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗಿಡಕಡಿಯುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಹೂಡುವದು ನಮ್ಮ ಕಾಯಕವಾಯಿತು. ಕೆಲವರು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಕೆಲವರು ಸ್ವಯಂ-ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು!

ಕೆಲದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಅರಣ್ಯಕಡಿತದ ತಡೆಯಾಜ್ಞೆ ಹೊರಟಿತು. ನಾವು ನಮ್ಮ ಗೂಡಿಗೆ ಮರಳಿದೆವು.

ಸ್ವಲ್ಪಸಮಯದ ಬಳಿಕ ಟೇಲ್‌ರೇಸ್ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು! ನಾವು ಗೇರಸಪ್ಪಾ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಯೋಜಿಸಿದೆವು. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರನ್ನು ವಿನಂತಿಸಿ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. ಅವರು ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಇನ್ನಿಬ್ಬರೊಡನೆ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಪರಿಸರಕಾಳಜಿಯ ಹೊರ ಊರಿನ ಕೆಲವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಆ ಊರವರಾಗಲಿ, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಊರವರು ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ! ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು, ಕಾಡನ್ನು ಕಡಿದಿದ್ದ ಸ್ಥಳ ವೀಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಜನರೇ ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಸರಕಾರಿ, ಗೈರಸರಕಾರಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಗಂಟೆ ಕಾದಿದ್ದು, ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ಬಂದಂತೆ ತಿರುಗಿ ಹೋದರು. ಸಭಿಕರು ಸಭೆಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಿದ್ದರು. ಕಾರಣಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಗೇರಸೊಪ್ಪಾ ಊರಿನವರು ಹೇಳಿದ್ದು:-

1. ಈ ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಲಾಭವಿಲ್ಲ!

2. ಜೋಗಜಲಪಾತ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣವಾಗಲಿದೆ! ಪಕ್ಕದ ಗೇರಸೊಪ್ಪೆಯ ನಗರಬಸ್ತಿ ನೋಡಲೂ ಹಿಂಡು ಹಿಂಡು ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಊರಿನ ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಹೋಟೆಲ್, ಉಪಾಹಾರಗೃಹ, ಅಲಂಕಾರ ವಸ್ತುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲೆ-ಕಾಲೇಜು, ಓಡಾಟಕ್ಕೆ ಹೊನ್ನಾವರ ಮತ್ತಿತರ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ 24 ಗಂಟೆ ವಾಹನ ಸೌಕರ್ಯ, ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಕರ್ಯ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲ ಮೊದಲ ಹಂತದ ಕಾರ್ಗಲ್ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಲಭ್ಯವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನಮಗೂ ಸಿಕ್ಕೇ ಸಿಗುತ್ತವೆ! 'ಶರಾವತಿ ಕೊಳ್ಳ ರಕ್ಷಿಸಿ! ಅಪ್ಪಿಕೊ! ನಿಮ್ಮ ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ? ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ನಾವು ನಿರಾಶರಾಗದೇ ಚಳುವಳಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದೆವು. ಈ ಘಟನೆಗೆ 24ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಗೇರಸೊಪ್ಪಾ ಮತ್ತು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಾನ-ಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ! ಊರವರ ಕನಸು ಕನಸಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಿತು.

1989ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಅರಣ್ಯನಾಶದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಈ ಕುರಿತು ಮೊಕದ್ದಮೆ, ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯುತ್ ಮಂಡಳಿಯು ಶರಾವತಿಕೊಳ್ಳದ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತ್ತು! ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾದ ಕುಸುಮಕ್ಕ, ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಫೋನಾಯಿಸಿದಾಗ 'ಇದು ಆಣೆಕಟ್ಟಿನ ನಿರ್ಮಾಣವಲ್ಲ! ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಕೆಲಸ! ನದಿಯ ದಿಕ್ಕನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಎಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸುವ ಕಾಲುವೆ ತೋಡುವ ಕೆಲಸ'ವೆಂದು ಸಮಜಾಯಿಸಿ ನೀಡಿದರು. ಇದನ್ನು ನಂಬದ ಕುಸುಮಕ್ಕ ಸ್ವಯಂಸೇವಕರ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಗೇರಸೊಪ್ಪಾ ಕಾಡುದಾಟಿ ಶರಾವತಿ ಬಲದಂಡೆ ತಲುಪಿದರು. ಆದರೆ ಕೆಲಸ ಎಡದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಬಲದಂಡೆಯಿಂದಲೇ ನೂರಾರು ಜನ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಕೂಗಿಕೊಂಡರೂ ಆ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಭರದಿಂದ

ನಡೆದೇ ಇತ್ತು. ಈ ತಾಣ, ಶರಾವತಿ ನದಿ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತ ಸಾಗುವ ಜೋರಾದ ಸೆಳವಿನ ತಾಣವಾಗಿತ್ತು. ನದಿಯ ಈ ಕಡೆ-ಆ ಕಡೆಯ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ದೋಣಿಯಿದ್ದು ಅದು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವ ದೋಣಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಕಡೆ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿದ್ದ ಎರಡು ಮರಗಳಿಗೆ ಹಗ್ಗವನ್ನು ದೋಣಿಗುಂಟ ಜೋಡಿಸಿದ್ದರು. ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರು ಹಗ್ಗ ಎಳೆದುಕೊಂಡರೆ ದೋಣಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ದಂಡೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟು ಕೂಗಿಕೊಂಡರೂ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸ ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕುಸುಮಕ್ಕನಿಗೆ ಮಿತಿಮೀರಿ ಕೋಪಬಂದಿತು. "ನಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ! ಆ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗೋಣ" ಎಂದು ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಜಿಗಿದರು. ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದೆ. ಕುಸುಮಕ್ಕ ಹಗ್ಗ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ದಂಡೆಯವರು ಕಲ್ಲೆಸೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದರೆ, ಈ ಕಡೆಯವರು ದೋಣಿ ನದಿಮಧ್ಯದ ಸೆಳವಿನತಾಣ ತಲುಪಿತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಹಗ್ಗ ಕತ್ತರಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ಸಹಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಸಾಮಯಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಬಲುದೊಡ್ಡ ಅನಾಹುತವೊಂದು ತಪ್ಪಿತು. ಕೆಲವರು ಮರದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದರು. ನಮಗೂ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಕೂಗಿಕೂಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಅದೇ ವೇಳಗೆ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಗಳ ಕತ್ತಿಯೇಟಿಗೆ ಹಗ್ಗ ತುಂಡಾಗಿ ಬಂಡೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ ದೋಣಿ ಮುಳುಗುವ, ಒಂದೇ ಕ್ಷಣಮೊದಲು, ಕುಸುಮಕ್ಕ ಹಾಗೂ ನನ್ನನ್ನು ನದಿದಂಡೆಗೆ ಎಳೆದುತರುವಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದರು. "ಚಳುವಳಿಯ ಮುಂದಾಳ್ತನ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ನೀವೇ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಏನು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು?" ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಕುಸುಮಕ್ಕನನ್ನು ದೂರುವವರೇ! ಸರಿರಾತ್ರಿ ಮನೆ ಸೇರಿದೆವು.

ಕುಸುಮಕ್ಕನಿಗಿದ್ದ ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮ-ಕಾಳಜಿಗಳು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಮುಂಬೈಯಿಂದ ಪಕ್ಷಿ-ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಟೀಮು ಸ್ನೇಹಕುಂಜಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಇವರೂ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಮಾಸ್ತಿಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯವರು ನರ್ಸರಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪಕ್ಷಿ-ವೀಕ್ಷಣೆಯ ನಡುವೆ, ನರ್ಸರಿಯಲ್ಲೂ ಬಿಡಾರಹೂಡಿ ಕುಸುಮಕ್ಕ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಔಷಧಿಗುಣಗಳ ಸಸ್ಯ, ಬೇರುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕಲೆ ಹಾಕಿದರು. ಆಗಿನ ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ಘಟನೆ. ರಾತ್ರಿ ಸುಮಾರು ಒಂದುಗಂಟೆಯ ಸಮಯ. ನಮ್ಮ ಬಿಡದಿಯಾಚೆ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಸರಿಸುವ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. ಕತ್ತಲೆ, ಹೊರಗೆ ಕಾಲಿಡಲು ಹೆದರಿಕೆ. ಆದರೆ ಭಯವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯದ ಕುಸುಮಕ್ಕ ಟಾರ್ಚ್‌ಹಿಡಿದು, ನನ್ನನ್ನೂ ಎಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೆಳಕು ಅತ್ತ ಹರಿಬಿಡದೇ ನೋಡುತ್ತೇವೆ ಕಾಡುಹಂದಿಗಳು ಕೋರೆ, ಮಸುಡಿನಿಂದ ಕಲ್ಲು ಸರಿಸಿ ಅದರ ಬುಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಎರೆಹುಳಗಳನ್ನು ಅಗೆದು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದವು! ತೀರಮಂದ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಅವುಗಳ ನಿತ್ಯಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು ಅದು, ಎಂದುತೋರುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಭಟನೆ, ವಿರೋಧ, ಆಕ್ರಮಣಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದ ಕುಸುಮಕ್ಕನಿಗೆ

ಇಲ್ಲೂ ಜನ, ನಮ್ಮನ್ನು ಹೆದರಿಸಲು ಬಂದಿರಬೇಕು! ಎಂಬ ಸಂದೇಹಕಾಡಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.!

ಪರಿಸರನಾಶದ ಪರಿಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಕುಸುಮಕ್ಕ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನೀರಿನಂತೆಯೇ ವಿದ್ಯುತ್ತು ಧಾರಾಳವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅದು ಪೋಲಾಗಿ ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೇ ಜಾಸ್ತಿ! ಮಳೆನೀರು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು, ಬೇಕಾದಾಗ ಬಳಸುವದೇ ಜಾಣತನ. ನೀರು ಇಲ್ಲವೇ ಮಳೆನೀರು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೇ, ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯುತ್ತಿಗೆ ಆಣೆಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿ ನೀರು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಳೆಬರಲು, ನೆರೆ ತಡೆಯಲು ಶ್ರಮಿಸುವ ಕಾಡನ್ನೇ ಕಡಿಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕಾಡು ಇಲ್ಲವಾದ ಕೂಡಲೇ ಮಳೆ ನೀರಿನೊಡನೆ ಕೊಚ್ಚಿಬಂದ ಮಣ್ಣು, ಮಳಲು, ಹೂಳು, ಆಯಾಜಾಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯೂ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ. ಅರಣ್ಯವೇ ನಾಶವಾಗಿ, ಬೋಳು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ-ಜಲಾಶಯಗಳ ನೀರು ಆವಿಯಾಗಿ ಮೋಡಗಳೆಲ್ಲ ಚದರಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ....ಕುದುರೆಮುಖ, ಕೆಮ್ಮಣ್ಣುಗುಂಡಿಯ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ತಡೆಗೋಡೆಗಳೆಲ್ಲ ಉದ್ಯಮಿಗಳ ಅದಿರಿನ ಆಸೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಜಲಕ್ಷಾಮದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಜೋರಾಗಿವೆ. ಈಗ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶದ ಪಾಳಿ ಬಂದಿದೆ. ಮನ್ಸೂನ್ ಮಳೆ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿದ್ದ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅತಿವೃಷ್ಟಿ-ಅನಾವೃಷ್ಟಿಗಳು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಕಾಡಲಾರಂಭಿಸಿವೆ...ಈಗಲಾದರೂ ನಾವೆಲ್ಲ ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡೋಣ! ಎಂದು ತಿಳಿಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

"ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾದ ನೀರು-ಹವೆಗಳು ಕಲುಷಿತವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ ಬೀಳಲಾರಂಭಿಸಿವೆ! ಒಂದುದಿನ ನಾವೆಲ್ಲ ದುಡ್ಡುಕೊಟ್ಟು ಸ್ವಚ್ಛನೀರು, ಸ್ವಚ್ಛ ಹವೆಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ!" ಎಂದು ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಎಂಭತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕುಸುಮಕ್ಕ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದರು. ಇಂದು ಬಾಟಲಿಯ "ಸ್ವಚ್ಛ"ನೀರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹವೆಗೂ ಈ ಸ್ಥಿತಿ ದೂರವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿ ನಿಜವಾಯಿತು.

ಕುಸುಮಕ್ಕ ಕಟ್ಟಿದ 'ಪರಿಸರಕೂಟ' ನಾಲ್ಕಾರು ವರ್ಷ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲೂ ರಾಜಕೀಯ ಶುರುವಾಯಿತು. ಅವರ ವಿರುದ್ಧವೇ, ಅಥವಾ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದವು. ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ-ಧನ ಸಂಪಾದನೆಗಳು ಸುಲಭವೆಂದು ಅರಿತ ಗುಂಪು, ಅದರತ್ತ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಲಕ್ಷಪೂರೈಸಿತು. ಆದರೂ ಗ್ರಾಮಾಂತರ-ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಬೀದಿ-ನಾಟಕ ಮೆರವಣಿಗೆ. ಸ್ಲೈಡ್ ಶೋ ನಡದೇ ಇದ್ದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೈಗಾ ಅಣುಸ್ಥಾವರ ಸ್ಥಾಪನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಮುಗಿಯದ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ಒದಗಿತು!

ಈಗ ಸಮುದ್ರ ಕೊರೆತ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ಗ್ರಾಮಗಳ ಜನ

ತೀರ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೊರೆತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಕ್ರಮ ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದರೇ? ಎಂದು ಅರಿಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ ಕೊರೆತ ತಡೆಯಲು ಜಂಟಿ ಅರಣ್ಯ ಸಮಿತಿಯೊಂದು ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸದಸ್ಯಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯ ಸುಮಾರು 65ವರ್ಷದ ಹಿರಿಯಳು ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ದಿನಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿದಳು. "ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಗಾಳಿಮರ, ಬಳಿಕ ಗೇರು ಮರಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಾಚೆ ತಂತಾನೆ ಬೆಳೆದ ಪೊದೆಗಿಡ, ಬ್ಯಾಟ್ರಬಳ್ಳಿ, ಭೀಷ್ಮಬಾಣದ ಪೊದೆಗಳಿದ್ದವು. ಈಗ ಅವು ಯಾವವೂ ಇಲ್ಲ! ಎದುರಿಗೆ ಸಮುದ್ರ!" ಅವಳು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ತಿಳಿ ಹೇಳಲು ಬಳಸಿದೆ. "ಸಮುದ್ರದ ತೆರೆಗಳು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಬಂದಾಗ ಅದರ ಜೊತೆ ಮರಳುಬರುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಾದರೆ ಭೀಷ್ಮಬಾಣದ ಹುಲ್ಲು, ಬ್ಯಾಟ್ರಬಳ್ಳಿಗಳು ಅದನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಣ್ಣಗಿಡಗಳ ಗುಂಪು, ಚಾಚಿಕೊಂಡ ಗೇರುಮರದ ಟೊಂಗೆಗಳು, ಜೋರಾದ ಗಾಳಿಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಾಳಿಮರಗಳು ನಿಮ್ಮ ಗುಡಿಸಲು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕಾವಲಾಗಿ ಗಾಳಿ–ಮಳೆಗಳ ಆರ್ಭಟ ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು...ಈಗ ಎಲ್ಲ ಬೋಳಾಗಿ ಬೇಲೆ (ಸಮುದ್ರ)ಅಲೆಗಳು ನೇರವಾಗಿ ದಡಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ, ಅದರೊಂದಿಗೆ ಗಾಳಿ–ಮಳೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಊರಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ, ಮನೆ ಮಾರು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ! ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಾರ! 'ಗದ್ದೆಯ ಹಾಳೆಮೇಲೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನಾವು ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಹುಲ್ಲಿನ ಜೆಡ್ಡು (ಜೊಂಡು) ದಪ್ಪವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಂತನೀರು ಆಯಾ ಗದ್ದೆಯ ಹಾಳಿಯನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬರೇ ಮಣ್ಣಿನ ಹಾಳಿ ಅಥವಾ ಗುಂಡುಕಲ್ಲಿನ ಹಾಳಿಮಾಡಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಓಡಾಡಿದರೆ, ನೀರುಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ!' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಈ ಸಮುದ್ರಕೊರೆತ ತಡೆಯಲೆಂದೇ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಪೊದೆ, ಗಿಡ, ಮರ ನೆಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮ್ಮ ಮನೆ, ತೋಟಗಳಿಗೆ ನೀರು ನುಗ್ಗದಂತೆ! ಅವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ನಿಮ್ಮ ಹೊಣೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅರಣ್ಯಇಲಾಖೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಿ. ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದ ದೈನಂದಿನ ಉರುವಲು ಅರಣ್ಯಇಲಾಖೆಯೇ ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. 'ನೇಮ ಪಾಲಿಸಿದರೆ ನಿಮಗೂ ಪಾಲು!' ಎಂಬ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಸರಳವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಇನ್ನೊಂದು ಅನುಭವ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಜಂಟಿ ಅರಣ್ಯ ಯೋಜನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೊದಲು, ಸರಕಾರವು ಕೊರೆತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಆಗೀಗ ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಡಲತೀರದ ಕೆಲಗ್ರಾಮಗಳ ಜನ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಹೇಳುವದೆಂದರೆ ನಂನಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಾನದ ಬಳಿ ಅರಣ್ಯಇಲಾಖೆ ಉರುವಲು(ಸೌದೆ) ಪೂರೈಸುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು

ಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ. ನಾವು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬಲಿತ, ದೊಡ್ಡಮರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಕಂಡಂತೆ ಇಲಾಖೆಯವರ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿಸಿ ದೊಡ್ಡವರೇ (ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು) ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಎಂದು ನಿಜವನ್ನೇ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೂ ಪ್ರತಿವ್ಯಕ್ತಿ, ಕುಟುಂಬ ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಿಡದೇ ತಿಳಿಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಲಿ ಹಾಕಲು ಒಂದು ಮನೆಯವರು ಒಂದುವರ್ಷಕ್ಕೆ 150 'ಗುಟ್ಟ' ಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ಊರಿನ 80 ಮನೆಯವರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ 12,000 ಗಿಡನಾಶಮಾಡುತ್ತಾರೆ....ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಯಲು ಹೋಗುತ್ತೀರಿ. ಮಳೆಗಾಲದ ಕಟ್ಟಿಗೆಗೆ 120 ದಿನಕ್ಕೆ 80 ಮನೆಗಳವರು ದಿನವೊಂದಕ್ಕೆ 10 ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಡಿದರೆ, 96000 ಗಿಡಗಳು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ವರ್ಷವೊಂದಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದವರು 10,800 ಗಿಡಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಸಣ್ಣಲೆಕ್ಕ! ಇಡೀ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ! "ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನೀವು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ಬೋಳಾದ ಪರಿಸರ!" ಎಂದು ಮನಗಾಣಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಪರಿಚಿತವಿದ್ದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ನಾಶದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕುಸುಮಕ್ಕನ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಪಾಠಗಳು ಹುಸಿಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನನಗೂ, ನಾನು ಬೆರೆತುಕೊಂಡು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಕೃಷಿಕ, ಕೂಲಿಕಾರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೂ ಅವು ಜೀವನ ಪಾಠಗಳಾಗಿವೆ.

8. ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ

ನಾಗರಾಜ್ ಹೆಗಡೆ, ಅಪಗಾಲ

ಹೊನ್ನಾವರದ ಕರ್ಕಿಯ [illegible] ವೆಂಕಟ್ರಮಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು 1890ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತ ಯಾತ್ರಾ' ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಕಥನಗಳ ಯುಗ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. 1967ರಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನಾವರದ ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರು ಹೊರತಂದ 'ನಾನೂ ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ' ಪ್ರವಾಸ ಕಥನದ ಮೂಲಕ ಜನಪ್ರಿಯರಾದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಮುಂದೆ ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಡಾ. ಕಾಮತರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರವೂ ಆಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಮತರ 'ಜಂಗಮ' ಮನೋಭಾವ, ಕಾಲಿಗೆ ಚಕ್ರ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ, ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕ್ಯಾಮೆರಾ ಏರಿಸಿಕೊಂಡ, ಗುಜ್ರಿಯವನಂತೆ ಊರೆಲ್ಲ ಸುತ್ತುವ, ಪಾತಾಳಗರಡಿಯಂತೆ ಕಂಡದ್ದರ ಆಳವನ್ನೆಲ್ಲ ಜಾಲಾಡುವ ಅದಮ್ಯ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹ, ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಆಸಕ್ತಿಗಳೇ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಕಾಮತರೇ ಒಂದೆಡೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡಂತೆ ಅವರಿಗೆ 'ಪ್ರಯಾಣವೆಂಬುದು ಜೀವನ ಶಿಕ್ಷಣವಿದ್ದಂತೆ.' ಪ್ರವಾಸಿಗನಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮುಖ್ಯ ಅರ್ಹತೆಗಳಿರಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆ;

1. ಕಷ್ಟ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ
2. ಹಣ, ವೇಳೆಗಳ ಮಿತವ್ಯಯದ ಅರಿವು
3. ಕಲಾದರ್ಶನ, ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸನೆ
4. ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿ.

ಅವರ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ಸಾಗಿದಾಗ ಈ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಡಾ. ಕಾಮತರ ಅನುಭವಜನ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿ, ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೈದಳೆದಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಮನಗಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಾಮತರು ಕೇವಲ ಒಬ್ಬ ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಲ್ಲ; ಅವರೊಬ್ಬ ಜೀವ-ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಶೋಧಕರು. ತಮ್ಮ ಬರವಣಿಗೆಯ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನದ,

ಅನುಭವದ, ಅರಿವಿನ ಬೆರಗನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಕಾಮತರ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಬರವಣಿಗೆಯ ಗುಣವೂ ಹೌದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಅನುಭವದ, ಅಭಿರುಚಿಯ ಬೀಸು ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದು. ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ಕಾಮತರ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳು, ಕೇವಲ ಪ್ರದೇಶವೊಂದರ ಔಪಚಾರಿಕ ಪರಿಚಯದ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಅಥವಾ ಮನರಂಜನೆಯ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗಿನ ಸರಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ಕಣ್ಣಂಚಿನ, ಅದರಾಚೆಗಿನ, ಒಳಗಿನ....ಲೋಕಕ್ಕೆ ಓದುಗನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಕಾಮತರು ಕಂಡದ್ದರ ಜೊತೆ-ಜೊತೆಗೇ ಕಾಣಬಯಸಿದ್ದನ್ನೂ ಓದುಗ ಕಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಅವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ನೆಪದಿಂದ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಡಾ. ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಅವರ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಒತ್ತಾಯ, ಪ್ರಯತ್ನಗಳೇ ಕಾಮತರಂಥ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬರಹಗಾರರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಲೋಕ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. ತನ್ನ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಮತರು; "ನನ್ನ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರೆ, ಅದು ವಿ.ಸೀ. ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿತ ಬರವಣಿಗೆ ಎಂಬ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅಚ್ಚರಿಯಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಒಟ್ಟಾರೆಯಾದ ಗದ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಎ.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾವ್, ಬಿ.ಜಿ.ಎಲ್. ಸ್ವಾಮಿ ಹಾಗೂ ವಿ.ಸೀ. ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಕರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರವಾಸ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಅವರ 'ಮರುಪಯಣ'ದ ವರೆಗಿನ ಎಂಟು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ನಾನೂ ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ' ಈವರೆಗೆ ಎಂಟು ಮುದ್ರಣ ಕಂಡು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪಠ್ಯವೂ ಆಗಿ ಕಾಮತರಿಗೆ ಅಪಾರ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಕೃತಿ. ನೆಹರೂ ಯುಗದಿಂದ ಈವರೆಗೂ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಬಂದ ವಿದೇಶೀ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಕಾಮತರು ಅಮೇರಿಕಾವನ್ನು ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಕ್ಕೊಳಗಾಗದೆ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಸಾಮೂಹಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹೋದಂತೆ, ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಮುಂದುವರಿದ ದೇಶದಲ್ಲೂ ಹೀಗಿದೆಯಾ? ಎಂಬ ವಿಷಾದ ಅವರನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಮೇರಿಕಾದವರು ಭಾರತೀಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವ ಬಗೆ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ-ಶಿಕ್ಷಕರ ನಡುವೆ ಇಲ್ಲದ ಶಿಸ್ತು, ಗೌರವ, ತರಗತಿಯೊಳಗಿನ ಗದ್ದಲ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿನ ವೈದ್ಯರು ಇವರಿಗೆ ಅಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ನೆಗಡಿ ಔಷಧ ನೀಡಿದ ಬಗೆ, ಹಾಸ್ಟೇಲ್‌ನಲ್ಲಿ ದಿನವೂ ನಡೆವ ಕಳ್ಳತನ, ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಮೇಲೂ ಬಂದ ಕಳ್ಳತನದ ಆರೋಪ, ಅಮೇರಿಕೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನದಂದು ನಡೆಸುವ ಮುಕ್ತ ಲೈಂಗಿಕತೆ, ಹಾಸ್ಟೇಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು 'ಪ್ಯಾಂಟಿರೇಡ್' ಎಂಬ ವಿಚಿತ್ರ ಹುಚ್ಚಾಟ ನಡೆಸುವ ಬಗೆ, ಚಿಕ್ಕ-ಪುಟ್ಟ ರೋಗದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹೆರಿಗೆಯ

ಮೊದಲು–ನಂತರ, ಬಹುತೇಕ ಕಾಲವನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ವ್ಯಾಮೋಹ, ಯುವಕ–ಯುವತಿಯರ ಚಿತ್ರ–ವಿಚಿತ್ರ ಉಡುಪುಗಳು, 'ಡೇಟಿಂಗ್', ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಸಿನ ತಾಯ್ತನ, ವಿವಾಹ–ವಿಚ್ಛೇದನೆಯ ಅವಾಂತರಗಳು, ಮಾದಕ ವಸ್ತುಗಳ ವ್ಯಸನ, ಶ್ರೀಮಂತರ ಮಕ್ಕಳೂ ಕೂಡ ಕೂಲಿ, ನಾಲಿ ಮಾಡಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗುವ ಬಗೆ..... ಇಂಥ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಮತರು ರಸವತ್ತಾದ ಶೈಲಿಯ ಮೂಲಕ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ತೆರನಾದ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿನ ಉಪಭೋಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಅನುಕೂಲತೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಮನೋಭಾವದ ಕಾರಣಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಅತಿಯಾದ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮನೋಭಾವ, ಹೇರಳವಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪತ್ತು, ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಅಮೇರಿಕನ್ನರನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರನ್ನಾಗಿಸಿವೆ! ಎಂಬ ಸತ್ಯ, ಕಾಮತರ ಅರಿವಾಗಿ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮನೋಭಾವದ ಅತಿಯಿಂದಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗವು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಸಾಲದಿಂದ ಸದಾ ಬಳಲುವುದು, ತ್ಯಾಗವಿಲ್ಲದ ಸ್ವಾರ್ಥ ಜೀವನದ ತೊಳಲಾಟ....ಅತ್ಯಂತ ದುಬಾರಿಯಾಗಿರುವ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ, 'ಶವಯಾತ್ರೆ' ಮಾಡಲೂ ಅಂಗಡಿಗಳಿರುವುದು..... ಇಂಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಭಾರತೀಯನಿಗೆ ವಿಪರ್ಯಾಸವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕೃತಿಯ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಗ, ಕಾಮತರು ಅನೇಕ ಅಮೇರಿಕನ್ ಕುಟುಂಬಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕಳೆದ ಸ್ನೇಹಮಯ ಜೀವನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನದ ಕೆಲವು ಆಪ್ತವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಕಾಮತರು ಅಲ್ಲಿನ ಕುಟುಂಬದ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಂತೆ, ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪಾಕ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಡಿಸುವ ಆತ್ಮೀಯನಾಗಿ ಕಳೆದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಓದುಗರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಯರೆಕ್ಯೂಸ್ ವಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದ ಕಾಮತರು ಇಡೀ ಅಮೇರಿಕಾವನ್ನೇ ಸುತ್ತಾಡುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಒದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಕೃಷಿಯಂತೆ ಬೆಳೆಸಿದ್ದನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ನಮ್ಮ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಂಥ ಅರಣ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಕೃಷಿಯಂತೆ ಅರಣ್ಯಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಂಚಿ ಬೆಳೆಸಿದರೆ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾವಿಂದು ಅರಣ್ಯನಾಶದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದೇವೆ, ಸರ್ಕಾರ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ 'ಅಕೇಶಿಯಾ'ದಂಥ ಏಕ ಪ್ರಕಾರದ ಸಸ್ಯದ ಕೃತಕ ಕಾಡನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ನೋಡುತ್ತಿದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅರಣ್ಯದ ಸಸ್ಯ–ಜೀವ–ವೈವಿಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾಡು, ಪರಿಸರದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲಾರದು! ಅದು ಕೇವಲ ಕಾಗದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ಹಸಿವಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಾದೀತು! ನಮ್ಮಲ್ಲಿಂದು ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆ ಎಂದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಬಂದಾಗ, ಕೊನೆಯ ಹಂತ ತಲುಪಿದಾಗ, ವಿರೋಧಿಸುವುದು! ಎಂಬ ವಿಚಿತ್ರ

ಮನೋಭಾವ ಇದೆ. ಕೊನೆಗೂ ಇಂಥ ಹೋರಾಟಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದುರಂತವನ್ನು ತಲುಪುತ್ತವೆ. 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' ಮತ್ತು 'ಪರಿಸರ' ಚಿಂತನೆಗಳು ಯಾವ್ಯಾವುದೋ ಪ್ರಲೋಭನೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಬದಲು ನಿಜವಾದ, ವೈಯಕ್ತಿವಾದ ಸಹಜ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ ಮೂಡಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ, ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಂತೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಾಮತರ ವಿಚಾರಗಳು ಇಂಥ ಚಿಂತನೆಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತವೆ.

ಕಾಮತರು ಅಮೇರಿಕೆಯ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬದವರೊಂದಿಗೆ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಕಳೆದ ಅನುಭವಗಳು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾಗಿ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ಭಾರತೀಯರ ಪಾಕಕಲೆಯ ಪವಾಡವನ್ನು ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವರು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಅಳತೆಯ ಪಾತ್ರೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೈಅಳತೆ, ಕಣ್ಣಳತೆಯಿಂದ ಕಾಮತರು, ಅಮೇರಿಕನ್ನರು ಬಾಯಿ ಚಪ್ಪರಿಸುವ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಅವರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಡಿಮೆ ಸಾಮಗ್ರಿಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯ-ರುಚಿಯನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸುವ ಭಾರತೀಯರ 'ಅಡುಗೆ' ಕಲೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬದವರು ತಲೆದೂಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಮೇರಿಕಾ-ಭಾರತ ದೇಶದ ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದ ತೌಲನಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಕಾಮತರು ತನಗೆ ಒದಗಿಬಂದ ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು, 'ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ಟೈಮ್ಸ್'ನಂಥ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ನೀಡುವ ಕೆಟ್ಟ ಸುದ್ದಿಗಳು, ತೋರಿಸುವ ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಚಿತ್ರಗಳೇ ಭಾರತ ಅಲ್ಲ! ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಮೇರಿಕನ್ನರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತೀಯರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನೆ, ತ್ಯಾಗಮನೋಭಾವ, ಸರಳಜೀವನಗಳು ಪರಿಸರದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ; ಅಮೇರಿಕಗಿಂತ ಮೂರು ಪಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ, ಆದರೆ ಅಮೇರಿಕಾದ ಮೂರನೇಯ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟೂ ವಿಶಾಲವಿಲ್ಲದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ; ತಲೆ-ತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಜಾತಿ-ಮತ-ಪಂಗಡಗಳ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಹೇಗಿವೆ? ರಾಜಕೀಯ ಪಿತೂರಿಯಿಂದ ಅವು ಹೇಗೆ ಹದಗೆಟ್ಟಿವೆ? ಎಂಬ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಕಾಮತರು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ದಾಸ್ಯದಿಂದ, ವಸಾಹತು-ನವ ವಸಾಹತುಶಾಹಿಯಿಂದ ಹೊರಬರಬೇಕಾದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಾಲಾವಕಾಶಗಳು ಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು 1969ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಡೆಸಿದ್ದು ಸೂಕ್ತವಾದದ್ದೇ! ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕುರುಡು ದೇಶಾಭಿಮಾನ ಕಾಣಿಸದೆ, ಆತ್ಮಗೌರವದ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುವಂತೆ ಕಾಮತರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಂತೂ ಇಂಥ ಚಿಂತನೆಯ ಆತ್ಮಾವಲೋಕನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾವಿದ್ದೇವೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಎರಡೂ ದೇಶಗಳ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ರಮಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನೂ ಕಾಮತರು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದಲ್ಲಿರುವ ಗ್ರೇಡ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಕಠಿಣವಾದ ಹೋಮ್‌ವರ್ಕ್'ಗಳು,

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕಷ್ಟಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ವಾಚನಾಲಯ, ಲ್ಯಾಬೊರೇಟರಿಯ ಕೀಲಿಕೈ ನೀಡಿ, ಎಲ್ಲ ವೇಳೆಯಲ್ಲೂ ಆತ ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು.....ಇಂಥ ಅಪರೂಪದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಾಮತರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಮೇರಿಕೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣದ್ವೇಷದ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆ ಅರಿಯಲೆಂದೇ ಲೇಖಕರು ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕರಿಯರ ಅನಾಗರಿಕ ವರ್ತನೆ, ಅತ್ಯಂತ ಅಶುಚಿಯಾದ ಜೀವನ ವಿಧಾನವೇ ಅವರನ್ನು ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ! ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ 'ಭಾರತೀಯರ ಸ್ಥಿತಿ, ಅವರು ಮರಳಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಅವರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ; ಇದರಿಂದ ಬೇಸತ್ತವರು ಮತ್ತೆ ಅಮೇರಿಕೆಗೇ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿದಂಥ ಎಷ್ಟೋ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸತ್ಯಕತೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾಕ್ಕೂ, ಹಿಮವೇ ಇಲ್ಲದ ದಕ್ಷಿಣದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೂ ಇರುವ ವೈವಿಧ್ಯದ ಅನೇಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಿಂದ ತರಲ್ಪಟ್ಟ ಗುಲಾಮ ನೀಗ್ರೋಗಳು ಬೇರೆಯೇ ಜನಾಂಗವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು, ಅವರನ್ನು ಆಫ್ರಿಕನ್-ಅಮೇರಿಕನ್ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕ್ಯೂಬಾದ ನಿರಾಶ್ರಿತರಿಂದ 'ಮಾಯಾಮಿ'ಯು ತುಂಬಿರುವುದು, ಮಿಸಿಸಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯು ಮನರಂಜನೆಗಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಬಗೆ, 'ಸ್ಯಾನ್ ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಕೋ'ದ ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳು, ನೀರು ಮತ್ತು ಹಸಿರಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ವಾಶಿಂಗ್‌ಟನ್....ಹೀಗೆ ಅಮೇರಿಕೆಯ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ, ಅನೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕಿರು ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಇಡೀ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬದುಕಿನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಚುಟುಕಾಗಿ, ಚುರುಕಾಗಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕುರುಡಾಗಿ ಮಾರುಹೋಗದೆ, ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ದೇಶದ ಉತ್ತಮವಾದದ್ದನ್ನು ತನ್ನ ದೇಶವೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾದರೆ....ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಮತರ 'ವಂಗದರ್ಶನ', 1972ರಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ರಾಜ್ಯದ ಕುರಿತಾದ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನವಾಗಿದೆ. ಪ್ಲಾಸಿಯ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕಬ್ಬಿನ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ತಗುಲಿದ ಕೀಟಬಾಧೆಯ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲು ಹೋದ ಕಾಮತರು, ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಆ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಈ ಕೃತಿ, ನಲವತ್ತಾರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾಮತರ ದಿನಚರಿಯೊಂದಿಗೆ ಮೂಡಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕಾಮತರ ಎಲ್ಲ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳಿಗೂ ಈ ಗುಣಗಳಿವೆ. ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದಾದ ಏಕತೆ, ಹಾಗೂ ವೈವಿಧ್ಯ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲೂ ಇದೆ.

ಅನೇಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. 1969ರಿಂದ 1971ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಅಸಂತೃಪ್ತ ಬಂಗಾಲಿಗಳು ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆಯಂಥ ರಕ್ತಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು, ಬಂಗಾಳ ವಿಭಜನೆಯಿಂದುಂಟಾದ ನಿರಾಶ್ರಿತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು....ಇಂಥ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬಂಗಾಳಿಗಳ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನದ ಚಿಕ್ಕ-ಚಿಕ್ಕ ಸಂಗತಿಗಳವರೆಗೆ ಕಾಮತರು ತೋರುವ ಆಸಕ್ತಿ, ಪ್ರತಿಕೂಲ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆದಿದ್ದು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಪತ್ನಿ ಡಾ. ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ರವರೊಂದಿಗೆ ಭೇಟಿನೀಡಿದ್ದು.....ನಕ್ಸಲ್ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಕಾರಣಗಳು, ಬಂಗಾಲದ ನಗರಗಳು, ಹಳ್ಳಿಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನ....ಇಂಥ ಹತ್ತಾರು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ತಾವು ಸಂಶೋಧನಾ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರಾಗಿ ಹೋದ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸೋಮಾರಿತನ, ಆಶಿಸ್ತು, ತಮಗೆ ಉಳಿಯಲು ನೀಡಿದ ಮನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನೊಳಗೆ ಹೊರಗಿನವರು ಬಂದು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕಳುವು ಮಾಡುವುದು, ತಾವಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿ ಆಕಳು, ಕುರಿಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವುದು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಳ್ಳತನಕ್ಕಾಗಿ ಕಳುಹಿಸುವುದು...ಮುಂತಾದ್ದನ್ನು ಸಹಿಸದೇ ಇವರು ಈ ಚಿಕ್ಕ-ಚಿಕ್ಕ ಕಳ್ಳರನ್ನೆಲ್ಲ ಗದರಿಸಿ, ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಮುಂದಾಗಿ ಹಲವರ ಕೆಂಗಣ್ಣಿಗೆ, ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ಹೀಯಾಳಿಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದು. ಚಂದಾ ವಸೂಲಿಗಾಗಿ ಇವರನ್ನು ಯುವಜನಾಂಗ, ಕೆರಳಿಸುವುದು... ಇಂಥ ಹಳ್ಳಿಯ ರಾಜಕೀಯ, ಕ್ಷುದ್ರತೆಯ ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಾಮತರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರ ಒಂದು ತೆರನಾದಂತೆ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕವಾದ ಪರಿಸರದಚಿತ್ರ ಇನ್ನೊಂದು ತೆರನಾಗಿದೆ. ಕಬ್ಬಿನಗದ್ದೆಯೇ ಬಹುತೇಕರಿಗೆ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವುದು, ಗಂಗಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವುದು, ಅಲ್ಲೇ ಶುಚಿಯಾಗುವುದು! ಸ್ನಾನ, ಬಟ್ಟೆ ಒಗೆಯುವ, ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಯ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಗಂಗೆಯ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಹಣೆಗಿಡುವ, ಗಂಗಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಶವಗಳನ್ನು ಸುಡುವ, ಅರ್ಧಬೆಂದ ಶವಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಎಸೆವ, ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಬೆತ್ತಲಾಗಿ, ಅರೆಬೆತ್ತಲಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರೆನ್ನದೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗೇಳುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಕಾಮತರು ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ತಾವೇ ಕೆಡಿಸಿದ ಪರಿಸರವೊಂದನ್ನು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕುರುಡು ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ 'ಪವಿತ್ರ' ಎಂದು ನಂಬುವ ಜನರ ಮೌಢ್ಯ ಬಂಗಾಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇಡೀ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲೂ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಬಂಗಾಳದ ತುತ್ತ ತುದಿಗೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹಿಮಾಲಯದ ಪವಿತ್ರ ಗಂಗೆ, ವಿಷಕಾರಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ! ಎಂದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಪಾಲೂ ಇದೆ, ಅಲ್ಲವೇ?

ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವು ಕೊಳಗಳಲ್ಲಿ, ಹಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಕಾರೀ ಫೊಲಿಡಾಲ್ ಬಳಸಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ, ತಾನು ಹಾಕಿದ ವಿಷವನ್ನು ತಾನೇ ತಿನ್ನುವ ಮನುಷ್ಯನ

ಮೂರ್ಖತನದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಾಮತರು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

1970ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ, ಇಂದಿಗೆ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ತಲೆನೋವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ 'ನಕ್ಸಲ್ ಸಮಸ್ಯೆ'ಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಮಾದರಿಯ ಆಡಳಿತ, ಕೊನೆಗೊಳ್ಳ ಬೇಕೆಂಬ ನಕ್ಸಲ್ ವಾದ, ಕೇವಲ ತಾತ್ವಿಕ ಚಳುವಳಿಯಾಗದೇ, ಹಿಂಸೆಯ, ಕೊಲೆ, ದರೋಡೆಯಂಥ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸಿ.ಪಿ.ಐ. ಸಿ.ಪಿ.ಎಂ.ನಂಥ ಅಲ್ಲಿನ ಆಗಿನ ಸರ್ಕಾರಗಳು ನಕ್ಸಲರನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥದ ರಾಜಕೀಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದು, ದುಡಿದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಿನ್ನುವ ಬದಲು, 'ನಕ್ಸಲ್' ಆಗಿ ಹಿಂಸಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಳನ್ನು ನೂಕುವ ಯುವ ಜನತೆಯ ದುರಂತವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸರದ ಹದಗೆಟ್ಟ ಸ್ಥಿತಿಯ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾಮತರು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಂಥವರ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುವಂತಾಗಿದೆ!

ಹಾಗೆಯೇ ಬಂಗಾಳ ವಿಭಜನೆ, ನಿರಾಶ್ರಿತರ, ವಲಸಿಗರ ಸಮಸ್ಯೆ, ವಿಭಜನೆಯ ಕಾಲದ ಹಿಂಸೆ, ಕ್ಷುದ್ರತೆಗಳು ಸಮಾಜವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದ್ದು, ಕಲ್ಕತ್ತೆಯ ಜನದಟ್ಟಣೆ, ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳು, ಜನರ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಜೀವನ ವಿಧಾನ....ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತ...ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ತಾನಿರುವಾಗ ಚರ್ಚೆಗೆ ಬಂದವರೊಡನೆ ಭಾರತದ ಆತ್ಮಗೌರವವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ ಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಭಾರತೀಯರ ಬಗೆಗೆ ವಿದೇಶೀಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ! ಎಂದು ವಿಷಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಭೇಟನೀಡಿದ ಪ್ಲಾಸಿ, ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರದ ಪರಮಹಂಸರ ಆಶ್ರಮ, ಟಾಗೋರರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ 'ಶಾಂತಿನಿಕೇತನ'–ಇಂಥ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಆದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕಾಮತರು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಮಹಂಸರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾವಪರವಶತೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಕಾಮತರು 'ಶಾಂತಿನಿಕೇತನ'ದಲ್ಲಿ ನಕ್ಸಲರ, ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟರ ಘೋಷಣೆಗಳಿರುವ, ಹಿಂಸೆಯ, ರಕ್ತಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕರೆ ನೀಡುವ ಕೆಂಪು ಬರಹಗಳು ಗೋಡೆಯ ಮೇಲಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಬೆರಗಾಗುತ್ತಾರೆ. 'ವಂಗದರ್ಶನ' ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಬಂಗಾಳದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರದ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ 'ಅವನತಿ'ಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಚ್ಚರ ಹಾಗೂ ವಿಷಾದದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಸಿದೆ.

'ನಾ ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮತರು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಬಿಡಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಉದಯಪುರ ಕೋಟೆ, ಅಲ್ಲಿನ ವೈವಾಹಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಕೃಷಿ ಮೇಳಗಳು, ಚಹಾಕ್ಲಬ್, ಸಂಗೀತ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಜಯಪುರ, ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು, ಹೊಸ ಜನರ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳು, ರಾಜಸ್ಥಾನಿಯರ ಜಾನಪದ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸೊಬಗು, ರಾಜಸ್ಥಾನದ

ಬೇಸಿಗೆಯ ಸುಡುಬಿಸಿಲು....ಇಂಥ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರದ ವಿವರಗಳು ಓದುಗನನ್ನು ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಂಥ ಜ್ಞಾನದೇಗುಲಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅವ್ಯವಹಾರ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ, ಕೇವಲ ಅಧಿಕಾರದ ಗತ್ತಿನಿಂದ ಮೆರೆವ, ಆದರೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ, ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆತು, ಕೈತುಂಬ ಸಂಬಳ ಪಡೆವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಡೀನರುಗಳು, ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರುಗಳು...ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡ ಜ್ಞಾನ ಸಂಬಂಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಪರಸ್ಪರ ಒಳಒಪ್ಪಂದದ ಸಹಕಾರಿ ತತ್ತ್ವದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಜಿಡ್ಡುಗಟ್ಟಿರುವುದು–ಇಂಥ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪರಿಸರದ ವಿವರಗಳು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ನೇರವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ವಿಷಾದವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ.

ಅವರು, ಉದಯಪುರ ಕೋಟೆಯನ್ನು, ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿದು, ಇಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದು ನೋಡೋಣ: “ಕೋಟೆಯ ಕಲ್ಲುಗಳೆಲ್ಲ ಮರೆಯದಿರು ಮೂರ್ಖ ಮಾನವ! ನಿನಗೂ ನನ್ನಂತಹ ದಿನಗಳು ಬಂದಾವು!” ಎಂದು ಆ ಕೋಟೆಯ ಒಳದನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡವರಂತೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. “ಇಂಥ ಅಪೂರ್ವ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ನಾವಾಗಲೀ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಸರ್ಕಾರವಾಗಲೀ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಲ್ಲವಲ್ಲ!” ಎಂದು ವಿಷಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕುರಿತಾದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ, ಅಜ್ಞಾನ, ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಅದರೆಲ್ಲ ಆಯಾಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಮುಗ್ಧತೆ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸ್ವಾರ್ಥ...ಇಂಥ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಓದುಗ ಮೆಲುಕು ಹಾಕುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಕಾಮತರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಜೀವಂತಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಜೋಬನೇರ ಮತ್ತು ಜಯಪುರವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಹಂದಿಯ ಕೂದಲನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು, ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಇರುವಾಗಲೂ ಇದ್ದುದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಳಸದೇ ಇರುವುದು, ನೀರಿಲ್ಲದಾಗ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಉಸುಕಿನಿಂದಲೇ ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗಾಗಿರುವ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹದಂಥ ಪದ್ಧತಿ, ಈಗಲೂ ಕಾನೂನು ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದಿರುವುದು...ಇಂಥ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಸತ್ವಯುತ ಬರವಣಿಗೆ ಇಲ್ಲಿದೆ.

‘ಕಾಲರಂಗ’ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಕುರಿತಾದ ಪ್ರವಾಸಕಥನ. ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ ಕಾಮತರೇ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ: ವಿಂಧ್ಯ, ಸಾತಪುಡಾ ಪರ್ವತಾವಳಿಗಳು, ನರ್ಮದಾ, ತಾಪಿ, ಮಹಾನದಿಗಳು, ಗುಡ್ಡ–ಬೆಟ್ಟಗಳು, ಗಿರಿಕಂದರಗಳು, ಕಾಡು–ಮೇಡುಗಳು, ಗೊಂಡ, ಮಾರಿಯ, ಮುರಿಯರಂತಹ ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಅಶೋಕ, ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ, ಭೋಜರಾಜ, ಚಂದೇಲ ಅರಸರುಗಳ, ಕಾಳಿದಾಸ, ತಾನಸೇನ, ಬಾಝ್ ಬಹಾದ್ದೂರ್‌ರಂತಹ

ಕವಿಗಳ, ಸಂಗೀತಗಾರರ, ಪ್ರೇಮಿಗಳ; ಆದಿಮಾನವರ ಗುಹೆಗಳ, ಕಲೆಗಳ ತವರೂರು. ಭಾರತದ ಸುತ್ತಲಿನ ಎಲ್ಲ ಸತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪರಿಧಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡ ಕೇಂದ್ರ. ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಾನವಜನಾಂಗ, ಹಲವು ಅಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಆಡಿದ ಜೀವನ ನಾಟಕದ 'ಕಾಲರಂಗ'ವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕಾಮತರು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಕುರಿತಾಗಿಯೇ ಮೂರು ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಕಾಲರಂಗ', 'ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ' ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಬೃಹತ್ ಜಿಲ್ಲೆ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳ ತವರು ಮನೆ, ,'ಬಸ್ತರ' ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಧ್ಯಯನವಾದ 'ಬಸ್ತರ ಪ್ರವಾಸ'–ಈ ಮೂರೂ ಕೃತಿಗಳು ಆ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಜನಾಂಗಿಕ ವೈವಿಧ್ಯವನ್ನು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಬೇರೆ–ಬೇರೆ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ತೆರೆದಿಡುತ್ತವೆ.

'ಕಾಲರಂಗ' 23 ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಜನಾಂಗಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತ ಸಾಗುವ ಕೃತಿ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು, ವಿದ್ಯಾವಂತರು, ಗೊಂಡವನದಂಥ ಪ್ರದೇಶ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವ ಮೂರ್ತಿಕೆತ್ತನೆಯ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು. 'ಕಾಮ'ವನ್ನು 'ಕಲೆ'ಯಾಗಿಸಿದ ಖಜುರಾಹೋ ಚಿತ್ರಗಳು...ಇಲ್ಲಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. 'ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ' ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ಬೃಹತ್ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಕಾಡು, ರಸ್ತೆ, ಹಳ್ಳಿಗಳು, ಕಾಡಿನ ದೇಗುಲಗಳು, ಆದಿವಾಸಿಗಳಾದ ಭಿಲ್ಲರ ಹೋಳಿಹಬ್ಬಗಳು, ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ–ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸುರಿವ ಹಣ, ಸೋರಿಕೆಯಾಗಿ ಅವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನೇ ಹಾಳುಮಾಡಿದ್ದು... ಇಂಥ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

'ಬಸ್ತರ ಪ್ರವಾಸ', ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ 'ಗಿರಿಜನ' ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ 'ಬಸ್ತರ' ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜನಾಂಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೃತಿಯಂತೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನವಾಗಿದೆ. ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಇರುವ 'ಬಸ್ತರ'ಜಿಲ್ಲೆ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಅತ್ಯಂತ ಹಿಂಧುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆ. (ಈಗ ಇದು ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢ್ ರಾಜ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ.) ದಟ್ಟ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಥಳುಕಿಗೆ ಸಿಲುಕದೆ ಶತ–ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಒಂದೇರೀತಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಕಂಡು, ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಬರೆದಿರುವ ಕಾಮತರು ಈ ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಕಾಲರಂಗ' ಕೃತಿಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಯಂತೆಯೇ ಈ ಕೃತಿ, ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ದಟ್ಟ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿದೆ. ಬಸ್ತರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೋಟಿ ಡೊಂಗರದಿಂದ ಮುಂಡಾಟಿಕರದವರೆಗಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರಗಳು, ಹಳ್ಳಿ, ನದಿ, ಬೆಟ್ಟ–ಗುಡ್ಡಗಳ ಚೆಲುವಿನ ವರ್ಣನೆ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಸುಮಾರು 40 ಸಮುದಾಯಗಳ ಆದಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವದರ ಹಿಂದೆ ಇರುವ

ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಾಮತರು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. 'ಬಸ್ತರ' ಅನೇಕ ಜನಾಂಗಿಕ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನಕಾರರನ್ನು ಸೆಳೆದ ಜಿಲ್ಲೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಅನೇಕರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್‌ನಂಥವರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು, ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದಂಥ ನಿದರ್ಶನಗಳನ್ನೂ 'ಬಸ್ತರ' ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿನ ಗಿರಿಜನರ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಅವರವರ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ತತ್ಪರತೆ, ಕುಲಕಸುಬನ್ನು ಮುಂದಿನವರಿಗೆ ರವಾನಿಸುವ ಕ್ರಮ, ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಸಹಬಾಳ್ವೆ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಹಾಗೂ ಸರಳ ಚೆಲುವು, ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಮುಗ್ಧತೆ, ಬೆತ್ತಲೆ, ಅರೆಬೆತ್ತಲೆಯ ಸಹಜ ಜೀವನ ರೀತಿಯನ್ನು ನಾಗರಿಕ ಜಗತ್ತಿನವರು ಕಾಮುಕ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಾಣುತ್ತ ಶೋಷಿಸುವ ಬಗೆ, ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ನಾನಾ ಆಮಿಷಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡಿ, ತಮ್ಮ ತೆವಲನ್ನು, ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕರ, ನೌಕರ ಶಾಹಿಗಳ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವರ್ತನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾಮತರು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಂಪರೆಯ, ಕುಲಕಸುಬುಗಳ ಜೊತೆಜೊತೆಗೇ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಯುವ ಜನಾಂಗದವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕೇಂದ್ರ 'ಘೋಟುಲ್'ನ ಸೊಗಸಾದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕಾಮತರೂ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಯುವಕ-ಯುವತಿಯರು ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಕಲೆತು, ಕುಣಿತ, ಗಾಯನ, ವಾದನ ಮೊದಲಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಬಂಧುತ್ವದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆವ, ದೈನಂದಿನ ಏಕತಾನತೆಯಿಂದ ಹೊರಬರುವ, ಬದುಕನ್ನು ಚೇತೋಹಾರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲದ ಸ್ವೇಚ್ಛೆ ಆದರೆ ವಿಕೃತಿಯಾಗದಂಥ ಎಚ್ಚರಿಕೆಗೆ ಇವರ 'ಘೋಟುಲ್' ಒಳ್ಳೆಯ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಆದಿವಾಸಿ ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಕಣ್ಣಪಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ನೋಡದೇ ಒಂದು ಜೀವನ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯ ವಿನ್ಯಾಸವಾಗಿ ನೋಡುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಾಮತರು ಓದುಗನಿಗೂ ಕಲಿಸಿಕೊಡುವುದು, ಈ ಕೃತಿಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

'ಮರುಪಯಣ' ಡಾ. ಕಾಮತರ ಅನುಭವ-ಕಥನದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಕೃತಿ. ಪ್ರವಾಸ ಕಥನದ ಮಾದರಿಯನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರವಾಸಕಥನಗಳ ಆಕೃತಿ (form) ಮತ್ತು ಆಶಯ (Content)ಗಳೆರಡನ್ನೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾಮತರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು. ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಜನಾಂಗಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಹೊರರಾಜ್ಯ, ದೇಶಗಳ ಪಯಣ, ವಿದೇಶ, ಹೊರನಾಡು, ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟೂರಿನ ಕಡೆಗಿನ ಮರುಪಯಣ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ದುರಂತದ ಚಿತ್ರಣ, ಕ್ಯಾಮೆರಾ, ಫೋಟೊ, ರೇಖಾಚಿತ್ರ, ನಕಾಶೆ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವಗಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅನುಭವ,

ಅಭಿರುಚಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೊಂದಿಗೆ 'ಪ್ರವಾಸಿಕ'ನಾಗಿ 'ಜಂಗಮ'ನಾಗುವ ಬಗೆ...ಇಂಥೆಲ್ಲ ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಾಮತರ ಪ್ರವಾಸಸಾಹಿತ್ಯ ಓದುಗನಿಗೆ ಬಾಳಿನ ವಿರಾಟ್ ದರ್ಶನವನ್ನೇ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕಾಶಕರಾದ ರಮಾಕಾಂತ ಜೋಶಿ ಅವರ, ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ: "'ಮರುಪಯಣ' ದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಯಾವ ಸಿದ್ಧ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೂ ಒಗ್ಗದ ಅನುಭವ ಕಥನ, ಆತ್ಮಕಥನ, ಪ್ರಯಾಣ...ಮುಂತಾದವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇವತ್ತಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಹಳೆಯ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪುಗಳ ಮರುಕಳಿಕೆ, ಹೊಸ ಜೀವನದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ..ಮುಂತಾದವನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ." ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹೊನ್ನಾವರದ ಕಡೆಗೆ 'ಮರುಪಯಣ' ನಡೆಸಬೇಕಿದ್ದ ಕಾಮತರು ಕೊನೆಗೆ ಹೊನ್ನಾವರದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೇ 'ಮರುಪಯಣ' ಮಾಡಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗೆ ಸಿಲುಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪರಿಸರ ದುರಂತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಟ್ಟಣ, ಹಳ್ಳಿ, ವ್ಯಕ್ತಿ, ಕುಟುಂಬದ ಕಥೆಯಾಗಿ ನೋಡದೆ ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ ಇಂಥ ಕಥೆಗಳೇ ಎದುರಾಗುತ್ತಿವೆ! ಎಂದು ಮನಗಾಣಿಸುವುದು ಈ ಕೃತಿಯ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ–ಶಿಕ್ಷಣ–ಜೀವನಕ್ರಮ–ಉದ್ಯೋಗ–ಪರಿಸರ ಇವುಗಳ ನಡುವಿನ ಪರಸ್ಪರ ಅಸಮತೋಲನವೇ ಇಂದಿನ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಕಾಲದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆ. ಇದನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಹೊರಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಬಲಿಯಾಗಬೇಕಾದೀತು! ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದರೆ ಇಂಥ ಪ್ರಯತ್ನದ 'ಪಯಣ' ಬಿಟ್ಟು 'ಮರುಪಯಣ' ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಕ್ರಮ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಆದರ್ಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ 'ಪಲಾಯನ' ಎಂದೆನಿಸಬಹುದು ಆದರೆ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಇದು ಇಂದಿನ 'ವಾಸ್ತವ'ವಾಗಿರುವದನ್ನು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾರರು. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಈ ಕೃತಿಯ ಕುರಿತು ಕಾಮತರು–"ಈ ಕೃತಿ ಕೇವಲ ನಡೆದ ಘಟನೆಯಲ್ಲ, ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥನವೂ ಅಲ್ಲ, ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಜೀವನ–ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಪ್ರಯತ್ನ" ಎಂದು ಮೊದಲ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕಥೆ–ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ, ಆದರೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಲ್ಲದ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಐದು ಪಾತ್ರಗಳು ಇಲ್ಲಿನ 'ಪಯಣ'–'ಮರುಪಯಣ'ದ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳು, ಬರಹಗಾರ, ಪರಿಸರಪ್ರೇಮಿ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು 'ಕ್ರಿಶ್' ಆಗಿ, ಪತ್ನಿ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ 'ಜೋ' ಆಗಿ, ಮಗ ವಿಕಾಸ 'ವಿಕ್' ಆಗಿ, ಆತನ ಪತ್ನಿ ಡಾ॥ ಹಿರ್‍ಯ್ಯೊಂಗ್ ಕಿಮ್ 'ಕಿಮ್' ಆಗಿ, ಕಾಮತರ ಸಹೋದರ ತುಳಸೀದಾಸ, 'ತುಳಸು' ಆಗಿ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ, ಆಗು ಹೋಗುಗಳ ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಪಯಣ–ಮರುಪಯಣಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದು ಈ ಕೃತಿಯ ವಿಶೇಷತೆ.

ಪರಿಸರದ ಉಳಿವಿಗಾಗಿಯೇ ಹೋರಾಡುತ್ತ ನಿಗೂಢವಾಗಿ ಸಾವಿಗೀಡಾದ

ಡಾ. ಕುಸುಮಾ ಸೊರಬ (ಹೊನ್ನಾವರದ ಸ್ನೇಹಕುಂಜದ ವೈದ್ಯೆ.) ಅವರಿಗೆ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿರುವುದು ಇದರ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣತೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಕ್ಷಿ. ಕಾಮತರ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ, ಮಗ ವಿಕಾಸರ ಅಮೇರಿಕಾವೂ ಬೇಡ, ಕೃಷ್ಣಾನಂದರ ಬೆಂಗಳೂರು ಬೇಡ, ಪೂರ್ವಜರ, ಹುಟ್ಟೂರು ಹೊನ್ನಾವರದಂಥ ಪ್ರಶಾಂತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹಾಯಾಗಿ ಬಾಳೋಣ, ಕಾಮತರ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಬರವಣಿಗೆ, ವಿಕಾಸರ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕ ಜಾಲಗಳ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದಾಗಿ ಹೊನ್ನಾವರದಲ್ಲೇ ಸ್ಥಾಪಿಸೋಣ! ಎಂದು ವಿದೇಶೀ ಸೊಸೆ ಕೂಡ ಹಳ್ಳಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟು ಇಡೀ ಕುಟುಂಬ 'ಒಮ್ಮತ'ಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ, ಹೊನ್ನಾವರಕ್ಕೆ 'ಪಯಣ' ಆರಂಭಿಸುವ ಮೂಲಕ ಈ ಕೃತಿ ಆರಂಭಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. 'ಶರಾವತಿ' ಕೊಳ್ಳದಗುಂಟ, ಮಣಸಿನರಾಣಿ ಖ್ಯಾತಿಯ ಗೇರುಸೊಪ್ಪೆಯ ಸಮೀಪ ಪಯಣಿಸುತ್ತ ಬರುವಾಗಲೇ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸರದ ದುರಂತವನ್ನು ಪಯಣಿಗರು ಕಾಣುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಯಣಿಗರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಕಾಮತರು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಾರೆ. ಶರಾವತಿ ಕೊಳ್ಳದ ಸಸ್ಯ–ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯದ ನಾಶ, 'ಶರಾವತಿ ಟೇಲರೇಸ್, ಯೋಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾದ ಅಪಾರ ಅರಣ್ಯನಾಶ, 'ಅಭಿವೃದ್ಧಿ' ಮತ್ತು 'ಪರಿಸರ ಹೋರಾಟ' ಇವೆರಡೂ ಕಾಣದ ರಾಜಕೀಯ ಲಾಬಿಗಳಿಂದ ನಾಟಕವಾಡುವ ಬಗೆ, ರಾತ್ರಿ ಘಟ್ಟ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಾವು ಕುಳಿತ ಬಸ್‌ನ ಡ್ರೈವರ್ ಕಾಡಿನಿಂದ ರಸ್ತೆಗಿಳಿದ ಜಿಂಕೆಗೆ ಬೇಕೆಂದೆ 'ಎಕ್ಸಿಡೆಂಟ್' ಮಾಡಿ, ಮಾಂಸಕ್ಕಾಗಿ ಅದನ್ನು ಹೊತ್ತು ತರುವ ರೀತಿ...ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆ...ಇಂಥ ವಿಷಾದಗಳೆಲ್ಲ ಹೊನ್ನಾವರಕ್ಕೆ ಬಂದಂತೆಲ್ಲ ದಟ್ಟವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರದ 'ನೆಹರು ಯುಗ'ದ ಮತ್ತು ಆನಂತರದ ನಮ್ಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ 'ಕಾರ್ಯವಿಧಾನ' ಹೇಗೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯವನ್ನೂ ಪರಿಸರವನ್ನೂ 'ಹದಗೆಡಿಸಿವೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಶರಾವತಿ ಸಂಗಮವಾದ ಹೊನ್ನಾವರ, ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯಷ್ಟೇ! ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ, ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರುವಲ್ಲಿ, ತಂದ ಯೋಜನೆಗಳ 'ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ, ಭಾರತ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಕುಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದೆ! ಶರಾವತಿಯ ಎರಡೂ ಆಣೆಕಟ್ಟುಗಳು, ಹೊನ್ನಾವರದ ಕರ್ನಲ್ ಹಿಲ್, ಶೆಟ್ಟಿಕೆರೆ, ಸುತ್ತಲಿನ ಹಂಚಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು, ಉ.ಕ.ದ ಪೇಪರ್ ಮಿಲ್‌ಗಳು, ಕಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಕುಸಿದ ಮತ್ತು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕುಡಿವ ನೀರಿಗೆ ವಿಕಿರಣ ಸೇರಿಸಿ, ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಕುಖ್ಯಾತಿಗೆ ಒಳಗಾದ ಕೈಗಾ...ಇಂಥ ನೂರಾರು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಮತರ ಜೊತೆಗೆ ಓದುಗನೂ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತ ಸಾಗಬಹುದು.

ಪರಿಸರ, ಉದ್ಯಮ, ಕೃಷಿ, ವ್ಯಾಪಾರ, ನಂಬಿಕೆ, ಜೀವನ ವಿಧಾನ... ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೊರಗಿ ಹೋದಂಥ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾವಕೇಂದ್ರವಾದ 'ಜನ್ಮಭೂಮಿ', ತುರ್ತುನಿಗಾ ಘಟಕದೊಳಗೆ ಅನಾಥವಾಗಿರುವ ಜೀವದಂತಿದೆ! ಹೊನ್ನಿನ ಆವಾಸವಾಗಿದ್ದ, ಮುಂಬೈ

ಪ್ರಾಂತದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬಂದರಾಗಿದ್ದ, 'ಹಿರೇಹಳ್ಳಿ'ಯಾಗಿದ್ದ ಹೊನ್ನಾವರ, ಹಳೆಯದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡ, ಹೊಸದೇನನ್ನೂ ಸಾಧಿಸದ 'ತ್ರಿಶಂಕು' ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಶಾಂತಿ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಸಂಜೆಗಾಗಿ, ಹೊಸ ಬೆಳಗಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವವನಿಗೆ, ಸತ್ತರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸುಡಲು ಕಟ್ಟಿಗೆಯೂ ದೊರಕಲಾರದೇನೋ! ಎಂಬ ಭೀತಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿದೆ. ಹಾಗಂತ ದೊಡ್ಡ ನಗರಗಳಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ವಿದ್ಯುತ್ ಶವಾಗಾರಗಳೂ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ! ಇಂಥ ಹತ್ತಾರು ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಕಾಮತರು, ಮಗನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಉದ್ಯಮಕ್ಕಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಅನುಕೂಲವಿದೆಯೇ ಎಂದು ಆಶಿಸಿದರೆ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಊರು ಇನ್ನೂ ಕಣ್ತೆರೆದೂ ಇಲ್ಲ! ಹೀಗಾಗಿ ತನ್ನ 'ಒಳಬದುಕಿಗೆ' ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ತನ್ನ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯೇ ತನಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕಲ್ಪಿಸದ, ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನೂ ನೀಡದ ತಾಣವಾಗಿ ಹೋಗಿರುವ ನೋವಿನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ 'ಪಯಣಿಗ'ರೆಲ್ಲರೂ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. 'ಹಸಿರು–ಆಕಳು–ಕೆಚ್ಚಲು–ಕರು' ಬೇರೆ–ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿರುವ ಛಿದ್ರತೆಯ ಅನುಭವಕ್ಕೆ 'ಪಯಣಿಗ'ರು ವಿಷಾದಪಟ್ಟು, ವಿಕ್ ಅಮೇರಿಕೆಗೆ, ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ 'ಮರುಪಯಣ' ಬೆಳೆಸುವಂಥ ನಿಧಾನ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಏರು ಯೌವ್ವನದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೋದವರು ಕಾಮತರು. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಾಡಿನ, ತಾಯ್ನೆಲದ ಆತ್ಮಗೌರವಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುವ ಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಅವರ ಚಿಂತನೆ, ಕೊನೆಯ ಕೃತಿ 'ಮರುಪಯಣ'ಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಹಂತ–ಹಂತವಾಗಿ ಹದಗೆಟ್ಟ, ಆತ್ಮವಂಚನೆಯ ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧ ಪರಿಸರವನ್ನೂ ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡ, ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಕ್ಷುಲ್ಲಕತೆಗೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಬೇಸತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವ, ತಾನು ಮತ್ತು ತನ್ನಂಥವರ ಚಿಂತನೆಯೇ ಈ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಬೇಡವಾಗಿರುವ ನೋವು–ವಿಷಾದಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಬರವಣಿಗೆಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ಓದುಗರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಒಂದು ತುರ್ತಾದ 'ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶೆ'ಯ ಮಹಾ ಎಚ್ಚರವೊಂದನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

9. ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣವಾಗಬಲ್ಲ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ

ಡಾ. ಟಿ.ಎಸ್. ಹಳೆಮನೆ

ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟದ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ವಿಜ್ಜರಲ್ಯಾಂಡ ಅಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಆದರೂ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಮ್ಮಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ನೆರೆಯ ಗೋವಾರಾಜ್ಯದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಅಂದರೆ ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರದ ಪ್ರವಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ನಮಗೆ ಬೇಡ. ಬದಲಾಗಿ ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಬೆಳೆಸಬಲ್ಲ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ನಮಗೆ ಬೇಕು. ನೆರೆಯ ಕೇರಳ ಕೂಡ ತನ್ನ ನಿಸರ್ಗ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ, ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ತೆ ಇದೆ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಹೆಚ್ಚು ಜಲಪಾತಗಳಿವೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಈ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಬಹುತೇಕ ನದಿ ಹಳ್ಳಗಳು ತಮ್ಮ ಹರಿವಿನ ಪಾತ್ರದ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಡೆ ಎತ್ತರದಿಂದ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುವ ರಮಣೀಯ ನೋಟ ಬೆರಗು ಗೊಳಿಸುವಂತಹದ್ದು.

ಉಂಚಳ್ಳಿ, ಮಾಗೋಡು, ಸಾತೊಡ್ಡಿಗಳಂತಹ ಪರಿಚಿತ ಜಲಪಾತಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನಾಮಧೇಯ ಜಲಪಾತಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಉಂಚಳ್ಳಿ ಜಲಪಾತ ಸಿದ್ಧಾಪುರದಿಂದ 35ಕಿ.ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿದೆ. ಯಲ್ಲಾಪುರದಿಂದ ಸುಮಾರು 20 ಕಿ.ಮೀ. ಕ್ರಮಿಸಿದರೆ ಮಾಗೋಡು ಜಲಪಾತ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಸಮೀಪವೇ ಕುಳಿ ಮಾಗೋಡು ಇದೆ. ಇದು ಇನ್ನೂ ಪರಿಚಯವಾಗಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳ. ಮಾಗೋಡು ಫಾಲ್ಸ್‌ನಿಂದ ಕುಳಿ ಮಾಗೋಡಿಗೆ 5 ಕಿ.ಮೀ. ಅಂತರ. ತಾಲೂಕಾ ಸ್ಥಳದಿಂದ 32 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ

ಸಾತೊಡ್ಡಿ ಜಲಪಾತ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ "ಮಿನಿ ನಯಾಗಾರ" ಎಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಇದರ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಜಲಪಾತದ ಎದುರು ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ವೀಕ್ಷಣಾ ಗೋಪುರವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರ ಸೊಬಗನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಸವಿಯಬಹುದು. ಯಲ್ಲಾಪುರ-ಅಂಕೋಲಾ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಡಗುಂದಿಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರೆ ಶಿರಲೆ ಜಲಪಾತ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಎಮ್ಮೆಯ ಕೋಡುಗಳಂತೆ ಎರಡು ಟಿಸಿಲುಗಳನು ಹೊಂದಿರುವ ಈ ಜಲಪಾತಕ್ಕೆ ಎಮ್ಮೆ ಶಿರಲು ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ದಾರಿ ತುಸು ಅಪಾಯಕಾರಿ. ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಬೇಕು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಳವಿ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಅದರ ಆಸುಪಾಸು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರವಾಸಿತಾಣಗಳಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕಾಳಿಹಿನ್ನೀರು, ಗಿರಿಗಿರಿಪಾತರ. ಸಿಂಥೇರಿ ರಾಕ್ಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವುಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರ ಕೊಂಡ, ಕಳಚೆಕಲ್ಲು, ದೇವಿಮನೆ ಪ್ರದೇಶ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರರಮಣೀಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿದ್ದು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮುದ ನೀಡುವಂತಿವೆ.

ಇವುಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಟಿ.ವಿ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮ, ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಲಾಸಂಪತ್ತು ಇಂದು ನಶಿಸುತ್ತಿದೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ, ಗುಮಟೆಪಾಂಗು, ಮುಗಡಿನೃತ್ಯ, ಸುಗ್ಗಿ ಕುಣಿತ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ, ಬೆಳೆಸಿ ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ನಿರ್ಮಿತಪರಂಪರೆಗಳಿವೆ. ದೇವಾಲಯಗಳು, ಚರ್ಚಗಳು, ಮಸೀದಿಗಳು, ಬಸದಿಗಳು, ಕೋಟೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿವೆ. ಬನವಾಸಿ, ಗೋಕರ್ಣ, ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ, ಉಳವಿ, ಶಿರಸಿಯ ಮಾರಿಕಾಂಬಾ ದೇವಾಲಯ ಸೋಂದಾ, ಇತ್ಯಾದಿ ಜೊತೆಗೆ ಅತ್ತಿವೇರಿ, ದಾಂಡೇಲಿ, ಅಣಶಿ, ಕಾರವಾರ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರವಾಸಿ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು.

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರಿವು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ವಿಕಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ, ಸ್ಥಳೀಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ಪ್ರದೇಸದ ಜನರ ಜೀವನಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಲಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ

ಈಕೋ ಟೂರಿಸಂ – Nature Tourism

ವನ್ಯಜೀವಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ – Wild Life

ಕಡಲತೀರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ – Beach Tourism

ಸಾಹಸ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ – Adventure Tourism

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ – Medical Tourism

ಉದಾ: ಕಲ್ಲಕ್ಕೈ, ಬೆಳಂಬಾರ, ತೋಡೂರು, ನಾಗವಲ್ಲಿ, ಅಂಕೋಲಾ, ಯೋಗ ಕೇಂದ್ರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ.

Auto – Tourism – ಸಮೀಪದ ಸ್ಥಳ, ಕಿರಿದಾದ ರಸ್ತೆಗಳು, ಕಡಿಮೆ ಪ್ರವಾಸಿಗರು.

ಹೆಲಿಟೂರಿಸಂ, ಶಿರಸಿ, ಕಾರವಾರ, ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ – ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಳಗಳು.

ಬೈಸಿಕಲ್ ಟೂರಿಸಂ – ಯಾವುದೇ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲದ ಕಡೆ ನಾಲ್ಕೆಂಟು ಜನ ಸೇರಿ ಬೈಸಿಕಲ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುವಂತಹದ್ದು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ

ಹೋಂ ಸ್ಟೇ ಟೂರಿಸಂ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟದ ನಿಸರ್ಗದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ. ಸಾಹಸಿಗರಿಗೆ, ಚಾರಣ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಗಿರಿ–ಕಂದರಗಳು, ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳು, ಬೆಟ್ಟಗಳು, ದಟ್ಟ ಕಾನನದ ನಡುವೆ ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಹರಿಯುವ ಜಲಪಾತಗಳು, ಕದಂಬ ಸ್ವಾದಿ, ಬಿಳಗಿ, ಕೆಳದಿ ಅರಸು ಮನೆತನಗಳ ಕಾಲದ ನಿರ್ಮಿತ ಪರಂಪರೆಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತು, ಅಮೂರ್ತ ಪರಂಪರೆಗಳು ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಕೈಬೀಸಿ ಕರೆಯುವಂತಿವೆ.

ಆದರೆ ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ, ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರವಾಸಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಾದ ನೀರು, ರಸ್ತೆ, ವಿದ್ಯುತ್, ಸಾರಿಗೆ, ವಸತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಹಲವು ದಶಕಗಳಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಗುವುದು! ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಯೇ ಹೊರತು, ಈ ಕುರಿತು ನಿಜವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಗಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೆರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪುಟ್ಟ ರಾಜ್ಯ ಗೋವಾದಲ್ಲಿ ಈ ಕುರಿತು ಸಾಕಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದು, ಆ ರಾಜ್ಯದ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವೊಂದರಿಂದಲೇ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಯುವ ಜನತೆಗೆ ಉದ್ಯೋಗ, ಆದಾಯ ಬರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವಿಶ್ವ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗೋವಾ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ನಮ್ಮ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಿಂದ ಆದಾಯ, ಪ್ರಗತಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವು ಇನ್ನೂ ಚಿಗುರೊಡೆಯಬೇಕಾಗಿವೆ.

ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಸಿರಿರುವ ಹೊದಿಕೆಯ ವನರಾಶಿ, ಹಕ್ಕಿಗಳ ಚಿಲಿಪಿಲಿನಾದ,

ಆನೆ, ಹುಲಿ, ಕಾಡು ಕೋಣ, ಜಿಂಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕುಲ, ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ಥಳಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಪರಿಸರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಸಾಹಸಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಕಡಲ ತೀರದ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೇರಳ ಅವಕಾಶಗಳಿವೆ.

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಆಗಬೇಕಾದ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯತೆಗಳು:

- ಪಾರಂಪರಿಕ ಗ್ರಾಮಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಪ್ರವಾಸಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಸರ್ವಋತು ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ನಿರಂತರ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ
- ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯ
- ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ-ಕುಟೀರಗಳು.
- ಸಾರಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ
- ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಜೇನುಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡ, ಸಾತೊಡ್ಡಿ ಯಾಣಗಳ ಬಳಿ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಗುಡ್ನಾಪುರ, ಕವಡಿಕೆರೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಟಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಉದ್ಯಾನವನಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಪ್ರವಾಸಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಬಳಿ ವರ್ಣರಂಜಿತ ಕಾರಂಜಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಯಾತ್ರಿ ನಿವಾಸಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಪ್ರವಾಸಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಮಳಿಗೆಗಳ ಸೌಲಭ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಜನಪ್ರಿಯ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣವಾಗಲು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದಂತಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿಯ ಭೌಗೋಳಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಿಂದಾಗುವ ಗುಣಾವಗುಣಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

10. ಒಬ್ಬ ಅಪ್ಪಟ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಹಾಗೆ!

('ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ' ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯ 13-10-2009ರ 'ದೇಶಕಾಲ' ಸಂಚಿಕೆಯ ಕಾಲಂನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತ ಲೇಖ)

ಹರಿಪ್ರಕಾಶ ಕೋಣೆಮನೆ

ದಣಿವೆಂಬುದು ಅವರನ್ನು ಎಂದೂ ಕಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಪುಟಿಯುವ ಅದಮ್ಯ ಜೀವನೋತ್ಸಾಹ. ಸರ್ವತ್ರ ಕುತೂಹಲ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿಮೂಸಿ ಕಂಡು ಕಲಿಯುವ ಕಾತರ, ಚಡಪಡಿಕೆ. ತಾನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಕಲಿಯುವುದರ ಜತೆಜತೆಯಲ್ಲೇ ಆ ಕಲಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಂಬಲ. ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳಿಗಿಂತ ಪ್ರತ್ಯೇಕವೆನಿಸುವ ಅಸಾಧಾರಣ ಸಂಯಮ. ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಹಲವರಿಗೆ ಅಪಾರ ಕುತೂಹಲವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಂಥವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಡನಾಡಿಗಳ ಜತೆಗೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಹಜ ಆಸೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ತಾನು ಕಲಿತದ್ದನ್ನು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಕಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು ಎಂಬ ಧ್ಯೇಯ, ನಿಷ್ಠೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಕಲಿಸುವವರೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆಯ ಮೇಷ್ಟರಾಗಬಹುದು. ಅದು ಆಗದವರು ತಮಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಆಗಿರುವ ಪರಮ ಸತ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ಪಾಠಮಾಡಲು ದೀಕ್ಷೆ ಹೊತ್ತ ದುರಹಂಕಾರಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥವರು ಕಲಿತದ್ದನ್ನು ಪಾಠಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಶಕ್ತಿ, ಅಧಿಕಾರವಾಗಿ, ಹಣವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ನೋಡುವಾಗ ನಾಟಕಕಾರ, ಚಿಂತಕ, ಲೇಖಕ ಕೆ.ವಿ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತಿದು. ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಸಾಹಿತಿ, ಸಂಶೋಧಕ, ಪರಿಸರಸ್ನೇಹಿ, ಪ್ರವಾಸಪ್ರಿಯ, ಅಪ್ರತಿಮ ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರ್, ದಿವಂಗತ ಡಾ: ಕೃಷ್ಣಾನಂದ

ಕಾಮತರು ಹೇಗೆ ಬದುಕಿದ್ದರು, ಎಂತಹ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗಿದ್ದರು? ಎಂಬುದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವಾಗ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನವರು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಅಂತ ನಮಗೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಳುತ್ತ, ಸಮಾಜದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಸಂತನಂತೆ ಬಾಳಿ, ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ, ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರ, ಪರಿಸರ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಬಗ್ಗೆ, ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವರಂತೆ ನಿಗರ್ವಿಯಾಗಿ ಬದುಕಿದ ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಾಗ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅಚ್ಚರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಉತ್ತರಕನ್ನಡದ ಹೊನ್ನಾವರವೆಂಬ ಪುಟ್ಟ ಊರಿನಲ್ಲಿ. ಕಲಿಕೆಯ ಹಸಿವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ದೂರದ ಅಮೆರಿಕದವರೆಗೂ ಹೋದರು. ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿ ಬಂದರೂ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಜೊಬ್ನೆರ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಪ್ಲಾಸಿ, ಮೊದಲಾದ ಕೊಂಪೆಗಳಲ್ಲಿ ತಂಗಿ ಸ್ವದೇಶ, ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲು! ಎಂಬುದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ತೋರಿಸಿದರು. ವಿಶೇಷ ಅಂದರೆ, ಪ್ರತಿಭಾ ಪಲಾಯನ ತಪ್ಪು! ಅಂತ ಕಾಮತರು ಎಲ್ಲೂ ಭಾಷಣ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅದೊಂದು ಅನಿವಾರ್ಯ ಕ್ರಿಯೆ, ಅದನ್ನು ತಡೆಯುಷ್ಟು ನಮ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿಲ್ಲ! ಅಂತ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತರಬಳಿ ಮಾತ್ರ ಮನದೊಳಗಿನ ಕಳವಳ ತೋಡಿಕೊಂಡರು.

ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಉದ್ಯೋಗದ ಭರವಸೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಓದಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಾಪಸಾದವರಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸುವ ಕೋಟಾದಡಿ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಜೊಬ್ನೆರ್‌ನ ಕೃಷಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಸೈಂಟಿಸ್ಟ್ ಪೂಲ್ ಆಫೀಸರ್ ಆಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಕನಿಷ್ಟ ಸವಲತ್ತುಗಳು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟರು. ವಿಚಿತ್ರ ಅಂದರೆ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅರ್ಹತೆಗಳಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಸರಿಯಾದ ಉಧ್ಯೋಗ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಜಾತಿ, ಮೀಸಲಾತಿಗಳೆಲ್ಲ ಕಾರಣ ಆದವು, ಅನ್ನಿ. ಅದೇನೆ ಇರಲಿ, ಕೆನಡಾದಲ್ಲಿ ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅವಕಾಶ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೊಟ್ಟೆಪಾಡಿಗಾಗಿ ದೇಶಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಕಾಮತರೇ ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ನಿರುದ್ಯೋಗದಿಂದ ವಿಚಲಿತರಾಗದ ಕಾಮತರು ನಂತರ ಸ್ವಂತ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ರಕ್ತಗತ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿದ್ದ ಫೋಟೋಗ್ರಫಿಯನ್ನೇ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಈಗಿನಂತೆ ಆಗ ಡಿಜಿಟಲ್ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಕ್ಯಾಮೆರಾಗಳಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ಹಾಗಾಗಿ ಮಣಭಾರದ ಕ್ಯಾಮೆರಾ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಬಲ್ಬು,

ಬ್ಯಾಟರಿ ಮುಂತಾದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಕಾಡುಮೇಡು, ಹಳ್ಳಿಗಾಡನ್ನು ಬರಿಗಾಲಲ್ಲಿ ಅಲೆದು ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ, ಭಾರತದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಜನಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ, ಅತಿ ಅಪರೂಪದ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಟಾಟಾ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್‌ನ ಮೂಲ ರೂಪವಾದ ಈಗಿನ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಇತರ ಹಲವಾರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಫೋಟೋ ಸೇವೆ ಒದಗಿಸಿದರು. ಒಂದು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದ ಕಾಮತರು ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅದು ವಿಶೇಷ ಅಲ್ಲ. ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಫೋಟೋ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಅಪಾರ ಹಣವನ್ನು ಅವರು ಗಳಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಂಥ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಮನೋಭಾವ ಅವರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಇಣುಕಿ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ, ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದರ ನೆರವಿನಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಪ್ಲಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಕುರಿತು ಎರಡು ವರ್ಷ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಎಡಪಂಥೀಯ ಸರ್ಕಾರ, ನಕ್ಸಲ್ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ರೀತಿ, ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ಏನೆಲ್ಲಾ ಆಗಬಹುದು? ಎಂಬೆಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು "ವಂಗದರ್ಶನ"ದಲ್ಲಿ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಬರೆದರು. ಆಗ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇವಲ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚೂಕಮ್ಮಿ ಹದಿನೆಂಟು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಕ್ಸಲ್ ಹಾವಳಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈಗ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆ ಅನ್ನಿ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆ ಎರಡೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮತರು ಬಂಗಾಳಿ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತರು. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಐಎಎಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಣ್ತೆರೆಸಿದರೆ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕತೆ ದಕ್ಕಿದಂತೆ ಆಗಬಹುದೇನೋ!

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಬಸ್ತರದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಅದೆಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು, ಅಂತೀರಿ! ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ "ಬಸ್ತರ ಪ್ರವಾಸ, ಕಾಲರಂಗ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ", ಎಂಬು ಮೂರು ಕೃತಿ–ಶ್ರೇಣಿಗಳು ಮೂಡಿಬಂದವು. ಕಾಮತರು ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಿನ ಅನುಭವದ ಕುರಿತು "ನಾನೂ ಅಮೆರಿಕಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ" ಎಂಬ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ, ಹತ್ತಾರು ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಪ್ರಸಿದ್ಧರನ್ನೂ ಬೆಕ್ಕಸ ಬೆರಗಾಗಿಸುವಷ್ಟು ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ! ಅಂತ ಅದನ್ನು ಓದಿದವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕೃತಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪುರಸ್ಕಾರ ದಕ್ಕಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿವಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಏಳು ಮುದ್ರಣ ಕಂಡಿತು ಅಂದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಮನವರಿಕೆ ಆಗಬಹುದು. ಅಮೇರಿಕ ನಿಜಕ್ಕೂ ಶ್ರೀಮಂತ ದೇಶವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದ ಕಾಮತರು ಅಲ್ಲೂ ಸ್ಲಂಗಳಿವೆ,

ಜಾತಿವಾದ, ಬಡತನ, ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಅಹಮಿಕೆ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ! ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದರು. ಅವರು ಸಿನಿಮಾ ಮಾಡಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು "ಅಮೆರಿಕದ ಸ್ಲಂಡಾಗ್ ಮಿಲಿಯನೇರ್"ಗಳನ್ನು ಅದೆಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೊ? ಹೊಸದನ್ನು ಹುಡುಕುವ, ಕಲಿಯುವ ಹಂಬಲದಲ್ಲೇ ಊರೂರು ಸುತ್ತಿದರು. ಮಹತ್ವ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ಬೀದಿ ಬದಿಗೆ ಬಿಸಾಡಿದ ತಾಳೆಗರಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು, ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತು ಉಳುಕುವಂತೆ, ರದ್ದಿಯವರಂತೆ, ಗುಜರಿಯವರಂತೆ ಹೊತ್ತು ತಂದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಪಂಪಕವಿಯ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರವುಳ್ಳ ತಾಳೆಗರಿ ಕಾಮತರ ಕೈವಶವಾಯಿತು ಅನ್ನಿ! ಕವಿ ವಿ.ಜಿ. ಭಟ್‌ರ ಉದ್ಗಾರದಂತೆ.

ಡಾಕ್ಟರ್ ಕಾಮತರಿಗೆ ಯಾವ ವಿಷಯವೂ ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟವೇ ಇರಲಿ, ಅಮೀಬವೇ ಇರಲಿ, ಚಿಕ್ಕ ಇರುವೆ ಅಥವಾ ಕಾಗೆಯೇ ಇರಲಿ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸುತ್ತ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಿದರು. ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಅವರು ಎಂತಹ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರಾಗಿದ್ದರು, ಅನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಸಾಕಾಗಬಹುದು. ಸಂಶೋಧಕರೊಬ್ಬರು, ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟದ ಕಪ್ಪೆ ಸಂಕುಲದಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ "ಮಂಡೂಕ ಪ್ರಪಂಚ" ಪುಸ್ತಕದ ರಕ್ಷಾಪುಟಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪೆಯ ಫೋಟೋ ಬೇಕಿತ್ತು. ಲೇಖಕರು ಕಾಮತರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದಂತಹ "ಇರುಳು ಕಪ್ಪೆ"ಯ ಆಕರ್ಷಕ ಫೋಟೋ ಕಳಿಸಿದರಂತೆ. ಇದು ಒಬ್ಬ ವಿಜ್ಞಾನಿ, ಸಾಹಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದ ಶಿಸ್ತನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಇರುವೆಗಳು ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಐದರಿಂದ ನೂರು ಸೆಂಟಿಮೀಟರಿನಷ್ಟು ದೂರ ಹಾರುತ್ತವೆ! ಎಂದು ಇಬ್ಬರು ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬರೆದ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಕಾಮತರು ಪ್ಲಾಸಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅಲ್ಲೇ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿತ ಕಾಮತರು ಅದೇ ಇರುವೆಗಳು ನೀರು ದಾಟಲು ಸತ್ತ ಇರುವೆಗಳನ್ನು ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಇದು ಅವರ ಅಧ್ಯಯನಪೂರ್ಣ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಮತರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ, ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಪರಿಸರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನಪೂರ್ಣ ಭಾಷಣ, ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತವರ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಕಾಮತರ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲೂ ಅವರು ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಅವರ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞನ ಗುಣ. ಗಂಡ, ಹೆಂಡತಿ, ಮಗ, ವಿದೇಶಿ ಸೊಸೆ ಈ ನಾಲ್ವರ ಸಂಸಾರಕ್ಕೊಂದು ವೆಬ್‌ಸೈಟ್ ಇದೆ. ಅದು "ಕಾಮತ್ ಡಾಟ್ ಕಾಮ್'. ಅದಕ್ಕೆ ನಲವತ್ತು ಲಕ್ಷ ಓದುಗರಿದ್ದಾರೆಂದರೆ ಸೋಜಿಗ ಆಗದೆ ಇರುತ್ತದೆಯೇ?

ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡಲ್ಲ, ಬರೋಬ್ಬರಿ 24 ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದ "ಶಶಿಕಿರಣ" ನಿವಾಸವನ್ನು ಜನಾಂಗ, ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯವೆಲ್ಲ ರಿಕಾಣಿ ಹೂಡಿದ ಮಿನಿ ಭಾರತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೂ ತಾವೊಬ್ಬ ಸಾಹಿತಿ, ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಶಸ್ಸಿಗಾಗಿ ದುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹಣವನ್ನಂತೂ ಕೂಡಿಹಾಕುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬರೆದ ಕೊನೇ ಕೃತಿ "ಮರುಪಯಣ". ಅಂದರೆ ಅದು ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಕಳಚಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿರ್ಯಾಣ ಅಂತಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಿ. ಅವರು ಒಂದು ಕಡೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ವೈನ್‌ಶಾಪ್, ಪ್ರಾವಿಜನ್ ಶಾಪ್‌ಗಳಂತೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಶಾಪ್‌ಗಳಾಗಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆಗಳೆಲ್ಲ ಶಾಪ್ ಆಗುತ್ತಿರುವುದೇ ಬೆಂಗಳೂರು, ದೆಹಲಿಯಂಥಹ ನಗರಗಳಿಗೆ ಶಾಪವಾಗಿದೆ! ಎಂದು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸದಾ ಪರಿಸರ, ಸಹಜತೆ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಮತರಿಗೆ ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಅಮೆರಿಕ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಬದಲಾದ ಉತ್ತರಕನ್ನಡದ ಹೊನ್ನಾವರ ಕೂಡ ಸಪ್ಪೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ವಿಜ್ಞಾನಿಯ ಕುತೂಹಲ, ಸಾಹಿತಿಯ ಜೀವನಪ್ರೀತಿ, ಕಲಾವಿದನ ಅಂತರ್‌ದೃಷ್ಟಿ, ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಕಾರನ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ, ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮಿಯ ಕಾಳಜಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಕಾಮತರು ಅದೇ ಸ್ನಿಗ್ಧ ನಗೆಯೊಂದಿಗೆ 2002ರಲ್ಲಿ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟರು.

ಕಾಮತರ ಜೀವನ ಪರಿಚಯಿಸುವ "ಕಮ್ಮಟಿಗ" ಮತ್ತು "ಹಿಂಗಿದ್ರು ನಮ್ ಕಮ್ತಿ" ಎಂಬೆರಡು ಪುಸ್ತಕ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪುಟಗಳು ಸರಿದದ್ದೇ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅನಿಸಿತು, ಕಲಾವಿದರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ನಿಗರ್ವಿ ಸರಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದವರು ಸಿಗುವುದು ವಿರಳ. ಕಾಮತರು ಒಬ್ಬ ಅಪ್ಪಟ ಮನುಷ್ಯ. ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಎಪ್ಪತ್ತೈದರ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಾಮತ ಕುಟೀರ

ಡಾ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ

ಒಂದು ಸಂಜೆ ಡಾ: ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಕಾಮತ ಅವರು ಹೊನ್ನಾವರದ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅಂದು ನಾನು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮೊದಲ ಭೇಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾರವರ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಮೊದಲು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಮುಖತಃ ಮಾತಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಆದರದ ಆತಿಥ್ಯದ ಕರೆಯಲ್ಲಿ ಹೃದಯವನ್ನು ತಟ್ಟುವ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಇತ್ತು. ಅಭಿಮಾನವಿತ್ತು. ಸನಿಹದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರ ಪರಿಚಯವಾಗದೆ ಇದ್ದದ್ದು ಖೇದವೆನಿಸಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಕುಟೀರ ಎಂದು ಕರೆದಾಗ ಆ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರ ಆಶೋತ್ತರಗಳು ಧ್ವನಿಸಿ, ಅದೊಂದು ರೂಪಕವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಆ ಕ್ಷಣದಿಂದ ಕಾಡಲು ತೊಡಗಿತು. ಅಲೆಮಾರಿಯಂತೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಅಲೆದಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರಿಗೆ ಜೀವನದ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲವನ್ನು ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ತವರಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇತ್ತು, ಎಂದು ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಹೇಳಿದರು. ಅವರ ಮಾತಿನಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕಿದ ವಿಷಾದವನ್ನು ನಾನು ಆಲಿಸಿದೆ. ಕುಟೀರ ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿತ್ತು. ಮೌನವನ್ನು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ನೆನಪು ಮುಸ್ಸಂಜೆಯ ನೀರವತೆಯಲ್ಲಿ ಜಿನುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯಾಚೆ, ಕೇರಿಯ ರಸ್ತೆ ದಾಟಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಅದೊಂದು ಸಭಾಭವನವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ಓದಿದ ಅಮೂಲ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಓದಿಗಾಗಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಪುಟ ಮಡಚಿದ ಪುಸ್ತಕವೊಂದನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಬೋರಲಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅರ್ಧ ಓದಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಪುಸ್ತಕ ಇಟ್ಟೆಲ್ಲೋ ವಾಯುವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುವ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು

ವಾಪಸ್ಸಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು!

ಕೃಷ್ಣಾನಂದರರನ್ನು ನಾನು ಓದಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಅವರನ್ನು ಭೌತಿಕವಾಗಿ ನೋಡುವ ಮಾತನಾಡುವ ಅವಕಾಶದಿಂದ ನಾನು ವಂಚಿತನಾಗಿದ್ದೆ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓದುತ್ತಿರುವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಹಯಾತ್ರಿ ವೀಕ್ಷಕನಾಗಿ ತಿರುಗಾಡಿದ ಅನುಭವ ಉಂಟಾದ್ದರಿಂದ ಜರುಗದೆ ಹೋದ ಮುಖಾಮುಖಿ ದೊಡ್ಡ ನಷ್ಟವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಚಿತ್ರಾವಳಿ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಓದಿನ ಮೂಲಕ ನನ್ನೊಳಗೆ ಮೂಡಿತ್ತು. ಕಾಣುವುದನ್ನೆ ಕಣ್ಣ ಕಾಯಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೌನ ಪ್ರವಾಸಿಗನಂತೆ, ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಕ್ಯಾಮರಾ ಕೆಲಸದಂತೆ. ಕೃಷ್ಣಾನಂದರರದು ಮಿತ ಭಾಷೆ, ವರ್ತಕರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿಯೂ ಹಣದ ವ್ಯಾಮೋಹಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕವರಲ್ಲ; ಲೌಕಿಕ ಮಾಯೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದ ಸಂತನಂತಿದ್ದವರು. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಆಡಂಬರದ, ಜಾಹೀರಾತು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಮೆಲುದನಿಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಂತಿರುವ ಸಂಕೋಚ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲ ಆಮಿಷವನ್ನು ತೊರೆದು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡವರು, ವಿನೋದಶೀಲ ಗುಣದಿಂದಾಗಿ ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತವರು. ಜೀವನದ ಸಣ್ಣ ಸಂಗತಿಯಿಂದಲೂ ಆನಂದಪಡಬಲ್ಲವರು. ನಿರಂತರ ಆದಾಯ ತರುವ 'ನೌಕರಿ' ತನಗೆ ದೊರೆಯದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಿನಿಕ್ ಆದ ಹೃದಯವನ್ನು ಕಹಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ತಾನಿರುವ ವಸ್ತು ತನ್ನೊಳಗಿರುವ ವಿಶ್ವದ ಕುರಿತು ಸದಾ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಕುತೂಹಲ, ವಿಸ್ಮಯ, ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಯನ್ನು ಸಹಜ ಇರುವಿಕೆಯಾಗಿ ಪಡೆದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣ ವಿಶೇಷಗಳು ಮಗುವಿನ ಮುಗ್ಧ ಅಂತಃಕರಣವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಇದ್ದವು. ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಅಚ್ಚೊತ್ತುಗಳು, ಅತ್ಯಂತ ಅಚ್ಚರಿಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಮೈಲುಗಲ್ಲುಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾರವರು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ, ಚಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ದೃಢೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ಬರೆದದ್ದಕ್ಕೂ ಅವರು ಬದುಕಿದ ರೀತಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲವೆಂದು ನನಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ, ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾರವರ ನೆನಪಿನ ವಿವರಗಳೂ ನಾನು ಓದಿನಿಂದ ಪಡೆದ ಅವರ ಗುಣ-ವಿಶೇಷಗಳೂ ತಾಳೆಯಾಗಿದ್ದವು.

ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸ ಅವರ ಆಸಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಫೋಟೋಗ್ರಫಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾದ ಹವ್ಯಾಸಿ ಕಲಾಸಾಧನ ಮಾತ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಲನಶೀಲ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸಿ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜೀವ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ದಾಖಲಾತಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನಾಗಿಯೂ ಫೋಟೋಗ್ರಫಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗೋಚರಿಸದ, ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚದ

ಅಪೂರ್ವ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಅಂತಃಪಠ್ಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಥನವನ್ನು ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ಕ್ಯಾಮರಾದ ಮೂಲಕ ಪುನರ್ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆಯಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸುವ ಶಿಸ್ತಿನ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಅವರು ಕ್ಯಾಮರಾದಿಂದ ಪಡೆದಿರಬಹುದು. ಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪ್ರತಿರೂಪಿಸುವ ಕ್ಯಾಮರಾ ತನ್ನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸದೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತವಾಗುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡೂ ಅಂಟಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ಅವರ ಶಾಬ್ದಿಕ ಮೌನ ಮತ್ತು ನಿಸ್ಸಂಗ ವರ್ತನೆ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗುಣಗಳಾಗಿವೆ. ಜೀವ ಸಂಕುಲದ ವಿಸ್ಮಯಗಳು, ವಿಸ್ಮೃತಿ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಜೀವನಶೈಲಿಗಳು, ಅವರ ಫೋಟೋ ಆಲ್ಬಂನಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅವರಿಗೆ ಜೀವಜಗತ್ತೇ ಒಂದು ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಆಲ್ಬಂನಂತಾಗಿದೆ.

ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದ ವಿಲಕ್ಷಣ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ಅವರು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿಯೊ, ನಿರ್ಭಾವುಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಣಿತನಂತೆಯೊ, ನೋಡದೆ ಜೀವ ವಿಲಾಸದ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಕವಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅರಿಯುವ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಭಾರವಿಲ್ಲ; ತಾಂತ್ರಿಕ ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳ, ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾಕರಣ ಸೂತ್ರಗಳ, ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಮಾಹಿತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳಿಲ್ಲ. ಚಿಗುರಿನ ತಾಜಾತನದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ ತನ್ಮಯತೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ, ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿಬಿಡುವ ಮಗುವಿನ ಸರಳ, ನೇರ, ಸತ್ಯಸ್ಪಂದನವಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಸಹಜವಾದ ಕಾಮ, ಪ್ರೇಮ, ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಯುದ್ಧ, ಶೃಂಗಾರ, ಸಂತಾನಪಾಲನೆ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಆಡಳಿತ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಕೀಟಗಳ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ 'ಮಾನುಷ' ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನಂತೆಯೇ ಇತರೇ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ನಾಗರಿಕ ಜೀವನ ವಿಧಾನವಿದೆ. ಎಂದು ಅವರು ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲೇ ಮಾನವೀಯತೆಯ ದರ್ಶನವಿದೆ.

ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಅವರು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೊ, ಮನರಂಜನೆಗೊ, ಪುಣ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗೊ ಇರುವ ದಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡವರಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ನಾಗರಿಕತೆಯಿಂದ ಕಲುಷಿತಗೊಳ್ಳದಂತೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿರುವ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಲಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಜೀವನಾನುಭವಕ್ಕೆ ಹಾತೊರೆದು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಉಳಿದರು. ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರಿತ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಗೆ ತರದೆ, ಇಡೀ ಸಮುದಾಯದ ನೈಜ ಜೀವನವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕ ಸಾರಥಿಯಂತೆ ಕೃತಕವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅಕ್ಷರಗಳಾಚೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸುಪ್ತವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಸ್ವಯಂ ಪೂರ್ಣ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರ ಕ್ಯಾಮರಾ ಮತ್ತು ಪೆನ್ನಿನ ಮೂಲಕ 'ನವ ಗುಲಾಮಗಿರಿ'

ಪದ್ಧತಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿನಿಂತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಜನರೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಕೆಲ ಕಾಲ ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿದರು. ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಜೀವನವನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರವಾಸಿ ಬರಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಅವರು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಜೀವ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅಮಾನವೀಯಗೊಳಿಸುತ್ತ ಅಸಂಗತವೂ ನಿರ್ದಯವೂ ಆದ ದುರಹಂಕಾರದ ಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಆಧುನಿಕ ಯಂತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅತಿಯಾದ ವ್ಯಾಮೋಹದ ಬಗೆ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರ ಪ್ರತಿರೋಧವಿತ್ತು. ತೀವ್ರ ತೆರನಾದ ಅವರ ಪ್ರತಿರೋಧಕ್ಕೆ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲಿನ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಚಪಲವಿಲ್ಲ. ಜಾಹೀರಾತಿನ ಅಗ್ಗದ ಪ್ರಚಾರದ ಗೀಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬೀದಿ ಜಗಳ ಅಥವಾ ಚಳುವಳಿಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ರೂಪವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ಸ್ವಯಂ ಚಾಲಿತ ಯಂತ್ರ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಅಪಾಯಕಾರಕ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ, ಆ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಕೈಮೀರಿದ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಕಾಳಜಿ ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಉತ್ಕಟತೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದ ಸರಳ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಓದುಗ ಗಮನಿಸದೆ ಇರಲಾರ.

ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ಆಘೋಷಿತ ಗಾಂಧಿವಾದಿಯಾಗಿದ್ದರು 'ಹಿಂದ್ ಸ್ವರಾಜ್' ಅವರನ್ನು ಗಾಢವಾಗಿ ಪ್ರಭಾವಿಸಿತ್ತು. ಆತ್ಮ ಸಂಯಮ, ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ, ಮಿತವಾದ ಸರಳ ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ವೇಗವಿಲ್ಲದ ಸಮಾಧಾನ ಚಿತ್ತ, ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಅವರ ಬದುಕು-ಬರಹಗಳನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಅವರ ಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕ 'ನಾನೂ ಅಮೇರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ' ಇಂದ 'ಮರುಪಯಣ'ದವರೆಗಿನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಲವು ನಿಲವುಗಳು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಗಾಂಧಿ ಆಶಯವನ್ನು ಧ್ವನಿಸುತ್ತವೆ. ಕೃಷಿ, ಕರಕುಶಲ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಸ್ವಯಂ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸರ್ವೋದಯ ಗ್ರಾಮ ಕಲ್ಪನೆ, ಪರಿಸರ ಪ್ರೀತಿ, ಭಿನ್ನ ವರ್ಣ, ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗಿರುವುದು, ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ಗಾಂಧಿಯ ಮೂಲ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಪಠ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾನುಭವವಾಗಿ ಪಡೆದ ಅವರಿಗೆ ಆದಾಗಲೇ ಒಂದು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಭೋಗೋತ್ಪಾದನೆಯಾದ, ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನಾಗಿಸಿದ 'ನೌಕರಿ'ಯಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ 'ಸೆಟ್ಲ್' ಆಗುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಮೋಹವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಚ್ಚರಿಯೆಂದರೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಸ್ಥಿರತೆ ಅವರಿಗೆ ಅಸುರಕ್ಷತೆ ಎಂದನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಪರಿಸರ ನಾಶ, ಸಮುದಾಯ-ಕೇಂದ್ರಿತ ದೇಸೀಜೀವನ ವಿಧಾನ, ಅವನತಿಯ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದಾಗ ಅಸಾಧ್ಯ ಅಸುರಕ್ಷಿತತೆಯಿಂದ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಹೋದರು.

ಆಯುಷ್ಯದ ಬಹು ದೀರ್ಘಕಾಲವನ್ನು ತವರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಳೆದ ಯಶವಂತ ಚಿತ್ತಾಲರಿಗೆ ಈಗ ಹನೇಹಳ್ಳಿ ಹೇಗೊ ಹಾಗೆಯೇ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರಿಗೆ ಹೊನ್ನಾವರ

'ವಿಷಾದಯೋಗ'ವಾಗಿತು. ದಿನಕರದೇಸಾಯಿ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ತೇಜಸ್ವಿಯವರಿಗೆ ಊರಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ತೊಡಗಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ವಿಷಾದ ಬಾಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಕೃಷ್ಣಾನಂದರದು ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನ! ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗದ ನಿಮಿತ್ತ 'ಸ್ಥಾನ ಭ್ರಷ್ಟ'ರಾದ ಬಗೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಯುವಕರಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಯಾದೀತು! ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಧೋರಣೆ ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ತಲ್ಲಣವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ ಪಠ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅನನ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕುರಿತು ನಡೆಸುವ ವಾಗ್ವಾದಕ್ಕೆ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಆರಂಭವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಲೆಮಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣಾನಂದರು ಅಂತರ್ಜಾಲ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ನಮ್ಮ ವಾಗ್ವಾದಗಳಿಗೆ ಅಮೂರ್ತ ನೆಲೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒದಗಿಸಿದರೇನೊ! ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಭಾಗ – 2 : ಚಿಂತನ

1. ಚಿಗರಿಗಂಗಳ ಚೆಲುವಿ

(ಭುವಿಯ ಅಳಲು)

ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತ

ವರಕವಿ ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತರ (1896–1981) ಪ್ರಕೃತಿಗೀತಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ನಿಸರ್ಗಪ್ರೇಮ ಎದ್ದುಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರ ಬೆಳಗು ('ಮೂಡಲ ಮನೆಯಾ') ಯುಗಾದಿ ('ಯುಗಯುಗಾದಿ ಕಳೆದರೂ') ಗಂಗಾವತರಣ (ಇಳಿದುಬಾ ತಾಯಿ) ಪಾತರಗಿತ್ತಿ ಪಕ್ಕ, ಮೊದಲಾದವು, ತುಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಅದರಂತೆ 'ಚಳಿಯಾಕೆ', 'ಚಿಗರಿಗಂಗಳ ಚೆಲುವಿ' ಇವು ನಿತ್ಯನೂತನವಾಗಿದ್ದಂತೆ, ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆಯ ಕ್ಷಣಭಂಗುರತೆಯನ್ನು ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರಿ ಹೇಳುವ ಶಾಶ್ವತ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಾಳಿವೆ. ಅದರಲ್ಲೂ 'ಚಿಗರಿಗಂಗಳ ಚೆಲುವಿ', ಸುಮಾರು ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರೆದದ್ದಾದರೂ, ಮನುಷ್ಯನ ನಿಸರ್ಗದ ನಿತ್ಯಶೋಷಣೆಯ ಕರುಣಾಜನಕ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ. ಕವಿತೆಯ ಸಂದೇಶ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾಗಿದೆ. ಪರಿಸರ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಇದರ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಅರಿತು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭೂಮಿಯೊಡನೆ ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಸಂಬಂಧ, ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆ. ಭೂಮಿಯು ಮಾನವನ ಬೆರಗಿಗೆ, ಭಯಕ್ಕೆ, ಪ್ರೀತಿಗೆ, ಗೌರವಕ್ಕೆ, ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲ ಒಂದಿತ್ತು. ನಿಸರ್ಗವನ್ನು ದೈವಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಾಯಿಯಂತೆ ಕಂಡು ಪೂಜಿಸುವ ಆದಿಮಾನವ ಜನಾಂಗಗಳು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹಲವೆಡೆ ಇದ್ದವು. ವೇದಕಾಲದ ಭೂಮಿಗೀತ ನಮಗೆಲ್ಲ ಪರಿಚಿತವೇ! ಆದರೆ ಬರುಬರುತ್ತ ಮಾನವನು, ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿಕೃತರೂಪಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತನ್ನವಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಂತೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅನಂತವಾಗಿದ್ದ ಧಾರಾಳತೆಯನ್ನು ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೇ

ಸೂರೆಗೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಮನುಷ್ಯರ ಎಣೆಯಿಲ್ಲದ ಸ್ವಾರ್ಥಕಂಡು ಭೂಮಿತಾಯಿ ಮರುಗಿದಳು, ನೊಂದಳು, ಬೆಂದಳು, ಹಾಡುಹಗಲೇ ಇದೆಂಥ 'ಜೀವದಬ್ಯಾಟಿ' (ನರಮೇಧ) ಅಂದಳು, ಎಂದು ಕವಿ, ತಾನು ಕಂಡ ಭೂಮಿಯ ಶೋಷಣೆಯ ಒಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂದೇಶ ಅಡಗಿದ್ದರೂ, ಶಾಬ್ದಿಕವಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸುತ್ತ ಹೋದ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಅಳಲು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ತನ್ನದು ಜೀವವಿದ್ದ ಒಡಲು. ಸಸ್ಯರಾಶಿ, ಖನಿಜರಾಶಿ, ಜಲಸಂಪತ್ತು, ಮುಂತಾದ ಸಿರಿಯನ್ನೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ತಾಣ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ತನ್ನಿಂದಲೇ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಮಾನವ, ತಾನು ನಿಂತ ನೆಲವನ್ನೇ ಒಡಿ! ಕಡಿ! ಹೊಡಿ! ಎನ್ನುತ್ತ ಅನುದಿನವೂ ದಯಾಹೀನನಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಬಗೆಯುತ್ತಿರುವನಲ್ಲ! ಎಂಬ ಬಿಸಿಯುಸಿರು, ಭೂಮಿತಾಯಿಯದು.

ಕಂಚುಗಾರರು, ಸುವರ್ಣಕಾರರು ಕುಲುಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿ ಆಯಾ ಧಾತುಗಳನ್ನು ಬಡಿದು, ವಸ್ತುವಿಗೋ, ಒಡವೆಗೋ ಬೇಕಾದ ಆಕಾರ ಅಥವಾ ರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಆದರೆ ತನ್ನನ್ನೇ ಒಡವೆಯ ವಸ್ತುವೆಂದು ತಿಳಿದ ಮೂರ್ಖಮಾನವನ ಬಗ್ಗೆ ಈ ತಾಯಿಗೆ ಅನುಕಂಪವಿದೆ. ಅಂತಲೇ "ನನ್ನ ರೂಪವೆಂಬುದು ಒಡವೆ ಅಲ್ಲೋ ಮಗನೇ, ಉಸಿರಿದ್ದ ಒಡಲು ಕಣೋ!" ಎಂಬ ಉದ್ಗಾರ ಭೂಮತೆಯಿಂದ ಹೊರಟಂತೆ ಕವಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ.

"ಭೂಮಿಯೆಂಬುದು ಮಣ್ಣು-ನೆಲವಾದರೂ ಅದು ಒಡವೆಯಲ್ಲ. ಉಸಿರಿದ್ದ ಒಡಲು. ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿ ಮೊದಲುಗೊಂಡು, ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳೂ ಭೂಮಿಯ ಆಧಾರದಿಂದ ಬದುಕಬೇಕು. ಜೀವ ಹೋದಮೇಲೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಭೂಮಿಯ ಜೈವಿಕತೆಯ ಸತ್ವದ ಪಾತಳಿಯನ್ನು ನಾವು ಅರಿತಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತ, ಚಂದ್ರನನ್ನು ಬಗಲಲ್ಲೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಸೂರ್ಯನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ ಪೃಥ್ವಿ, ಕಾಲದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಜೀವದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕೊನೆಯ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವರ್ಣನೆಯ ಜೊತೆಗೆ, ಅವಳ ಅಂತರಂಗದ ಕಳವಳ ಸಮಸಮವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಈ ಕವಿತೆಯನ್ನು 'ಶ್ರಾವಣ ಪ್ರತಿಭೆ' ಸಂಪುಟಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಕನ್ನಡದ ಖ್ಯಾತ ವಿಮರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದ ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ ಅವರು. (ಪುಟ ಬಂಗಾರ ಸಂಪುಟ 5: ಪುಟ-33-40)

ಚಿಗರಿಗಂಗಳ ಚೆಲುವಿ

ಚಿಗರಿಗಂಗಳ ಚೆಲುವಿ ಬೆದsರಿ ನಿಂತಾಳ ನೋಡೋ
ಬೆದರಿ ನಿಂತಾಳ ॥ಪ॥
ಹೊಳಿಹಳ್ಳ ತೊರೆದಾವೋ
ಗೆಣೆ ಹಕ್ಕಿ ಬೆರೆದಾವೋ

ಆಗದವರ ಹೊಟ್ಟಿ ಉರದಾವೋ
ಗೆಣೆಯಾ ಉರದಾವs
ಅಂಥವರ ದಿಟ್ಟಿ ಮನಿ ಮುರದಾವ;
ಅದನ ತಾ ಕಂಡು ಕೊರಗ್ಯಾsಳೊ
ಮರುಗ್ಯಾsಳೊ
ಸೊರಗ್ಯಾsಳೋ
ಹೂ ಕಾಯಿ ಹಣ್ಣು ತುಂಬಿದ ಬನದಾsಗ
॥ಚಿಗರಿಗಂಗಳ....

ಬ್ಯಾಟಿ ನಾಯೊದರ್ಯಾವೋ
ಹಸು ಜೀವ ಬೆದರ್ಯಾವೋ
ಗಳಗಳನೆ ಗಿಡದೆಲಿ ಉದರ್ಯಾವೋ
ಗೆಣೆಯಾ ಉದರ್ಯಾವs

ದಿನ್ನಿ, ಮಡ್ಡಿ, ಗುಡ್ಡ ಅದರ್ಯಾವ:
ಅದನ ತಾ ಕಂಡು ನೊಂದಾsಳೊ
ಬೆಂದಾsಳೊ
ಅಂದಾsಳೊ
ಇದು ಎಂಥಾ ಜೀವದ ಬ್ಯಾಟಿ ಹಾಡೇ ಹಗಲುs
॥ಚಿಗರಿಗಂಗಳ....

ಆಳುಗಳ ಹೋರಾಟ
ಅಳುವವರಿಗೆ ಆಟ
ಗಾಳಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕ ಮೀನದ ಗೋಳಾಟೋ
ಗೆಣೆಯಾ ಗೋಳಾಟಾ
ಗೆದ್ದವರ ಇದ್ದವರ ಹಾರಾಟೋ,
ಅರೆಸತ್ತ ಜೀವಾ ಕೊಳತಾವೊ
ಹುಳತಾsವೊ
ಅಳತಾsವೋ
ಪಸುಗೂಸು ತಿರುಗಿ ಹೊಟ್ಯಾಗ ಹುಗಿದ್ಹಾಂಗ
॥ಚಿಗರಿಗಂಗಳ....

ತನ್ನ ತಾ ಸುತ್ತ್ಯಾಳೊ
ಹೊತ್ತಿನ ಬೆನ್ಹತ್ತ್ಯಾಳೊ,
ತಿಂಗಳನ ಬಗಲಾಗೆತ್ತ್ಯಾಳೊ
ಗೆಣೆಯಾ ಎತ್ತ್ಯಾಳೋ
ಉಕ್ಕುಕ್ಕುವ ದುಃಖ ಒಳಗೊತ್ತ್ಯಾಳೊ;
ನಿಂತ ನೆಲವೆಂದು ಕಡಿಲಾಽಕೊ
ಹಡಿಲಾಽಕೊ
ಬಡಿಲಾಽಕೊ
ಒಡವ್ಯಲ್ಲೋ ಮಗನೆ ಉಸಿರಿದ್ದೊಡಲಂತಾಽಳೋ
॥ಚೆಗರಿಗಂಗಳ....

ಈ ಕವನ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದಾಗ, ಈಗಿನಂತೆ ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಒಡಲನ್ನು ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಒಡೆಯುವ ವಿನಾಶಕಾರಿ ಕಾರ್ಯವಿನ್ನೂ ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ, ಜಲನೆಲಗಳಂಥ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಶೋಷಣೆ ಒಂದೇ ಸವನೆ ನಡೆದದ್ದು, ನಾಡಿನ ಘೋರ ದುರಂತವಾಗಿದೆ. ಎಡಬಿಡದ ಅಗೆತದಿಂದ ಭೂಮಿಯ (ಪ್ರಕೃತಿಯ) ಸಮತೋಲ ತಪ್ಪಿದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ತೋಲತಪ್ಪಿದ ಭೂಕಂಪ, ನೆರೆಹಾವಳಿ, ಭೂಕುಸಿತಗಳನ್ನು ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದನ್ನು ಕಾಣುವಂತೆ ಆಗಿದೆ. ಭುವಿಯ ಬಿಸಿಯುಸಿರು ಈಗ ಆಕ್ರಂದನವಾಗಿದೆ. ಆಕೆಯ ನರಳುವಿಕೆ, ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ನವನಾಗರಿಕತೆಯ ಅಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಆ ನರಳುವಿಕೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ! ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳ ಅಕಲ್ಪಿತ ಅನಾಹುತವನ್ನು ಈ ದಾರ್ಶನಿಕ ಕವಿ, ಮುಕ್ಕಾಲು ಶತಮಾನದ ಹಿಂದೆಯೇ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿತಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ!

2. ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳು : ಆಗ – ಈಗ

(ಸುಧಾ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯ 1987ನೆಯ ನವೆಂಬರ್ 17ನೇ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಲೇಖ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಆ ಬಳಿಕ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಮೆರವಣಿಗೆ, ಪಾದಯಾತ್ರೆ, ಘೋಷಣಾ ಚಳುವಳಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ನಡೆದವು. ಆದರೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳು ಬೋಳಾಗುತ್ತಲೇ ಇವೆ.)

ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪರ್ವತಾವಳಿಗಳು ದಕ್ಷಿಣದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಉತ್ತರದ ತಾಪಿ ನದಿಯವರೆಗೆ ಅರಬೀ ಸಮುದ್ರದ ಕರಾವಳಿಗೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ತಲೆ ಎತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಬ್ಬಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ 'ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳು' ಎಂಬ ಅನ್ವರ್ಥಕ ನಾಮವೂ ಬಂದಿದೆ. ಸುಮಾರು 1300 ಕಿ. ಮೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದದ ಪರ್ವತಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು 320 ಕಿ.ಮೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಮಾತ್ರ. ಸರಾಸರಿ 1,100 ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರವಿದ್ದರೂ ಕೆಲ ಶಿಖರಗಳು 2,500 ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಿವೆ. ಕರಾವಳಿಯಿಂದ 10 ರಿಂದ 70 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರವಿರುವ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಅಭೇದ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ಕಣಿವೆ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ವಾಹನಸಂಚಾರ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅರಬೈಲ್, ದೇವಿಮನೆ, ಕೊಲ್ಲೂರು, ಹೊಸಂಗಡಿ, ಆಗುಂಬೆಗಳ ಕಣಿವೆಗಳು ಕರಾವಳಿಯನ್ನು ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಪ್ರದೇಶದೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಾಳಿ, ಅಘನಾಶಿನಿ, ಗಂಗಾವಳಿ, ಶರಾವತಿ, ನೇತ್ರಾವತಿ ಮುಂತಾದ ನದಿಗಳು, ಕಡಲ ರಾಜನಿಗೆ ಸೇರುವ ತವಕದಲ್ಲಿ ರಭಸದಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತ ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ತಡಸಲಾಗಿ ಧುಮುಕುತ್ತ ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾಗಿವೆ. ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಕೊಡಗು, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಜನಜೀವನ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದು ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಶಿಕ್ಷಕ, ಸಂಶೋಧಕ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಾರನಾಗಿ ಈ ಪರ್ವತಾವಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದು ಕೊಂಡು ಬಂದ ನನ್ನ ಗೆಳೆತನ, ಅತ್ಯಂತ ಆತ್ಮೀಯವಾದುದ್ದು. ಈ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಸ್ವಾನುಭವವೇ ಅಡಿಪಾಯ.

ಸಹಜೀವನ

ನಮ್ಮೂರು ಹೊನ್ನಾವರ. ಹೆಸರಿನಷ್ಟೇ ಸುಂದರವಾದ ಊರು. ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಭೋರ್ಗರೆಯುವ ಅರಬೀ ಸಮುದ್ರ, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಪಂಪಾಸರೋವರವನ್ನು ನಾಚಿಸುವ ಶರಾವತಿನದಿ. ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಗಗನವನ್ನೇ ಅಳೆಯಲು ಹೊರಟ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಪರ್ವತಶ್ರೇಣಿಗಳು. ಭಾವಿ ತೋಡಿದಲ್ಲಿ ನೀರು. ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ತೆಂಗು; ಪ್ರತಿ ಊಟಕ್ಕೂ ತಿಂದು ತೇಗುವಷ್ಟು ಮತ್ಸ್ಯಾಹಾರ. ಇಂದು ಆಗರ್ಭಶ್ರೀಮಂತರಿಗಷ್ಟೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಗೋಡಂಬಿ, ಶೆಟ್ಲೆ(ಪ್ರಾನ್), ಕಡು ಬಡವರೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಸೇವಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಸಾಗರಗಾಮಿ ಮಚ್ವೆಗಳು (ವಾಯುಚಾಲಿತ ಬೃಹತ್‌ನೌಕೆ) ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನದಿಯಿಂದ ಸಮುದ್ರಸೇರಿ ಕೇರಳ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಗುಜರಾತದ ತನಕ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಭಾರವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಇಳಿಸುವ ಒಂದು ಕ್ರೇನ್ ಕೂಡಾ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಊರಿನ ಹಿಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಡು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕಾಡು ಪ್ರಾಣಿಗಳೊಡನೆ ಸಹಜೀವನ, ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲುಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾಡು ಸೇರಿದಾಗ ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟೆ ಹುಲಿ, ದರ್ಶನವೀಯುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಪಾಡಿಗೆ ನಾವು ಇರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಎಂದೂ ಹುಲಿಯ ಆಕ್ರೋಶ, ನೋಡಬೇಕಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಗೃಹಮುಖಿಯಾದಾಗ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಮೊಲಗಳು ಈ ಪೊದೆಯಿಂದ ಆ ಪೊದೆಯತ್ತ ನಾಗಾಲೋಟ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದೃಷ್ಟ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ನರಿಮುಖ ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯವೂ ನಮ್ಮದಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳಕಿಗಾಗಿ ಹೊನ್ನೆಣ್ಣೆಯ ದೀಪ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ದಿನದ ಚಟುವಟಿಕೆ ಬೇಗ ಮುಗಿಸುವ ಪರಿಪಾಠ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತ್ತು. ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಇಳಿದ ನರಿ ಹಿಂಡುಗಳು 'ಹುಕ್ಕೂ ಹುಕ್ಕೂ' ಎಂದು ಜೋಗುಳ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಕತ್ತೆಕಿರುಬನ ತಂಡ ನಡುರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಇಳಿದು ಬೀದಿನಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಭೋಜನ ಕೂಟನಡೆಸಿ, ಪರಾರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂದು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ವಿದ್ಯುತ್, ಕಾಂಕ್ರೀಟ್‌ಗೃಹ, ಕಾರು, ಟಿ.ವಿ., ಮಧುಪಾನಗಳಾದಿ ಬೇಕೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ಅನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ!

ಅದೆಷ್ಟು ನೀರು!

ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಇದ್ದಾಗಲೇ(1953) ಗೇರಸಪ್ಪಾ ಧಬೆಧಬೆ ಜೋಗ್‌ಫಾಲ್ಸ್ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಾಯಿತು. ನಮ್ಮೂರಿನಿಂದ ಅದು ಕೇವಲ 58 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರವಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ವಾಹನವಾಗಲಿ, ರಸ್ತೆಯಾಗಲೀ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಧದೂರ, ಗಾಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಓಡುವ ನಾವೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, ಮುಂದೆ ದಟ್ಟಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಿಂದ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯ ವೃಕ್ಷಕೋಟಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಒಂದು ಹೊಸ ಅನುಭವ. ಹೆಚ್ಚಿನವು ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಅಂದಚಂದ ಸವಿಯಲು ಏನೇನೂ ಕೊರತೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಕಂಡರಿಯದ ಅದೆಷ್ಟೊ ಪಶು, ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದವು. ಕಂಗಾಲಾದ ಕೋತಿಗಳು "ಅದ್ಯಾರೋ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು" ಉಳಿದ ತಂಡಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದವು. ಪೊರೆಗಳು ಹಾವುಗಳು ಇದ್ದಾವೆ! ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರೆ, ಮುಳ್ಳು ಹಂದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದವು. ಒಣ ಲದ್ದಿಗಳು, ಕಾಡಾನೆಗಳ ಹಿಂಡು, ಪಯಣ ಬೆಳೆಸಿದ ದಾರಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅನೇಕಾನೇಕ ಝರಿಗಳಿದ್ದರಿಂದ ದಣಿವಾದಾಗ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು, ನೀರು ಕುಡಿದು, ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು. ಕಾಡಿನ ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿಗಳು, ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಿದವು.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಬಂಗಲೆ(ಪ್ರವಾಸಿ ಮಂದಿರ) ಮುಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಪ್ರಖರತೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಧುಮುಕುವ ಶರಾವತಿ ನದಿ ಕಂಡಾಗ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬವಾಯಿತು. ಅಬ್ಬಾ! ಆ ನಡು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದೆಷ್ಟು ನೀರು! ಅಬ್ಬರ, ಆರ್ಭಟ; ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮೈಸೂರು ಬಂಗಲೆಗೆ ತಲುಪಲು ನದಿ ದಾಟಬೇಕಾಗಿತ್ತು, ಜನ, ವಾಹನಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಎರಡು ನಾವೆ ಜೋಡಿಸಿ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಜಂಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಆಚೆ ದಡ ಸೇರಿ, ಕತ್ತಲೆಯೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಜೋಗ ಜಲಪಾತಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದ್ದಾಯಿತು. ಪ್ರಖರವಾದ ಕೆಂಪು, ಹಳದಿ, ನೀಲಿ ದೀಪಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಧಾರೆಗಳು, ಥಕಥೈ ಕುಣಿಯುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಮರುದಿನ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಣಿವೆ ಇಳಿದು, ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದಾಗ ಶರಾವತಿ, ಶ್ವೇತಾಂಬರಿಯಾಗಿ ಕಂಡಳು. ಗಾಳಿ ಬೀಸಿದಾಗೊಮ್ಮೆ ನೀರ ಹನಿಗಳು ತುಂತುರುವಾಗಿ ಮೋಡದಂತೆ ಮೇಲಕ್ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ತವರ್ಣೀಯ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲುಗಳು ರಚಿತವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಜಾರುವ ಬಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಜಾರುತ್ತ ಸಿಡಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡಿ ಕುಳಿತಾಗ ದೇವಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಸುಖ ಇದ್ದಿರಲಿಕ್ಕಿವೆಂದು ಎನಿಸಿತು. ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿ ವಿದ್ಯುತ್‌ಕೇಂದ್ರ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತ್ತು (1947–48).

ಮತ್ತೆ 1959ರಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ದೃಶ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿದ್ದವು. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ 24ಕಿ.ಮೀಟರ್ ಉದ್ದ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವ 326ಚದರ ಕಿ.ಮೀ. ಕಾಡಿನಮೇಲೆ ಕೊಡಲಿಯ ಪ್ರಹಾರ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅಂಬೆಗಾಲಿಡುವ ಮಗುವಿನಿಂದ ಮುತ್ತಜ್ಜನ ವಯಸ್ಸಿನ ಎಲ್ಲ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಲಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ವಿಕ್ರಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ವೃಕ್ಷಗಳೇ ಅಲ್ಲವೇ ಕರಿಮೋಡಗಳಿಂದ ಮಳೆಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನದಿಗೆ ನೀರು ಪೂರೈಸುವುದು? ಬಂಗಾರದ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಇಡುವ ಕುಕ್ಕುಟವನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲುವ ಮಾನವನ ಆಸೆಬುರುಕುತನಕ್ಕೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯಾಯಿತು. ಒಂದು ಪ್ರಬುದ್ಧವಾದ ಮರ, ಬೆಳೆಯಲು ನೂರರಿಂದ ನೂರಾ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಬೇಕೆಂದು ಈ ತಿಳಿಗೇಡಿಗಳಿಗೆ ಅರಿವು

ಬೇಡವೆ? ಒಮ್ಮೆ ಕಾಡು ನಾಶ ಮಾಡಿದರೆ ನಂತರ ಎಂತಹ ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ತಿರುಗಿ ಅದು ಬರಲಾರದು! ಎಂಬುದು ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಪಾಠ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಇಟಲಿ, ಗ್ರೀಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಗಳು ಬಾಳಿ ಬದುಕುವಂತಹ ಕಾಡುಗಳಿದ್ದವು. ಅವಿವೇಕದಿಂದ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಡಿದಿದ್ದರಿಂದ ಇಂದು ಅವು ಬರಡು ಭೂಮಿಯಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡು ಇತ್ತೆಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಅವಶೇಷಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಳವಾದರೂ ಯುಗಯುಗಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಲ ಮರುಭೂಮಿಯಾಗುತ್ತದಲ್ಲ? ಎಂದು ಕಳವಳವಾಯಿತು.

ಶರಾವತಿಯ(ಮೊದಲನೆ ಹಂತ) ಯೋಜನೆ, ಪೂರ್ತಿಗೊಂಡಾಗ ಕರ್ನಾಟಕ, ಕೇರಳ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಗುಜರಾತ್‌ಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಆಗಿನ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚಿದ್ದರು. ಈ ಟೊಳ್ಳು ಆಶ್ವಾಸನೆ ಸಿದ್ಧಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಲ್ಪ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ವವಿದ್ಯುತ್ ಗೃಹ(All Electric home) ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಕಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಕುರುಡಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಬಳಿಕ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿಎತ್ತರವಾದ(220ಮೀಟರ್) ಜೋಗ್‌ಜಲಪಾತ, ಕೇವಲ ನಾಲೆಯ ನೀರಿನಷ್ಟು ಕಿರಿದಾಯಿತು. ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ತುಂತುರು ಝರಿಗೆ ಬೆಳೆಯುವ ಅಪೂರ್ವ ಸಸ್ಯಗಳು ಕೊನೆಯುಸಿರು ಎಳೆದವು. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹ ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಹಿರಿದುಬಂದ ರೇವೆ ಕಡಲಿಗೆ ನೂಕಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ನದಿಗೆ ನೀರು ಸಾಲದ್ದರಿಂದ ರೇವೆ ಸಂಚಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳು ಏಳಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಭೂಗಳ್ಳರು ಅವನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ತೆಂಗು ನೆಡಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕರಾವಳಿಯ ಕೃಷಿಕಾರರು ತಮ್ಮ ಹಿತ್ತಲು, ತೋಟ, ಗದ್ದೆಗಳನ್ನು ನದಿಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಜಡಿಮಳೆ ಸುರಿದಾಗ ಇಲ್ಲವೇ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ನೀರು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಇದೆಲ್ಲ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಕೆಲವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದಾಗ ಜನತೆ, ಸರಕಾರ ಅದರಿಂದ ಪಾಠ ಕಲಿಯುವ ಬದಲಾಗಿ ಕೋಟ್ಯಾನುಗಟ್ಟಲೆ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಖರ್ಚುಹಾಕಿ ಕೆಲಭಾಗವನ್ನು ವರ್ಚಸ್ಸಿರುವ ಜನತೆಗೆ ಹಂಚಿದರು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಗಂಡಾಂತರ ಬರುವವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತಂತೆ ಇದೆ.

ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ದಾರಿ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳಲು, ನದಿಯು ಕಡಲನ್ನು ಕೂಡುವ ಎಡ, ಬಲದಲ್ಲಿ ಸಂಚಯವಾಗಿ

ದಿಬ್ಬಗಳಾಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ನಾವೆಗಳ ಓಡಾಟಕ್ಕೆ ಕೇವಲ 400 ಮೀಟರ್ ಅಗಲದ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಕಡಲದಾರಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ತಜ್ಞರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರಚಾಲಿತ ಮತ್ಸ್ಯ ನೌಕೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಓಡಾಡುವಂತಾಗಿದೆ. ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗೆ ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಾಗಾಟ ಮಾಡುವ ಮಚ್ವೆಗಳು ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದಾದವು. ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟು ಶರಾವತಿಗೆ ಬೃಹತ್‌ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು–ಹೊನ್ನಾವರ ರಾಜ್ಯಹೆದ್ದಾರಿಯ ಅಂಗವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ರಸ್ತೆಯಿಂದಾಗಿ ಹೊನ್ನಾವರದಿಂದ ಮಾವಿನಗುಂಡಿಯವರೆಗೆ ಹರಿಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದಟ್ಟಕಾಡಿಗೆ ಕೊಡಲಿ ಏಟುಹಾಕಲು ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಸುಲಭ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಅಂದು ಕಾಡಿದ್ದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇಂದು ಕೇವಲ ಹೆಣ ಸುಡಲಿಕ್ಕೂ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಅಭಾವವೆಂದರೆ ನಾವೆಂತಹ ಸ್ಥಿತಿ ತಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ! ಎಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪೌಷ್ಟಿಕ ಮತ್ಸ್ಯಾಹಾರ, ಬಡಜನರಿಗೆ ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಅದೆಲ್ಲ ಜಪಾನ್, ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದ ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಮೈಸೂರು ಮೃಗಾಲಯಕ್ಕೇ ಬರಬೇಕು. ಇವೆಲ್ಲ ನಾವು ಪ್ರಗತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸಾಧನೆಗಳು!

ಸಸ್ಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ 1956ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಾಂಡೇಲಿಗೆ ಹೋಗುವಂತಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅಪೂರ್ವ ಸಸ್ಯಕೋಟಿ ನೋಡಿ ವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು. "ಸೈಕ್ ಪಾಯಿಂಟ್" ಹೋಗಲು ಯಾವ ವಾಹನ ಸೌಕರ್ಯಗಳೂ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅದಿರು ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ಬಳಸುವ, ಧೂಳು ತುಂಬಿದ ಲಾರಿಯನ್ನೇ ಏರಬೇಕಾಯಿತು. ಕಿರಿದಾದ ಬಿದಿರುಕಾಡಿನ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಹೆದ್ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊರಟ ವಾಹನದ ವಿರುದ್ಧ ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದ ಬಿದಿರುಗಳು ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ರಕ್ತಬರುವಂತೆ ಪರಚಿದವು. ಆದರೆ ಆನೆ ಎತ್ತರದ ದಿನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯ ಸಾಗರದ ಅಡಿಯಿಂದ ನುಸುಳಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಕಾಳಿನದಿಯ ದರ್ಶನ ಲಾಭದಿಂದಲೇ ಧನ್ಯತೆ ಬಂದಿತು. ಸೂರ್ಯನು ಮುಳುಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಣಿವೆಯ ಆಕರ್ಷಣೆ ಒಂದು ಬಗೆಯಾದರೆ, ನಂತರ ಬಂದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಅಪ್ಸರೆಯರ ಲೋಕ! ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಯಾರಿಗೋ ಹುಲಿರಾಯನು ನದಿನೀರು ಕುಡಿಯುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತಂತೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅದೃಷ್ಟಶಾಲಿಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಸಕಲರೂ ಸೌಂದರ್ಯ ಸವಿಯುವದರಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತಾಗ ವಾಹನ ಚಾಲಕನು "ಬೇಗ ದಾಂಡೇಲಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗದಿದ್ದರೆ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವದು ಕಷ್ಟ" ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದನು. ಹಿಂದಿನ ವರ್ಷ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ –ಗಳ ತಂಡದಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬನು ನಾಪತ್ತೆಯಾದ. ಆನಂತರ ಎಷ್ಟೊಂದು ಹುಡುಕಾಡಿದರೂ ಅವನ ಶವ ಕೂಡ ಸಿಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಚಾಲಕ ವಿವರಿಸಿದಾಗ ಜನಗಣತಿ ಮಾಡಿ ವಾಹನವೇರಲೇಬೇಕಾಯಿತು.

ಇಂದು (1986–87) ಆ ಸ್ಥಳ ನೋಡಿದಾಗ ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿದ್ದು ಎಂದು ನಂಬುವುದೂ ಕೂಡ ಕಷ್ಟ! ಬಿದಿರಿನಕಾಡು ಇದ್ದುದೆಲ್ಲ ಕಡಿದು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಳಿನದಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹ, ಸಾಗಾಣಿಕೆಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಕೊಳವೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ನಾಗಝರಿ ಜಲ ವಿದ್ಯುತ್‌ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ(1979). ಈಗಅದೇ "ಸೈಕ್ ಪಾಯಿಂಟ್ "ನಿಂದ ಹುಲಿ ಕಾಣುವುದಿರಲಿ, ಇಲಿಯೂ ಕಾಣಸಿಗದು.! ಪ್ರವಾಸಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೊರಡಿನ ಮಂಚಾನ ಒಂದುಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಅಲ್ಲೊಂದು ಹೋಟಲಿನ ಕೊರತೆ ಬಗ್ಗೆ ದೂರಿದ್ದು ಕೇಳಿ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಈ ನಿಸರ್ಗ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಸಾಲೆ ದೋಸೆ, ಕಾಫಿಗಳೇ ಬೇಕು.

ದಾಂಡೇಲಿಯ ಪರಿಸರದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಂತೂ ತೀರಾ ಶೋಚನೀಯ. ತಿರುಳು ಮತ್ತು ಕಾಗದ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸಿದಂತೆ ಬಿದಿರು, ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ನಿಸರ್ಗಮಾತೆಯ ವಿಶೇಷ ಕೊಡುಗೆ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಇದನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಮಾಡಿದ ಸಕಲ ಯತ್ನಗಳು ವಿಫಲಗೊಂಡಿವೆ. ಬಿದಿರು, ಅತೀವೇಗದಿಂದ ಬೆಳೆಯುವದರಿಂದ ಮುಂದಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಬಳಸಿದರೆ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಅದರ ಪೂರೈಕೆ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಿದಿರಿನ ಬೇರುಗಳು ಸೂಸು ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಸವಕಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಗದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಹಂಬಲಿಸುವ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು, ಅವರಿಗೆ ಸಿಗಬಹುದಾದಕ್ಕಿಂತ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಬಿದಿರು ಲಭ್ಯವಿದೆ! ಎಂದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಧನಿಕರ ಬಾಯಿಂದ ಸುಳ್ಳು ಬಾರದೆಂದು ಸರ್ಕಾರ, ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಇದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ, ಕಾರ್ಖಾನೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿತು. ಆದರೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸನ ಹಸಿವು ನೀಗಲು ಪ್ರತಿವರ್ಷಕ್ಕೆ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಟನ್ನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಿದಿರಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಬಿದಿರಿನ ಹಿಂಡುಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಡಿಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಅರಣ್ಯಗಳು ಬರಿದಾದವು. ಬಿದಿರು ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಯುಫಿಟೋರಿಯಂನಂತಹ ಕಳೆ ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಈ ಕಳೆ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಹುಲ್ಲು ಸಹ ಬೆಳೆಯಲಾರದು, ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವು ಒಣಗುವುದರಿಂದ ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು ಹಬ್ಬಲು ಅನುಕೂಲ ವಾತಾವಾರಣ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗಿದೆ.

ಸೂಪಾ ಅವಸಾನ

ಸೂಪಾ ಪಟ್ಟಣ ಕೊನೆಯುಸಿರು ಬಿಟ್ಟ ರೀತಿ ಅತ್ಯಂತ ಕರುಣಾಜನಕ. ಅಲ್ಲಿಯ ನಾಗರಿಕರು ಕೃಷಿ, ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ತೀರಾ ನಿರಾಡಂಬರ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸನಿಹದ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಡು ಮಾಡಿದ ಹುಲಿ, ಕರಡಿ, ಚಿರತೆ, ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳು ಅವರ ಸಹಜೀವಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಕಾಳಿ ನದಿಯೇ ಅವರ ಜೀವನಕ್ರಮ ಆಹುತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಅವರು ಕನಸು ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಗಾವಿಯ ಅಲ್ಯುಮಿನಿಯಂ ಕಾರ್ಖಾನೆ. ಸೊಂಡೂರಿನ ಉಕ್ಕಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಬಿಣಗದ ಸೋಡಾ ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಹರಿಹರದ ಪಾಲಿಫೈಬರ್ ಮುಂತಾದ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಹೊಸ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಯವರನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಮನಗರಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿ ಸೂಪಾನಗರವನ್ನು ಜಲಸಮಾಧಿ ಮಾಡಿತು. ಈ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೇಂದ್ರದ ಹತ್ತಿರ 'ಗಣೇಶ ಗುಡಿ' ಎಂಬ ಹೊಸ ಪಟ್ಟಣವೇ ತಲೆಎತ್ತಿ ನಿಂತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯುತ್ ಕೇಂದ್ರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಹೊಸ ನಾಗರಿಕರ ಜೀವನಕ್ರಮ, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ದೀಪಾವಳಿಯಂತೆ ಜಗಜಗಿಸುವ ದೀಪಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಅಯ್ಯೋ! ಸೂಪಾದವರ ಅದೃಷ್ಟ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅನಿಸದೇ ಇರದು.

ಉಂಡವನಿಗೆ ಹಸಿವು ಹೆಚ್ಚಂತೆ. ಅದರಂತೆ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದಂತೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಬರಗಾಲವು ಹೆಚ್ಚಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಕೇವಲ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ತಜ್ಞರು ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ಹೊಸಹೊಸ ಉದ್ದಿಮೆಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಲು ವಿದೇಶಿಯಾತ್ರೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ! 'ಇದ್ದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಗಂಜಿಯಿಲ್ಲ ಮತ್ತೊಂದು ಕೊಡು ಸದಾಶಿವ ಅಂದಂತೆ! ನೋಟು ಮತ್ತು "ಓಟು'ಗಳಿಂದ ಚುನಾಯಿತರಾಗಿ ಬಂದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದಂತಹ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಹಾಯಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಲಾಭವೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಜಲ ವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಿ ಇಂದು "460 ಲಕ್ಷ ಯುನಿಟ್‌ಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ!" ನಾವು ಕೇವಲ 210 ಲಕ್ಷ ಯುನಿಟ್ ಉತ್ಪಾದಿಸಬಲ್ಲೆವು. ಹೊರರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ 100 ಲಕ್ಷ ಯುನಿಟ್ ಕೊಂಡರೂ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ 150 ಲಕ್ಷ ಯುನಿಟ್‌ಗಳ ಕೊರತೆ ಇದ್ದೇಇದೆ! ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತೇ? ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಮಳೆ ಬೀಳದೆ ಇರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಹಾರಿಕೆ ಮಾತು ಹೇಳುವುದು ಸುಲಭ. ಆದರೆ ಆತ್ಮವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಈ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ರಾಜಕಾರಣಿ, ವಿದ್ಯುತ್ ಖಾತೆ, ಅರಣ್ಯ ಖಾತೆ, ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಮತ್ತು ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಎಂದು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು. ಇವರೇ ಅಲ್ಲವೇ ಒಳಸಂಚು ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಕಾಡು, ಝರಿ, ನದಿಗಳನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡವಿದವರು?

ಇದಾಗಲೇ ಅನುಸರಿಸಿದ ತಪ್ಪುಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ

ಸಕಲರೂ 'ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ' ಅಗತ್ಯವೆಂದು ಗಂಟಲು ಬಿರಿಯುವಂತೆ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಜಾಗತಿಕ ಬ್ಯಾಂಕು. ಸ್ವೀಡನ್, ಕೆನಡಾ, ಅಮೆರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬರುವುದರಿಂದ, ಹೋಳಿಗೆ– ತುಪ್ಪ ತಿನ್ನಬಹುದೆಂದು ಸಕಲರೂ ಗೆಲುವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಸಾಗುವಾನಿ(ತೇಗ), ಬೀಟೆ, ಮತ್ತಿ, ಹೊನ್ನೆಗಳಂತಹ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ವೃಕ್ಷ ಬೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ನೀಲಗಿರಿಯಂತಹ ಮರ ಬೆಳೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಏನರ್ಥ? 15,534,000 ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಲ್ಲಿ ನೀಲಗಿರಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ಜನಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ? ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ನೆಲದಲ್ಲಿ 110,000 ಹೆಕ್ಟೇರು ನೀಲಗಿರಿ ಬೆಳೆಸುವದು ತರ್ಕಬದ್ಧವೇ? ಈ ವೃಕ್ಷಗಳಿಂದ ಸೊಪ್ಪು, ಗೊಬ್ಬರ, ನೆರಳು, ಸೌದೆ, ಸಿಗಲಾರದು. ಇದು ಇನ್ನಿತರ ಗಿಡಮರಗಳಿಗೆ ಅಪಾಯಕಾರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಮಾಡುವ ತೊಂದರೆ ಯಾರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಬೆಳೆಯ ಅಧಿಕಾಂಶ ತಿರುಳು, ಕಾಗದ, ರೇಯಾನ್, ಉತ್ಪಾದನಾ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಗೆ ಪೂರೈಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ? ಹರಿಹರದ ಪಾಲಿಫೈಬರ್ ಕಂಪನಿಯೊಂದೇ ಪ್ರತಿವರ್ಷ 59,029 ಟನ್ನುಗಳಷ್ಟು ನೀಲಗಿರಿ ಬಳಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಪೂರೈಕೆಯಾಗದೇ ಈ ಕಂಪನಿ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿದೆ. ಗೋಮಾಳ, ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಸಿದ ನೀಲಗಿರಿ, ಸರ್ವೆ ಮರಗಳು, ಯಾರ ಸ್ವತ್ತು? ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾದಾಟ ಬಡಿದಾಟಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿವೆ. ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯಗಳು ಸಮಾಜದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ನೋಡಿ!; ವಿದೇಶಿ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಮೋಲಿನ್ ಎಣ್ಣೆ ಕೊಡುವ ತಾಳೆಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲೆ ಬೆಳೆಸುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಹೊಸಯೋಜನೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂದು. ಮಲೇಶಿಯಾದಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಕಾಡನ್ನು ಕಡಿದು ಈ ತಾಳೆ ವೃಕ್ಷಗಳ ತೋಟ ಮಾಡುವಾಗ, ವಿಶ್ವ ಅರಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತರು ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿರಲು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದರು. ಈಗ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವೇ ಇಂತಹ ತಪ್ಪು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯ. ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳು ಇಂಥ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿಯಾವು? ಹುಲಿ, ಕರಡಿ, ಚಿರತೆ, ನರಿ, ಹಂದಿ ಕಾಡಾನೆಗಳಿಗೆ ಈ ತೋಟಗಳು ಆಶ್ರಯ ನೀಡಬಲ್ಲವೇ?

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕೇರಳದವರೆಗೆ, ಕಾಫಿ, ಚಹ, ಯಾಲಕ್ಕಿ, ಬಾಳೆ, ಮೆಣಸಿನ ಕಾಳು, ಗೊಂಡಂಬಿಗಳ ತೋಟಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆದಾಯವೂ, ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ವಿದೇಶಿ ಮುದ್ರೆಗಳ ಲಾಭವೂ ಆಗುವುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ತೋಟದ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಕಾಡನ್ನು ಸವರಿ ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಧಿಕಾರ ಬರುತ್ತದೆಯೇ? ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು 'ಅತಿಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲ

ಕಾಮತರು ಈ ಲೇಖನ ಬರೆದು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳು ಸಂದಿವೆ. ನಮ್ಮ ಅಧೋಗತಿ ಅರ್ಥಾತ್ ವಿದ್ಯುತ್‌ಕ್ಷಾಮದ ಉದಾಹಣರೆ ಒಂದೇ ಸಾಕು. 2009ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಗೇರಸೊಪ್ಪಾದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆ ದಿನ ಒಂದಕ್ಕೆ 10 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿದ್ದುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ (ಸಂ)

ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ' ಎಂಬ ಆಶ್ವಾಸನೆ, ಕಾಡಿನ ಕೊಲೆಗಡುಕರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನಕೊಟ್ಟಂತೆ ಆಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಇದರಂತೆ "ದೀನದಲಿತರು, ಹಿಂದುಳಿದವರು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಭಾಗ ಬೋಳುಮಾಡಿ ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ಖಾತೆ ಹಾಕಿಕೊಡಲಾಗುವುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿದಾಗ 'ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಕಾಡು ನಿಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿ!' ಎಂದು ಸಾರಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಅಂತೆಯೇ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಅರಣ್ಯ ಇಂದು ಬೋಳಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಾಡು ಕಡಿದ ನಂತರ ತೀವ್ರ ಸವಕಳಿಯಿಂದ ಅದು ಮರುಭೂಮಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕಬಿನಿ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ನಿರ್ಗತಿಕರಾದವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರ ಭೂಮಿ ಕೊಡಮಾಡಿತು. ಹೊಸ ಮಾಲೀಕರು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ತಮ್ಮ ಜೇಬು ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಭೂಮಿ, ಸವಕಳಿಯಿಂದ ಪಾಳು ಬೀಳುವಂತಾಯಿತು.

ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳು 1957ರಿಂದ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿಯೇ ಇವೆ! ಒಂದು ಕಮಿಟಿ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಇನ್ನೊಂದು, ಮಗದೊಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕಣ್ಮರೆ ಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಐದನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ 406ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದರೆ ಆರನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಮೊತ್ತವನ್ನು 1,445 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿಸಲಾಯಿತು. ಸರ್ಕಾರ ಹಣದಹೊಳೆ ಹರಿಸಲಿದೆ! ಎಂದು ಅರಿವಾದ ಕೂಡಲೇ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರು, ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಿಜ್ಞಾನಿ ಅನಿಸಿಕೊಂಡವರು, ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಬೀಳದೆ ಇರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯ. ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಯೋಜನೆಗೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ಪಡೆಯಲು ಓಡಾಡುವರು. ಕೀಟಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ಎವೆಮುಚ್ಚುವುದರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಪರಿಣತನಾಗುವನು! ಸಸ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಪರಿಸರವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ! ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ ಹಣ, ಆಫೀಸು, ಸಲಕರಣೆ, ಜೀಪು, ಸಂಬಳ, ಪೆಟ್ರೋಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗದಿರುವಾಗ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವ ಮಾತು ದೂರವೇ ಉಳಿಯಿತು. ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಹಣಹಾಳು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಇವರೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಅಳುಕದೇ ನಿವೃತ್ತರಾಗುವರು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜೇನು ಸಾಗಾಣಿಕೆ, ಕತ್ತದ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಮಹಾಪೂರ–ನಿಯಂತ್ರಣ ಯೋಜನೆ, ಕಿರಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಪ್ರವಾಸಿ ಗೃಹಗಳು ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು? ಎಂದು ಊಹಿಸುವುದೇನೂ ಕಷ್ಟದ ಮಾತಲ್ಲ.

ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದು, ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವುದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಮ. ಇದು ಕಾಡುಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಉರುವಲು, ಮೇವು, ಹಣ್ಣುಹಂಪಲ, ದಿಂಡುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ವಕಾಲಕ್ಕೂ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲನವಿಡುವ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು

ಬಳಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಿರು ಅಗೆದು, ಅರಣ್ಯ ಹಾಳುಗೆಡಹುವದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸೂಸು ಮಣ್ಣು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿ ಹೊಸ ಸಸ್ಯಗಳು ಬೆಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಅದರೊಂದಿಗೆ ಬದುಕಬಹುದು, ಬೆಳೆಯಲೂಬಹುದು. ನಾವೆಲ್ಲ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅತೀವ ಹೆಚ್ಚು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೇ ಸಮಪಾಲು, ಸಮಬಾಳು, ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪರಿಶುದ್ಧ ನೀರು, ಹವೆ, ಆಹಾರ ಸೇವಿಸುತ್ತ ಆರೋಗ್ಯವಂತರಾಗಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬಾಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಸೂಚಿಸಿದ ದಾರಿ. ನಮಗೆ ಐಷಾರಾಮಗಳೇ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಜಪಾನಿನ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಮಿತಸಂತಾನಿಗಳಾಗಿ, ಬೆನ್ನುಮುರಿದು ದುಡಿದು, ಕೇವಲ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಮುನ್ನಡೆಯಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವೆರಡನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಈಗಿನ ಧೋರಣೆಗಳನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನಿಯ ಸ್ಥಿತಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಖಂಡಿತ.

ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಅಂದರೆ 2011ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು 'ವಿಶ್ವ ಪಾರಂಪರಿಕ ತಾಣ'ಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ ಘೋಷಿಸಿದರೆ, ಅಲ್ಲಿಯ ವೃಕ್ಷರಾಜಿ, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿ ಸಂಕುಲಗಳಿಗೆ ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ಗಂಡಾಂತರ ಒದಗಲಿದೆ! ಎಂಬ ನೆಪದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಸ್ಯ ಅಥವಾ ಜೀವಕೋಟಿಯ ಸಮಗ್ರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಯಲೇ ಇಲ್ಲ! ಇಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿಶ್ವ ಪಾರಂಪರಿಕ ತಾಣಗಳ ಪರ-ವಿರೋಧಿ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇವೆಯಾದರೂ ನಾನಾಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಪರಿಸರ ಬೋಳಾಗುತ್ತಲೇ ನಡೆದಿದೆಯೆಂಬುದು ಕಟು ಸತ್ಯ! (ಸಂ)

3. ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ನಾವು

(ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಲ್ಲೆಯ ಮಲ್ಲಾಡಿಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದ 'ಸಂವಾದ' ದ್ವೈಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯ 1990ರ ಮಾರ್ಚ-ಏಪ್ರಿಲ್ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖ)

ಪರಿಸರ ಜ್ಞಾನ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕರಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಸಕಲ ಕ್ರಿಮಿ, ಕೀಟ, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಈ ಅರಿವು ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಅವು ಯುಗಯುಗಾಂತರಗಳಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಜೀವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಮೀಬಾದಂತಹ ಕ್ಷುದ್ರ ಜೀವಿಗೂ ಅತಿಶೀತ, ಉಷ್ಣ, ಕ್ಷಾರಗಳಿರುವ ನೀರು ತ್ಯಾಜ್ಯವೆಂದು ಗೊತ್ತು. ವಿಷಮ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಅದು ನಿದ್ರಾವಸ್ಥೆ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ತಾಯಿ ಕೀಟಗಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ತಮ್ಮ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಎಂತಹ ಆಹಾರ ಬೇಕು? ಎಂದು. ಅಂತೆಯೇ ಅದು ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಎಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತವೆ. ಪರಪುಷ್ಟ ಜೀವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಶ್ರಯದಾತರ ವಂಶಾವಳಿ ನಿರ್ನಾಮವಾಗದಂತೆ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಸಂತಾನೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿರುವ ಕಪ್ಪೆಗಳು ಆರ್ದ್ರತೆ ಇರುವಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟರೆ ಕಡಲ ಆಮೆಗಳು ದಂಡೆಗೆ ಬಂದು ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಹೂತಿಡುವುವು. ಪಕ್ಷಿಗಳು ಗೂಡುಕಟ್ಟಿ, ಮೊಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಕಾವು ಕೊಟ್ಟು ಗುಟುಕಿಟ್ಟು ಮರಿಗಳ ಲಾಲನೆ-ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವವು. ಕಾಡಾನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಮೇವಿಗೆ ಕೊರತೆಯಾಗದಂತೆ, ದೂರ ದೂರದ ಕಾಡುಗಳಿಗೆ ಪಯಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿರುವವು. ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದ ಹುಲಿರಾಯನು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿತು ಎಂದರೆ, ಬೇರಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಗೋಜಿಗೂ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನವನು ಮಾತ್ರ ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನೇಮಕ್ಕೆ ಅಪವಾದ!

ಪ್ರಾಣಿಕೋಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಗೆ ಹೆಸರಾದ ಮಾನವನು, ಪ್ರಗತಿಪಥದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದ್ದಾನೆಯೇ? ಇಲ್ಲವೇ ವಿನಾಶದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದ್ದಾನೆಯೇ? ಎಂಬುದನ್ನು

ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗದು. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, ಲೇಸರ್, ಸೆಟೆಲೈಟ್, ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶದ ಉಡ್ಡಾಣಗಳಿಗೆ ಮಾರು ಹೋದವರು, ಮಾನವನೇ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ, ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ ತಲೆತಗ್ಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ! ಎಂದು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸುರಾಪಾನ, ಮಾದಕ ಔಷಧ ಸೇವನೆ, ಏಯ್ಡ್ಸ್ ಪಿಡುಗು, ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನಜಂಗುಳಿ, ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆ, ದರೋಡೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ವ್ಯಭಿಚಾರಗಳನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುವವರು, ಕಲಿಯುಗ ಕೊನೆಗಾಣುವ ಮೊದಲೇ ಮಾನವ ಸಂತತಿ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು ಖಂಡಿತ! ಎಂಬ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಅಷ್ಟು ನಿರಾಶಾದಾಯಕವಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಆಶಾದಾಯಕವಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾನವನು ತುಳಿಯುತ್ತಿರುವ ವಾಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಪರಿಸರದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು, ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರೆ, ಅವನು ಸಕಲ ಜೀವಕೋಟಿಯೊಂದಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬಾಳ್ವೆ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು, ಶಿಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ? ಎಂಬು ಜಂಬದ ಕೋಳಿಯಂತೆ ಜಿಗಿದಾಡಿದರೆ, 'ವಿನಾಶಕಾಲೇ ವಿಪರೀತ ಬುದ್ಧಿ' ಎಂಬುದು ನಿಜವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಆಸೆಗಳು. ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈಡೇರಿಸಲು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಸೂರೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಅರಿವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾಲುಗಳನ್ನು ದಣಿಸುವ ಬದಲು ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಚಪಲ ನಮಗೆ. ಭೂಮಾತೆ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಟ್ಟ ಪೆಟ್ರೋಲನ್ನು ಕೇವಲ ಎರಡು-ಮೂರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬರಿದು ಮಾಡಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ನಮಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೊಗೆ ಕಾರುವ ವಾಹನಗಳಿಂದಾಗಿ ಪರಿಸರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇವೆ, ಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಇದರಿಂದ ಕ್ಷಯ, ಪ್ಲೂರಸಿ, ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ಗಳಂತಹ ರೋಗಗಳು ಹರಡುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ಆರಾಮ-ವಿರಾಮಗಳ ಹಂಬಲ ಬಿಡುವುದು ಬಿಗಿಯಾದ 'ಮಾತು. ಇದರಂತೆ ಕೋಟ್ಯಾಂತರ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೀಟಗಳು ನಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಬಾಳಿಬದುಕಿವೆ. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕರಿಗೆ ಒಂದು ಜಿರಳೆ, ಒಂದು ಇರುವೆ ಕಂಡರೆ ವಾಕರಿಕೆ. ಅಂತೆಯೇ ಆ ಬಡಪಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಷಕಾರಿ ರಾಸಾಯನಿಕ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಲೇಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ದಿನ ಒಂದೆರಡು ಹುಳ-ಹುಪ್ಪಡಿಗಳು ನಮ್ಮ ಉದರ ಸೇರಿಕೊಂಡರೆ ಯಾವ ಹಾನಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಕೀಟನಾಶಕಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾತಾಳ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇದು ನಾವು ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಪ್ರಗತಿಯ ದ್ಯೋತಕವಿರಬಹುದೇ?

ಮಾನವನ ಸಕಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ, ಅವನು ಈ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ತನ್ನ ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿಸಿ ತುಂಬುವ ಯತ್ನದಿಂದಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವುಗಳು. ಹೊಂಡ ಒಂದರ ಉದ್ದಗಲಳತೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಆಹಾರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ

ಕಪ್ಪೆಗಳು ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲವು. ಅಂತೆಯೇ ಕಪ್ಪೆಗಳ ಜೀವಿಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುವುದು. ಇದರಂತೆ ಮೀನು, ಆಮೆ, ಹುಲಿಗಳ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಅವುಗಳ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಮಾನವನು, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಷ್ಟನ್ನು, ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾನಗರದಷ್ಟು ಜನವಸತಿಯಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿಸುತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಅನ್ನ, ನೀರು, ಆಶ್ರಯ, ವಿದ್ಯುತ್, ಆಚ್ಛಾದನೆಗಳ ಕೊರತೆ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ. ಅವನು ಅನ್ನ, ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಬದಲಾಗಿ ತನ್ನ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನೇ ಮಿತಿಮೀರಿ ಬೆಳೆಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾನೆ! ತಾನು ಬುದ್ಧಿಜೀವಿ ಎಂದು ಜಂಬ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಾತನಿಗೆ ಗರ್ಭನಿರೋಧಕ, ಗರ್ಭಪಾತಗಳಂತಹ ಹೇಯ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಶರಣುಹೋಗಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ! ಎಂದರೆ ಅವನ ಅವನತಿಯ ಆಳದ ಅರಿವಾಗದೇ ಇರದು, ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ತುಳಿಯುವ ಅಡ್ಡದಾರಿ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೇ ಅವನು ನಡೆಸಲೇಬೇಕು. ಆಗಾಗ ಕಂಡು ಬರುವ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮುನ್ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿ ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೇ ಸರಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮುಂದುವರಿದರೆ ಅವನ ಅಳಿವು ದೂರವಿಲ್ಲ.

ವೃಕ್ಷಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಕಾಡಲ್ಲ. ಕಾಡಿನ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಅರಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವಲ್ಲ. ಅರಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವೇ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನವಲ್ಲ. ಆದರೆ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಭಾರತೀಯ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ, ಪರಿಸರ ಪಂಡಿತರಿಗೆ, ಪರಿಸರವೆಂದರೆ ಮರಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ! ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚರಾಚರ ವಸ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಪ್ರಕಾರದ ಸಮತೋಲನ, ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬಂದಿದೆ, ಅದನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ, ಅರಿತು ಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ. ಮಾನವನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಈ ಸಮತೋಲನ ಬುಡಮೇಲಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಸದಾಕಾಲ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಉಳ್ಳವನು ಅವುಗಳ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಅರಿತು, ಸರ್ವನಾಶದ ಹಾದಿ ತುಳಿಯುವ ಬದಲಾಗಿ ಅದರಿಂದ ಮಾನವ ಕೋಟಿಗೆ ಲಾಭವಾಗುವಂತೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ, ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಈ ಮಾತು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದೀತು.

ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ರಾಜ್ಯದ ಜಾನ್‌ನು ಪರಿಸರ ಪರಿಣತನಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೂರು ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಮಡುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ, ಅಮೇರಿಕನ್ ನಾಲಿಗೆಗೆ ಮೆಚ್ಚುವ ಮೀನು–ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಸಾಲದು, ಎಂದು ಅನಿಸಿದಾಗ, ಗೊಬ್ಬರ ಪೂರೈಸಿ, ಅವು ಬಲುಬೇಗ ದ್ವಿಗುಣವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡನು. ನೀರುಸಾಲದು, ಅನಿಸಿದಾಗ ಝರಿಯ ನೀರನ್ನು ಹರಿಯಬಿಟ್ಟನು. ನೀರಿನ ಉಷ್ಣತಾಮಾನ, ಕ್ಷಾರ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗುವಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಾಕುಮೀನಗಳ

ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಯಿತಲ್ಲದೇ ಅವು ಪುಷ್ಟವಾಗಿ, ತೂಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದವು. ಮತ್ಸ್ಯಭಕ್ಷಕ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ, ಅವುಗಳ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ, ಗೂಡು ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ತಾಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಮತ್ಸ್ಯತಜ್ಞರಿಂದ ಅಲ್ಲಿರುವ ಮೀನು-ಜಾತಿಗಳ ಜೀವನಕ್ರಮ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ, ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಪ್ರಮಾಣ, ಮೊಟ್ಟೆಯಿಡುವ ಕ್ರಮ, ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆ ತಲುಪುವ ಅವಧಿಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡನು. ಹವ್ಯಾಸಿ ಮೀನುಗಾರರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಪ್ರವೇಶ ಶುಲ್ಕ ಪಡೆದು, ಮೀನು-ಶಿಕಾರಿಗೆ ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಹಿಡಿದ ಮೀನುಗಳ ಶುಚೀಕರಣ, ಶೀತೀಕರಣ, ಹುರಿದು ಕೊಡುವ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನಾದ್ದರಿದ ಆತನ ಜೇಬೂ ತುಂಬಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಕೆಲ ಹೆಕ್ಟೆರ್ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬುಲ್‌ಡೋಝರಿನಿಂದ ಹದಗೊಳಸಿ ಸೂಚಿಪರ್ಣಿ ವೃಕ್ಷಗಳ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಿ, ಅತಿ ದಟ್ಟವಾಗಿರುವುದನ್ನು ವಿರಳವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಡಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಗಿಡಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಅಡ್ಡಡ್ಡಲಾಗಿ ಬೆಳೆದವನ್ನು ಉರುವಲು ಸೌದೆಯಾಗಿ ಮಾರಿದ. ಬಾರ್‌ಬೆಕ್ಯೂ (ಕೆಂಡಗಳ ಮೇಲೆ ಹುರಿದ ಮಾಂಸಾಹಾರ) ಮಾಡುವವರಿಗಾಗಿ, ಕೆಲವನ್ನು ಇದ್ದಿಲಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ. ನೀರು ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಪೂರೈಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಗಿಡ ಮರಗಳು ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳು ಬಂದು ಬೀಡು ಬಿಡಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಿ ವೀಕ್ಷಕರು, ದೂರದರ್ಶಕ-ಕ್ಯಾಮರಾಗಳಿಂದ ಸುಸಜ್ಜಿತರಾಗಿ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಂದ ಶುಲ್ಕ ಪಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಆಗುಂತುಕರಿಗೆ ಪಂತಿ, ಪಿಕ್‌ನಿಕ್ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹೊರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಟೇಬಲ್ ಬೆಂಚು, ಕುರ್ಚಿಗಳ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ. ಆಹಾರ ಕಂಪನಿಗಳೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆಸಿ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ತಿಂಡಿ, ತೀರ್ಥ, ಸಿಗರೇಟುಗಳ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದ. ನಿಸರ್ಗದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ವಾಸ ಬಯಸಿದವರಿಗೆ ವಾಸ,ವಾಹನ ನಿಲ್ಲಿಸಲು, ಡೇರೆ ಹಾಕಲು, ಸಮನಾದ ಬಯಲಿನ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ. ಆದಾಯ, ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಏರುತ್ತಲೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕೆಲವು ಹೆಕ್ಟೆರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪೀಚ್, ಚೆರಿ, ಸ್ಟ್ರಾಬೆರಿಗಳಂತಹ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಮೊಲ-ಚಿಗರೆಗಳಂತಹ ಮಾಂಸದ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹುಲುಸಾಗಿ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ. ಇವನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬದುಕುವ ನರಿ-ತೋಳಗಳ ಜಾತಿಯ ಮಾಂಸಾಹಾರಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಇದರಿಂದ ಬಂದೂಕುಧಾರಿ ಶಿಕಾರಿಗಳು ಆಮಂತ್ರಣ ಕಳಿಸಿದವರಂತೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ಹಸಿದು ಮೇಲೆ ಬಂದ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವವರು, ಜಿಂಕೆಗಳ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತು ಹಿಡಿದು ಬೇಟೆಯಾಡುವವರು, ಹಿಮದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುವವರು, ಜಾರುವವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು.

ಅಮೇರಿಕೆ, ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ ದೇಶವಾದ ನಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ

ಧನದ ಅಭಾವವಿದ್ದದರಿಂದ ಧನಿಕರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಅವರ ಸಹಾಯ ಕೋರಲಾಯಿತು. ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರೇಲುಮಾರ್ಗ ನಿರ್ಮಿಸಿದವರಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಅರಣ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆದು ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರು ಕಟುಕರಂತೆ ಅವನ್ನು ಕಡಿದುಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟ ಪಶುಗಳು ವಲಸೆಹೋಗಿ ಉತ್ತರದ ಕೆನಡಾದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಪಡೆದವು. ಇಲ್ಲವೇ ನಶಿಸಿ ಹೋದವು. ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಅವಿವೇಕದ ಈ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಇಂದಿನ ಅಮೇರಿಕನ್ನರು ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅರಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಪರಿಸರವಿಜ್ಞಾನ, ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಶಾಲೆ–ಕಾಲೇಜು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಹರಿಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಾವು ಧನಿಕರಾಗುವ ಜೊತೆಗೆ ದೇಶದ ಭವಿತವ್ಯವನ್ನು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ದೇಶದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಣ್ಯಗಳು, ಖಾಸಗೀ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿರುವುದು ಒಂದು ವರದಾನವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿರುವ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಸದಾಕಾಲ ಯತ್ನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೇ, ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಾಹಸದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯ ಸಹಾಯ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆದಿದೆ? ಎಂದು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದರೆ ದಿಗಿಲಾಗದೇ ಇರದು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ದೇಶದ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಸೂರೆ ಮಾಡಿದರೇ ವಿನಃ ಅದರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಏನೇನೂ ಶ್ರಮಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ! ಎಂಬ ಆರೋಪ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಈ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಾವೇನು ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ? ಎಂದರೆ ಉತ್ತರಿಸುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಭರತಭೂಮಿ, ಸಸ್ಯಶಾಮಲೆಯಾಗಿರಬೇಕಾದರೆ ಭೂಪ್ರದೇಶದ 33%ದಷ್ಟಾದರೂ ಅರಣ್ಯ ಆವರಿಸಬೇಕೆಂದು ತಜ್ಞರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರೆ ಅರಣ್ಯ ಖಾತೆಯವರು ಅದನ್ನು 23%ಗೆ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಸೆಟೆಲ್ಯಾಟ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರೀಕ್ಷಣದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದಾಗ, ಸರಕಾರಿ ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು 'ಅರಣ್ಯ' ಎಂದು ಸಾರಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳೆಲ್ಲ ಬರಿದೋ ಬರಿದು! ಎಂದು ಅರಿವಾಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂದು ದೇಶದ 10% ಭೂಮಿ ಮಾತ್ರ ಅರಣ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉಳಿದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಜಾಲಿಗಿಡ, ತುಂಬೆಗಿಡಗಳ ಅರಣ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಆಗಲಾರದು. ಈ ಶೋಚನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವಿರಲು ಕಾರಣವೇನು? ಎಂದು ತಲೆ ಕೆರೆದುಕೊಂಡು ಯೋಚಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಕಠೋರವಾದ ನಗ್ನಸತ್ಯ ಗೋಚರಿಸದಿರದು.

ಹಳ್ಳಿಗೊಂದು ಜೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜು, ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೊಂದು ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು ಇರುವ ಈ ಬೃಹತ್ ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ, ಅರಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡುವ ಎಷ್ಟು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇವೆ.? ಎಂಬುದು ಊಹಿಸಲೂ ಅಸಾಧ್ಯ! ದಕ್ಷಿಣದ ಕೊಯಮತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ತರಬೇತಿ ಕಾಲೇಜು ಒಂದು ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮೊನ್ನೆ

ಮುಚ್ಚಿದರು. ಇನ್ನೊಂದು ಇರುವುದು ಡೆಹರಾಡೂನಿನಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯ ಇಲ್ಲವೇ ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪದವೀಧರರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಕೊಟ್ಟು ರೇಂಜ್‌ಫಾರೆಸ್ಟ್ ಆಫೀಸರರೆಂದು ನೇಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುದಿಕತ್ತೆ ಕುದುರೆಯ ಸಮಾನ! ಎಂಬ ನಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ಅವರಿಗೆ ಮುಂಬಡತಿ ಕೊಡುತ್ತಾ ಕನ್‌ಝರ್‌ವೇಟರ್ ತನಕ ಮೇಲೇರಿಸುವುದು, ಸರಕಾರದ ಹೊಣೆ. ಅವರು ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇತನ, ಜೀಪು, ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ವಾಯರ್‌ಲೆಸ್ ಸೆಟ್ಟುಗಳು, ಪಿಸ್ತೂಲು, ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತೆಯೇ ಇಂದು ಅರಣ್ಯ ಖಾತೆಯವರನ್ನು ಆರಕ್ಷಕ ದಳದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ! ಈ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಜೀವನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ಬರುವ ಸಂಬಳ ಅವರ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿಗಳಿಗೂ ಸಾಲದು, ಎಂಬುದು ಅರಿವಾಗದೇ ಇರದು. ಇವರ ನಿಜವಾದ ಪೋಷಕರು ಅರಣ್ಯದ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು. ಶ್ರೀಗಂಧ, ತೇಗು, ರೋಸ್‌ವುಡ್ ದಿಂಡುಗಳೆಂದರೆ ಹಣದ ಹೊಳೆ. ಒಂದೇ ಒಂದು ರೋಸ್‌ವುಡ್ ನಾಟಾಗೆ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಬೆಲೆಯಿರುವಾಗ 2011ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಳಿದ ರೋಸ್‌ವುಡ್ ಒಂದು ಮರದ ಬೆಲೆ 12 ಲಕ್ಷ ದಾಟಿದೆ! ಅದನ್ನು ಅನಧಿಕೃತವಾಗಿ ಪಡೆದು (ಕಡಿದು) ಅರ್ಧ ಲಾಭವನ್ನು ಅರಣ್ಯ ಸಂಬಂಧಿತ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಪಡೆದರೆ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ? ವಿವಿಧ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮುದಿಯಾದ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿ ಅವರು ಅದರ ಹತ್ತು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ದಿಂಡುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಜೇಬು ತುಂಬದೆ ಇದ್ದೀತೆ? ದಾಂಡೇಲಿ ಕಾಗದ ಕಾರ್ಖಾನೆಯವರು, ಪಾಲಿಫೈಬರ್ ಕಂಪನಿಯವರು ಬಿದಿರು, ನೀಲಗಿರಿ ಮರವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಪಟ್ಟು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಲಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ಕೊಂಡು ಹೋದರೂ ರಕ್ಷಕರೂ, ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಇನ್ನೊಂದು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಎಂದು ಊಹಿಸಲು ಕಷ್ಟವೇನಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ದೇಶದ ಖಜಾನೆಗೆ, ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಬರುವ ಉತ್ಪನ್ನ 3%ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೆಂದರೆ ಯಾರೂ ವಿಸ್ಮಯಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅರಣ್ಯ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಕೃಷಿ ಮಂತ್ರಿ ಮಹೋದಯರೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಅರಣ್ಯದ ಬದಲಾಗಿ ಪರಿಸರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದರೂ ಅವರು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ಅರಣ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ, ವರ್ಗಾವರ್ಗಿ, ಮುಂಬಡ್ತಿಗಳಿಗಾಗಿ ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಫೀಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾವು ಪ್ರಗತಿಯ ಮಾಪನಗಳನ್ನು ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆದದ್ದು

ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕೊರತೆ. ಈಗ ಸಹಸ್ರ ಜನರಿಗೊಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರರಿದ್ದರೆ, ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೂರಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿದರೆ ಅದೊಂದು ಮಹಾ ಸಾಧನೆ! ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ವರೂ ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಇರುವ ಯತ್ನ ಮಾಡುವ ಬದಲಾಗಿ ಕಲುಷಿತ ನೀರು, ಹವೆ, ಧೂಮ್ರಪಾನದಿಂದಾಗಿ ರೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಏರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ಮನೆಗೊಂದು ಕಕ್ಕಸದ ಬದಲಾಗಿ ಕೋಣೆಗೊಂದರಂತೆ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಮಹಾ ಪ್ರಗತಿಯಂತೆ! ಇದೇ ವಾದ ಮುಂದರಿಸಿ ತಲಾ ಎಷ್ಟು ಕಾಗದ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ, ವಿದ್ಯುತ್ ಬಳಸುತ್ತೇವೆ, ಎಂದು ನಮ್ಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಅಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ! ಅಂತೆಯೇ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಈ ಶತಮಾನ ಮುಗಿಯುವುದರೊಳಗಾಗಿ, ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ 50% ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಉದ್ದಿಮೆಗಳು ಬೆಳೆದು ಬಡಬಗ್ಗರ ಏಳ್ಗೆಗೆ ಯತ್ನಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಲು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ನಿಗಮಕ್ಕೆ ಆದೇಶ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅವರು ಕಾಯಾ-ವಾಚಾ-ಮನಸಾ ಎಲ್ಲ ನದಿ, ಕೊಳ್ಳಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಲಾಭದಾಯಕವಾದವುಗಳನ್ನು ಸರಕಾರದ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದಿನ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಅರಣ್ಯ ಪಂಡಿತರು, ಪರಿಸರ ಪಂಡಿತರ ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತರಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಹುಯಿಲೆಬ್ಬಿಸಿದರೆ, ಆಗ ಯಾವ ಪಿಳ್ಳೆಯೂ ದುರವಸ್ಥೆ, ಅನಾಡಳಿತಗಳ ಹೊಣೆ ಒಪ್ಪಲೂ ತಯಾರಾಗದೇ ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರತ್ತ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಆದರೆ ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರಗಳ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ವೈಯಕ್ತಿಕ, ಪಕ್ಷದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ! ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು. ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳ ಸಾಹುಕಾರರು, ಕೃಷಿಕರು ಅತಿಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅವರ ಹೆಸರಿಗೇ ವರ್ಗಾಯಿಸುತ್ತೇವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಕಾಡಾನೆ, ಕಾಡುಹಂದಿ, ಹುಲಿಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸರಕಾರ, ದಾನ ಮಾಡುವುದು ನ್ಯಾಯವೇ? ನಂತರ ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದವರಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡುವ ಪರಿಪಾಠ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತು. ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ನಮ್ಮ ಪರಿಸರ ಹಾಳುಗೆಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಶರಾವತಿ ಟೇಲ್‌ರೇಸ್ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಯೋಜನೆ ವರ್ಷಾನುಗಟ್ಲೆ ಜಂಗು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕಿನ ಧನ ಸಹಾಯ ಸಿಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ, ಎಂದು ಅರಿತಾಕ್ಷಣ

ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದ ಕಾಡಾನೆಗಳು ಊರಿಗೆ ಬಂದವು. ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಭೂಕಬಳಿಕೆಗಳೂ ಆಗಿ 2011ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ದಾಖಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದವು.

ಸರ್ವರೂ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ತೆಹರಿ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಬಹುದೆಂದು 1972ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದರೂ ಹಣದ ಅಭಾವದಿಂದ ಅದು ಕಾಲುಮುರಿದುಕೊಂಡು ಹಾಗೇ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆದರೆ 1986ರಲ್ಲಿ ಸೋವಿಯತ್ ಸರಕಾರ, 10,000 ಲಕ್ಷ ರೂಬಲ್‌ಗಳ ಸಹಾಯ ನೀಡಲು ಬಂದಾಗ ಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲರೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಇದರಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಜಾಗತಿಕ ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂಗ ಧನಸಹಾಯ ಸಿಗುವಂತಾದಾಗ, ಅದನ್ನು ದೋಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರೂ ಹಿಂದೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಿಂದ ಪರಿಸರದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ? ಎಂದು ಯಾರೂ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಂತಿಲ್ಲ. ಹಣವಿಲ್ಲದೇ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಹಂಚಿದರೆ ಅವು ವೃಕ್ಷಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ/ಬೆಳೆಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಎಂದಾದರೂ ಇದೆಯೇ? ಎಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ತೊಂದರೆ ಯಾರೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ವನ ಮಹೋತ್ಸವದಂತೆ ಇದೊಂದು ಸರಕಾರದ ವಿಧಿಯೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅಲಕ್ಷ ಮಾಡುವವರೇ! ವನಮಹೋತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿನವರು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಗೋಡಂಬಿ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮರುವರ್ಷ ಒಂದೂ ಬದುಕಿರಲಿಲ್ಲ, ಅದೆಂತಹ ಅದ್ಭುತ ಪರಿಸರದ ರಕ್ಷಣೆ!

ಇದಾಗಲೇ ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಿದ ವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ? ಎಂದು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಆಗುವ ಅನಿಷ್ಟದ ಕಲ್ಪನೆ ಬಾರದೇ ಇರದು. ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿ ಅಣೆಕಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣಕಾಡನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಮೋಡಗಳನ್ನು ಮಳೆಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ವೃಕ್ಷಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ, ಅಣೆಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಅಭಾವ ತೋರಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕೆಸರು, ಮಣ್ಣು, ಮರಳುಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ತಳದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಣೆಯಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಈ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಶರಾವತಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಕುಗ್ಗಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ರೇವೆಯೆಲ್ಲ ಕಡಲಿನ ಮಡಿಲು ಸೇರುವ ಬದಲು ನೀರಿನ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಸಂಚಯುವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಾಯಿತು. ಇವುಗಳು ನಾವೆಗಳ ಓಡಾಟಕ್ಕೆ ಆತಂಕ ತಂದೊಡ್ಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಹಾಪೂರ ಬಂದಾಗ ನೀರು ಆಚೆ–ಈಚೆ ದಡದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವಂತಾಗಿದೆ. ಕೇವಲ ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಮೈಲು ಉದ್ದದ ಈ ನದಿಯ ಮೂರನೆಯ ವಿದ್ಯುತ್ ಆಗರ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ, ಶರಾವತಿಯನ್ನು ದೇವರೇ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಕಾಳಿನದಿಯ ಯೋಜನೆ, ಇನ್ನೊಂದೇ ಕತೆ. ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಗಿಸುವ ಮುಂಚೆಯೇ ಫರಕ್ಕಾ(ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಲ) ಆಣೆಕಟ್ಟೆಗೆ ಬಳಸಿದ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳದ್ದೇ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಸರದಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ ಮಾಡಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆ ನಂತರ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಕೊನೆಮೊದಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಣೆಕಟ್ಟು

ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲುವ ಪಾಷಾಣಗಳೇ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಬೇರೆ ವಿಧದ ಅತೀವ ಖರ್ಚಿನ ಪಾಯಾದ ಅಡಿಗಲ್ಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಸೂಪಾದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಮರಳುಗಾಡಿನ ರಾಮನಗರಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಸೂಪಾ ಮುಳುಗಡೆಯಿಂದ ವ್ಯಥಿತರಾದವರು ನಿರಾಶ್ರಿತಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯ. ದಟ್ಟಕಾಡು, ಉತ್ತಮ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯುವ ಗದ್ದೆಗಳು ಜಲಸಮಾಧಿ ಹೊಂದಿದವು. ದಾಂಡೇಲಿಯ ಅಭಯಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳು ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದೇ ಮಾಯವಾದವು. ಕೊಯ್‌ನಾ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ಭೂಕಂಪ ಉಂಟಾಯಿತೆಂಬುದು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರ ನಂಬುಗೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳದ್ದೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇದೇ ಹಾಡೇ!

ಕೃಷಿಯಂತೆ ಅರಣ್ಯವೂ ನವೀನೀಕರಣ ಮಾಡಬಹುದಾದಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಪತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ವಿಶ್ವದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೂ ತಮ್ಮ ಅರಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸರಿಯಾದ ಲಾಭ ಪಡೆದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿ ವಿದೇಶೀ ವಿನಿಮಯ ಗಳಿಸಿದರೆ, ನಾವು ಕಬ್ಬಿಣ, ಮ್ಯಾಂಗನೀಜ ಅದಿರನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ವಜ್ರ-ವೈಢೂರ್ಯ, ಸುವರ್ಣಾಭರಣಗಳನ್ನು ಹೊರದೇಶಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವದೇ ನಮಗೆ ಲಾಭದಾಯಕವೆನಿಸಿದೆ. ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದರೆ, ಬಳಸಿದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದಾಯದ 30%ದಷ್ಟನ್ನು ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ದೊರಕಿಸಬಹುದು. ವೃಕ್ಷಗಳು ಚಿರನೂತನವಲ್ಲ. ಹೊಸವು ಚಿಗುರುತ್ತಿರಬೇಕು. ಮುದಿಯಾದವನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಿರಲೇಬೇಕು. ಅವುಗಳನ್ನು ಕೀಟ, ಹುಳ, ಹುಪ್ಪಡಿ, ಕಾಡುಕಿಚ್ಚುಗಳಿಂದ ಸದಾಕಾಲ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ಜನರ ಹಿತ, ಆರೋಗ್ಯ, ವಿರಾಮ, ವಿಶ್ರಾಂತಿ, ಆದಾಯಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸಿದರೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಆಡಚಣೆ ಅನಿಸದು. ಇದರ ಬದಲಾಗಿ ಶತಕಗಳಿಂದ ಇಂಧನಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಬಳಸುವವರಿಗೆ ಭೂಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಿತವಾಗಿ ದಾಸ್ತಾನಾಗಿರುವ ಸೀಮೆಯೆಣ್ಣೆ, ಗ್ಯಾಸ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಸರಿಯೇ? ತಲೆ-ತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಹೊಲಗಳನ್ನು ಉಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಸಾರಿಗೆಗಾಗಿ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದವರಿಗೆ ಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರ್, ಸ್ಕೂಟರ್, ವ್ಯಾನುಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಈಗ ವಿದೇಶೀ ವಿನಿಮಯ ಉಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಮಾರಾಟವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಸರಿಯೇ? ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ತರ್ಕಬದ್ಧವಾದ ಮುಂದಾಲೋಚನೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಸರಕಾರ, ಪ್ರಗತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲ ಮಂಗ್ಯಾತನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಪರಿಸರದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ "ತಜ್ಞ"ರು ದೇಶದ ತುಂಬ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಮೆರೆದಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ನರ್ಮದಾ ಕೊಳ್ಳ ರಕ್ಷಿಸಿ', 'ಹಿಮಾಲಯ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ', 'ಸ್ಯಾಲೆಂಟ್ ವ್ಯಾಲಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡು', 'ಚಿಪ್‌ಕೊ', 'ಅಪ್ಪಿಕೊ' ಮುಂತಾದವು ಇವರು ಕೂಗುವ ಮಾತುಗಳು.

ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇವರೆಲ್ಲ ಪರಿಸರ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಯುವತಿಯರಿಂದ ಮರಗಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಸಿಕೊಂಡು ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೆಗೆಸಿ ವೃತ್ತಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಗಿಟ್ಟಿಸುವವರ ತಂಡ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಆಯುಷ್ಯ ತೀರಿದ ಮರಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಲಾಗದೆ ಕ್ರಿಮಿ-ಕೀಟಗಳಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ನೆಲಕ್ಕುರುಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ನಿಸರ್ಗ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಅಪಾರ ಹಣವನ್ನು ಸೂರೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೆಲಸಂಸ್ಥೆ-ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೈಗಾದ(ನ್ಯುಕ್ಲಿಯರ್) ಅಣುಸ್ಥಾವರ ವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ವಿಧಾನಗಳು ಇವೆಯೇ? ಎಂದು ಅಭ್ಯಸಿಸಲು ಸರಕಾರೀ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಈ ತಜ್ಞರು ತಾರಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಟೊಳ್ಳು ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಕರು, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕದ ಜಾನನ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿಯಲು ಸರಕಾರಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ! ಇವರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಚರ್ಚಾಕೂಟ, ಸಂಶೋಧನ-ಕಮ್ಮಟಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಳ್ಳಲು ಆಮಂತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರಾಜಕಾರಣಿ, ಅರಣ್ಯಾಧಿಕಾರಿ, ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹಗ್ಗದೆಳೆದಾಟದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಪತ್ತು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಕಾಳಜಿ ಇದ್ದಂತಿಲ್ಲ.

4. ಅಳಿವು – ಉಳಿವಿನ ಪ್ರಶ್ನೆ

('ಪ್ರಾಣಿ–ಪರಿಸರ', ಪರಿಸರ ಅರಿವಿನ ಕುರಿತು ಕಾಮತರು ಬರೆದ ಮೊದಲ ಪುಸ್ತಕ. ಪ್ರಕಾಶನ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪರಮೇಷ್ಠಿಯಂತಿದ್ದ (ದಿ)ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಜಿ.ಬಿ. ಜೋಶಿಯವರ ಒತ್ತಾಸೆಯಿಂದ 1974ರಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದ ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಿಂದ ಸಚಿತ್ರವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿತು. ಬಳಿಕ ಹಲವು ಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಮೊದಲ ವಿಶ್ವಕನ್ನಡ ಸಮ್ಮೇಳನ (1985) ಹೊತ್ತಿಗೆ ರಾಜ್ಯಸರಕಾರವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಪುರಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪದವಿ ವರ್ಗದ ಪಠ್ಯವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಪರಿಸರ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ದೇಶ, ಕಣ್ತೆರೆದು ಕೊಳ್ಳುವ ಎರಡು ದಶಕ ಮೊದಲೇ ಈ ಕುರಿತು ಕಾಮತರು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಾಣಿ ಪರಿಸರ'ದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ)

ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿ ತನಗಿರುವ ಸಂತಾನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲವೇ ಅವುಗಳ ಮರಿಗಳೆಲ್ಲ ಬದುಕಿ ಇರುವಂತಾಗಿದ್ದರೆ, ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಆಹಾರ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಒಂದು ಮರಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಡುವ ಆನೆ, ಸಂತತಿನಿರ್ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಮಂದಗತಿಯದು! ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಆನೆಯ ಎಲ್ಲ ಮರಿಗಳೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಐದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮರಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ಒಂದೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಆನೆಮಯವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯೂ ತನ್ನ ವಂಶಜರೂ ಬಾಳಬೇಕೆಂದು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂತಾನ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಆಹಾರ–ಆಚ್ಛಾದನಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳ ವರ್ಗ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದರೆ, ಅಯೋಗ್ಯ ಗುಂಪು ನಿರ್ನಾಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಒಂದು

ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ, ಒಂಟೆ, ಜಿರಾಫೆಗಳು ಬದುಕುತ್ತವೆ, ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ, ಈ ಮೂರೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂತಾನ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಹಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಐದಾರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರ್ಣಗಳು ತೀರಿದವೆಂದರೆ ಕುದುರೆಗಳು ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ಸಾಯುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಉದ್ದ ಕತ್ತುಳ್ಳ ಒಂಟೆ-ಜಿರಾಫೆಗಳು ಎಂಟು-ಹತ್ತು ಫೂಟು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಪರ್ಣಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಬದುಕುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಆಹಾರ ತೀರಲು ಒಂಟೆಗೂ ಉಪವಾಸ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದೇ! ಆದರೆ ಜಿರಾಫೆ, ಹನ್ನೆರಡು ಅಡಿಗೂ ಎತ್ತರವಿದ್ದ ಪರ್ಣ ತಿನ್ನುವಷ್ಟು ಉದ್ದ ಕಾಲು, ಗೋಣು ಪಡೆದದ್ದರಿಂದ ಆಹಾರ-ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೆ ಇದೇ ವರ್ಗ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವದೆಂದು ಒಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ-ಪರಿಸರಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಾನವನು ಅದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಲಾಭ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಜಿರಾಫೆ ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅತಿಸಂತಾನ ಇರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಜಿರಾಫೆಗಳಿಗೂ ಉದ್ದಕಾಲು, ಉದ್ದಗೋಣು ಇರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ, ಕುದುರೆ-ಒಂಟೆಗಳೊಡನೆ ಇರುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಿಂತ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜಿರಾಫೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಉದ್ದಕಾಲು, ಗೋಣುಗಳು ಇದ್ದವುಗಳ ವಂಶ ಮುಂದುವರೆಯುವದೆಂದೂ, ಉಳಿದವುಗಳು ಅಳಿದು ಹೋಗುವವೆಂದೂ ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಆ ಪಿತೃಗಳ ಸಾಧನೆ ವಂಶ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರು ವೀಳ್ಯಚರ್ವಣದಿಂದ ತುಟಿಗಳನ್ನು ಕೆಂಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಂದುಟಿ ಪಡೆದೇನೂ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಹಿಂದಿನ ಚೇನೀ ಹೆಂಗಳೆಯರು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕೃತಕವಾಗಿ ಕಿರಿದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ಕಾಲು ಕಿರಿದಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ! ಇದರಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಲಿಗಳ ನೂರು ತಲೆಮಾರಿನವರೆಗೆ ಬಾಲ ಕಡಿದರೂ ಯಾವ ತಲೆಮಾರಿನ ಇಲಿಗಳೂ ಬಾಲವಿಲ್ಲದೆ ಜನಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಬಹಳ ಆಳವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ನಂತರ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅದರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಾಣುವಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಕ್ರೊಮೊಝೋಮಗಳು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವದರಿಂದ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಸಾರೆ ಜೀವಾಣು ದ್ವಿಭಾಗವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕ್ರೊಮೊಝೋಮಗಳೂ ದ್ವಿಭಾಗವಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ತುಂಡಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಬೇರೆಯವರೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವುಗಳ ತುಂಡು ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ಘಟನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮಗು ಪಾಲಕರಿಂದ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಭಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಲಾಭವಾಗಬಹುದು. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಗು-

ಜಿರಾಫೆಯ ಕಾಲಾಗಲಿ, ಗೋಣಾಗಲಿ ಅದರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಿಂತ ಉದ್ದವಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಉಳಿದ ಜಿರಾಫೆಗಳಿಗಿಂತ ಅಹಾರ ದೊರಕಿಸುವದು ಸುಲಭವಾಗುವದು. ಈ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆ ಕ್ರೊಮೊಝೋಮನಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದುದರಿಂದ ವಂಶಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ, ಬರುವದು.

ಆದರೆ ಬಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮರಿಯ ಅಳಿಗಾಲವನ್ನೇ ತರುತ್ತವೆ. ಉದ್ದವಾಗುವ ಬದಲಾಗಿ ಅದರ ಕಾಲು, ಗೋಣು ಗಿಡ್ಡವಾದರೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಬಲ್ಲದು? ಅದರಂತೆ ಎಲ್ಲ ಇದ್ದೂ ಜನನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಬೆಳೆಯದಿದ್ದರೆ ಅದರ ವಂಶ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದೀತು? ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಳಿಗಾಲ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದೇ. ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯವಹಾರ ಸತತವಾಗಿ ನಡೆದಿರುವಂತೆ ಅದನ್ನು ಕೃತಕವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಲೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೆಷ್ಟೋ ರಾಸಾಯನಿಕಗಳ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅಣು-ಪರಮಾಣು-ಬಾಂಬುಗಳಿಂದ ಹೊರಡುವ ರೇಡಿಯೇಶನ್ ('ಕ್ಷ'ಕಿರಣಗಳಂಥವು) ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಇಂತಹ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ಎಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳೂ ಅಳಿಗಾಲ ತರುವಂತಹವೇ. ಅಂತೆಯೆ ಹಿರೋಶಿಮ, ನಾಗಾಸಾಕಿಯ ಮೇಲೆ ಅಣು-ಬಾಂಬು ಒಗೆದು ಮೂರು ದಶಕ ಕಳೆಯ ಬಂದರೂ* ಇಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನ ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಬಳಲುವಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಕಿರಣಗಳು ದ್ವಿಭಾಗವಾಗುವ ಕ್ರೊಮೊಝೋಮದ ಮೇಲೆಯೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವದರಿಂದ ಬೆಳೆಯುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಗುವಷ್ಟು ಹಾನಿ ಪ್ರೌಢರಲ್ಲಿ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಪ್ರೌಢರಲ್ಲಿ ಸತತವಾಗಿ ದ್ವಿಭಾಗವಾಗುತ್ತಿರುವ ಜನನೇಂದ್ರಿಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಾಣುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಗುವಷ್ಟು ಹಾನಿಕಾರಕ ಪರಿಣಾಮ ಉಳಿದ ಅಂಗಗಳ ಜೀವಾಣುಗಳ ಮೇಲೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾನವನು 20-25 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅವನ ಜನನೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮರಣ ಪರ್ಯಂತ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುವುದರಿಂದ ರೇಡಿಯೇಶನ್‌ದಿಂದ ಮಾನವ ಮತ್ತು ಅವನ ಮುಂಬರುವ ವಂಶಜರು ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾನಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಕೀಟ-ಕೋಟಿ ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆ ಮುಟ್ಟಿತೆಂದರೆ, ಮುಂದೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೀಟಗಳು ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆ ತಲುಪಿದ ಕೂಡಲೇ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡುವುದರಿಂದ, ಅವು ಮಾನವನಷ್ಟು ಹಾನಿಗೆ ಒಳಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಮೂರನೆಯ ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ನುಕ್ಲಿಯರ್-ಪರಮಾಣು-ರೇಡಿಯೇಶನ್-ಬಾಂಬುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಮಾನವ ಕುಲವೇ ನಾಶವಾದರೆ

ಈಗ ಆರು ದಶಕ ಕಳೆದಿದೆ! ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಪಾನ್ ದೇಶ ಅಣು ವಿಕಿರಣ ಸೋರಿಕೆಯ ಅತಿ ಘೋರ ದುರಂತವನ್ನು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಕೀಟ–ಕೋಟಿ ಮಾತ್ರ ಬದುಕಿ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳಬಹುದು. ಚಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೂ ಹೋಗಿ ಬಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ಇಂತಹ ಅಳಿಗಾಲ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ನಂಬಬಹುದು. ಆದರೆ ಭೂಮಿಯ ಇತಿಹಾಸ ತೆರೆದು ನೋಡಿದರೆ ಇದು ಅಸಂಭವವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ದೆವ್ವದಾಕಾರದ ಪೆಡಂಭೂತಗಳು ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಆಳಿವೆ. ಅವುಗಳು ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಇಣಚಿಗೆ ಇರುವಷ್ಟು ಮಿದುಳು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಆದ ಭೌಗೋಲಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೇ ನಿರ್ನಾಮವಾದವು, ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಣಿಗಳಂತೆ ಸಸ್ಯಗಳೂ ತಮ್ಮ ವಂಶ ಮುಂದರಿಯಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ. ಕೀಟ, ವಾಯು, ನೀರು ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಬೀಜಗಳನ್ನು ವಿತರಣ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಬೀಜಗಳು ಎಲ್ಲ ಭೂ–ಜಲ–ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಿಡಿಕೊಂಡರೂ ಅವು ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ವಾತಾವರಣ ದೊರೆತರೆ ಮಾತ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಭೂ–ಸಸ್ಯಗಳು ಜಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಂತೆ ಗಿರಿ ಮತ್ತು ಬಯಲುಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ತೆರದ ಬೀಜಗಳು ಹರಡಿಕೊಂಡರೂ ವಿಪುಲವಾದ ನೀರು, ಆರ್ದ್ರತೆ ಇರುವಲ್ಲಿ ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡು ಬೆಳೆದರೆ, ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾಲಿಗಿಡಗಳೇ 'ವೃಕ್ಷರಾಜ' ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವು. ಇವೇ ಬೀಜಗಳು ಮರುಭೂಮಿ, ರಸ್ತೆ, ಕಟ್ಟಡಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅವಕಾಶವೇ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಾಶವಾಗುವವು. ಈ ಆಯ್ಕೆಯ ನಿಸರ್ಗಕ್ರಿಯೆ, ಪ್ರತಿದಿನ ನಡೆದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆಯೂ ಈ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಗಹೀನ, ಗುದದ್ವಾರರಹಿತ, ಎರಡು ಮಗುವಿಗೆ ಒಂದೇ ಶಿರ ಮೊದಲಾದವುಗಳುಳ್ಳ ವಿಕೃತಮಕ್ಕಳ ಜನನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಆಗಾಗ ಕೇಳುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಇಂಥವು ಹುಟ್ಟಿ ಕೆಲ ಸಮಯದ ನಂತರ ಸತ್ತರೆ, ಇನ್ನು ಹಲವು, ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಯುವವು. ಇಂತಹ ಮರಿಗಳು ಪಶು–ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಜನಿಸುವವು. ಆದರೆ ಮಾನವನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಗತಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಸಾಯಬಹುದಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬದುಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ, ಉಳಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಅಂಗವಿಕಲತೆ ಹುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅವಕ್ಕೆ ಸಾವು ಕಟ್ಟಿಟ್ಟದ್ದೇ! ಇಂಥ ಕ್ರಿಯೆ ಪೃಥ್ವಿಯು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನಿಂದಲೇ ನಡೆದುಬಂದಿದೆ, ಕ್ರೊಮೊಝೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವು ಪಡೆದುಬಂದ ಅಂಗಾಂಗಗಳ ವರ್ತನೆ, ಅವು ವಾಸಿಸುವ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕಾರಿಯಾಗುವಂತಿದ್ದರೆ ಅವು ಬಾಳಿ ಬದುಕಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಳಿದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಇಂದು ಜೀವಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತ ಎಷ್ಟೋಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅಳಿದುಹೋಗಿವೆ! ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಬರುವಂತಿದೆ. ನಿಸರ್ಗದ ಈ ಆಯ್ಕೆಯ ಕ್ರಮ ಇಂದಿಗೂ ಹೇಗೆ ನಡೆದಿದೆ? ಎಂದು ನೋಡಬಹುದು. ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಾ–ರೋಗ ಮತ್ತು

ಹಳದಿ-ಜ್ವರ ಇವು ಮಾನವನಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಪ್ರಾಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಇವಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾದರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಈ ರೋಗ ನಾಟುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥವರು ಬಾಳಿ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದವರು ನಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುಣಧರ್ಮ ಕೀಟಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಫುಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವಿಷಕಾರಿ-ಕೀಟನಾಶಕಗಳಿಂದ ನೊಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಆದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೊಣಗಳು ಸತ್ತವೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಹಲವುಗಳಿಗೆ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವೂ ನಾಟುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ! ಒಂದೇ ತರದ ಅನ್ನ-ಆಶ್ರಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದುವ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳು ನಾಶಹೊಂದಿದ್ದ ರಿಂದ ಬದುಕಿದ್ದ ನೊಣಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತ ಇಂದಿನ ನೊಣಗಳು, ಕೀಟನಾಶಕಗಳಿಗೆ ಬೆದರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆ ಮಲೇರಿಯಾ ಜ್ವರ, ನಾಶಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಭಾರತ ಸರಕಾರ, ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಹಣ ಸೂರೆಮಾಡಿ ಕೀಟನಾಶಕಗಳನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕ ಗುಂಗಾಡುಗಳು ಸೊಳ್ಳೆ ನಾಶಹೊಂದಿ ಮಲೇರಿಯ ನಿರ್ನಾಮವಾಯಿತು! ಎಂದು ಸರಕಾರ, ಜನತೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಮಾನವನು ಮೈಮರೆತು ಕುಳಿತಾಗ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೆಲವೇ ಗುಂಗಾಡುಗಳು ತಮ್ಮ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತ ವಾಗಿ ಇಂದು ಮಲೇರಿಯ ತಿರುಗಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಹೆದರಿಕೆ ಹುಟ್ಟುವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೀಟನಾಶಕ ಯಾವದೂ ನಾಟುವದಿಲ್ಲ.

ಮಾನವನು ತನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ನಾಮ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಜೀವಿತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದೊಡ್ಡದು ಎನಿಸಿಕೊಂಡ, ದೇಹ-ಆಕಾರ ದೊಡ್ಡದಿದ್ದರೂ ಅತಿ ಸಣ್ಣದಾಗಿರುವ ಸಸ್ಯ ಆಹಾರವನ್ನೇ ಭಕ್ಷಿಸುವ ಮಾನವನಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕೇಡುಮಾಡದ ತಿಮಿಂಗಲುಗಳನ್ನು ಅದರ ಕೊಬ್ಬಿಗಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಇಂದು ಅದರ ಜಾತಿಯೇ ನಿರ್ನಾಮವಾಗುವಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ತಿಮಿಂಗಲುಗಳು ಉಳಿದಿವೆ. ಮೊಸಳೆಗಳ ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸ್ತ್ರಿ ಮನಸೋತಿದ್ದಾಳೆ! ಎಂಬ ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮೊಸಳೆಗಳನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಭೇಟೆಯಾಡಿ ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬನ್ನೇರುಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೊಸಳೆಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದ ಆಲಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಪಾಲನೆ-ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬರಲಿಲ್ಲವೇ? ಅದರಂತೆ ಹುಲಿ, ಸಿಂಹ, ಚಿರತೆಗಳ ಮೈದೊಗಲು, ಅಪಾರ ಧನ ತರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಗಿರಿನಾರದ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ವನರಾಜನಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟು, ಹುಲಿರಾಯನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಕೋಟಿಗಟ್ಲೆ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ? ಹಾವುಗಳಂತೂ ನಮ್ಮ ಆಜನ್ಮ ವೈರಿಗಳಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಅವನ್ನು ಸಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಕೊಂದು ಕೆಲವು ಜಾತಿಯ ಹಾವುಗಳು ಇಂದು ನಶಿಸಿಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ ವಿಷಕಾರಿ ಹಾವುಗಳನ್ನು ಸಾಕುವ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಮುಂಬಯಿ ಮತ್ತು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗಬಂದಿತು.

ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿಯ ಹಾವುಗಳು ಇಲಿಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ವಿನಾಯಕ-ವಾಹನಗಳು ಅತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಹಳಷ್ಟು ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಮಾನವನ ಆಹಾರವನ್ನೇ ತಾವೂ ಭಕ್ಷಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಹೌಹಾರುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಟ್ರಂವ್! ಟ್ರಂವ್! ಎಂದು ಹಾಡಿ ಮಳೆರಾಯನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಪ್ಪೆಯರಸನ ಮೇಲೆ ಮಾನವನು ಕೊಲೆಗಡುಕನ ಕತ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಂದು ತನ್ನ ಕಿಸೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮಾನವನು ಬೆಳೆಸಿದ ಆಹಾರ-ಧಾನ್ಯದಲ್ಲಿ 10ರಿಂದ 15%ವರೆಗೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳು ನಾಶಮಾಡುತ್ತವೆ! ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ, ಒಂದೇ ಒಂದು ಕಪ್ಪೆ ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ 100-200ರ ತನಕ ಕ್ರಿಮಿ-ಕೀಟಕಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ ನಮ್ಮ ಎಷ್ಟೋ ಆಹಾರ-ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಈಗ ಅವುಗಳ ಹತ್ಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ ಅನ್ನ ದೇವರು ಹೇಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಯಾನು?

ಮಾನವನು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ಸಾರ್ಥಕನಾದಂತೆ ಅವನು ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚು ತನ್ನ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಶುಪಕ್ಷಿಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಿಸರ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾನವನೂ ಈ ಕಾನೂನಿಗೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಫಲವತ್ತಾದ ಗಂಗೆಯ ಕೊಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ಜನ ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆಯೇ? ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಷ್ಟು ಜನ ಹಿಮಾಲಯದ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆಯೇ? ಮಾನವನ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬದಲಾವಣೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟ ಪ್ರಾಣಿಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಕೋಲಾಹಲ ಎದ್ದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರೂ ಸಾವುನೋವುಗಳು ಅಪಾರವಾಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಒಂದು ದಟ್ಟವಾದ ಕಾಡನ್ನು ಮಾನವನು ಕಡಿದನೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾರಿ ಬೇರೆ ತಾಣ ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇವು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಚಿಗರೆಗಳು ಮಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಚಿಗರೆಗಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದ ಹುಲಿ, ಚಿರತೆ, ಸಿಂಹಗಳೂ ತೊಲಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಮರೆ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ತೋಳ, ಕರಡಿಗಳು ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ. ಬೋಳು ಮಾಡಿದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಎಂದು ಇಲಿಗಳೂ ಹೊರಡುತ್ತವೆ. ಇಲಿಗಳನ್ನು ನಂಬಿದ್ದ ಹಾವೂ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತವೆ. ಕೊರೆಯುವ ಚಳಿ, ಸುಡುವ ಬಿಸಿಲು, ಹರಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ನೆಲದೊಳಗಿನ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಾವಿಗೀಡಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಬಳಸಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬೀಡುಬಿಡುವವು. ಇದೇ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಇಲ್ಲವೇ ಕಬ್ಬು ಬೆಳಸಿದರೆ ಆ ಸಸಿಗಳ ಪರ್ಣ, ಬೊಡ್ಡೆ, ಬೇರುಗಳ ಮೇಲೆ ಜೀವಿಸುವ ಕೀಟಗಳಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಬರುವವು. ಮಾನವ ಕೋಟಿಗಾಗಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದ ಆಹಾರವೆಲ್ಲ ಕೀಟಕೋಟಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೈಗೆ ಎಟಕುತ್ತಿರುವಂತೆ ಇರುವದರಿಂದ ಅದರ ಸಂತತಿ

ತೀವ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಸವಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ ಮಾನವನು ವಿಮಾನ, ರೇಲ್ವೆ, ಮೋಟಾರ-ನಿಲ್ದಾಣ ಕಟ್ಟುವದರಿಂದ, ಹೆದ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ, ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದ ಇದ್ದ ಸರೋವರ, ಕೆರೆ-ಹೊಂಡಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಳಸುವದರಿಂದ, ಕಾರಖಾನೆ-ಊರುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವದಕ್ಕೆ ಕಾಡು-ಗಿಡ-ಗಂಟೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುವದರಿಂದ, ಆಗುವ ಲಾಭಕ್ಕಿಂತ ಹಾನಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬುದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರಿವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವರು, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಾಳೆಯ ಪೀಳಿಗೆಗಳಿಗೆ ಇಂದೇ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸುವ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು, ನಿಸರ್ಗದ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಮಾನವನ ಚಟುಪಟಿಕೆ ಮಾನವನಿಗೇ ಕಂಟಕವಾಗದಂತೆ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಿ ವಿಧಾಯಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ, ಈ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪುಗಳೆಲ್ಲ ಮುಂದೆಯೂ ಆಗುವದು ನಿಂತೀತು!

5. ಬರಲಿವೆ, ಪರಿತಾಪದ ದಿನಗಳು!

(ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ಕೊನೆಯ ಕೃತಿ 'ಮರುಪಯಣ' ಅವರ ನಿಧನಕ್ಕೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ಮೊದಲಿಗೆ ಧಾರವಾಡದ ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯಿಂದ 2001ರ ಅಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಭರದಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ವನಸಿರಿ, ಮಿತಿಮೀರಿದ ಕಲುಷಿತ ವಾತಾವರಣಗಳಿಂದ ನೊಂದ, ಪರಿಸರಪ್ರೇಮಿ ಕಾಮತರ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳ ಉದ್ಗಾರಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. 'ಮರುಪಯಣ'ದ ಮುನ್ನುಡಿಯಿಂದ ಈ ಅವತರಣಿಕೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದೆ. ನಂತರದ ಈ ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಹದಗೆಟ್ಟಿದೆ! ಎಂದು ಪರಿಸರ ಚಿಂತಕರ ಮತ.)

ಪರಿಸರ ಪರಿಣತರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರು "ನರ್ಮದಾ ಚಳವಳಿ", "ಅಪ್ಪಿಕೋ ಚಳುವಳಿ", "ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ," ಆಂದೋಲನ, ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಸರಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಕಲ್ಲುತೂರುವದು, ಸ್ಥಗಿತಗೊಳಿಸುವದು ಇವೇ ಪರಿಸರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕ್ರಮಗಳು! ಎಂದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನವನು ಕೇವಲ ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧನೆ, ಪ್ರಲೋಭನೆಗಳಿಂದ ಕೈಕೊಂಡ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ಪರಿಸರವಿಡೀ ಸರ್ವನಾಶದತ್ತ ಎಳೆಯುತ್ತಿದೆ, ಎಂದು ಅರಿತವರು ಅದೆಷ್ಟು ಪ್ರಜೆಗಳಿದ್ದಾರೆ? ನನ್ನ ಅಮೇರಿಕೆಯ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಪರಿಸರವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ನಿಸರ್ಗದ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅರಿತು, ಅವುಗಳ ಸಮತೋಲವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವದು ಸರ್ವದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯ. ಬಳಸಿದಷ್ಟು ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಮಳೆ ಬೀಳುವಷ್ಟೇ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಬೇಕು. ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಸಹಜೀವಿಗಳ ಪಾಲನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲೇಬಾರದು, ಪರಿಸರಸಂಹಾರಕನಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ ಮಾನವನು, ಅದರ ಸಂರಕ್ಷಕನಾಗಬೇಕು. ಅಂದರೇ ನಿಸರ್ಗದ ಸಮತೋಲ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ.

ದಿ. ಜಿ.ಬಿ. ಜೋಶಿ ಅವರು ಜನರಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಯೋಚಿಸಿದ್ದರು. ನನ್ನ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನದ ಪ್ರಕಾಶನ ಕೈಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಾಗ, ನಾನು ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಂಡ ಪರಿಸರಪರ್ಯಟನ, ಅಭ್ಯಾಸ, ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಕುರಿತು ಒಂದೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರೆ, ಓದುಗರ ಮಾಹಿತಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುವದೆಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆಗ ನಾವಿನ್ನೂ ಅಮೇರಿಕನ್ನರಷ್ಟು ಪರಿಸರ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ! ಅಲ್ಲದೇ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನದ ತತ್ವಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಗುವಂತೆ ಬರೆಯುವದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಆ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ನಾವು ನಿಸ್ಸೀಮರಲ್ಲವೇ? ಅವರು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಉತ್ತಮಾಂಶಗಳನ್ನು ನಮ್ಮವನ್ನಾಗಿಸುವದು ತುಂಬ ಕಷ್ಟಕರವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರ ದೋಷಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ವಿಷಯಲೋಲುಪತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚುಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಂತೂ ನಮ್ಮ ಭರತಭೂಮಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ದೇಶವೇ ಅಥವಾ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಜಗತ್ತಿನ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವೇ? ಎಂದು ಭ್ರಮೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವಷ್ಟು ನಾವು 'ವಿದೇಶಿಗ'ರಾಗುತ್ತಿದ್ದೇವೆ! ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಸಿ, ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯಂತೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅತಿಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಕೃತಿಯೊಂದನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಯೋಚಿಸಿದ್ದರೂ ಅದು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಡಾ॥ ರಮಾಕಾಂತ ಜೋಶಿಯವರು ಅಂತಹ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡಿ! ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದರೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೂ ಈ ಕೃತಿಗೆ ಅವರ ಒತ್ತಾಯವೇ ಮೂಲಕಾರಣವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೇ?

ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಜೀವೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ 279,000,000 ವರ್ಷಗಳು ಜಾರಿಕೊಂಡವು. ಇದರಲ್ಲಿ 110,000,000 ವರ್ಷಗಳ ಸುದೀರ್ಘಕಾಲ ಪೆಡಂಭೂತಗಳು ಮೆರೆದರೂ ಆ ಬಳಿಕ ಅವು ನಶಿಸಿ ಹೋದವು. ಇದಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಮಾನವನು ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಅಂದರೆ ಕೇವಲ ಐವತ್ತು ಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳ ಈಚೆಗೆ ಅವತರಿಸಿ ಬಂದವನು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಅಪ್ರತಿಮ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯಿಂದ ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಲೇಸರ್, ಸೆಟೆಲೈಟ್, ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಉಡ್ಡಾಣ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್‌ಗಳು, ಕೆಲ ಅದ್ಭುತ ನಿದರ್ಶನಗಳಷ್ಟೆ! ಇದೇ ಮಾನವ, ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನ ಅಳಿಗಾಲಕ್ಕೂ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಮೋಜಿಗಾ-ಗಿಯೇ ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ಮಿತಿಮೀರಿದ ಮದ್ಯ ಹಾಗೂ ಧೂಮ್ರಪಾನ, ಮಾದಕ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಸೇವನೆ, ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಲೈಂಗಿಕ ಜೀವನ, ಮಿತಿಮೀರಿದ ಕೃತಕಕಾಮು, ಕಾಡುಕಿಚ್ಚಿನಂತೆ

ಹಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಏಡ್ಸ್‌ಕಾಯಿಲೆ, ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆ, ದರೋಡೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಸರ ವಿನಾಶಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಸರ್ವನಾಶದ ಹಾದಿಯನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತಿರುವದು, ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದುರಂತವೇ ಸೈ.

ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ಅತೃಪ್ತ ಜೀವಿಯೆಂದರೆ ಮಾನವನೊಬ್ಬನೇ ಏನೋ! ಆತನ ಸಕಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ತನ್ನ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಸುಖಲೋಲುಪತೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ತನ್ನ ಸಂತತಿಯಿಂದ ತುಂಬಿಸುವ ಹೆಬ್ಬಯಕೆಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವುಗಳು. ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಿಂದ ಹೋಗಬಹುದಾದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದಾದಲ್ಲಿ, ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಚಪಲ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಅಧಿಕ ಧನದಾಸೆ, ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಕಲುಷಿತ ವಾತಾವರಣದಿಂದಾಗಿ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ವಿಪರೀತ ಹರಡುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನು ಸಂತಾನ ಸಂಖ್ಯೆಯಂತೂ ದಿಗಿಲು ಪಡಿಸುವಂತೆ ವರ್ಷವರ್ಷ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿದೆ.

ಮನುಷ್ಯನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಒಂದೂವರೆ ಲಕ್ಷ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಪೃಥ್ವಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕೇವಲ ನೂರುಕೋಟಿ ಇತ್ತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1800ರಲ್ಲಿ ಅದು ಶತಕೋಟಿಗೇರಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1900ರಲ್ಲಿ ಒಂದುವರೆ ಶತಕೋಟಿ ಇದ್ದದ್ದು ಮುಂದಿನ ಕೇವಲ 27ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಶತಕೋಟಿಗೇರಿತು. 1960ರಲ್ಲಿ ಮೂರು, 1974ರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು, 1987ರಲ್ಲಿ ಐದು, 1999ರಲ್ಲಿ ಆರು ಶತಕೋಟಿಗೆ ಏರಿತು. ಇದೇ ವೇಗ ಮುಂದುವರಿದರೆ 2050ರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮತ್ತು 2700ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದರ ಶತಕೋಟಿಗೆ ಏರುವ ಅಂದಾಜಿದೆ.

ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದ ಪ್ರಾಣಿ, ಎನಿಸಿಕೊಂಡ ಮಾನವ, ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಜೀವಕೋಟಿಗಿಂತ ಹಿಂದುಳಿದವನೆನಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ! ಸ್ವಂತ ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ಸರಕಾರ ಕೊಡಮಾಡಿರುವ ಕುಟುಂಬಯೋಜನಾ ಸವಲತ್ತುಗಳು, ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆದಿರುವ ಭ್ರೂಣಹತ್ಯೆ, ಏಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮೂರು ಶಿಶುಗಳು ಧರೆಗೆ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಲೇ ಇವೆ! ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿ ಗಂಟೆಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಸಾವಿರ, ದಿನ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡುವರೆ ಲಕ್ಷ, ತಿಂಗಳಿಗೆ ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ಲಕ್ಷ, ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂಬತ್ತು ಕೋಟಿ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಏರುತ್ತಲಿದೆ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶತಕೋಟಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ತನ್ನ ಆಹಾರ, ಆಚ್ಛಾದನೆ, ಆಶ್ರಯಗಳಿಗಾಗಿ ನೇರ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನಿಸರ್ಗಮಾತೆಯು ಉದಾರವಾಗಿ ಕೊಡಮಾಡುವ ಸಂಪತ್ ಮೂಲಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಸರ್ಗದ ಕೊಡುಗೆಗಳಿಂದ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ, ಎಂಟೂವರೆ ಶತಕೋಟಿ ಜನರನ್ನಷ್ಟೇ ಸಾಕಿ ಸಲಹಬಹುದಾಗಿದೆ, ಎಂದು ಪರಿಣತರು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆದಂತೆ, ಅನೇಕಾನೇಕ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೇ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ.

ಅತ್ಯಾಧುನಿಕರ ಆಸೆ–ಆಕಾಂಕ್ಷೆ, ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕೊನೆ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ–ಅಜ್ಜರಿಗೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡು ಜೋಡಿ ಧೋತರ ಅಂಗಿ ಬೇಕಿದ್ದರೆ, ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜೋಡಿ ಬಟ್ಟೆಗಳಾದರೂ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲ ನಲವತ್ತು ಜನ, ಒಂದೇ ಸೂರಿನಡಿ ಪ್ರೀತಿ–ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಬದುಕಲು ಹವಣಿಸಿದರೆ, ಆಧುನಿಕ ಪತಿ–ಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಸಕಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿರುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮನೆಯೇ ಬೇಕು. ಪೂರ್ವಜರು ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಊರೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಎಳೆಯರಿಗೆ ಮನೆ ಹೊರಗೆ ಬೀಳಲು ಕಾರು, ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸ್ಕೂಟರ್ ಆದರೂ ಬೇಕೇಬೇಕು. ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಮಾನವ ಮತ್ತು ಅವನ ಸಹಚರ ಜೀವಿಗಳು ಅಳಿವಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಓದುಗರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವದೇ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ.

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸದ, ಪರಿಸರದ ಅಳಿವುಳಿವುಗಳನ್ನು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಟ್ಟುವಂತೆ ವಿವರಿಸುವದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದಾಗಿ, ಪರಿಸರದ, ಗಂಡಾಂತರ ಹೇಗೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ? ಎಂದು ತಿಳಿಯಾಗಿ ಹೇಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಊರು, ಕೇವಲ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದ ಹಿಂದಿನವರೆಗೂ ನಿಸರ್ಗಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ನಳನಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಣ್ಯ, ನದಿ, ಸಮುದ್ರ, ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದ ಅಪೂರ್ವ ಬೀಡಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೇ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಅನೇಕ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಹೊನ್ನಾವರವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದ ದಾಖಲೆಗಳಿವೆ. ಕಳೆದ ಆರು ದಶಕಗಳಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅನೇಕಾನೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಆಳವಾದ ಪರಿಚಯವೂ ಇದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಮ್ಮೂರಿನ ಘಟನಾವಳಿಗಳನ್ನೇ ವಿವರಿಸಿದರೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಹೇಗೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶದೀಕರಿಸುವದು ಸುಲಭ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಹೊನ್ನಾವರವನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರಬಿಂದುವಾಗಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಈ ಊರು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ, ನೆರೆರಾಜ್ಯ, ದೇಶದ ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದ್ದೂ ಒಂದು ಊರಾಗಬಹುದು. ಎಲ್ಲೆಡೆ, ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪಡೆದು, ದೇಶವನ್ನು ರಾಮರಾಜ್ಯ ಮಾಡಲು ಹೊರಟ ನಾವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವಸಾಹತುಗಾರರನ್ನು ತೊಲಗಿಸಿ ಅವರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಮಗೆಲ್ಲ ದುಡ್ಡೇ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸಕಲರೂ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಗರ್ಭ ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಲು ಪೈಪೋಟಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಫಲಿತಾಂಶವಾಗಿ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ಸಮಾಜವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕುವಂತೆ ಆಗಿದೆ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕತೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ನಮಗೆ ಇಂದು

ಆಯಾತ ಮಾಡಿದ ಸಕಲವಸ್ತುಗಳೂ ಬೇಕಾಗಿವೆ. ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾದವನಿಗೆ ಕೂಡ ಅಮೇರಿಕನ್ನರು ಸೇವಿಸುವ ಕೋಲಾ ಪ್ರಕಾರಗಳೇ ಬೇಕು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಗ್ಂಡಾಂತರಕಾರಿ! ಎಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಆದರದಿಂದ ಕೊಂಡು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಬಟ್ಟೆ, ಪಾತ್ರೆ, ಗೃಹಸ್ವಚ್ಛತೆಗಾಗಿ ಬಳಸುವ ಹಲವು ಮಾರಕ ರಾಸಾಯಾನಿಕಗಳು ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ರೋಗಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾಗಿವೆ! ಎಂದು ಕೆಲವು ಸಂಶೋಧಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕುಡಿತ, ಧೂಮ್ರಪಾನ, ತಂಬಾಕು ಸೇವನೆ, ಮಾದಕವಸ್ತುಗಳ ಚಟ, ಬಾಯಿ ಚಪಲದ ಆಹಾರವನ್ನೇ ಸೇವಿಸುವದು, ವ್ಯಾಯಾಮದ ಕೊರತೆ, ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ರಕ್ತದೊತ್ತಡ, ಸಿಹಿಮೂತ್ರ, ಕ್ಯಾನ್ಸರ್, ಕ್ಷಯರೋಗಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವದು ತುಂಬ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ.

ಈ ಕೃತಿ, ಕೇವಲ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳ ವರದಿಯಲ್ಲ. ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಕಥನವೂ ಅಲ್ಲ, ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಜೀವನ–ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನದ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬರಲಿರುವ ಪೇಚುಗಳ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಸಮಾಜ, ಸರಕಾರಗಳೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿ ನಿವಾರಣೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ತಕ್ಷಣವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮುಂಬರುವ ತಲೆಮಾರಿನವರು, ಎಡೆಬಿಡದೇ ನಡೆದು ಬಂದಿರುವ ಪರಿಸರನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, ಅನುಭವಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗಿ ಬರಬಹುದು.

ಇದೊಂದು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿಯಂತೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಾಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ಐವರು ಸದಸ್ಯರುಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಬರಹಗಾರ, ಪರಿಸರಪ್ರೇಮಿ, ಕ್ರಿಶ್ (ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ) ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶಿಯಾಗಿದ್ದವರು. ಪತ್ನಿ ಜೋ (ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ) ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತೆ, ಮಗ ವಿಕಾಸನು 'ವಿಕ್' ಹಾಗೂ ಆತನ ಪತ್ನಿ ದಕ್ಷಿಣಕೋರಿಯಾದ ಡಾ॥ ಹಿರ್ಯೊಂಗ್ ಕಿಮ್, (ಕಿಮ್) ಕಂಪ್ಯೂಟರ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. 'ಕ್ರಿಶ್'ರ ತಮ್ಮ ತುಳಸು(ತುಳಸೀದಾಸ ಕಾಮತ)ಹೊನ್ನಾವರದಲ್ಲಿ ಜವಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ–ಮಾಧ್ಯಮವಾದ ಪ್ರವಾಸಕಥನದ ತಂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿ, ಪ್ರಶ್ನೋತ್ತರಗಳ ಮೂಲಕ, ಜೀವ–ವ್ಯಾಪಾರದ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ, ಬಿರುಕು ಬಿಡುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದ ಕೆಲ ಆಗು–ಹೋಗು ಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ ಇದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಡಾ. ರಮಾಕಾಂತ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಸಮೀರ ಜೋಶಿಯವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

6. ನಾ, ಕಂಡಂತೆ (ಒಂದು ಸ್ವಗತ)

ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ, ಏಳು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕವೇ ಶಾಲೆಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿತ್ತು. ಬಡವರ ಮಕ್ಕಳು, ಸಾಹುಕಾರರ ಮಕ್ಕಳು, ಯಾರಿಗೂ ಚಡ್ಡಿ ಹೊಲಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವಿರಲಿಲ್ಲ! ಉದ್ದನೆಯ ಮೊಳಕಾಲಿನ ತನಕ ಬರುವ ಅಂಗಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಒಂದೇ ಉಡುಪು. ಅದರಲ್ಲಿ ಊರೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಲು ಯಾರ ಆಕ್ಷೇಪವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಎಳೆಪ್ರಾಯದಲ್ಲೇ ಕಾವಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಗಾರೆಯವರು, ಶ್ರೀಗಂಧ ಕೊರೆಯುವ ಗುಡಿಗಾರರು, ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಗಣೇಶನನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮಾಟಗಾರರು, ಪೂಜಾಸಾಮಗ್ರಿ ಮಾಡುವ ಕಂಚುಗಾರರು, ಹಗ್ಗ ಹೆಣೆಯುವ ಖಾರ್ವಿಗಳು, ಹಡಗು-ಕಟ್ಟುವ ಖಾಂಡೇ ಖಾರ್ವಿಗಳ, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಕೈಚಳಕ ನೋಡುವದರಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯನಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ದರ್ಜಿಗಳ ಹೊಲಿಗೆಯಂತ್ರ ತಿರುಗಿಸುವದು, ತಾಮಟ್‌ಕಾರ (ತಾಮ್ರದ ಪಾತ್ರೆಪಡಗ ಮಾಡುವವರು)ರ ಕುಲುಮೆ ಹೊತ್ತಿಸುವದು, ಕಿತ್ತು ತೆಗೆಯುವದು, ಮತ್ತೆ ಬಡಿಯುವ ಅನುಕರಣೆಯ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ "ಎಲ್ಲೋ ಆಚಾರಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವವನಿದ್ದು, ಜವಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ" ಎಂಬ ತಾಯಿಯ ಕೌತುಕದ ಉದ್ಗಾರವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೊನ್ನಾವರದ ಕಸಬಾ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಧೂಳೆತ್ತೆ, ಬಿನ್ ಇಯತ್ತೆ! ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಮುಗಿಸಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ನ್ಯೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ಕೂಲ್ ಸೇರಿದ್ದಾಯ್ತು. ಇದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಅನ್ವರ್ಥಕ ನಾಮಕ್ಕೆ ಸರಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳಿಗೊಬ್ಬರು ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಕರು ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು! ಮುಂದೆ ಹಾಯ್ ಕೋರ್ಟ್ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾದ ಜಿ.ಎನ್. ಸಭಾಹಿತ, ವರಕವಿಗಳಾದ ವಿ.ಜಿ. ಭಟ್ಟರು ಖ್ಯಾತ, ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧಕ-ಲೇಖಕ ಡಾ। ಎಲ್. ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ ಮುಂತಾದವರು, ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಆಗಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ! ಮುಂದೆ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಕುಮಟೆಯ ಕ್ಯಾನರಾ ಕಾಲೇಜು ಸೇರಿದಾಗ, ಪ್ರೊ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ

ಅಡಿಗರು ಡಾ. ಜಿ.ಎಸ್. ಆಮೂರರಂಥ ಮೇಧಾವಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರಿದ್ದರು, ಮುಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜು ಸೇರಿ, ಪದವಿ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ ಪಡೆದೆ. ಆ ಬಳಿಕ ಎರಡುವರ್ಷ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಿ, ಶಿಷ್ಯವೇತನ ಪಡೆದು ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ಯಾರೆಕ್ಯೂಸ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಸೇರಿಕೊಂಡಾಗ, ಅದು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯ ಪರಿಸರವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರವೆಂಬ ಅರಿವು ಮೂಡಿತು! ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ದುಡಿದು ಡಾಕ್ಟರೇಟು ಪಡೆದೆ. ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕಠಿಣ ಶ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಅಮೇರಿಕನ್ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೈತುಂಬ ಸಂಬಳ ತರುವ ವೃತ್ತಿಯೊಂದನ್ನು ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಈ ನೆಲ-ಜಲ ಕೈಬೀಸಿ ಕರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬೇರೊಂದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪರಕೀಯನಾಗಿ ಬಾಳಲು ಮನಸ್ಸು ಬಾರದೇ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿದೆ, ಅರಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಡಾಕ್ಟರೇಟು, ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿಗಳ ಪ್ರಯೋಜನ ನನ್ನ ನಾಡಿಗೆ, ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಆಗಲಿ! ಎಂಬುದು ಆಗಿನ ಕನಸಾಗಿತ್ತು.

ಶೇಕಡಾ ಎಂಬತ್ತರಷ್ಟು ಅರಣ್ಯವಿದ್ದ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪರಿಣತಿ ಬಳಸಲಾಗಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಭಾರತ ಸರಕಾರ, ನನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕಾಡೇ ಇಲ್ಲದ ಮರುಭೂಮಿಯ ರಾಜಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಎರವಲುಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಉದಯಪುರ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೂರುವರ್ಷ ಪಾಠ ಹೇಳಿದರೂ, ಸೇವೆಯ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರಿಂದ ಕಬ್ಬಿನ ಕೀಟ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಮನ್ ವೆಲ್ತ್ ಸಂಸ್ಥೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಶ್ಚಿಮಬಂಗಾಲದ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ಲಾಸಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅದಾಗಲೇ ರಕ್ತಪಾತದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ನಕ್ಸಲೀಯರಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಎರಡೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಬಿಕಿತ್ತಬೇಕಾಯಿತು. ನೌಕರಿ ಸಿಗದಿದ್ದರೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಸಾಮಿಪ್ಯವಿರಲಿ, ಎಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂದಲ್ಲಿ "ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ ಲ್ಯಾಬೋರೇಟರಿ"ಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪೂರ್ವ ತರಬೇತಿ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಚಲ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆದೆ. ಕಳೆದ ಕಾಲುಶತಕದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣದ ನೆರವು ನೀಡುವಂತಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆಸುಪಾಸಿನ ಇಂಡಿಯನ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಸೈನ್ಸ್, ಡೈರಿ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಗೆಬಗೆಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ ಕೈಕೊಂಡು ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಮೈಸೂರಿನ ಸಿ.ಎಫ್.ಟಿ.ಆರ್. ಆಯ್, ತಿರುಪತಿ, ಮುಂಬೈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳೂ ಅಂಚೆಯಿಂದ ಸಾಮಗ್ರಿ ಕಳಿಸಿ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ

ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೂ ಇದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅವರದೇ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಗಳಿದ್ದು ಛಾಯಾಗ್ರಹಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದೆಯೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಬರುವರು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳೇ ಇಲ್ಲದಿರುವದು ವಿಸ್ಮಯದ ಮಾತು.

ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ, ಅದೂ ಹೊನ್ನಾವರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದು ರಮ್ಯವಾದ ನಿಸರ್ಗದ ಆಕರ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗಾಗದೇ ಇರುವದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಎಳೆತನದಲ್ಲಿ ನೀಲಕೋಡಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿನಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟಾಗ ದಾರಿಯುದ್ಧಕ್ಕೂ ಸವಿದ ಸೃಷ್ಟಿಸೌಂದರ್ಯ ಇಂದಿಗೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿದೆ. ಗಾಳಿಗೋಡುವ ನಾವೆಯಲ್ಲಿ ಕುರ್ವೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಭೇಟಿ, ಒಂದು ಅಪೂರ್ವದ ಅನುಭವ. ವಾಹನ ಸೌಕರ್ಯವಿಲ್ಲದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜೋಗ ಜಲಪಾತದ ದರ್ಶನ ಪಡೆದದ್ದುಂಟು. ಕುಮಟೆಯಿಂದ ಹೊನ್ನಾವರಕ್ಕೆ ಮಳೆಗಾಲದ ಕಗ್ಗತ್ತಲಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಡಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿದ್ದು ಒಂದು ಅಪರೂಪದ ಅನುಭವವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಉಳುವರೆ ತಾರಿಯಿಂದ ಅತಿ ಹಗುರಾಗಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದ ಪಾತಿ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಕುದ್ರಿಗೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸೇರಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಎದೆಗಾರಿಕೆ ಬೇಕಿತ್ತು. ಗೇರಸೊಪ್ಪಾದ ನಿಕಟವಾದ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಊರು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಅಪೂರ್ವವಾದದ್ದು. ಅದಕ್ಕೆ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ಇತಿಹಾಸವೂ ಇದೆ. ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಭೇಟಿ ಇತ್ತ ಮೊರಾಕ್ಕೊದ ಪ್ರವಾಸಿ ಇಬ್ನ್–ಎ–ಬತೂತನು (ಕ್ರಿ.ಶ. 1304–65) ತನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ 'ಹೆನಾವರ್' ಎಂಬ ಶಬ್ದಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಹದಿನೈದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪರ್ಶಿಯದ ಪ್ರವಾಸಿ ಅಬ್ದುಲ್ ರಝಾಕ್‌ನು(ಕ್ರಿ.ಶ.1413–82) 'ಮನೋರ್' ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1520ರಲ್ಲಿ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಪ್ರವಾಸಿ ಡೊಮಿಂಗ್ ಓಪೈಸ್‌ನು 'ಪೊನ್ನೊರ್' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ. ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಗೋವಾದ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಆಗಿದ್ದ ಡೊಮ್–ಡು–ಆರ್ತ ಮೆನೆಝಸ್‌ನು ಕ್ರಿ.ಶ. 1584ರಲ್ಲಿ 'ಒನೋರ್' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ.

ವಿಶ್ವದ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದ ಇಟಾಲಿಯನ್ ಪ್ರವಾಸಿ, ಪಿಯೆತ್ರೊಡೆಲಾ ವಾಲೆ, 4–10–1622 ರಂದು ಹೊನ್ನಾವರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಳಿದ. ಹೊನ್ನಾವರದಿಂದ ಗೇರಸೊಪ್ಪೆಗೆ ಅವನು ಮಚವೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಯಣದ ವರ್ಣನೆ ಅತಿರಮ್ಯವಾಗಿದೆ. 'ಒನೋರ್'(ಹೊನ್ನಾವರ)ದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ (ಗೇರಸೊಪ್ಪೆ) ಮಾಡಿದ ಮೂರು ಹರದಾರಿಯ ಪ್ರವಾಸದಂತಹ ಆನಂದದಾಯಕ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಇಡೀ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನದಿಯ ಇಕ್ಕೆಲ, ಬಲು ರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಎತ್ತರ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ, ಕತ್ತಲೆಯ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹಚ್ಚ ಹಸಿರು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬ. ಒತ್ತಾಗಿ ಮತ್ತು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಗಿಡಮರಗಳು, ಅನೇಕ ಕಡೆ ತೆಂಗಿನ ತೋಪುಗಳು, ಮಾವಿನ ಮರಗಳು, ಜುಳುಜುಳು ನಾದ ಮಾಡುವ, ಫಳಫಳ ಹೊಳೆಯುವ ತಿಳಿನೀರಿನ ಝರಿಗಳು. ನದಿಯ ಆಕಡೆ,

ಈಕಡೆ, ಮರಗಳ ಪಡಿನೆರಳು, ಗೊಂಚಲು ಗೊಂಚಲು ಹೂಗಳ ದಿಬ್ಬಣ, ವಿವಿಧ ನಾರು–ಬೇರುಗಳು, ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದಮರ ಮತ್ತು ಕೊಂಬೆಗಳ ಮೇಲೆ ಹಬ್ಬಿದ ತರುಗುಲ್ಮ ಲತೆಗಳು, ಕಾಡಿಗೆ ಶೋಭೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಸೌಂದರ್ಯದ ಮಧ್ಯೆ(ಶರಾವತಿ) ನದಿಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ನೂರಾರು ಝರಿಗಳು ಹರಿದು ಬಂದು, ಕೆಳಗೆ ಧುಮುಕಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿ ಸಮುದ್ರ ಸೇರುವಾಗ ಒಂದಾಗಿ ಕೂಡುತ್ತವೆ."

ಅಂದಿನ ಹೊನ್ನಾವರದ ಬಗ್ಗೆ ಮುಂದೆ ಪಿಯೆತ್ರೊಡೆಲ್ಲಾವಾಲೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಹೀಗೆ: "ಹಿಂದೆಯೇ ಕಟ್ಟಿದ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಗೃಹನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಾವಿತೋಡಿ ತೋಟಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೀದಿಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಸುವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಸೇಂಟ್ ಕ್ಯಾಥರೀನ್ ಮತ್ತು ಸೇಂಟ್ ಆಂತೋನಿ ಹೆಸರಿನ ಎರಡು ಇಗರ್ಜಿಗಳಿವೆ. ಒತ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆದ ತೆಂಗಿನ ತೋಪುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಡಿಸಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಊರಿನಿಂದ ಒಂದು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರಿನ ಬುಗ್ಗೆಯೊಂದಿದೆ. ಸ್ಥಾನೀಯರು ಅದನ್ನು 'ರಾಮತೀರ್ಥ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದರೂ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರು 'ಓ–ಟ್ಯಾಂಕ್ ದೆ ಪಾದ್ರೆ(O-Tank de Padre) ಅಂದರೆ 'ಪಾದ್ರಿಯ ಕೆರೆ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಗಿಡಮರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಈ ಸ್ಥಳ ತಂಪು ಸೊಂಪಾಗಿ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ನೀರು ಬಂದು ತೊಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಬೀಳುವುದರಿಂದ ಊರವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಗೆ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಶಾಖೆಗಳು ಇದ್ದು ಒಂದಕ್ಕೆ 'ಅಂಬು'ನದಿ ಎಂದು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ 'ಶರಾ ನದಿ' ಎಂದು ಊರವರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ನದಿ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರುವಲ್ಲಿ ಬಹುದೊಡ್ಡ 'ಒನೋರ್ ಬಂಡೆ'(Rock Onore) ಇದೆ.

ಪಿಯೆತ್ರೊಡೆಲ್ಲಾ ವಾಲೆ ವರ್ಣಿಸಿದ ಹೊನ್ನಾವರ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿದು ಬಂದಿತ್ತು. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಐವತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಕೂಡ ನಮ್ಮೂರು ಎಷ್ಟು ಸುಂದರವಾಗಿತ್ತು, ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುವದೇ ಕಷ್ಟದ್ದು! ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಶರಾವತಿಯ ತೀರ ತಲುಪಿದರೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರು ನಿಸರ್ಗ ಮಾತೆಯ ಒಂದೊಂದೆ ರಹಸ್ಯ ಬಯಲಾಗಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಗಗನವನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಹೊರಟ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಶಿಖರಗಳು ನಯನ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತವೆ. ಗಗನ ಮಂಡಲವೆಲ್ಲ ಹೊಂಬಣ್ಣದಿಂದ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುನಿಂತ ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳು ನಾಚುತ್ತ ಸೂರ್ಯ ದೇವನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಚಾಮರ ಬೀಸುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಸಣ್ಣದೊಡ್ಡ ನಾವೆಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತ, ಗಾಳಿಗೆ ಓಡುತ್ತ ತರಂಗ ಮಾಲೆಯೆಬ್ಬಿಸುತ್ತ ಮಂದಹಾಸ ಬೀರುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಗುಡ್ಡಬೆಟ್ಟಗಳನ್ನು ಏರುತ್ತ, ಉದಯಿಸುವ, ಸೂರ್ಯದೇವನ ವೈಭವ ಅತ್ಯಾಕರ್ಷಕ. ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಾ, ಹಸಿದೇ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಕಳೆದ

ಹಕ್ಕಿಗಳು, ಚಿಲಿಪಿಲಿಗುಟ್ಟುತ್ತ, ಬಂಧುಬಾಂಧವರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸುತ್ತ, ಹಾಡುತ್ತ ಹವೆಯಲ್ಲಿ ಹಾರಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ನೋಡ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕತ್ತಲು ಮಾಯವಾಗಿ, ಬಣ್ಣಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ, ಬಿಸಿಲು ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ಹೊನ್ನಾವರದ ಬಂದರನ್ನು ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತ ತಂದ ನಾವೆಗಳು ಹಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಡಿಚಿ ಲಂಗರ ಹಾಕಿದವು. ಸಾಮಾನು ಕೊಳ್ಳಲು ಊರವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿದರು. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳು ರಾಶಿ ಬಿದ್ದಿವೆ, ಶಿಯಾಳ(ಎಳನೀರು) ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಬಾಳೆಕಾಯಿ, ಬಾಳೆಹಣ್ಣಿನ ಗೊನೆಗಳು, ಕರಿಕಬ್ಬು, ಮೊಗ್ಗೆಕಾಯಿ, ಸೋರೆಕಾಯಿ, ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು, ಕಲ್ಲಂಗಡಿ ಹಣ್ಣು, ಇಬ್ಬಳಿ ಹಣ್ಣು, ಸುವರ್ಣ ಗಡ್ಡೆ, ಕೆಸುವಿನ ಗಡ್ಡೆ, ತಿಳಿಬೆಲ್ಲದ ಮಡಕೆಗಳು, ತೆಂಗಿನ ಕತ್ತದಿಂದ ಮಾಡಿದ ದಿನಬಳಕೆಯ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು, ದನಕರುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕುವ 'ದಾವೇ', ನೀರು ಸೇದುವ ಹುರಿ ಹಾಕಿದ ದಪ್ಪ ಹಗ್ಗ, ಮೊಸರು, ಬೆಣ್ಣೆ, ಖಾದ್ಯಪದಾರ್ಥಗಳು, ಬೆಕ್ಕಿಗೆ ಸಿಗದಂತೆ ತೂಗಹಾಕುವ ನೆಲುವುಗಳು, ಗಡಿಗೆ, ಮಡಕೆಗಳನ್ನು ಇಡುವ ಕತ್ತದ ದಿಂಬು, ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ಹುರಿಗಳು, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಸುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಮಾರಲು ತುರುಸಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರೋಟೀನು ಭರಿತ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಬೆಲೆಗೆ ಮೀನಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೂ ಗಿರಾಕಿಗಳು ದುಡ್ಡಿಗೆ ಪಂಚೇರು ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

ಊರ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹರಿಯುವ ಶರಾವತಿ, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಅರಬೀ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡ 'ವಡಗೇರಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದ ಉಪವನ. ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ನೇರಳೆ, ಗೇರು ಹಣ್ಣು, ಮಾವು, ಮುರುಗಲ, ಕವಳಿಹಣ್ಣು, ಜಂಬೆಹಣ್ಣು, ಚಾಂಪೇಡ, ಮುಳ್ಳುಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಯಾರ ಹಂಗೂ ಇಲ್ಲದೇ ತಿಂದು ತೇಗಬಹುದಿತ್ತು. ಅದೊಂದು ಪಕ್ಷಿಧಾಮವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಕಾಡು ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಪ್ರಿಯುತಮನನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸುವ 'ಗುಟುರ್ ಗುಟುರ್ss' ಕರೆ ನೀಡಿದರೆ ಗುಟ್ರಗುಮ್ಮ(barbet) ಟೊಂಗೆಯ ತುತ್ತ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಟುಕ್! ಕುಟುಕ್! ಕರೆ ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು, ಕಾದಲಳಿಗೆ. ಕಪ್ಪು ಬಿಳಿ ರೆಕ್ಕೆಗಳ ಸೆಪಿಲೆಯ ತೀವ್ರ ಸಿಳ್ಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವದು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟದ್ದೆಂದು ಯತ್ನಿಸಿದಾಗಲೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜೇನ್ನೊಣ-ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಗಗನ ವಿಹಾರಿಯಾದಾಗ, ಹುಳ, ಹುಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನು ಕೊಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮರಳುವ ನೋಟ ರಮ್ಯವಾದದ್ದು, ಬುಲ್‌ಬುಲ್ ಹಕ್ಕಿ. ಗಿಡಗಳ ಪೊದೆಗಳಲ್ಲಿ, ಹಗುರಾದ ಗೂಡುಮಾಡಿ, ಮರಿಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದ ಮರಕುಟಿಗ, ಎತ್ತರ ಮರವನ್ನೇರಿ ತನ್ನ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಸಕಲ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಗೊರವಂಕ, ವಿಶ್ರಮಿಸುವಾಗ ನಾಶಿಪುಡಿ ವರ್ಣದ್ದಾಗಿ

ಕಂಡರೆ, ರೆಕ್ಕೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಹಾರಾಡುವಾಗ ಬಿಳಬಣ್ಣ ತಾಳಿ, ಇದೊಂದು ಬೇರೆ ಹಕ್ಕಿಯೇ? ಎಂದು ಭ್ರಮೆ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಪಿಕಳಾರ ಹಕ್ಕಿಯು, ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಟೊಂಗೆ ಯಿಂದ ಟೊಂಗೆಗೆ ಹಾರಿದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇಳೆಯನ್ನು ಕಾಮಚೇಷ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಮುಳ್ಳುಗಿಡಗಂಟಿಗಳ ಪೊದೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಮೊಲ, ಮರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವಿತಿದ್ದು, ವೈರಿಗಳಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಪ್ಪು ಮೂತಿಯ ಕೋತಿಗಳು, ಇಂದಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಚೇಷ್ಟೆ ಸಾಕು! ಎಂದು ಎತ್ತರದ ಮರವೇರಿ ರಾತ್ರಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವು. ಕತ್ತಲನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವ ಹಸಿದ ನರಿಗಳು, ತಾವು ಅವಿತುಕೊಂಡ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಟು 'ಹುಯ್ಯೋ! ಹುಯ್ಯೋ!' ಎಂದು ಕೂಗಿ ತನ್ನವರನ್ನು ಕರೆದು ಆಹಾರದ ಅನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಹೊರಟವು. ಕಳ್ಳ ಬೇಟೆಗೆ ಹೆಸರಾದ ಕತ್ತೆಕಿರುಬ ಹೊರಬಿದ್ದು ಅಲೆಯಲಾರಂಭಿಸುವದು. ಅದೃಷ್ಟ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದರೆ ಹಸಿದ ಹುಲಿರಾಯನೂ, ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿನ ಟಾರ್ಚ್ ಬಿಡುತ್ತ, ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸಪ್ಪಳವಾಗದಂತೆ ಅಲೆಯುವದು ಕಂಡೀತು.! ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ವನಸಿರಿ, ಖಗಸಿರಿ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡವಲು ಯಾರೊಬ್ಬರೂ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಡಗೇರಿಯ ಒಂದು ಅಂಚಿಗೆ ಊರವರ ಸ್ನಾನದ ಹೊಂಡ 'ರಾಮತೀರ್ಥ' ಇದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಚಿಗೆ ಆಕಾಶವನ್ನೇ ಮಾರು ಹಾಕಿ ಅಳೆಯಲು ಹೊರಟ ಹಾಗೆ ತೋರುವ "ಕರ್ನಲ್ ಹಿಲ್"ನ ಸ್ಮಾರಕ ಸ್ತಂಭ ನಿಂತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಊರನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿದರೆ, ತೆಂಗಿನ ತೋಪಿನಡಿ ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತಿದ್ದ ಹೊನ್ನಾವರ ನಗರವು 'ಹಿರೇಹಳ್ಳಿ'ಯಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.!

ಭಾರವಾದ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಶರಾವತಿ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿಸುವ ಸೌಕರ್ಯ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಉತ್ತರದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ಬಸ್-ಲಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೊನ್ನಾವರದ ನದಿದಡ, ಕೊನೆಯ ನಿಲ್ದಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟ ಮೋಟಾರುಗಾಡಿ ಕತ್ತಲಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊನ್ನಾವರ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತೆಂದರೆ ಆದಿನದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದಂತೆಯೇ! ಮುಂಜಾನೆ ಕೋಳಿ ಕೂಗಿದಾಗಲೋ ಬ್ರದರ್ ಶಾಲೆಯ ಮೊದಲ ಕರೆ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದಾಗಲೋ ಜನ ಎಚ್ಚತ್ತು ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿ, ಅಲ್ಪೋಪಹಾರಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿ ದೈನಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದೊಂದಿಗೆ ಊರವರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದಂತೆ! ಹೊನ್ನೆಣ್ಣೆಯ ದೀಪದ ಮಂದಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಓದು, ಪಠನ, ಪಾರಾಯಣ, ಭಜನೆಗಳು ನಡೆದು, ಊಟಮುಗಿಸಿ ಮಲಗಿದೊಡನೆ ಇನ್ನೊಂದು ನೆಮ್ಮದಿಯ ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ. ಜನವಸತಿ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಊರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಪರಿಚಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು.

ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕೇಂದ್ರದ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗಿ, ಶರಾವತಿಯ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ರಭಸ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿದ್ದ ಜಲಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತುಂಬಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಹೆಂಚಿನ ಕಾರಖಾನೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದೇ ಸಮನೆ

ಸೂಸುಮಣ್ಣು, ಉರವಲು ನುಂಗಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕೊರೆಯುವ ವಿದ್ಯುತ್ ಚಾಲಿತ ಯಂತ್ರಗಳೂ ಭರದಿಂದ ಕಾಡನ್ನು ಬರಿದು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಶರಾವತಿ ಸೇತುವೆ, ವೇಗದ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು, ಸಾರಿಗೆ, ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಡೆಯಲಾರಂಭಿಸಿತು. ವಿದೇಶೀ ವಿನಿಮಯ ಗಳಿಕೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯಗ್ರಹಣ, ಸಂಗ್ರಹ, ಶೀತ ಭಂಡಾರಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಆವರೆಗೆ ಅಲ್ಪತೃಪ್ತರಾಗಿದ್ದ ಜನರ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕತೆಗಳೂ ಬೆಳೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಅಪಘಾತ, ಅಪಹರಣಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಕಳ್ಳತನ, ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆಗಳು ದೈನಂದಿನ ಘಟನೆಗಳಾದವು; ಊರು ಬೆಳೆದಂತೆ ಕೊಳಚೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ತಾಂಡವವಾಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. 'ಕೊಂಕಣ ರೇಲ್ವೆ' ಓಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. 'ಶರಾವತಿ ಟೇಲ್‌ರೇಸ್' ವಿದ್ಯುದಾಗರ ಪೂರ್ತಿಗೊಂಡಾಗ ಈ 'ಹೊನ್ನಿನೂರಿನ' ರೂಪ ಹೇಗಾಗಬಹುದು? ಎಂದು ಊಹಿಸುವದು ಕಷ್ಟ! ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇನ್ನಿತರ ಎಡೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಶ್‌ಸರಕಾರ, ತನ್ನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸುಭದ್ರವಾಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿ, ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಫ್ರಾನ್ಸಿಸ್ ಬುಕ್ಯಾನನ್ ಎಂಬಾತನನ್ನು ನೇಮಿಸಿತ್ತು. (ಕ್ರಿ.ಶ. 1800). ಆತನು ಆ ಪ್ರಕಾರ ಅಧಿಕೃತ ವರದಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. 1883ರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಗ್ಯಾಝೆಟೀಯರ್‌ದಲ್ಲಿ ಅಂದಿನವರ ಜೀವನದ ಕೂಲಂಕಷ ವಿವರಗಳಿವೆ. ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನದ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ(1943–57) ಈ ಎರಡು ವರದಿಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ ಭಿನ್ನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲ ಗೆಝೆಟೀಯರ್ ಬಂದ ಒಂದು ಶತಮಾನದ ನಂತರ(ಕ್ರಿ.ಶ. 1985) ನಮ್ಮವರ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಕಾರನಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆ ಅಲೆದಾಡಿದಾಗ ಆದ, ಆಗುತ್ತಿರುವ, ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ಹೌಹಾರಿ ಹೋಗುವಂತಾಯ್ತು.!

ದಾಂಡೇಲಿಯ ಹತ್ತಿರದ 'ಸೈಕ್ ಪಾಯಿಂಟ್'ನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೆಳಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಕಾಳಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಯಾರಿಕೆ ನೀಗಿಸಲು ಬರುವ ಹುಲಿರಾಯನ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಕಾಲವೊಂದಿತ್ತು. ಇಂದು ಅಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುವದು, ನಾಗಝುರಿ ವಿದ್ಯುದಾಗರದ ಭವ್ಯ ಕಟ್ಟಡದ ನೋಟ ಮಾತ್ರ! ಸುಪಾ, ಒಮ್ಮೆ ಸುಂದರ ಊರಾಗಿತ್ತು. ಇಂದು ಅದರ ಜಲಸಮಾಧಿಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಜನವಸತಿಯನ್ನು ರಾಮನಗರಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಹೊಸಭೂಮಿಯ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಶೀಲನೆಯಾಗದೇ ಮಾಡಿದ ಕೃಷಿಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಲನ್ನು ಗೆದ್ದಲು, ನುಂಗಿ ನಾಶ ಮಾಡುತ್ತವಂತೆ! ಜೊಯ್ಡಾ ತಾಲೂಕನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತರಲಾಗಿದೆ, ಎಂದು ಅರಿತವರು ತೀರ ಕೆಲವರು. ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗಾ ಅಣುಶಕ್ತಿ ವಿದ್ಯುದಾಗರ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಬಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕಾರವಾರದ 'ಸೀಬರ್ಡ್', ನೌಕಾಪಡೆ ಯೋಜನೆ, ಬಿಣಗಾದಿಂದ ಅಂಕೋಲೆಯವರೆಗೆ, ಕರಾವಳಿ ಗುಂಟ ಹಬ್ಬಿದ

ಫಲವತ್ತಾದ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನುಂಗಲಿದೆ. ಹೀಗೆ ಔದ್ಯೋಗೀಕರಣ, ಸುಧಾರಣೆ, ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಸರವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಳುಗೆಡವಲು ನಾವೆಲ್ಲ ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿ ನಿಂತಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ! ನಮ್ಮ ಆಸೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಮಿತಿಯೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಒಂದೆಡೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಭರದಿಂದ ಏರಿಕೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಲ್ಲದೇ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳ ಬೇಡಿಕೆ. ಇವು ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವಾಗ, ಪೂರೈಕೆಯು ಎಲ್ಲಿಂದ ಆಗಬೇಕೆಂದು ನಾವಾರೂ ಯೋಚಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ನಮಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಬೇಕಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲ! ಎನ್ನುವ ಸಾಹಸ ಯಾರೂ ಮಾಡಲಾರರು! ಆದರೆ ಜೀವನದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಪರಿಸರವೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುವದು ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಸೀಮೆಯೆಣ್ಣೆ, ಪೆಟ್ರೋಲ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಪರಾವಲಂಬಿಗಳಾದ ನಾವು ಯಾಕೆ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ? ಅದರಿಂದ ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಗ್ರಾಮ-ಜೀವನಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಅನುಕೂಲವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಗೃಹೋದ್ಯೋಗ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೇ ಪ್ರಚೋದನೆ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇಂದಿನ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆ ಪೆಡಂಭೂತವಾಗಿ ಕಾಡಲು ಅವಕಾಶವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದುವರಿದ ಜಪಾನೀಯರು, ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಕಾಲೀನ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬೃಹತ್ ಔದ್ಯೋಗಿಕರಣಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು, ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಮೇರಿಕೆಯಂಥ ಧನಾಢ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರವೂ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಅಪಚಾರಕ್ಕೆ ಮರುಗಿ, ಆದ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಈಗಾದರೂ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ನಾವು ಪಾಠ ಕಲಿಯಬಾರದೇ?

'ನಮ್ಮ ಸಕಲ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಭೂಮಾತೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದೇವೆ' ಎಂಬ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದ ಸ್ಪಂದನವನ್ನು ನಾವು ಗಿಡಮರಗಳಿಂದ, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಕಲಿಯುವದು ಅಪಾರವಾಗಿದೆ.

ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ವೃಕ್ಷಗಳು ನೀರು ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಗಳನ್ನು ನೆಲದಿಂದ ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸುತ್ತಲ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ನೆರಳು, ಪ್ರಾಣವಾಯು, ಆರ್ದ್ರತೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಗೇರಸೊಪ್ಪಾ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಕಾಡಾನೆಗಳು, ಶಕ್ತಿ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾದರೂ, ತಮ್ಮಪಾಡಿಗೆ ತಾವು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸೊಪ್ಪು, ದಂಟುಗಳೇ ಅವಕ್ಕೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ. ಮಾಂಸಾಹಾರಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಡದ ಕಾಡಾನೆ, ವರ್ಷದುದ್ದಕ್ಕೂ ತನ್ನ ಬಳಗಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಒದಗುವಂತೆ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದೆಡೆ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಾಡನ್ನು ಮೆದ್ದು ಬರಿದು ಮಾಡುವ ಬದಲು, ಆಗಾಗ ನೂರಾರು

ಕಿಲೋ ಮೀಟರ ದೂರದ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಉದರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವ ಜಾಣತನ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮೊದಲು ಮೇವು ಪೂರೈಸಿ ಬರಿದಾದ ವನರಾಜಿ ತಿರುಗಿ ಚಿಗಿತು, ಆಹಾರ ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಆನೆ, ಮಿತಸಂತಾನಿ ಬೇರೆ! ಇಷ್ಟಾದರೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರಿಗಳೆಲ್ಲ ಬದುಕಿ ಬಾಳುವಂತಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಆಹಾರ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಆಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ಕಾಡೂ, ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಇಡೀ ಭೂಮಂಡಲವೇ ಸಾಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಆನೆಯ ಬಳಗ, ಹುಟ್ಟು, ಸಾವುಗಳನ್ನು ಸಮತೋಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತದೆ. ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಮರಿಗಳಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಮಾಡದೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದರ ಕೋರೆಗಳಿಗಾಗಿ ನಡೆದ ಹತ್ಯಾ ಕಾಂಡದಿಂದಾಗಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಬದುಕುಳಿದ ಹೆಣ್ಣಾನೆಗಳಿಗೆ ಗಂಡಾನೆಯ ಸಹವಾಸ ದೊರೆಯದೇ ಉಂಟಾದ ದಾರುಣ ಸ್ಥಿತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಯಶಸ್ಸು ದಂತಚೋರ ಮಾನವನಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ದಟ್ಟಕಾಡು, ಸತತವಾದ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ, ವಿಪುಲ ವನ್ಯ ಆಹಾರವಿರುವಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗಳು, ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದ ಹೆಬ್ಬುಲಿಯೂ ಮಾನವನಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅತಿ ಸೌಮ್ಯ ಜೀವಿ, ಎನಿಸದೇ ಇರದು. ಕೇವಲ ಉದರ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಅದು ಇತರ ಜೀವಿಗಳ ಬೇಟೆ ಆಡುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ, ಇಲ್ಲವೇ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದೂ ಶಿಕಾರಿಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊಂದ ಚಿಗರೆಯ ಕೊಂಬು, ಕಾಡೆಮ್ಮೆಗಳ ಶಿರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಬೀಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಸಿದಾಗೊಮ್ಮೆ ಮನಸ್ವೀ ಭೋಜನ ಮುಗಿಯಿತೆಂದರೆ ಎದುರಿನಲ್ಲೇ ಹುಲ್ಲೆ ಮೇಯುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅದರ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತಾನಾಡಿದ ಬೇಟೆಯ ಮೇಲೆ ನರಿ, ಕಾಡುನಾಯಿ, ತೋಳ, ಹದ್ದುಗಳು ಯಥೇಷ್ಟ ಭೋಜನ ನಡೆಸಿದರೂ ಆಕ್ಷೇಪವೆತ್ತುವುದಿಲ್ಲ! ಮಾನವನಿಗೆ ಇಂಥ ಹೃದಯವಂತಿಕೆ ಎಂದಿದ್ದರೂ ಸಾಧ್ಯವೇ?

ಆಗೊಮ್ಮೆ, ಈಗೊಮ್ಮೆ ತಿಮಿಂಗಿಲವೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಡಲ ದಂಡೆಗೆ ಬಂದು ಸಾವನ್ನಪ್ಪುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಇದು ಬಲು ಭಾರದ ಕಡಲ ಜೀವಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲುವ ಅತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು, ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಆಹಾರವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅದು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊರಕೊಳ್ಳುವ ಜೊತೆಗೆ ಪರಿಸರ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ತಿಮಿಂಗಿಲಗಳ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಸಕಡ್ಡಿಗಳ ತೊಟ್ಟಿಗಳು, ಪೌರಕಾರ್ಮಿಕರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲ! ಇವು ತುಂಬ ಸಾಧು ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ವಿವಿಧ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೂ ಸೇರಿದ ಅಸಂಖ್ಯ ಮೀನುಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತ ಸಹ ಭೋಜನ ನಡೆಸುತ್ತವೆ. ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನಿತರ ಜಲಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಬದುಕುವ ಅನುಕೂಲತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ತಿಮಿಂಗಲು ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಕರ್ಣಕರ್ಕಶವೆಂದು ಅಪಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದರೂ ಕಾಕ-ಸಮಾಜಕ್ಕೆ, ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ

'ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ಯ' ಆಚರಣೆಗೆ ತಂದ ಕೀರ್ತಿ ಸೇರಬೇಕು! ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಅಕ್ರಮ, ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡೆದರೆ, ಕಾಕ ತಂಡದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನು ಕಹಳೆಯೂದಿ, ಪಂಚರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ, ಬೃಹತ್ ಕಾಕಸಭೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅತಿಕ್ರಮ ಮಾಡಿದವರು, ವಂಚನೆ, ಮೋಸ ಕೈಕೊಂಡವರು, ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗ, ಮುಂದಾಳುಗಳು ಅವನ್ನು ಕುಕ್ಕಿ ಒಂದೆರಡು ಗರಿ ಕಿತ್ತಿಹಾಕಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರು ಜೈಲುಸೇರಿ ಕೊಳೆಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕೊಲೆ, ಸುಲಿಗೆಯಂಥ ಮಹಾಪರಾಧಗಳೇ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಮರಣದಂಡನೆಯಂಥ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಮಾನವನು ಕಾಗೆಯಷ್ಟಾದರೂ ಸತ್ಯವಂತನಾಗಿ ಬದುಕುವಂತೆ ಆಗಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಜೀವನಕ್ಕೊಂದು ಅರ್ಥ ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದಿತ್ತು.

ಅತಿಮಂದಮತಿಯಾದ ಮಂಡೂಕರಾಯನಿಗೂ, ನಿಂತ ಮಳೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮರಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಗೊತ್ತು. ಸಂತತಿ ಮಿತಿಮೀರಿದರೆ ತಮ್ಮ ಇಡೀವರ್ಗವೇ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಸಾಯುವದು ಖಚಿತವೆಂದರಿತ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಮಿತಸಂತಾನದ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೇ ಪಾಲಿಸುತ್ತವೆ. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಗಿಡ ಗಂಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟುವ ಸೂರಕ್ಕಿ, ನಾಲ್ಕು ಮೊಟ್ಟೆಯಿಟ್ಟು, ಕಾವು ಕೊಡುವಾಗ, ಮರಿಬೆಳೆಯುವಾಗ, ಬೀಸು ಗಾಳಿಯಿಂದಾಗಿ, ಕಾಗೆ–ಹಾವುಗಳಂಥ ಕಡುವೈರಿಗಳಿಂದಾಗಿ, ಒಂದೆರಡು ಮರಿಗಳು ಮೃತಪಟ್ಟರೂ, ತಿರುಗಿ ಗೂಡುಕಟ್ಟಿ, ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮರಿಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂತತಿ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಯಾವತ್ತೂ ಸಾಧನಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೂ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಏರಿಸುತ್ತಲೇ ಹೊರಟಿರುವ ಮೂರ್ಖ ಮಾನವನು ಈ ಪುಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಮಿತಿ ಸಂತಾನದ ಪಾಠ ಕಲಿಯಬಾರದೇ?

ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜೇನ್ನೊಣಗಳಿಂದ ಪಾಠಕಲಿಯಬೇಕು. ಗಂಡು ನೊಣಗಳು, ಪುಷ್ಪವತಿಯರಾದ ಹೆಣ್ಣು ನೊಣಗಳನ್ನು ಫಲವತಿಯನ್ನಾಗಿಸುವದು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ನಂಬಿ ಕೆಲಸಗಾತಿ ನೊಣಗಳು ಬಲು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಂಚಯಿಸಿದ ಮಧುವನ್ನು ನೆಕ್ಕಿ ಮೋಜಾಗಿರಬಯಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಆಹಾರದ ಕೊರತೆಯಾದಾಗ ಇವೇ ಕೆಲಸಗಾತಿಯರು ಸೋಮಾರಿ ಗಂಡುಗಳನ್ನು ಗೂಡಿನಿಂದ ಹೊರಹಾಕಿ ಬಿಡುವವು. ರಾಣಿಯ ಆಶ್ರಯತಪ್ಪಿದ ಈ ಅನಾಥ ಗಂಡುಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ವೀರಸ್ವರ್ಗ ಸೇರುವುದೊಂದೇ ಮಾರ್ಗ! ಇರುವೆಗಳೂ ಗಂಡುಗಳಿಗೆ ಪುಕ್ಕಟೆ ಉಣಬಡಿಸಲು ಒಪ್ಪದೇ ದುಡಿದು ದಣಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮಾನವನ ಸಮಾಜದಲ್ಲೂ ಈ ಕಾನೂನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದೆಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು!

ವಲಸೆಹೋಗುವ ಮೀನು, ಪಾತರಗಿತ್ತಿ, ಪಶು–ಪಕ್ಷಿಗಳು ಅನ್ನ ನೀರು ಇಲ್ಲದೇ ಹಗಲು–ರಾತ್ರಿಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಸಹಸ್ರಾರು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದ ಪ್ರಯಣ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅದೇ ಮಾನವನು ಎರಡು ಮೂರು ಕಿಲೋ ಮೀಟರ ದೂರದ

ದಾರಿ ಕ್ರಮಿಸಲು ದ್ವಿಚಕ್ರವಾಹನಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾರು-ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಪಯಣಿಸುವವನು ಅದೃಷ್ಟವಂತನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ. ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಯಾವ ಮೂಲೆಯನ್ನಾದರೂ ತಲುಪಬಹುದಾದ ಹೊನ್ನಾವರ ಒಂಬರಲ್ಲೇ ಅದೆಷ್ಟು ಮೊಪೆಡ್, ಸ್ಕೂಟರ್, ಆಟೋ, ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಗಳು! ಇವನ್ನು ಓಡಾಡಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಪಡೆಯಲು ನಮ್ಮ ಬಡದೇಶ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ವಿದೇಶಿ ವಿನಿಮಯ ಮೊತ್ತ ಸುರಿಯಬೇಕಾಗುವದೆಂದು ಈ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವವರು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋದಂತಿಲ್ಲ. ಪರಿಸರ ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ಭೂಮಾತೆಯು ಕೋಟಿಗಟ್ಲೆ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಹಾಕಿದ ಪೆಟ್ರೋಲನ್ನು ಮುಂಬರುವ ಮೂರು ದಶಕಗಳಲ್ಲೇ ಬರಿದು ಮಾಡಿ ಬಿಡುವ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ನಮ್ಮದಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಶಂಕೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಕೀಟಬಾಧೆ ಮಾನವನಂತೆ ಇನ್ನಿತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವು ನಮ್ಮಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಷಕಾರಿ ರಸಾಯನಗಳನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಕೆಲವು ನಿರುಪದ್ರವಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿವೆ. ಗುಬ್ಬಿಗಳಿಗೆ ಮೈತುಂಬ ಹೇನುಗಳಾದರೆ ಧೂಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿ, ಅವುಗಳ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಕುಕ್ಕುಟಗಳು, ಕಾಲಿನ ಪಂಜುಗಳಿಂದ ಝಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಕಾಗೆಗಳು ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಹೆಕ್ಕಿ ಉದರಕ್ಕಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕೋತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಹೇನು ಹೆಕ್ಕಿ ನುಂಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ದನಕರುಗಳು ಉಣ್ಣೆಯ ಬಾಧೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಗಳ ನೆರವು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆನೆಗಳು ತಮ್ಮ ಚರ್ಮಕ್ಕಾದ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಕೀಟ ಬಾಧೆಯಾದಾಗ ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಇದೇ ತಂತ್ರ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಖಡ್ಗಮೃಗದ ಸುತ್ತ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಸುತ್ತುವರಿದು ತಮ್ಮ ಬಲಾಢ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತನ ಕೀಟಬಾಧೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಹುಲುಮನುಜನಿಗೆ ಇಂಥ ನೈಸರ್ಗಿಕ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಪರಿಸರದ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಆತನಿಗೆ ತನಗಾಗದವರನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯಲು ಗುಬ್ಬಿಯ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ ಬಿಡುವುದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಶ್ವಾಸ!

ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾದಾಡುವುದು ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯ. ಹುಲಿಗಳು ಪರಚಿಕೊಂಡರೆ, ನಾಯಿಗಳು, ಕಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವವು. ಗೋವುಗಳು ಕೋಡುಗಳಿಂದ ಹಣಿದುಕೊಂಡರೆ, ಆನೆಗಳು ಸೊಂಡಿಲಿನಿಂದ ಸದೆ ಬಡಿಯಲು ಯತ್ನಿಸುವವು. ಕೋಳಿಗಳು ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಗಳ ಗೋಣು ಮುರಿಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಹೆಬ್ಬಾವು ವೈರಿಯನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಡಬಹುದು. ಆದರೆ ತನ್ನವರನ್ನೇ ಕೊಂದು ಗೆಲ್ಲಲು ಬಯಸುವ, ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುವ ಮಾನವನಷ್ಟು ಕ್ರೂರಪ್ರಾಣಿ ಇನ್ನಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಇದೇ ಧೋರಣೆ ಮುಂದುವರಿದರೆ ತಾನೂ ಪೆಡಂಭೂತಗಳಂತೆ ಮಾನವನು ನಶಿಸಿ ಹೋದರೆ ಏನೂ

ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ! ಇನ್ನಿತರ ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳು ಪರಿಸರದೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ತಾವೇ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಂಡಿವೆ, ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು, ಅವಿವೇಕದ ದುಡುಕುತನವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟರೆ ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು.

* * * * *

ಆರ್.ಎನ್. ನಾಯ್ಕ ಮಾಸ್ತರರು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದವೀಧರರಾಗಿ, ಸದಾಕಾಲ ನವನವೀನ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನ್ಯೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸ್ಕೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವರ್ಗಕ್ಕೆ 'ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲರಿಗಿಲ್ಲ!' ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆ ಕುರಿತು ಏನು ಬರೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗದೇ ನನಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಎಣ್ಣೆ ಸೀಗೆಕಾಯಿ ನಂಟು! ಎಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕತೆ, ಕವನ, ಪ್ರಬಂಧ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಬರೆಯುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದಿದವರ ಬಗ್ಗೆ, ಸಾಹಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಗೌರವವಿತ್ತು. ಶಾಲಾಕಾಲೇಜು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಡಾ। ಎಲ್.ಆರ್. ಹೆಗ್ಡೆ, ಡಾ। ಜಿ.ಎಸ್. ಆಮೂರರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದೆ. 1954ರಲ್ಲಿ ಕುಮಟಾದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಯಾರದೋ ಕ್ಯಾಮರಾ ಎರವಲು ತಂದು ಕೂಡಿಟ್ಟಿದ್ದ ಪುಡಿಗಾಸಿನಿಂದ ಫಿಲ್ಮ ತಂದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಛಾಯಾಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಆಗ ಸೆರೆಹಿಡಿದ ವಿ.ಸೀ. ಬೇಂದ್ರೆ, ಕಾರಂತ, ಎ.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾವ್, ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ, ತರಾಸು, ಅಡಿಗರು, ರಾಮಚಂದ್ರ ಶರ್ಮ, ಬಿ.ಎಚ್. ಶ್ರೀಧರ್ ಮುಂತಾದವರ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳು ನನ್ನ ಭಂಡಾರದ ಅಪೂರ್ವನಿಧಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ! ಈ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಮತ್ ಕುಟುಂಬದ www.kamat.comದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಅಮೇರಿಕೆಯ ಡಾಕ್ಟರೇಟು ಪಡೆದು, ಮರಳಿ ಬಂದು, ವಿವಾಹಿತನಾಗಿ, ಅಮೇರಿಕ ನೋಡದ ಪತ್ನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ರಂಗುರಂಗಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ತರಲು ಬರೆಯುವಂತೆ ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. "ಅ, ಆ ಬರೆಯಲು ಕಲಿತೊಡನೆ ಸಾಹಿತಿಗಳಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?" ಎಂದೆಲ್ಲ ಶಾಲಾದಿನಗಳ ಅನುಭವ ಹೇಳಿದೆ. ಆಕೆ ಒಪ್ಪಲೇ ಇಲ್ಲ. "ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಅಪೂರ್ವ ಅನುಭವಗಳಿವೆ, ಬರೆಯುವ ಶೈಲಿಯಿದೆ, ಬರೀರಿ!" ಎಂದು ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದಳು. ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದೇ ವಿರಾಮದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. "ತೀರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಬರಹ! ತಂತಿಸಮಾಚಾರದ ಭಾಷೆಯ ಬರವಣಿಗೆ, ಎಂದು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದಳು. ಬರವಣಿಗೆ ಕೆಲಕಾಲ ಸ್ಥಗಿತವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿಯೇ ಸೋತು ಬರೆದದ್ದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗ, ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಸಿದ್ಧವಾದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯನ್ನು ಧಾರವಾಡದ ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀ.ಜಿ.ಬಿ. ಜೋಶಿ ಅವರಿಗೆ

ಕಳಿಸಿದಾಗ ಅವರು ಅದನ್ನು ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಓದಿ ಮುಗಿಸಿ, ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು. ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಗಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬ ಬರಹಗಾರ, ಸಾಹಿತಿ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ!

ಆಗ ಹೊರನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊಸಬನೊಬ್ಬನನ್ನು ಸಾಹಿತಿಗಳ ಬಳಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದ ವಿಮರ್ಶಕರೊಬ್ಬರು ಇದು 'ನೇತಿ'ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರು; ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಲೇಖಕರು ಪ್ರವಾಸಕಥನ, ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯವಲ್ಲವೆಂದರು. ಮಗದೊಬ್ಬರು, ಇದು ಮಾಹಿತಿಯ ವರದಿಯೇ ಹೊರತು ಬರಹವಾಗದೆಂದರು. ಆದರೆ ಓದುಗರಿಂದ ಬಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿ. ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಾಹಿತಿಯೆಂದೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು, ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯನ್ನು ಬರೆದು ತಿಳಿಸುವ ಹೃದಯವಂತಿಕೆ ತೋರಿದರು. ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯ ಓರ್ವಓದುಗ "ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಂದಮಾಮ, ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪನವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಸಂತೋಷ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ ಓದಿದಾಗ ನನ್ನದಾಯಿತು!" ಎಂದು ಬರೆದದ್ದು ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಜಿ.ಬಿ. ಜೋಶಿಯವರು, ತಾವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಎರಡನೇ ಮುದ್ರಣ ಹಾಕುವ ಯೋಗ ಬಂದದ್ದು ಎರಡೇ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ, ಎಮ್.ಕೆ. ಇಂದಿರಾ ಅವರ 'ತುಂಗಭದ್ರ' ಹಾಗೂ 'ನಾನೂ ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ' ಕೃತಿಗೆ ಎಂದಾಗ ಪಟ್ಟಶ್ರಮ ಸಾರ್ಥಕವೆನಿಸಿತು. ಕಾದಂಬರಿಯಷ್ಟೆ ಪ್ರವಾಸಗ್ರಂಥ, ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತೆಂದಾಗ ಸಂತೋಷವಾಗದೇ ಇದ್ದೀತೇ?

ಈ ಪುಸ್ತಕ, ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ 1969ರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನವೆಂದು ಪುರಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳೂ ಪದವೀ ವರ್ಗದ ಪ್ರಥಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸರಕಾರವು ಉಚ್ಚ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಿತು. ಕೆನಡಾ, ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಹಲವರು, ತಮ್ಮಿಂದ ಹೇಳಲಾಗದ್ದನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು. ಮನೋಹರ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಪ್ರಕಾಶನ ಸಾಹಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳ ಮರುಮುದ್ರಣ ತಂದಿತು. 'ಪುಟಬಂಗಾರ'ದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಪುನಃ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಗ ವಿಕಾಸನು, ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೊರಟಾಗ, ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಒಯ್ದಿದ್ದ. 'ಕಾಲು ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಅಮೇರಿಕೆ ಹಾಗೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ಎಷ್ಟೊಂದು ಬದಲಾಗಿರುತ್ತದೆ! ಎಂದು ಟೀಕೆ ಮಾಡಲು ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಕಾಲದ ವಾಸದ ನಂತರ ಅಮೇರಿಕನ್ನರ ಒಲವು ನಿಲುವುಗಳು ಬದಲಾಗಿಲ್ಲ! ಬಾಪ್ಪಾರು ಬರೆದದ್ದೆಲ್ಲ ಅಕ್ಷರಶಃ ನಿಜವಾಗಿದೆ!' ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ. ನಂತರ ಪತ್ನಿಯು ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೋದಾಗ 'ಲೇಖನಿಯ ಸ್ನೇಹಿತೆ' ಜೇನ್ ರೊಥ್ ಕುಟುಂಬದೊಡನೆ ಒಂದು ವಾರ ಕಳೆದಳಲ್ಲದೇ ಅವರ ಕುರಿತಾಗಿ ಬರೆದ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿ ಅವರಿಗಿತ್ತಳು. ಈ

ಕೃತಿಯು ಏಳುಮುದ್ರಣ ಕಂಡಿತು. ಮೊದಲಕೃತಿಯೇ ಇಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು, ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುವದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತೀರ ಅಪರೂಪವಿದ್ದಿರಬೇಕು. ನಂತರ ಸಂಪಾದಕರು, ಪ್ರಕಾಶಕರು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬರವಣಿಗೆಗೂ ಬೇಡಿಕೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದತು.

ಕನ್ನಡದ ಎಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ, ನನ್ನ ಲೇಖಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ. 'ಸಾಕ್ಷಿ' ವೈಚಾರಿಕ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು 'ಸುಧಾ', ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ, 'ಕರ್ಮವೀರ'ವು ಜನಜೀವನದ ಕುರಿತಾದ 'ತರಂಗವು' ಕಲೆಯ ಕುರಿತಾದ ಲೇಖಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ. 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯು ಪುಸ್ತಕ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪ ಹಾಕಿತು. 'ಪ್ರಜಾವಾಣಿ', 'ಕರ್ಮವೀರ'ಗಳು ವಿಶೇಷಾಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿತ ಲೇಖಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಸಚಿತ್ರ ಲೇಖಗಳು. ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿಗಳ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳ ಭಂಡಾರ ನನ್ನೊಂದಿಗಿದೆ. ಈಗಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭಾವನಾ ಹಾಗೂ ಗೌರವಗ್ರಂಥ ಸಂಪುಟಗಳ ಲೇಖನಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಈ ಲೇಖನಗಳು, ವೈವಿಧ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಲಿತಕಲಾ ಆಕಾಡೆಮಿಯ ವಿಶೇಷ ಸಂಪುಟಗಳಾದ "ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚ" ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚಗಳಲ್ಲೂ ವಿಶೇಷ ಆಮಂತ್ರಿತ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ.

ಶಾಲಾಗುರುಗಳಾದ ಮುಗ್ವೆಯ ಶ್ರೀ ವಿ.ಎಮ್. ಕಾಮತರು, ಗಣಿತ ಜ್ಞಾನದ ಜೊತೆಗೆ ಸೈನಿಕ ಶಿಸ್ತಿನ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಅವರು ಭೇಟಿಯಾದಾಗ, 'ನೀನು ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ಕಲಿತು, ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ಡಾಕ್ಟರೇಟು ಪದವಿ ಪಡೆದದ್ದು ಅಚ್ಚರಿಯ ಮಾತಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸಾಹಿತಿ ಹೇಗಾದಿ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಸಮರ್ಪಕ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ! ಕುಮಟಾದ ಕೆನರಾ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪಾಠ ಮಾಡಿದ ಹೆಸರಾಂತ ವಿಮರ್ಶಕ, ಡಾ|ಜಿ.ಎಸ್. ಆಮೂರರು, "ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಿದ್ದಾಗ ನಿನಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಒಲವೂ ಇದೆ ಎಂದು ಅನಿಸಿರಲೇ ಇಲ್ಲ! ಕೆಲವು ಕಲೆಗಳು ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ, ಕಾಲ ಕೂಡಿಬಂದಾಗ ಅವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುತ್ತಿರಬೇಕು!" ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಸೂಸಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ವಿ.ಜಿ. ಭಟ್ಟರು, ನನಗೆ ತೀರ ಆತ್ಮೀಯರಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ನಿಕಟವಾಗಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರವಾಸಕಥನಗಳನ್ನು ತುಂಬ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು, "ನೀನು ಕರ್ನಾಟಕದ ವೆರಿಯರ್ ಎಲ್ವಿನ್. ಇಂಥ ಬರವಣಿಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲು, ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಮುಂದೆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ, ನೀನೇ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು, ನನ್ನ ಅನೇಕ ಸಾಹಿತಿ-ಮಿತ್ರರು ಗೃಹಬಂಧಿತರು, ನಗರ ಬಂಧಿತರು! ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಬರೆಹದಲ್ಲಿ 'ಕಿಡಿ'(ಸ್ಪಾರ್ಕ್) ಇರುವದೇ ಇಲ್ಲ!" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿದ್ದರು. ಪ್ರೊ. ಎ.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾಯರು, ನಿರಂಜನರು ಅಮೇರಿಕೆಯ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ ಓದಿ, ಏ.ವನ್. ಬರವಣಿಗೆ! ಎಂದು ಪತ್ರಮುಖೇನ ತಿಳಿಸಿದರು. ಈ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ,

ಪತ್ರಗಳು ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಧನೆಗೆ ದೊರೆತ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು.

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಭಟ್ಕಳ್ ಬಂದರು, ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾಣಿಜ್ಯ-ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಕುದುರೆಗಳು, ತೋಫುಗಳು, ಮದ್ದುಗುಂಡು, ಗಾಜಿನ ಸಾಮಾನು, ರೇಷ್ಮೆ, ಕೇಸರಿಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಯಾತವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆ ಯುಗದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಬೇಡಿಕೆ ಇದ್ದ ಕರಿಮೆಣಸು, ಇನ್ನಿತರ ಸಂಭಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಅಕ್ಕಿ, ಔಷಧಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಂದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಿಗೆ ನಿರ್ಯಾತವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1821ರ ತನಕ, ಬ್ರಿಟಿಷರು ಉತ್ತರದಕ್ಷಿಣ ಜಿಲ್ಲೆಗಳೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸುವ ತನಕ, ಈ ಪ್ರದೇಶ ಭೌಗೋಲಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಒಂದೇ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿ ಮೆರೆದಿದ್ದಿತು. ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ, ಏಕರೂಪ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಿಭಜನೆಯಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮದ್ರಾಸು ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮುಂಬೈ ಪ್ರಾಂತಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಹೋದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂತರ, ಬೃಹದಾಕಾರವಾದದ್ದು! ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಂತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಕ್ಯಾನರಾ, ಸಿಂಡಿಕೇಟ್, ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್ ಹಾಗೂ ವಿಜಯಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿ, ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಬೆಳೆದರೂ ನಮ್ಮ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಂದಾದರೂ ರೂಪಗೊಂಡಿತೇ? ಬಡವರದೇ ಬಂಡವಲಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪಾಲುಹೊಂದಿದ್ದ ರೂರಲ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿದಾಗ ತತ್ತರಿಸಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಡವಾದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಅದೆಷ್ಟೋ! ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೇ ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಅಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಿಗರು, ರಾಜಕೀಯಪಕ್ಷ, ಪಂಗಡಗಳ ಭೇದ ಮರೆತು, ಒಂದಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಏಳ್ಗೆಗಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರಯತ್ನದ ಅಭಾವ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುವಂತಹದು.

ಶ್ರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಧರ್ಮದರ್ಶಿಗಳಾದ ವೀರೇಂದ್ರ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಅವರು, ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣವೆಂಬ ಭೇದ ಮಾಡದೇ ಜನಸೇವೆಗೆ ಟೊಂಕಕಟ್ಟಿ ನಿಂತವರು. ಹೊನ್ನಾವರದ ಎರಡು ಕಾಲೇಜುಗಳು ಅವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುನ್ನಡೆದಿವೆ. ಬಡವರ ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿವಾಹಗಳು, ಬಡಗ್ರಾಮಗಳ ಉದ್ಧಾರ, ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಳತ್ತಲೂ ಲಕ್ಷ್ಯ ಪೂರೈಸಿ ತಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಆದರ್ಶ ಪ್ರಾಯವಾಗಿಸಲು ಹೆಣಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಗೋಕರ್ಣದ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ, ಇಡಗುಂಜಿಯ ಮಹಾಗಣಪತಿ, ಶಿರ್ಸಿಯ ಮಾರಿಕಾಂಬೆಯ ತಾಣಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿ ಮೆರೆದರೂ, ಸಮಾಜದ ಏಳ್ಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಚನೀಯವೆಂದೇ

ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ! ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆ ಸೃಷ್ಟಿಸೌಂದರ್ಯದ ಬೀಡು, ಅಬ್ಬರಿಸುವ ತಡಸಲು, ಭೋರ್ಗರೆಯುವ ಕಡಲು, ಜುಳುಜುಳು ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳು, ಸೈನಿಕ ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ನಿಂತ ಬೆಟ್ಟಗಳು, ಗಾಢವಾದ ಗಿರಿಕಂದರಗಳು, ಹಚ್ಚಹಸುರಾದ ಕಾಡುಗಳು, ಅಪರೂಪದ ಖಗ ಹಾಗೂ ಮೃಗಸಂಪತ್ತು ಏನುಂಟು? ಏನಿಲ್ಲ? ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರಂಥ ಮಹಾಕವಿಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಮ್ಮವರ ಜನಾಂಗೀಯ ವೈವಿಧ್ಯ ದಂಗುಪಡಿಸುವಂತಹದು. ಅತಿಥ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಸಂಗೀತಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಹವ್ಯಕರು, ವ್ಯಾಪಾರ ಕುಶಲತೆಯ ಕೊಂಕಣಿಗರು, ಶ್ರಮಜೀವಿ ಹಾಲಕ್ಕಿಗಳು, ಖ್ಯಾತನಾವಿಕರಾದ ಖಾರ್ವಿಗಳು, ಸಾಹಸಿ ದಾರ್ಜಿಗಳು, ಶತಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲ ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾದರೂ, ಸ್ವಂತಿಕೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಿದ್ಧಿ, ಕುಣಬಿ, ಮುಕ್ರಿ, ಗ್ರಾಮೊಕ್ಕಲ, ಆಗೇರರಂಥ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜನಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ವರ್ಣಮಯವಾದ ಬಾಳುವಿಕೆಯ ನೋವು, ನಲಿವುಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಹೋಗಲಿ, ಇಂಥವರ, ಜನಾಂಗೀಯ ಸತ್ಯ ನಿಷ್ಠುರ, ಅಧ್ಯಯನಗಳೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಇತರ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ, ನಮ್ಮವರ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಜೀವನದ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪದ ಪರಿಚಯವೇ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತುಂಬ ನೋವಿನಿಂದ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಗಿದೆ, ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರಂಥ ಸಾಹಿತಿಗಳು ನಮ್ಮಲ್ಲೇಕೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದು ಆತ್ಮ ಶೋಧವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮದು ಅರಣ್ಯಪ್ರಧಾನ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಅರಣ್ಯಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೃಷಿಯಂತೆಯೇ ಕೈಕೊಂಡು, ಸರ್ವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ, ಎಂದು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕವಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡು ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ಸಾಧನೆಯನ್ನೂ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಬಂದ ದಿನಗಳ ಮಾತಿದು. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೇ ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನದ ನನ್ನ ತರಬೇತಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ರೂಪಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕನಸು ಕಂಡ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯ ಘಟನೆ. ಆಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಮಾಜ ಸೇವಕರು, ಶಿಕ್ಷಣವೇತ್ತರು, ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ಮರಣೀಯರಾದ ಕವಿ, ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ ಅವರು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಹಲವಾರು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಅವರಿಗೆ ಅರಣ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಕೇಂದ್ರವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಸಾಧ್ಯಾಸಾಧ್ಯತೆ ಬಗ್ಗೆ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಾಗ ಅವರು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ ತಮ್ಮ ಕಟು ಅನುಭವ ಓದಿದಾಗ ಹೌಹಾರುವಂತೆ ಆಗಿತ್ತು! ಅವರೂ ವೃತ್ತಿಮೂಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡುವದರಲ್ಲಿ ಹಂಬಲ ತಾಳಿದ್ದರು. ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಯ ನಂತರದ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಹೊಲಿಗೆ, ಮುದ್ರಣ, ಬಡಿಗತನ, ಬೆರಳಚ್ಚುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣಕೊಡಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥೆ ತಾಳಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಬದಲಾಗಿ ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಬಳತರುವ, ಸುಭದ್ರವಾದ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರಿಗೇ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಸ್ಪರ್ಧೆ ನಡಸಿದ್ದು ಕಂಡು ಬಂದಿತಂತೆ. ಇದೇ ಹೊನ್ನಾವರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕಲ್ಲಾಪುರ ವಕೀಲರು ಉದ್ಯೋಗ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಕತ್ತ, ಕೋಡು, ಕಾಷ್ಠ ಕೆಲಸದ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಎಳೆಯರಿಗೆ ಕೊಡಮಾಡಲು ಹೆಣಗಿ ಸೋತ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೆನೆದು ವಿಷಾದಿಸುವಂತೆ ಆಯಿತು. ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಆದ್ಯತೆ-ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಜಿಲ್ಲೆಯವರು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಯತ್ನಿಸದಿದ್ದರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಧೀಮಂತರಿಗೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಮುಂಬಯಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ದಿಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಟು, ಕಚೇರಿ, ನಾಟಕ, ಬ್ಯಾಂಕ್ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದವರು ಅನೇಕರು. ಉಚ್ಚ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದವರು ಹಲವರು. ಕಲಾವಿದರು, ಚಿತ್ರಕರು, ನಾಟಕ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಚಲನಚಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಹೆಸರಾಂತರಾದವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನ. ಆದರೆ ಈ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಉಪಯೋಗ ಅವರ ಜನ್ಮಭೂಮಿಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ತಾವಿರುವಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲು ಇರುವಲ್ಲಿ ಮೇಯುತ್ತ ಹೋಗುವದು ನಮ್ಮವರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ! ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ಧೀಮಂತಿಕೆಯ, ಬುದ್ಧಿಚಾತುರ್ಯದ ಧನ, ಸಂಪತ್ತುಗಳ ಲಾಭ ಹುಟ್ಟೂರಿಗೆ ಆಗುವುದು ಅಪರೂಪ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶಗಳು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿದ್ದು ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಾತಾವರಣ ಬದಲಾದರೂ ಆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ನೆನೆಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದೇ. ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಡಾ। ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಸಾಧನೆ, ರಾಷ್ಟ್ರಮಟ್ಟದ್ದೇ ಆದರೂ, ಅವರ ಸಾಧನಾಕ್ಷೇತ್ರ, ಹುಟ್ಟೂರಿಗೆ ಸಮೀಪವಾದ ಗ್ರಾಮವೇ! ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಗೆ, ಧನಸಂಪಾದನೆಯೆಂದೂ ಸಹಾಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ದಿಟ್ಟತನ, ಅನುಭವಗಳ ಸಾಂದ್ರತೆ, ಬದುಕನ್ನು ಅರಿಯುವ, ಪ್ರೀತಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ನಿರಂತರ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ, ಇವುಗಳೇ ಬರಹಗಾರನಿಗೆ ಪರಿಕರಗಳು. ಕೇವಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೀತಿ ಅಥವಾ ಓದುವ ಚಟವೊಂದೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಾರದು! ಬದುಕಿನ ವಿವಿಧ ಅಯಾಮಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಆತ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಲೇಖಕರ ಕಿರುಪರಿಚಯ

1. ವಾಸುದೇವ ಶಾನಭಾಗ (1952)

ಶಿರಸಿಯ ಕೊಂಕಣಿ–ಕನ್ನಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಹೆಸರು, ವಾಸುದೇವ ಬಾಳಕೃಷ್ಣ ಶಾನಭಾಗ ಅವರದು. ಕುಮಟಾ ತಾಲೂಕಿನ ಭಾವಿಕೊಡ್ಲ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಾನಭಾಗರು ಸಂಸ್ಕೃತ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪಡೆದು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರಾಗಿ, ಈಗ ಶಿರಸಿಯಲ್ಲಿ ನಿವೃತ್ತ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಹತ್ತು ಹಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡವರು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ನಾಟಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದವರು. ಮೊದಲಿಗೆ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತ ಬಳಿಕ ನಾಟಕ, ಕವನ, ನೃತ್ಯರೂಪಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತ, ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತ, ಆಡಿಸುತ್ತ ಬಂದವರು. ಇವರ ಹನ್ನೆರಡು ನಾಟಕಗಳು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿ – ದೂರದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಕವಿತೆ– ಭಾಷಣ–ನಾಟಕಗಳು ಪ್ರಸಾರವಾಗಿವೆ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕೊಂಕಣಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಜಿಲ್ಲಾ ಘಟಕದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ತೊಡಗಿದ ಇವರಿಗೆ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಉತ್ತಮ ಪರಿಶ್ರಮವಿದೆ. ವಿಳಾಸ: ಗುರುಪ್ರಸಾದ ಟಿ.ಎಸ್.ಎಸ್. ರೋಡ್, ಜಯನಗರ, ಶಿರಸಿ–581 402 (ಉ.ಕ)

2. ಡಾ. ವಿ.ಎಸ್ ಸೋಂದೆ (1930)

ಕೃಷಿಕನೆಂದೇ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಡಾ. ವೈಕುಂಠರಾವ್ ಸೋಂದೆ ಅವರು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪದವೀಧರರಾಗಿ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಆ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗರತರು. ಮಾದರಿಯ ಕೃಷಿಗಾಗಿ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್‌ದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಪರಿಣತಿ ಸಾಧಿಸಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಗಣನೀಯ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೋಂದೆ ಅವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಎಂಬತ್ತು ವಸಂತಗಳನ್ನು ದಾಟಿದ ನಿತ್ಯೋತ್ಸಾಹಿಗಳು. ಸೌಹಾರ್ದತೆ, ಸಜ್ಜನಿಕೆ, ಸದಾ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತದಿಂದ ಹತ್ತಾರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಶಿರಸಿ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾತಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದ್ಭುತ ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟನೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ, ಮಾಹಿತಿಕೋಶವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಸ್ತಿನ ಜೀವನ, ವ್ಯಾಪಕ ಓದು, ಜೀವನೋಲ್ಲಾಸ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಮನೋಭಾವಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಜವಾದ

ಅರ್ಥದ "ಮಹಾಪೌರರು!" ವಿಳಾಸ: ಅನ್ನಪೂರ್ಣ, ವೀರಭದ್ರ ದೇವಸ್ಥಾನ ರಸ್ತೆ, ಶಿರಸಿ (ಉ.ಕ) –581 401.

3. ಹರಿಪ್ರಕಾಶ ಕೋಣೆಮನೆ (1975)

ಯಲ್ಲಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ನಂದೊಳ್ಳಿಯ ಕೋಣೆಮನೆ ಇವರ ಹುಟ್ಟೂರು. ಯಲ್ಲಾಪುರ, ಶಿರಸಿ, ಧಾರವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಚರ್ಚಾಪಟುಗಳೆಂದು ಹೆಸರುಗಳಿಸಿ 150ಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿ ಪದಕ, ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಎಂ.ಎ., ಎಲ್.ಎಲ್.ಬಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ, ಇವರ ವಿವಿಧ ಆಸಕ್ತಿಗಳ ಪದವಿ ರೂಪಗಳಾಗಿವೆ! 'ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯ ಉಪಸಂಪಾದಕರಾಗಿ 2003ರಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಎರಡೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಬ್ಯೂರೋ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾದರು. ಮೂರು ವರ್ಷ ಮುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಹ ಸಂಪಾದಕರಾದರು. 2010ನೇ ವರ್ಷದಿಂದ "ಉದಯವಾಣಿ"ಯ ಸುದ್ದಿ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸರಳವಾದರೂ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹರಿಪ್ರಕಾಶರ ಕಾಲಮ್‌ಗಳು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಹೊಸತನ ಹೊಂದಿಸಲು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತ ಮಾಹಿತಿ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಪೂರ್ಣ ತೆರೆದುಕೊಂಡ ಯುವ ಪತ್ರಕರ್ತರ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ವಿಳಾಸ: 10/35 ನೇಹಾನಿವಾಸ, ಎರಡನೆ ಮಹಡಿ, 2ನೇ ಕ್ರಾಸ್ ವಿದ್ಯಾಪೀಠ, ತ್ಯಾಗರಾಜನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು–28.

4. ಗಣೇಶ ಭಟ್ ಉಪ್ಪೋಣಿ (1951)

ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕಿನ ಉಪ್ಪೋಣಿಯವರಾದ ಗಣೇಶಭಟ್ಟರು, ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ ಮತ್ತು ಹೈದರಾಬಾದದಿಂದ ಎಮ್‌ಎಸ್‌ಸಿ ಮುಗಿಸಿ ಯುನಿಯನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ನೌಕರಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಹಲವು ಮಹಾನಗರಗಳ ಅನುಭವ ಪಡೆದು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸೇವೆಗೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪರಿಸರ ಜಾಗೃತಿ–ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲೂ ಮುಂದಾಗಿದ್ದರು. ಉಪಜೀವನಕ್ಕಾಗಿ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಮ್ ಪಾರ್ಲರ್ ನಡೆಸುತ್ತ, ಉಚಿತವಾದ ಯೋಗ–ಧ್ಯಾನಗಳ ಕೇಂದ್ರ ನಡೆಸುತ್ತ ಶಿರಸಿ ನಗರದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ತೊಡಗಿಕೊಂಡವರು. ವಿಳಾಸ: ಮನೋಜ್ ಐಸ್‌ಕ್ರೀಂ ಪಾರ್ಲರ್, ದೇವಿಕೆರೆ, ಶಿರಸಿ–581 402 (ಉ.ಕ)

5. ಶಿವಾನಂದ ಕಳವೆ (1972)

ಪರಿಸರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅಂಕಣಕಾರರು. ಶಿರಸಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಕಳವೆ

ಗ್ರಾಮದ ಇವರು, ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲ ನೆಲ, ನೀರು, ಸಸ್ಯರಾಜಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಮಮತೆ ತಾಳಿದವರು. ಮುಂದೆ ಪರಿಸರ ಜಾಗೃತಿ, ರಕ್ಷಣೆ, ಪ್ರಚಾರಗಳಿಗಾಗಿ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈವರೆಗೆ 14 ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೂರಾರು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯ ಪರಿಸರ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ವಾರ್ಷಿಕ ಪುರಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಭಾಜನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭಾಷಣ, ಬರಹಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟ ಇವರು ತಮ್ಮೂರು ಕಳವೆಯ ಬಳಿಯ ಕೆರೆಯ ಹೂಳನ್ನೆತ್ತಿಸಿ ಊರವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ನೀರು ಇಂಗಿಸುವ, ಶಾಶ್ವತ ನೀರು ಪೂರೈಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಾಧಿಸಿ ಸುದ್ದಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದವರು. ಈವರೆಗೆ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಬುಡಕಟ್ಟಿನವರ ಬವಣೆಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದವರು. ವಿಳಾಸ: ಕಳವೆ ಅಂಚೆ, ಶಿರ್ಸಿ ತಾಲೂಕು, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ–581 401.

6. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಗೌಡ ಅಳಗೋಡು

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಹೆಸರು ಅರಿಯದ (ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿ ಶಾಲೆ ಇಲ್ಲ!) ಸಿದ್ದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಅಳಗೋಡು ಗ್ರಾಮದ ಕೃಷಿ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಪ್ರೌಢಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಪೂರೈಸುವುದೇ ಹರಸಾಹಸವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ವೈದ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ಪ್ರೇಮಿ (ದಿ) ಕುಸುಮಾ ಸೊರಬ ಅವರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಹಾಗೂ ಅವರ "ಸ್ನೇಹಕುಂಜ"ದ ಬಹುಮುಖ ಸೇವಾ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಗ್ರಾಮ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾದರು. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಸರಕಾರೇತರ ಪರಿಸರ–ಜಾಗೃತಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಗೌರವ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು. ವಿಳಾಸ: ಕಾಮತ ಕುಟೀರ ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣನಗರ, ಹೊನ್ನಾವರ (ಉ.ಕ) 581334.

7. ನಾಗರಾಜ ಹೆಗಡೆ ಅಪಗಾಲ (1971)

ಹೊನ್ನಾವರ ತಾಲೂಕಿನ ಗುಂಡಿಬೈಲ ಬಳಿಯ ಅಪಗಾಲ ಇವರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ. ಅಳ್ಳಂಕಿ, ಗುಂಡಬಾಳ, ಕುಮಟಾ, ಧಾರವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ. ಕನ್ನಡ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೇ ಪ್ರಥಮರಾಗಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾಗಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದವರು. ಬಿ.ಎಡ್ ಜೊತೆಗೆ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲೂ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ದೆಸೆಯಿಂದಲೇ ಕವನ ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿ ನಾಡಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಇವರ ಲೇಖನ–ಕವನಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿವೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕವಿಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಹೊನ್ನಾವರ ಶಾಖೆಯ ಹೊನ್ನಾವರದ ಹಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊನ್ನಾವರದ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಮ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಟ್ರಸ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ವಿಳಾಸ: ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಎಸ್.ಡಿ.ಎಮ್ ಕಾಲೇಜು, ಹೊನ್ನಾವರ (ಉ.ಕ) 581 334.

8. ಡಾ. ಟಿ.ಎಸ್. ಹಳೆಮನೆ (1964)

ಯಲ್ಲಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಳಗಾರದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ. ಯಲ್ಲಾಪುರ-ಅಂಕೋಲಗಳಲ್ಲಿ ಪದವಿತನಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ. ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಎಮ್.ಎ. ಮಾಡಿದರು. Ramachandrapura Matha: Its History and Antiquities ಎಂಬ ವಿಷಯ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಶಿರಸಿಯ ಎಮ್.ಎಮ್. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ವಿಷಯಗಳ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಳಾಸ: ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಎಮ್.ಎಮ್. ಕಲಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು, ಶಿರಸಿ-581 401 (ಉ.ಕ)

9. ಡಾ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ (1958)

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಕಥಾಸಾಹಿತಿಯಾಗಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ ಡಾ. ಶ್ರೀಧರ ಬಳಗಾರ ಅವರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಲ್ಲಾಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬಳಗಾರ ಊರಿನವರು. ಎರಡು ಬಾರಿ ರಾಜ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿಂದ ಪುರಸ್ಕೃತರಾದ ಡಾ. ಬಳಗಾರರಿಗೆ ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ ಸ್ಮಾರಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುರಸ್ಕಾರ, ವರ್ಧಮಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಕಥಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಡಾ. ಬೆಸಗರಹಳ್ಳಿ, ರಾಮಣ್ಣ ಸಂಸ್ಮರಣಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸಂದಿವೆ. ಥಕ್ಕನೆ ಗಮನಿಸದ ಮಾನವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂಶಗಳನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಓದುಗರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವದು ಬಳಗಾರರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ! ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಪ್ರಯೋಗಶೀತೆಯನ್ನು ವೃತ್ತಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. Development of a set of scales to evaluate functions of colleges of Teachers ಈ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಿ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪಿ.ಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ವಿಳಾಸ: ಸನ್ನಿಧಿ, ಎ.ವಿ. ಬಾಳಿಗಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಎದುರು, ಕುಮಟಾ-581343 (ಉ.ಕ)



ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಾನಂದ ಕಾಮತರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆತ್ಮೀಯವಾದುದು ಅವರ ತಾಯಿನೆಲವಾದ ಉತ್ತರಕ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುರಿತು ಅವರು ಕ್ಲಿಕ್ಕಿಸಿದ ಸುಮಾರು 50 ಸಾವಿರ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲ-ಜಲ, ದಿಬ್ಬ-ದಿನ್ನೆ, ವನ-ಉಪವನ, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿ ಸಂಕುಲ, ಜನ-ಜನಾಂಗ ಹಾಗೂ ಅಪರೂಪದ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳ ಸೆರೆಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಮತರ 75ನೇ ವರ್ಧಂತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪರಿಸರಪ್ರೇಮ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ಪರಿಸರ ಪರ್ಯಟನ' ಪುಸ್ತಕ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಅರಣ್ಯಸಂಪತ್ತು ಇದ್ದೂ, ಅರಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಡಿಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಸಾಕುವ ಮತ್ತು ಅವನ ವಿಶಿಷ್ಟ ತರಬೇತಿಯ ಲಾಭ ಪಡೆಯುವ ಅವಕಾಶ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತು.
ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ

ಅವರು ಜಗತ್ತನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಸಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಅವರು ತೆಗೆದಿರುವ ಫೋಟೊಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಮರೆಯದೆ ಅವರು ಬದುಕಿದ್ದರು.
ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವರಷ್ಟು ಪ್ರವಾಸಕಥನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖಕರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ.
ಹಾ ಮಾ ನಾಯಕ

ಯಾವುದಾದರೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವೊಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ಒಳ್ಳೆಯ ಸಹಾಯಕರ ತಂಡವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದರೆ, ಕಾಮತರು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೇ ಉತ್ತಮವಾದುದೊಂದು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ ಸಂಪುಟವನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು
ಕೆ ವಿ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ

ಸುಮುಖ ಪ್ರಕಾಶನ
ನಂ. 174ಇ/28, 1ನೇ ಮಹಡಿ, 1ನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ, ಮಾಗಡಿ ರಸ್ತೆ ಟೋಲ್‌ಗೇಟ್,
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು-23. ದೂ: 23118585, 98442 78792.